ROČENKA
ŠTÁTNEHO ARCHÍVU
V BRATISLAVE

POBOČKA ŠAĽA

Zodpovedný redaktor:
Veronika Nováková

Redaktori:
Margita Gálová
Štefan Gaučík

ARCHIVUM SALA
ARCHÍVNA ROČENKA I.

© Štátny archív v Bratislave, pobočka Šaľa

Šaľa
2004

Na úvod

Úlohou archívov okrem zhromažďovania, ochrany a sprístupňovania archívnych fondov je umožnenie prístupu k archívnym dokumentom, ako aj ich využívanie. Jednou z foriem využívania archívnych dokumentov je publikovanie výsledkov práce archivárov, organizovanie odborných podujatí a výstav. Štátny archív v Bratislave, pobočka Šaľa od roku 1995, keď realizoval prvú výstavy väčšieho rozsahu priamo v budove archívu, pravidelne organizuje odborné podujatia a výstavy. Jedným z problémov odborných konferencií je, že príspevky, ktoré na nich odzneli, je možné publikovať len obtiažne, keďže sa v prevažnej miere týkajú len regiónu, v ktorom archív pôsobí. Za uplynulé obdobie sme len jeden raz dokázali vydať tlačou príspevky, ktoré odzneli na našich odborných podujatiach. Boli to príspevky z konferencie organizovanej pod názvom Migrácia. Je veľkou škodou najmä pre regionálne historické bádanie, že iné príspevky neboli dodnes uverejnené. Táto situácia nás viedla k myšlienke vydania ročenky. V zahraničí vychádzajú takéto odborné publikácie pravidelne. Náš archív by rád nasledoval tento príklad.

V ročenke by sme chceli pravidelne dávať priestor okrem všeobecnej správy o činnosti archívu najmä publikovaniu príspevkov, ktoré odznejú na odborných podujatiach, medzinárodných konferenciách, seminároch, ktoré organizuje Štátny archív v Bratislave, pobočka Šaľa. Keďže odborné podujatia sa v prevažnej miere zaoberajú výsledkami najnovšieho bádania archívnych dokumentov, súčasne s odbornými príspevkami chceme publikovať aj najnovšie výskumy z oblasti archívnych dokumentov z regiónu. V ročenke chceme publikovať aj konkrétne archívne dokumenty, ktoré sú úzko späté s niektorým z príspevkov, ktoré odzneli alebo odznejú na našich odborných podujatiach. Na Slovensku totiž vychádzajú pramene len v obmedzenej miere, čo je naopak v zahraničí pravidlom. V ročenke chceme dať priestor aj recenziám, anotáciám diel, ktoré môžu byť zaujímavé nielen pre náš región, ale aj pre celú odbornú archívnu verejnosť. Radi by sme sa zamerali najmä na archívne práce publikované v Maďarsku, keďže náš archív má veľmi dobré kontakty s mnohými maďarskými archívmi.

Prvú ročenku vydávame v slovenskom aj maďarskom jazyku, aby lepšie oslovila najmä študujúcu mládež, učiteľov dejepisu, regionálnych historikov, ale aj amatérskych záujemcov z nášho regiónu. Obe verzie ročenky sa líšia len v časti, v ktorej budeme publikovať recenzie odbornej literatúry. V slovenskej verzii, ako sme už uviedli, uverejňujeme recenzie maďarskej odbornej literatúry a v maďarskej verzii ročenky naopak zasa slovenskú odbornú literatúru. Aj tým chceme prispieť k lepšiemu vzájomnému poznaniu odborných prác z oboch krajín.

Takto sme postupovali aj pri zostavovaní tejto ročenky. Okrem správy o činnosti nášho archívu za rok 2003 nájde čitateľ príspevky, ktoré odzneli na medzinárodnej konferencii v septembri 2003 na tému 300. výročie povstania Františka II. Rákociho. Autormi prekladov jednotlivých príspevkov sú výlučne pracovníci šalianskeho archívu. V prameňoch publikujeme úplný prepis súpisu škôd, ktoré utrpeli obce časti Nitrianskej stolice počas povstania Františka II. Rákociho. Napriek tomu, že tento dokument nepochádza z nášho archívu, ale zo Štátneho archívu v Nitre, má pre náš región mimoriadne veľký historický význam.

Dúfame, že ročenka sa stretne so záujmom a veríme, že prispeje k lepšiemu poznaniu regiónu okresov Šaľa, Galanta a Dunajská Streda, kde pôsobí náš archív. Ročenka vychádza vďaka finančnej podpore Ministerstva vnútra SR, ako aj vďaka podpore predsedu vlády SR Pála Csákyho. Veríme, že finančné prostriedky sa nájdu aj na vydanie ďalších čísiel.

Veronika Nováková
riaditeľka

Z ČINNOSTI POBOČKY BRATISLAVSKÉHO ŠTÁTNEHO ARCHÍVU V ŠALI V ROKU 2003

Štátny archív v Šali prešiel od 1. 1. 2003 v zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 395/2002 Z. z. pod priame riadenie sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Jeho nový oficiálny názov od 1. 1. 2003 je Štátny archív v Bratislave pobočka Šaľa. Počet pracovníkov archívu zostal nezmenený. Prácu v archíve vykonáva 9 odborných pracovníkov a 1 pomocná pracovníčka. Z odborných pracovníkov majú štyria vysokoškolské a piati stredoškolské vzdelanie.

Štátny archív v Bratislave pobočka Šaľa je umiestnený v dvoch objektoch - v kultúrnej pamiatke - kaštieli P. Pázmaňa v Šali a kultúrnej pamiatke – Pálfiovskom kaštieli v Malej Lúči. Správa týchto budov je náročná. Obe si vyžadujú rekonštrukciu. Obnova kaštieľa v Šali bola zahájená v roku 1999 a po ukončení I. etapy rekonštrukcie budovy koncom roka 2002 sa na krátku dobu zlepšila situácia s úložnými priestormi, no po prevzatí nevyhnutných archívnych fondov od pôvodcov, príp. ich nástupcov v množstve 231 bm materiálu, archív už koncom roka 2003 opäť pociťoval nedostatok úložných priestorov. V súčasnosti čaká na prevzatie okolo 2600 bm dokumentov, ktoré nie sme schopní pre nedostatok úložných priestorov prevziať. V roku 2003 boli vylepšené klimatické podmienky v depotoch, keďže do týchto skladových priestorov bolo namontované temperovanie. Do obnovených priestorov bolo v roku 2003 vlastnými pracovnými silami presťahovaných 2100 bm materiálu a ďalších 600 bm bolo premiestnených do uvoľnených priestorov.

V roku 2003 mali všetci pracovníci archívu k dispozícii 2057 pracovných dní. Na dovolenky, práceneschopnosť a na lekárske vyšetrenia vyčerpali spolu 347 dní. Zo zostávajúcich 1710 dní, vykazovaných na pracovnú činnosť bolo na zvýšenie kvalifikácie čerpaných 8 dní, a tak na pracovnú činnosť zostalo 1702 pracovných dní. Predarchívnej starostlivosti v roku 2003 sa venovalo 131 dní, na spracovanie a sprístupňovanie archívnych fondov 951 dní, na vybavovanie správnej agendy a na predkladanie archívnych dokumentov do bádateľne to bolo 441 dní, na vedecko – publikačnú prácu 268 dní, na ochranu archívnych dokumentov 27 dní, na odborné knihovnícke práce 8 dní a na organizačnú, riadiacu a hospodársku činnosť 231 dní.

Grafické znázornenie využívania pracovného času:

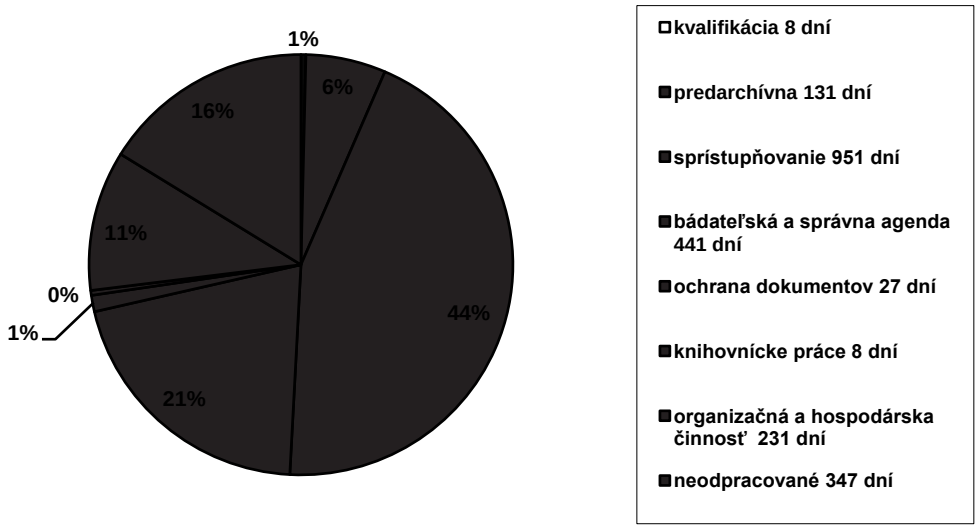

Predarchívna starostlivosť

V rámci predarchívnej starostlivosti sme venovali zvýšenú pozornosť schvaľovaniu registratúrnych poriadkov. Na schválenie sme dostali celkom 37 a z nich bolo schválených s pripomienkami 34 registratúrnych poriadkov.

Na požiadanie pôvodcov registratúr sme poskytovali aj metodickú pomoc formou konzultácií, ale aj zasielaním vzorových smerníc, už aj v elektronickej podobe, čo v značnej miere uľahčilo prácu pôvodcov. V roku 2003 sme organizovali celodenné školenia pre poľnohospodárske podniky z okresov Galanta a Šaľa a osobitne pre poľnohospodárske podniky z okresu Dunajská Streda, keďže problémy s vyraďovaním u väčšiny poľnohospodárskych podnikov pretrvávajú.

V oblasti metodicko-inštruktážnej spolupracujeme s Akadémiou vzdelávania v Dunajskej Strede, Galante a v Trnave a s regionálnymi vzdelávacími strediskami pre samosprávy. Okrem týchto inštitúcií sme v tejto oblasti spolupracovali aj so Strednou priemyselnou školou v Šali, ktorej študenti u nás pravidelne absolvujú základné školenie pre prácu s registratúrou.

Vyraďovanie archívnych dokumentov sa v roku 2003 uskutočňovalo v zmysle nového archívneho zákona. Posúdili sme 112 vyraďovacích návrhov, z ktorých bolo schválených 99, ostatné boli pripomienkované, príp. bolo dohodnuté ich prepracovanie. U správcov registratúr bolo vykonaných 20 kontrol. Zamerané boli najmä na obecné úrady, školy a poľnohospodárske podniky.

Spracúvanie a sprístupňovanie archívnych fondov

Medzi najdôležitejšie činnosti nášho archívu patrilo aj v roku 2003 spracúvanie a sprístupňovanie archívnych fondov. Zmena v počte čerpania dní na tieto práce oproti plánu nastala v dôsledku odchodu jedného odborného pracovníka z nášho archívu.

V roku 2003 sme pokračovali v sprístupňovaní fondov Okresných výborov Komunistickej strany Slovenska. Naďalej sme uprednostňovali vypracúvanie registrov k jednotlivým plenárnym zasadnutiam. Ukončenie sprístupňovacích prác na fondoch Komunistickej strany Slovenska okresov Galanta a Šaľa plánujeme v roku 2005.

V roku 2003 sme pokračovali aj v ďalších sprístupňovacích prácach na nasledovných fondoch:

Okresný súd v Šali /1939 – 1948/
Okresné živnostenské spoločenstvo v Šali /1831 – 1950/
Hlavnoslúžnovský úrad v Šamoríne /1938 – 1945/
Okresný úrad v Šamoríne /1923 – 1938/
Okresný úrad v Šali /1923 - 1938/
Notársky úrad v Šamoríne /1924 - 1927/
Miestny národný výbor v Oľdzi /1961 – 1980/
Miestny národný výbor vo Štvrtku na Ostrove /1961 – 1980/
Miestny národný výbor v Blahovej /1961 – 1980/
Miestny národný výbor v Dobrohošti /1961 – 1980/
Miestny národný výbor v Michale na Ostrove /1961 – 1980/
Miestny národný výbor v Hornej Potôni /1961 – 1980/
Miestny národný výbor v Holiciach /1952 – 1980/
Miestny národný výbor v Dolnom Bare /1961 – 1980/
Miestny národný výbor v Hubiciach /1961 – 1980/
Okresný národný výbor v Dunajskej Strede – sociálny odbor /1960 – 1970/.

V roku 2003 sme odboru archívov a registratúr MV SR zaslali nasledujúce archívne pomôcky:

Okresný súd v Galante /pozemnoknižné/ /1854 – 1948/
Okresný súd v Galante /1854/ 1872 – 1949
Zápisnice z okresnej konferencie Okresného výboru KSS v Šali /1953/
Zápisnice z okresnej konferencie Okresného výboru KSS v Šali /1954/
Zápisnice z okresnej konferencie Okresného výboru KSS v Šali /1955/
Zápisnice z okresnej konferencie Okresného výboru KSS v Šali /1956/
Zápisnice z okresnej konferencie Okresného výboru KSS v Šali /1957/
Zápisnice z okresnej konferencie Okresného výboru KSS v Šali /1958/
Zápisnice z okresnej konferencie Okresného výboru KSS v Šali /1959/
Zápisnice pléna Okresného výboru KSS v Galante /1960/
Zápisnice pléna Okresného výboru KSS v Galante /1961/
Zápisnice pléna Okresného výboru KSS v Šali /1949 – 1954/
Zápisnice pléna Okresného výboru KSS v Šali /1955/
Zápisnice pléna Okresného výboru KSS v Šali /1956/
Zápisnice pléna Okresného výboru KSS v Šali /1957/
Zápisnice pléna Okresného výboru KSS v Galante /1962/
Zápisnice pléna Okresného výboru KSS v Galante /1963/
Zápisnice pléna Okresného výboru KSS v Galante /1964/

Využívanie archívnych dokumentov

Využívanie archívnych dokumentov patrilo aj v roku 2003 medzi dôležité činnosti nášho archívu. Využívanie zahŕňa práce pre bádateľskú verejnosť a správnu agendu. Aj v roku 2003 bolo pre správne žiadosti charakteristické, že ich vybavovanie bolo často veľmi náročné. Mnohé problémy sú spôsobené nesprávnym uvedením údajov v žiadosti. Naďalej k nám často prichádzajú neúplné žiadosti, aj keď náš archív upozorňuje na náležitosti, ktoré v zmysle zákona o archívoch a registratúrach č. 395/2002 Z. z. majú byť uvedené v žiadosti. Počet žiadostí vzťahujúcich sa na správnu agendu bol 633, z nich sme 34 žiadostí odstúpili na priame vybavenie inému archívu, príp. úradu. Zo 633 nám adresovaných žiadostí sme zaslali negatívnu správu v 154 prípadoch, v ostatných prípadoch sme vydali overené alebo neoverené kópie. V rámci správnej agendy sme poskytli 1161 kópií, z toho 403 overených a 758 neoverených. Z hľadiska správnej agendy medzi najvyužívanejšie fondy patria fondy okresných národných výborov, okresných súdov a miestnych národných výborov.

Využívanie archívnych fondov pre správnu agendu znázorňujú nasledujúce grafy:

Podľa typu fondu:

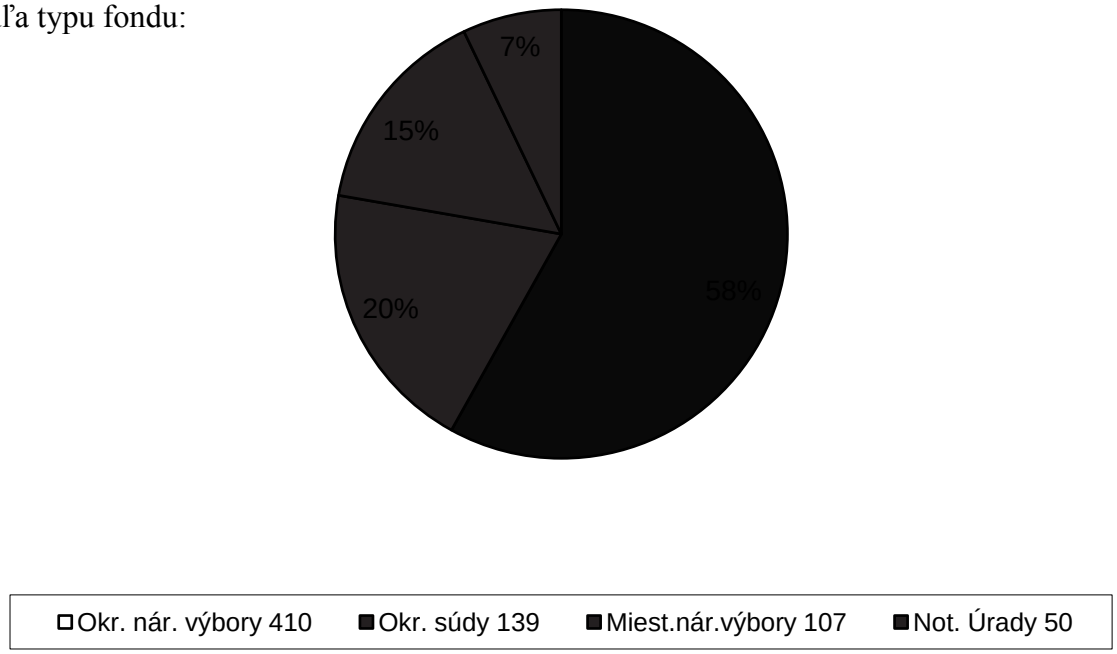

Podľa jednotlivých fondov:

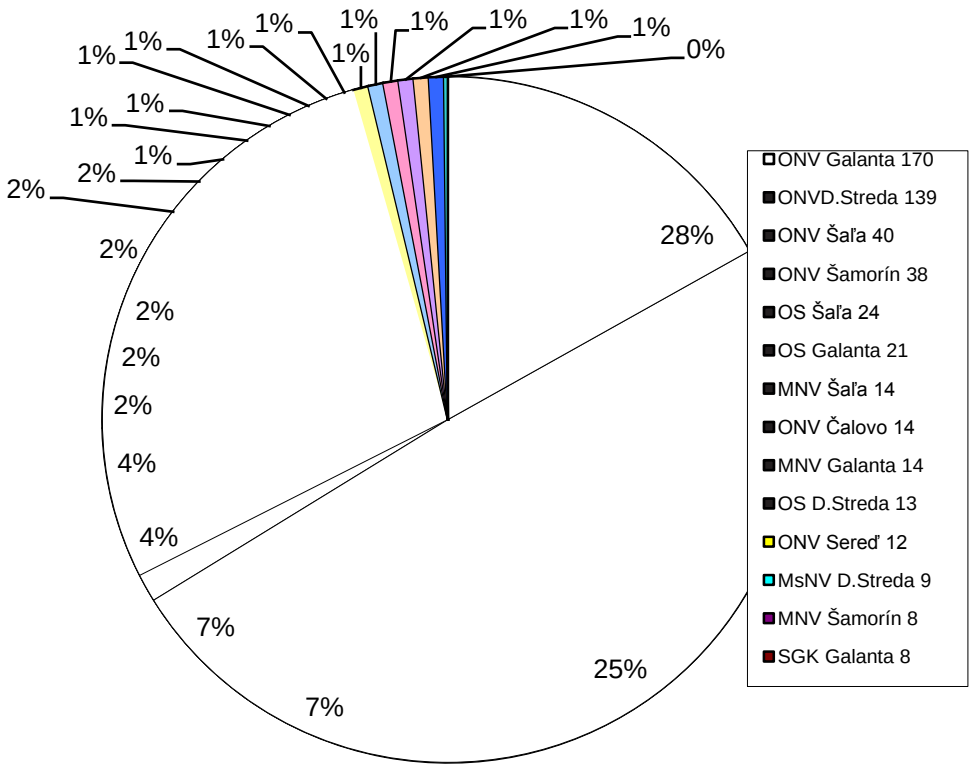

Skratky: ONV – okresný národný výbor, MNV – miestny národný výbor, OS – okresný súd, MsNV – mestský národný výbor, ObMNV – obvodný miestny národný výbor, ObNÚ – obvodný notársky úrad, HSLÚ – Hlavnoslúžnovský úrad, SGK – Stredisko geodézie a kartografie

Ďalšou oblasťou využívania archívnych dokumentov je poskytovanie archívnych dokumentov pre bádateľské účely, počet bádateľských návštev bol v roku 2003 137, pričom v archíve študovalo 75 bádateľov. Prevažná väčšina bádateľov študovala regionálne dejiny /23/, dejiny školstva /7/, treba však povedať, že aj v roku 2003 bola mimoriadne pestrá paleta študovaných tém. Prevažná väčšina bádateľov patrí k regionálnym historikom a vo veľkom počte nás navštevujú aj študenti z rôznych vysokých škôl. Medzi najvyužívanejšie archívne fondy patria okresné úrady a fondy národných výborov.

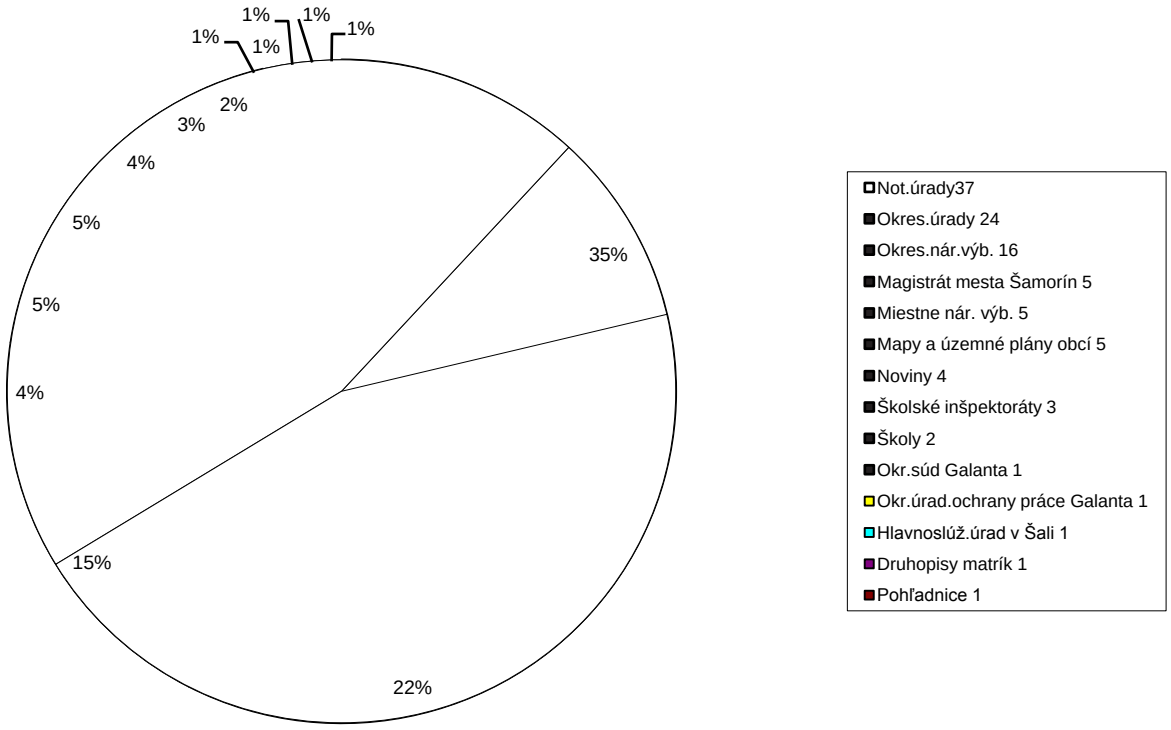

Problémom pri bádateľskej agende je, že nemáme k dispozícii mikrofilmy niektorých často využívaných dokumentov. Ako dočasné riešenie sa nám po vybavení nášho archívu v decembri výkonným skenerom javí naskenovanie často využívaných dokumentov a ich predkladanie bádateľom v digitalizovanej podobe.

Vedecká, publikačná a kultúrno-osvetová práca

V roku 2003 sa pracovníci archívu v oblasti vedecko-publikačnej a kultúrno-osvetovej zapojili do viacerých prác. Archív má pre túto prácu vytvorené priaznivé podmienky vyplývajúce z odbornej kvalifikácie pracovníkov. Zúčastnili sme sa na príprave viacerých odborných publikácií zo všeobecných a regionálnych dejín.

Publikácia s názvom Šaľa, ktorá vyšla v roku 2002 k dejinám Šale v maďarskom jazyku, bola v roku 2003 preložená do slovenčiny a začiatkom roku 2004 bola odovzdaná do tlače. Autormi publikácie sú výlučne pracovníci archívu.

V súvislosti s oslavami mestských časti Šale Hetméň a Veča sa archív aktívne zapojil do výskumu dejín týchto mestských častí a na oboch slávnostných podujatiach boli k ich dejinám prednesené odborné prednášky. V spolupráci s Mestským úradom v Šali bol pripravený a odovzdaný do tlače výber poviedok z osobného fondu Jozefa Sellyeiho – Miskovicsa, ktorý je uložený v pobočke Šaľa Štátneho archívu v Bratislave.

V roku 2003 sa zintenzívnili práce aj na príprave monografií k dejinám Galanty a Hrubej Borše. Práce vyjdú tlačou v rokoch 2004 – 2005. Aj do príprav týchto monografií sa zapojili pracovníci archívu.

Práce, publikácie, štúdie, ktorých autormi boli pracovníci archívu:

Deutschsprachige Archivbestände in der Slowakei[1]
Písomnosti Abovskej, Tekovskej a Nitrianskej župy[2]
The District State archive in Šaľa and regional research[3]
Písomnosti Trenčianskej stolice do roku 1526[4]
Zoznam fondov do roku 1918 uložených v sieti pobočiek štátnych archívov na Slovensku a možnosti ich bádania[5]
Rodina Kuffnerovcov a ich podnikanie na južnom Slovensku[6]
Cukrovar v Sládkovičove [7]
Spolky a ich činnosť v Galante [8]
Dejiny rímskokatolíckej cirkvi v Galante [9]
Cechy v Galante [10]
Regionálne obchodné banky na Matúšovej zemi 1867 – 1950 [11]

Články, menšie príspevky:

300. výročie povstania Františka II. Rákociho [12]
Medzinárodná konferencia pri príležitosti 300. výročia povstania Františka II. Rákociho [13]
Sereď v II. polovici 19. storočia [14]

---

[1] Nováková, V.: Deutschsprachige Archivbestände in der Slowakei. In: Erschließung und Benutzung deutschsprachiger Archivbestände in den postkommunistischen Staaten Ost – und Mittelost – Europas, Postdam 2003, s. 135 – 148.

[2] Nováková, V.: Písomnosti Abovskej, Tekovskej a Nitrianskej župy. Práca bola pripravená v predchádzajúcom období, tlačou vyšla v roku 2003 v ročenke Sabolč - Satmár - Berežskej župy.

[3] Nováková, V.: The District State archive in Šaľa and regional research. In: Social Networks in Movement Lillium Aurum 2003, s. 293 – 29.

[4] Nováková, V.: Písomnosti Trenčianskej stolice do roku 1526. In: Studia Historica Tyrnaviensia III. (k životnému prof. Dr. R. Marsinu, DrSc.) - Trnava 2003, s. 157 – 167.

[5] Nováková, V.: Zoznam fondov do roku 1918 uložených v sieti pobočiek štátnych archívov na Slovensku a možnosti ich bádania. Rukopis odovzdaný do Mestského archívu v Budapešti, práca vyjde ako II. zväzok sprievodcu po slovenských archívoch v maďarskom jazyku.

[6] Pokreisová, H.: Rodina Kuffnerovcov a ich podnikanie na južnom Slovensku. In: Zborník Južná Morava 2003, s. 59 – 75.

[7] Pokreisová, H.: Cukrovar v Sládkovičove. In: Monografia Sládkovičovo, rukopis odovzdaný.

[8] Bukovszky, L.: Spolky a ich činnosť v Galante. In :Monografia Galanta, rukopis odovzdaný.

[9] Bukovszky, L.: Dejiny rímsko-katolíckej cirkvi v Galante. In monografia Galanta, rukopis odovdaný.

[10] Nováková, V.: Cechy v Galante. In monografia Galanta, rukopis odovzdaný.

[11] Gaučík, Š.: Regionálne obchodné banky na Matúšovej zemi 1867 – 1950. In: Matúšova zem I. (v maď. jazyku). Rukopis odovzdaný do tlače.

[12] Nováková, V.: 300. výročie povstania Františka II. Rákociho. In: Tešedíkovské noviny 2003/4.

[13] Nováková, V.: Medzinárodná konferencia pri príležitosti 300. výročia povstania Františka II. Rákociho. In: Šaľa – mesačník samosprávy, roč. IV./9, s. 5.

[14] Nováková, V.: Sereď v II. polovici 19. storočia. Časť prednášky uverejnená na skladačke – pozvánke.

Štátny archív v Bratislave pobočka Šaľa zorganizoval v septembri 2003 v spolupráci so Spoločnosťou Petra Pázmánya medzinárodnú konferenciu pod názvom 300. výročie povstania Františka II. Rákociho, na ktorej odzneli príspevky odborníkov zo Slovenska a Maďarska. Pracovníci nášho archívu predniesli nasledujúce odborné referáty:

Pramene k dejinám povstania Františka II. Rákociho v slovenských archívoch;

Generáli Františka II. Rákociho.

Konferencia sa stretla s veľkým záujmom. Priamym prenosom v denných správach rádia Patria – maďarskom vysielaní Slovenského rozhlasu bola odvysielaná reportáž s jednotlivými prednášateľmi. Konferencie sa zúčastnilo do 100 odborníkov a záujemcov, čo nasvedčuje, že účasť na našich podujatiach má stúpajúcu tendenciu. Pri tejto príležitosti bola otvorená aj výstava s rovnakým názvom. Na vernisáži sa zúčastnili aj veľvyslanec Maďarskej republiky a kultúrny atašé. Výstavu navštívilo do 31. decembra 2003 cca 700 osôb. Konferencia a otvorenie výstavy sa uskutočnili s podporou Ministerstva kultúry SR, Ministerstva ochrany národného dedičstva Maďarskej republiky, Nadácie Illyés a obecných samospráv.

Okrem tejto výstavy bol náš archív v roku 2003 organizátorom ďalších výstav. V máji bola otvorená výstava k dejinám Veče – k 890. výročiu prvej písomnej zmienky. Pri tejto príležitosti sa v Dome kultúry vo Veči uskutočnilo vysvätenie obecných symbolov a v rámci týždňa osláv prednáška k dejinám Veče pre žiakov II. stupňa ZŠ.

V júni 2003 archív spolupracoval s Obecným úradom v Tešedíkove pri inštalovaní výstavy s názvom Tradície minulosti.

Menšia výstavka o Jozefovi Miskovicsovi Sellyeim bola pripravená v reprezentačných priestoroch MsÚ v Šali v marci 2003.

Štátny archív v Bratislave pobočka Šaľa spolupracoval aj so Slovenským národným múzeom - Múzeom maďarskej kultúry na otvorení stálej expozície k dejinám maďarskej menšiny na Slovensku.

Aj v roku 2003 sme spolupracovali so zahraničnými archívmi. V apríli 2003 sme pripravili príspevok na Archívne dni Ostrihomsko - Komáromského župného archívu v Komárome. Riaditeľka ŠA Bratislava pobočka Šaľa vystúpila s príspevkom Vyraďovanie registratúrnych záznamov a nový zákon o archívoch a registratúrach na Slovensku.

Na 7. archívnych dňoch na Slovensku v Liptovskom Jáne predniesla riaditeľka archívu príspevok Archívny kurz ako ďalšie vzdelávanie pre stredoškolákov v archívoch?

Na zasadnutí regionálnej metodickej komisie pre vyučovanie dejepisu v Šali pracovníčka archívu Hildegarda Pokreisová predniesla referát Možnosti využívania archívnych dokumentov vo vyučovacom procese. Na odbornej prednáške pre občianske združenie Vodný hrad v Seredi Sereď v druhej polovici 19. storočia predniesla príspevok riaditeľka archívu.

V roku 2003 náš archív viackrát spolupracoval aj s médiami. V Slovenskom rozhlase – v regionálnom vysielaní odznela reportáž z výstavy 300. výročia povstania Františka II. Rákociho. Podrobné informácie o výstave formou reportáže s riaditeľkou archívu boli odvysielané v septembri v rádiu Patria – národnostné vysielanie Slovenského rozhlasu. V októbri 2003 bol odvysielaný ďalší rozhovor s riaditeľkou archívu o jej práci. Pri príležitosti vyznamenania riaditeľky archívu striebornou plaketou Vlády SR odzneli rozhovory a reportáže vo viacerých médiách – národnostné vysielanie STV a Slovenského rozhlasu, ako aj vo vysielaní Maďarskej televízie v Budapešti. Zvýšený záujem médií bol využitý najmä na propagáciu práce archívu, upozornenie na problémy v archíve, ako aj na koncepciu rozvoja archívnictva pre najbližšie obdobie.

V roku 2003 boli o šalianskom archíve uverejnené články v časopisoch a v denníku Új Szó, Žitný ostrov, Slovo Šaľanom, Šaľa – mesačníku samosprávy, v Tešedíkovských novinách. V denníku Új Szó boli okrem príspevkov týkajúcich sa priamo práce a výsledkov

archívu uverejnené aj články, ktoré upozornili na problematickú situáciu v uložení archívnych dokumentov v skladoch archívu.

Pokračovali sme aj v spolupráci so samosprávami celého regiónu, najmä Dlhej n/Váhom, Trnovca n/Váhom, Šale, Veľkého Blahova. O odbornú pomoc nás žiadajú najmä pri rôznych výročiach a pri výskume týkajúcom sa obecných symbolov. Na požiadanie samospráv sa pracovníci archívu zúčastňujú obecných osláv, najčastejšie aj s referátom k obecným dejinám.

Mnohé práce vykazované v oblasti vedeckej, publikačnej, kultúrno-osvetovej činnosti si vyžadovali prácu mimo pracovnej doby.

Ochrana archívnych dokumentov a technické vybavenie archívu

V oblasti ochrany sme vykonávali najmä práce súvisiace s vytvorením čo najvhodnejších klimatických podmienok. Denné vetranie, výmena plesňou napadnutých archívnych škatúľ, sledovanie vlhkosti a teploty, boli prácami, ktoré sme vykonávali systematicky počas celého roka. Výrazné zlepšenie vykazujú hodnoty vlhkosti a teploty v zrekonštruovanej časti budovy. Nevyhovujúce priestory s vysokou relatívnou vlhkosťou máme naďalej v západnom a južnom krídle hlavnej budovy v Šali a na detašovanom pracovisku v Lúči n/Ostrove, kde sa relatívna vlhkosť v roku 2003 pohybovala od 80 do 90 %. Teploty najmä v skladoch v Lúči na Ostrove vykazujú veľké výkyvy od 5 do 22° C, čo vo zvýšenej miere prispieva k degradácii dokumentov uložených v týchto priestoroch. Zlepšenie očakávame od roku 2004, keď sa uskutoční montáž akumulačných kachieľ v týchto priestoroch.

V oblasti výpočtovej techniky sme dosiahli výrazné zlepšenie našich podmienok. Koncom roka 2003 bolo nainštalovaných sedem nových počítačov a bola vytvorená sieť. Výhody vyplývajúce z využívania informačného systému sa dozaista odzrkadlia v našej práci v nasledujúcich rokoch.

Odborné knihovnícke práce

Odbornej knihovníckej práci sme sa venovali len v obmedzenej miere. Knižný fond sme doplnili o 52 kníh, z ktorých sme kúpou získali len 15 kníh za 5785,- Sk. V tejto sume je zarátané aj predplatné za odborné časopisy. Zvyšné knihy archív získal darom, najmä od partnerských archívov z Maďarska.

Príručná knižnica archívu, ako aj doplnková knižnica zahrňujúca zákonníky a zbierky nariadení a k nim patriace výklady, ako aj úradné listy či vestníky žúp, sú katalogizované a sú k nim vyhotovené katalogizačné listy v klasickej forme.

Organizačná, riadiaca a hospodárska činnosť

V oblasti organizačnej, riadiacej a hospodárskej činnosti nastali prechodom k priamemu riadeniu sekciou verejnej správy Ministerstva vnútra SR menšie zmeny. V roku 2003 sme museli poveriť odbornú pracovníčku archívu vedením hospodárskej agendy a v rámci nej najmä účtovnej evidencie. Pod organizačnou a riadiacou činnosťou rozumieme najmä organizovanie pracovných porád, vyhotovovanie výkazov a plánov, celoslovenské pracovné porady riaditeľov archívov a tiež vedenie administratívnej a hospodárskej agendy.

Rok 2003 z hľadiska vykonávania odborných prác je možné považovať za úspešný. Rozsah archívnych fondov a archívneho y materiálu bol k 31. 12. 2003 4442 bm a počet fondov a zbierok dosiahol 636. Spracovanosť archívnych fondov vykazuje nasledujúci graf:

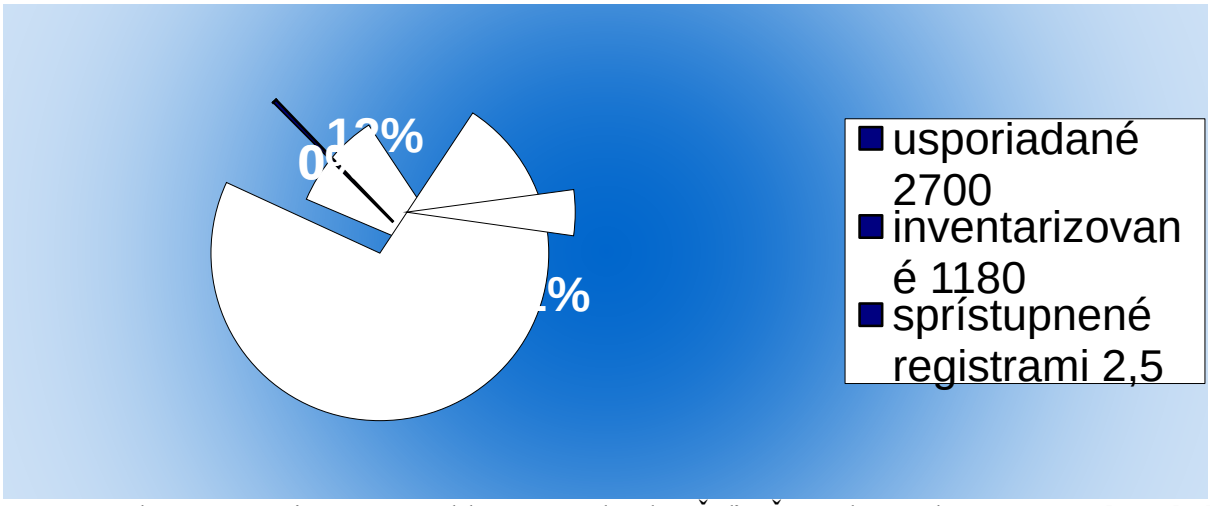

V roku 2003 najväčším problémom pobočky Šaľa Štátneho archívu v Bratislave boli nevyhovujúce priestory. Pre nedostatok finančných prostriedkov nebola zahájená II. etapa rekonštrukcie.

PhDr. Veronika Nováková
riaditeľka

Príspevky z konferencie 300. výročie povstania Františka II. Rákociho

Gábor Ölveti

UDALOSTI, KTORÉ PREDCHÁDZALI RÁKOCIHO POVSTANIU

Dejiny viac ako sto rokov trvajúceho maďarského hnutia za nezávislosť, ktoré hlboko poznačili ťažko skúšané obdobie, boli úzko spojené so Sedmohradským kniežatstvom. Toto pôvodne silné kniežatstvo bolo určitý čas úzko prepojené s Tureckou ríšou, bolo akýmsi jeho vazalským štátom a tak pádom tureckého impéria na konci 17. storočia bolo aj kniežatstvo veľmi oslabené. Bezprostredným predchodcom hnutia Františka II. Rákociho za slobodu bolo hnutie bývalých vojakov, ktorí sa ukrývali a všeobecne sa nazývali „bujdosók“ (ukrývajúci sa). Toto hnutie bolo od r. 1670 izolované. Ďalším predchodcom povstania Františka II. Rákochiho bolo povstanie kurucov, ktoré prerástlo do ozbrojeného povstania proti Habsburgovcom. Zo začiatku mali povstalci ten istý cieľ ako Štefan Bočkai, Gabriel Betleen a Juraj I. Rákoci, teda vytvorenie uhorského štátu, nezávislého od Habsburgovcov, na čele so sedmohradským kniežaťom. Ale neskôr, na základe stavu bojov medzi európskymi mocnosťami Turkami podporovaný Imrich Tököli a po ňom aj František II. Rákoci, ktorý dúfal v podporu Francúzov, vztýčili povstalecké zástavy s heslom nezávislého maďarského štátu. Aj keď spomínaní predstavitelia chceli vytýčený cieľ dosiahnuť odlišne, stali sa účastníkmi maďarského hnutia za nezávislosť, ktoré trvalo od konca 16. do začiatku 18. storočia.

Pri skúmaní udalostí, ktoré predchádzali povstaniu Františka II. Rákociho, sme sa zamerali na problematiku vytvárania záujmovej oblasti veľmocí, na skúmanie spoločenskej bázy hnutia a v neposlednom rade na Dolnú zem, kde sa odohrávali niektoré vojenské akcie.

Vasvárska mierová zmluva z r. 1664 bola uzavretá medzi Turkami a Nemcami bez účasti stavov Uhorska, porušením ich práv. Táto zmluva ustálila vojenskú okupáciu Uhorska tureckými a nemeckými vojskami, čo malo za následok neistotu a vojenské ohrozenie Uhorska.

Veseléniho povstanie z r. 1670 malo za cieľ radikálne odtrhnutie sa od Habsburgovcov. Aj keď na čele tohto povstania bol príslušník vyššej šľachty, bolo podporované aj nižšou šľachtou. Nepripravené a s vnútornými konfliktmi zápasiace hnutie sa ocitlo v medzinárodnej izolácii.

Habsburský dvor počas následných represálií považoval za najdôležitejšie upevniť v Uhorsku svoju absolutistickú moc a v súvislosti s tým zasadiť poslednú ranu uhorskému protestantizmu pozdvihnutím rímsko-katolíckej viery na štátnu.

Vykonávatelia politiky habsburského dvora zrušili stavovskú ústavu a ukončili činnosť jej právnických ustanovizní. Obyvateľstvo bolo sužované daňovým systémom a stupňujúcimi sa nárokmi vojenskej okupácie. Sily vystupujúce proti protestantizmu si s použitím vojenskej moci zvolili cestu násilnej katolizácie.

Skupiny utečencov, ktoré po povstaní v r. 1670 a následných represáliách a útlaku Habsburgovcov smerovali do Sedmohradska. Niektorí príslušníci šľachty, ktorých vyhnali z Uhorska, sa vďaka kniežaťu Michalovi Apafimu uchýlili na majetky, ktoré vlastnili v Sedmohradsku. Kým počet šľachticov sa v dôsledku pribúdajúcich zemanov, nižšej šľachty a ich prisluhovačov - sluhov zvýšil, ich vojenská moc gradovala vďaka vojakom prepusteným z pohraničných protitureckých pevností, vojakom – pešiakom a tzv. „prostrednému živlu”, ktorý sa vyčlenil spomedzi sedliakov.

Turecký sultán pre utečencov, ktorí tiahli smerom na Sedmohradsko a zhlukovali sa do vojenských útvarov, zabezpečil útočisko v stoliciach Bihar, Békes, Heves a v sedmohradskej oblasti Szilagy a Stredný Szolnok.

Tak ako Turci, aj sedmohradské knieža chcelo použiť toto vojsko ako prostriedok na uskutočnenie vlastných protinemecky zameraných ambícií. V tomto období však

pozornosť a vojenské sily sultána IV. Mehmeda pútalo vojenské ťaženie proti Poľsku a neskôr, od r. 1677, proti Rusku, preto nemohol poskytnúť vojenské vybavenie a rozsiahlu pomoc vojsku utečencov. Napriek tomu sa ale nezriekol využitia ich pomoci v prípade eventuálnej protinemeckej diverzie.

Sedmohradsko sa stalo vazalom Tureckej ríše. Jeho územie síce neobsadili turecké vojská, ale jeho nezávislosť bola predsa len relatívna. Knieža Apafi si sľuboval od organizovania a vedenia utečencov upevnenie a nárast politických pozícií Sedmohradska v zahraničí aj na domácej pôde, ale vždy mal pred očami strašiaka – pád Juraja II. Rákociho a strach z Turkov. Michal Apafi a kniežacia rada bez súhlasu alebo rozkazu sultána či vezíra neiniciovali žiadne vojenské akcie v Uhorsku, ba čo viac – od r. 1675, odvolávajúc sa na možné rabovanie obyvateľstva, zakázali prechod utečencov cez územie Sedmohradska.

V r.1672 vypukla vojna medzi Francúzskom a Holandskom. Vojenský zásah Habsburgovcov pri rieke Rýn ich vojenské sily úplne vyčerpal. Armáda utečencov zdržujúcich sa v Sedmohradsku dokázala túto pre nich priaznivú situáciu využiť iba v r. 1678, keď Ľudovít XIV. prispel k povstaniu v Uhorsku vyslaním skupiny žoldnierov z Poľska a finančnou výpomocou. „Kráľ slnka" chcel otvorením frontu na východe dostať cisárske vojská medzi dva ohne.

Počas vojenského ťaženia v r. 1678 Michal Teleki, generál povstalcov a sedmohradský veľmož, nevyužil svoju prevahu na zničenie ustupujúcej nemeckej armády. Namiesto toho sa pokúšal o dobytie niektorých menších či väčších hradov na území Horného Uhorska. Správy o približovaní sa nepriateľa prinútili chorľavejúceho Telekiho, aby ustúpil od Prešova smerom na Sedmohradsko. Gróf Imrich Tököli pod jeho vedením, využijúc priaznivú situáciu, za pomoci maďarských a francúzskych vojsk, rad – radom neočakávane napádal a dobýjal severozápadné banské mestá. Pri podpisovaní dohody o vojenskom prímerí sa prvýkrát stalo, že „rímsky cisár", aj keď je pravda, že iba pod vplyvom núdzovej situácie, uznal povstalcov za rovnocenných partnerov.

Ľudovít XIV., francúzsky kráľ, uzavretím nymwegského mieru s Habsburgovcami úspešne ukončil svoje vojenské ťaženie, ktorého cieľom bolo získanie nových území v západnej Európe. Uzavretie tejto mierovej zmluvy znamenalo odstúpenie od varšavskej dohody, ktorú uzavrel s povstalcami, a ich presun na vedľajšiu koľaj.

Tököliho tajné rokovania s nemeckou vládou a s tureckou Portou pramenili z úvahy, že len v prípade, keď ho títo uznajú, môže robiť politiku bez závislosti od sedmohradského kniežaťa. Apafi sa dozvedel o týchto rokovaniach a odvtedy využíval každú príležitosť, aby tohto nespoľahlivého grófa očiernil pred Portou.

Ukončením turecko-ruskej vojny nastal rozhodujúci zlom v zápase maďarských povstalcov, keďže radzinská mierová zmluva z 11. februára 1681 – uvoľnením osmanského vojska – bola priaznivá pre protihabsburské plány hlavného vezíra Kara Mustafu. Hlavný vezír rozpoznal nebezpečenstvo hroziace zo strany európskej koalície, ktorá sa práve formovala, a preto sa snažil jediným rozhodujúcim úderom rozdrviť vojenskú silu Habsburgovcov.

Počas vojenského ťaženia v r. 1681 turecký sultán vymenoval Apafiho za hlavného vojenského veliteľa. Uhorské, sedmohradské, turecké a moldavské spojenecké vojská o sile 30 tisíc mužov vypálili mesto Böszörmény, obsadili Kálló a Nagykároly, ale obliehanie Satmáru už nedokončili. Kniežaťu, ktoré sa vrátilo do Sedmohradska, Porta vyčítala nedostatočnú obranu obsadených pevností, ktoré sa ešte v novembri dostali do rúk Nemcov.

Tököli sa 15. júna oženil s vdovou po Františkovi I. Rákocim Helenou Zríniovou. Je nesporné, že týmto manželstvom získal nielen z hľadiska spoločenskej prestíže, ale aj z hľadiska finančného. Zároveň sa stal aj nevlastným otcom vtedy 6-ročného Františka II. Rákociho.

Najväčšou udalosťou vojenského ťaženia v r. 1682 bolo dobytie Košíc, bašty Horného Uhorska. Tökölimu sa tak podarilo získať moc nad vojskami a verejnou správou 13-tich stolíc, hlavného kapitanátu a Spišskej komory. Pre sedmohradské knieža, ktoré sa iba s neochotou dostavilo na výslovný rozkaz Turkov do prešovského tábora, bolo istotne ponižujúce sa prizerať, ako budínsky paša Ibrahim 16. septembra, počas okázalej ceremónie vyhlásil Tököliho za kráľa Horného Uhorska a ako mu odovzdal aj poverujúcu listinu od samotného sultána.

Nové kniežatstvo, do ktorého patrilo 13 stolíc a tiahlo sa od Spiša po Satmár - z geopolitického hľadiska, t. j. v bezpečnej vzdialenosti od Turkov, viedenského dvora a Sedmohradska – vypĺňalo mocenské vákuum. Najpevnejším prvkom moci kurucov boli šľachtici, vojaci a úradníci. Pochádzali z rodiny Tököliovcov a Rákociovcov, vojaci zas stáli na čele kuruckého vojska ako poručíci a kapitáni plukov. Obidve skupiny podporovali centralistickú moc Tököliho, dúfajúc vo svoj spoločenský postup a majetkový prospech. Čo sa týka tureckého zamerania hnutia, môžeme konštatovať, že z hľadiska zahraničnej politiky z pojmov ako nezávislosť a pokora sa väčší dôraz kládol na nezávislosť; „Tököliho povstanie... patrí medzi tradičné hnutia, ktoré smerovali s vypätím všetkých síl k utvoreniu uhorskej štátnosti. Zaslúži si, aby si jeho pamiatku zachovali aj nasledujúce generácie".

V roku 1681 sa kurucké vojsko utáborilo v Hornom Uhorsku, a tak sa obyvateľom Debrecína a Biharu konečne po dlhšom čase naskytla možnosť žiť v pokoji a pohode.

Kara Mustafa so svojím vojskom o sile 80 tisíc mužov zahájil v júli 1683 obliehanie Viedne. Zdrvujúca porážka, ktorú utrpel 12. septembra na stráňach pri hrade Kahlemberg zapríčinila obrat vo svetových dejinách, ktorý smeroval k úpadku tureckej nadvlády v Uhorsku. K zániku Tököliho kniežatstva popri vonkajších príčinách prispela aj tá skutočnosť, že jazýčky váh „sa naklonili na stranu nových vojenských dôstojníkov... a po r. 1683 nebol Tököli schopný ovládnuť rozmáhajúcu sa vojenskú anarchiu". Dôkazom tejto situácie boli bezprávia vykonané kapitánmi a dôstojníkmi miest Ónodu a Tokaja a miest blízko Debrecínu, ktoré boli pod nadvládou uhorského kniežaťa.

V r. 1684 uzatvorili proti Turkom spojenectvo cisár Leopold I., poľský kráľ Ján Sobieski a Benátska republika. Príčinou rozvratu kuruckých vojsk bolo v prvom rade napredovanie Nemcov a vojenské neúspechy Maďarov. V októbri 1685 sa Kálló, Kisvárda a Ónod dostali do rúk Nemcov. Knieža Uhorska tak bolo postupne vytlačené z Horného Uhorska.

Na rozkaz Sejtama Ibrahima zadržali Tököliho, ktorý bol na návšteve vo Várade. Úvaha, že podmienkou uzatvorenia turecko-nemeckého mieru bude vydanie grófa, bola predčasná a z tureckej strany vyslovene škodlivá.

V r. 1684 francúzsky kráľ Ľudovít XIV. uzavrel v Regensburgu prímerie s cisárom I. Leopoldom. Rátal so zdĺhavým oslobodzujúcim bojom proti Turkom. Spojenci cisára ale dosahovali nepredvídateľné vojenské úspechy: v r. 1686 obsadili Budín, v r. 1867 zvíťazili pri Nagyharsányi a v nasledujúcom roku po krvavej bitke dobyli Belehrad. Reakciou Ľudovíta XIV. bolo prinútiť Habsburgovcov bojovať na dvoch frontoch. Počas bojov Anglicko a Nizozemsko, ktoré sa pričlenili k augsburskej lige, podporovali cisára, a tak európska vojna trvala skoro deväť rokov. Západný, ako aj turecký front ustrnul. V r. 1696 zomrel spojenec Svätej Ligy poľský kráľ Ján Sobieski. Začalo sa obdobie súperenia o trón. V júni 1697 zvolili poľskí šľachtici za kráľa knieža Louisa de Contiho, jedného z potomkov Bourbonovcov. Európske status quo viedlo k uzatvoreniu rijswijského mieru koncom októbra. Ľudovít XIV, opierajúc sa o svoje diplomatické úspechy v Poľsku a o Tököliho, ktorý bol pod vplyvom Turkov, inicioval otvorenie východného frontu proti Habsburgovcom. Dňa 30. júna 1697 vypuklo povstanie na východe Uhorska (Hegyajlán), ktorého veliteľ, František Tokaji ako kapitán pluku Imricha Tököliho, kniežaťa Horného Uhorska, vyzýval každého do zbrane proti utláčateľom.

Východný front proti Habsburgovcom sa napriek snahám Ľudovíta XIV. nakoniec nevytvoril. Povstanie v Zátisí (Tiszaháte), ktoré malo vypuknúť súčasne s povstaním v Hegyajláne, sa nezačalo. Vodcov tohto načasovaného povstania, Tomáša Eseho a Alberta Kisa dal chytiť a uväzniť Alexander Károli, hlavný župan stolice Satmár. (Albert Kiss bol Tökölihо poručíkom pešiakov počas postania kurucov.) Povstanie v Hegyajláne cisárske vojská behom niekoľkých týždňov potlačili.

Knieža de Conti sa zbytočne vypravil z Francúzska, aby nastúpil na poľský trón. Prívrženci Habsburgovcov, ktorí sa dostali k moci, v druhom kole volieb potvrdili knieža Augusta Fridricha, saského kurfirsta. Turecké posily, ktoré sa pohli na pomoc povstaniu v Hegayjláne, rozdrvili pri mestečku Zenta cisárske vojská.

Situácia, ktorá nastala po takomto rozložení medzinárodných mocenských záujmov, viedla k uzatvoreniu mierovej zmluvy. Karlovský mier bol podpísaný koncom januára 1699 medzi spojeneckými mocnosťami a Portou. Podobne ako v r. 1664 pri rokovaniach o mierovej zmluve pri Vasvári, uhorské stavy sa ani teraz nedostali k slovu. Časť juhovýchodnej oblasti Szerémségu a územie medzi riekami Maros a Tisa zostali pod tureckou nadvládou.

Povstanie v Hegayjláne sám Rákoci považoval za predchodcu hnutia za slobodu, za predchodcu boja za nezávislosť. V r. 1697 za spoluúčasti obyvateľov 12 mestečiek na Hegayjláne – majiteľov viníc, obchodníkov s vínom a soľou, zemanov, kopáčov a nádenníkov vo viniciach – vypuklo povstanie, ktoré bolo zamerané proti Habsburgovcom**.** Sľubný hospodársky a občiansky rozvoj, ktorý sa začal v tomto regióne v 17. storočí kvôli hospodárskej politike vlády, ktorá sa snažila nahradiť deficit štátnej pokladnice, bol v tomto regióne prerušený. Centrálna moc monopolmi a vysokým daňovým zaťažením obmedzovala voľný obchod. Vinice skúpila vysoká šľachta, cisárski dôstojníci a vicekapitáni. Zvlášť mestečká na Hegayjláne boli zaťažené neúmerne vysokými daňami, a v r. 1696 vydané panovnícke daňové nariadenie ich šokovalo.

Účastníkmi tohto povstania boli aj viacerí bývalí vojaci Tökölihо, ale do dnešného dňa nemáme žiadny dôkaz, ktorý by potvrdzoval ich masovú účasť v povstaní, tak ako o pár rokov neskôr, na začiatku Rákociho povstania za slobodu.

Pre vypuknutie povstania Františka II. Rákociho sa vytvorila priaznivá medzinárodná situácia, keď došlo k vojne o španielske dedičstvo. 15. mája 1702 cisár Leopold vyhlásil vojnu Francúzsku. Ľudovít XIV. v záujme ochrany Filipa V., ktorý bol jeho vnukom a zasadol na španielsky trón, bol ochotný začať vojnu.

Druhé politické smerovanie na čele s Mikulášom Berčénim, ktorý videl riešenie v orientácii na Poľsko, sa ukázalo nereálne, keďže poľský kráľ Augustín II. prehral vojnu so švédskym kráľom Karolom XII. o zabezpečenie baltských obchodných ciest. V priebehu r. 1702 švédske vojenské útvary obsadili Varšavu a Krakov.

Zaťaženie Uhorska v dôsledku vojny o španielske dedičstvo sa znásobilo. Postupne sa zrušila samostatná organizácia uhorského vojska. Cisárskym dobrozdaním bola obmedzená aj činnosť protestanskej cirkvi.

Rákoci považoval za beznádejnú politiku stavov, opierajúcu sa o cisársky dvor, ktorá vydala krajinu napospas absolutistickým snahám Habsburgovcov. Na jeseň 1698 sa začala organizovať nová aristokracia. Jej predstaviteľom bol Mikuláš Berčéni, ktorý mal veľmi dobré vzťahy predovšetkým s nespokojnými príslušníkmi strednej šľachty Horného Uhorska. Rákoci vo svojom liste z 1. novembra 1700 naznačoval francúzskemu kráľovi Ľudovítovi XIV. zámery uhorských stavov ohľadne povstania, ale v dôsledku zrady sa sám dostal do väzenia. Po svojom úteku z väzenia vo Viedenskom Novom Meste sa stretol s Berčénim v Krakove 24. novembra 1701. Pre počiatočnú zdržanlivosť Francúzov sa povstalci usilovali o priazeň Ľudovíta XIV. pomocou emigrantov - prívržencov Tökölihо. Kráľ už ale nepovažoval Tökölihо za samostatnú politickú mocnosť, v prvom rade kvôli jeho závislosti na Turkoch.

Napriek počiatočnej izolácii sa povstanie v Zátisí z júna 1703, ktoré sa naplno rozvinulo napriek všeobecnej nespokojnosti v Uhorsku, stalo predzvesťou povstania Františka II. Rákociho. Uhorské stavy, ktoré sa k nemu postupne pridávali, a ktoré považovali ochranu ústavy krajiny za prioritu, vztýčili svoje zástavy v mene vytvorenia samostatného uhorského štátu. V mene týchto ideí sa chopili zbrane a stali sa tak vzorom pre ďalšie generácie.

Ágota Henzsel

POČIATKY RÁKOCIHO POVSTANIA ZA SLOBODU V SABOLČSKEJ STOLICI

Na prelome 17. a 18. storočia sužovali Uhorsko mnohé politické, spoločenské a náboženské rozpory. Cieľom Habsburgovcov bolo upevnenie centrálnej moci. Táto ich snaha bola v protiklade s mocenskými záujmami uhorskej šľachty a znamenala potenciálnu hrozbu straty samostatnosti. Aj vzťahy medzi šľachtou a ostatnými obyvateľmi boli narušené, pretože podstatná časť nákladov dlhotrvajúcej vojny ležala na pleciach obyvateľstva. Vďaka rekatolizačným snahám cisárskeho dvora už tradičné rozpory medzi katolíkmi a protestantmi stále pretrvávali.

Leopold I. (1657-1705), ktorý sa zúčastnil bojov o španielske dedičstvo, bol nútený znížiť stav vojakov, ktorí táborili v Uhorsku, ba čo viac, v r. 1702 sa verbovali dobrovoľníci do cisársko-kráľovských plukov. Bývalí dôstojníci Tököliho Tomáš Ese z Tarpy a Albert Kis využili odsun cisárskych vojsk. Pod zámienkou verbovačky sa tajne prpripravovali na útok proti Habsburgovcom. Na jar 1703 mnohí vojaci – nováčikovia utiekli od vojska a pridali sa k beťárom. Situáciu, ktorá sa postupne vyostrovala a stala sa čoraz neistejšou, charakterizuje krádež pokladne Montecuccoliniho pluku. Plukovník preto prikázal Sabolčskej stolici vypátrať vinníkov a príkladne ich potrestať.[15] Gróf Nigrelli, veliteľ cisárskych vojsk, ktorý sídlil v Košiciach, súril vybudovanie opevnenia hradu Kálló.[16] Viedeň zas požadovala nastolenie všeobecného kľudu a prenasledovanie zločincov. Stoličná kongregácia v Sabolči vyhlásila 22. mája šľachtickú insurekciu, ale nie všetci sa k nej pripojili.[17] Nigrelli – možno zo strachu, alebo aj preto, že neveril v úspech akcie – tiež neschvaľoval toto rozhodnutie. V liste, ktorý napísal 26. mája 1703 z Košíc, sa uvádza, že nepovažuje za potrebné, aby župa vyhlásila kvôli niekoľkým vandrujúcim beťárom všeobecnú insurekciu. Radšej nech najmú hajdúchov, ktorí mali nadviazať kontakty so susednými stolicami, aby spoločnými silami mohli zlikvidovať tulákov.[18] V Košiciach ale nemali vedomosti o tom, že v susednej stolici Bereg už medzičasom vypuklo povstanie.

Skoro na jar 1703 predstavitelia nespokojných, ktorí sa zhromažďovali na území Horného Potisia, vyhľadali Františka II. Rákociho a Mikuláša Berčéniho, ktorí po tom, ako sa oboznámili so všeobecnou situáciou v Uhorsku, vydali Brezánsky manifest, ktorým vyzývali ľud do boja proti cudzej nadvláde. Zároveň odovzdali Tomášovi Esemu zástavy,[19] pod ktorými sa malo zhromaždiť vojsko. Tieto zástavy – nečakajúc ani na rozkaz kniežaťa – 21. mája 1703 a v nasledujúcich dňoch rozvinuli na usadlostiach Tarpa, Vári a Beregszász a vyhlásili Brezánsky manifest.[20] Čoskoro sa k nim pridali stovky ľudí.

O rozvinutí bojovej zástavy v Sabolčskej stolici sa dozvedeli na zasadnutí valného zhromaždenia v Kisvárde,[21] hneď na druhý deň z listu, ktorý napísal 25. mája plukovník Löwenburg, veliteľ satmárskeho hradu. V prílohe sa nachádzal aj odpis listu grófa Štefana Čákyho, hlavného župana Berežsko-Ugočskej stolice, v ktorom píše o možnostiach prekaziť sedliacke hnutie vlastnými silami, keďže v poslednom čase činnosť lúpežníkov nezosilnela. Löwenburg už vedel, že lúpežníci a pocestní sa ukazujú v skupinkách, chodia so zástavami odvolávajúc sa pritom na Rákóciho a Berčéniho. Obyvateľom vydávajú falošné patenty,

---

[15] BALOGH, Š.: II. Rákóczi Ferenc Szabolcs és Szatmár vármegyékben (1703 júl – október). Druhé, rozšírené vydanie. Nyíregyháza, 2003 (Ďalej len Balogh), s. 38.
[16] Nagykálló.
[17] Župný archív Szabolcs-Szatmár–Beregu (Ďalej len Župný archív), IV. A. 1. Prot. 17. Fol. 242.
[18] Balogh, s. 42.
[19] Pamätné spisy Františka II. Rákócziho. Budapesť 1979 (Ďalej len Pamätné spisy), s. 13-15.
[20] ESZE, T.: II. Rákóczi Ferenc tiszántúli hadjárata. Századok /85/ 1951, č. 1-2 (Ďalej len Esze), s. 32.
[21] Župný archív, IV. A. 1. F. 4. N. 58. 1703.

ktorými sľubujú oslobodenie od daní a podnecujú tým povstanie. Löwenburg preto vyzval šľachticov zo Sabolča, aby pomáhali hlavnému županovi Čákymu pri potlačení zberby.

Insurekčné vojsko Satmárskej stolice pod vedením hlavného župana grófa Sándora Károlyiho, prekazilo koncom mája povstalcom, aby sa dostali z Beregu na ľavý breh rieky Tisa, teda do Sabolčskej alebo Satmárskej stolice. V liste zo dňa 2. júna 1703 Károlyi oznámil, že so svojím vojskom prekročí rieku Tisu a príde do Beregu. [22] V prílohe zaslal aj podrobné hlásenie slúžneho Ladislava Domahidiho o prípravách šľachty.

Domahidi oznámil, že šľachtici zo Satmárskej stolice pripravení na boja čakajú pri obci Becs,[23] kam dorazili aj ostatní z Ecsedu[24] a Károlya,[25] ďalej stráž zo Szatmáru a 50 strelcov, spolu 700-800 ľudí. Podľa neho na pravý breh rieky Tisy, ktorý kontrolovali povstalci, sa možno dostať iba pri obci Becs. Aj oni sami sa usilovali o prechod pri obciach Kisar a Cseke,[26] ale povstalci ich zasypávali strelami a inde neboli k dispozícii ani loďky ani plte. V prípade, že sa aj Sabolčskí šľachtici zúčastnia akcie, musia tiež prejsť pri obci Becs.

Aj Domahidi odhadoval počet nepriateľov na 700-800 mužov, ale považoval ich za slabo vyzbrojenú, pozbieranú zberbu. Kolovali aj také chýry, že na zasadnutí kongregácie Berežskej stolice, prepadli povstalci v jednom dome v Mukačeve šľachticov a zajali stoličných hodnostárov. Viacerých prinútili k prísahe alebo ich uvrhli do väzenia.

Sándor Károlyi oznámil Sabolčským šľachticom, že čoskoro vyrazí a čaká iba na súhlas hradného kapitána zo Satmáru k prechodu. Poprosil Sabolčskú stolicu, aby oni zas prekročili rieku pri usadlostiach Jánd alebo Namény[27] spolu so skupinami z hajdússkych miest. Ak by potrebovali loď, on sám má k dispozícii vhodné plavidlá, ktoré kotvia pri Apáti.[28]

Sándor Károlyi poslal 5. júna z Kölcse ešte jeden list.[29] V porovnaní s predchádzajúcim listom počas troch dní, ktoré odvtedy uplynuli, sa toho veľa udialo. Károlyi navštívil v Košiciach Nigrelliho, cestou sa zastavil aj v Satmári u hradného veliteľa Löwenburga. Je pravdepodobné, že zosúladili úlohy, možno sa hovorilo aj o úlohách a o absencii Sabolčskej stolice, lebo vo svojom liste uvádza: „ *rozumejúc, že vašej milosti, výsosti... by sa nechcelo prebrodiť Tisu„*. Naproti tomu Károlyi chcel zahájiť útok vtedy, keď dorazí aj šľachta zo Sabolčskej stolice, „a*by mohli obkľúčiť*“ povstalcov. Nakoniec sa Sabolčskí šľachtici bojov proti povstalcom nezúčastnili. Sedliaci boli 7. júna 1703 rozprášení útokom pri Dolhe, ktorému velil Sándor Károlyi.

Viedenský dvor a stoličná šľachta po bitke pri Dolhe dúfali v ukončenie hnutia sedliakov. Rákoci, ktorý smeroval do Uhorska, sa ale touto prehrou nedal odradiť. 16. júna 1703 prekročil hranice Uhorska. [30] Obyvatelia panstva Mukačevo, jeho vlastní sedliaci, sa húfne pripájali k povstalcom. Jeho armáda čoskoro rozrástla na niekoľko tisíc mužov, ale proti cisárskemu vojsku, ktoré sídlilo na hrade Mukačevo, sa ešte nemohli postaviť. Krok dopredu by znamenal ďalší postup na Dolnú zem, kde mohli rátať s pomocou Jásov, Kunov a hajdúchov. Aj hroziaca povodeň riek ich nútila k rýchlemu odstupu od berežskéhoo Tiszahátu. Šľachtici z Berežskej, Ugočskej a Satmárskej stolice sa im opäť postavili do cesty pri osade Tiszabecs, tentokrát pod vedením grófa Štefana Čákyho. Menšiu bitku, ktorá sa tu odohrala 14. júla 1703, vyhrali povstalci. Napriek tomu, že František II. Rákoci vo svojich Spomienkach /Emlékiratok/ tejto bitke nepripisoval veľký význam, jej dopad bol

[22] Balogh, s. 44.
[23] Tiszabecs.
[24] Nagyecsed.
[25] Nagykároly.
[26] Szatmárcseke.
[27] Városnamény.
[28] Aranyosapáti.
[29] Župný archív, IV. A. 1. F. n. 61. 1703.
[30] Esze, s. 32.

v skutočnosti oveľa závažnejší.[31] Otvorila cestu smerom na Sabolčskú stolicu, zároveň sa vytvorili aj podmienky na rozšírenie priestoru a spoločenskej základne povstania. Začala sa epocha, keď sa k hnutiu povstalcov pridávali aj šľachtici.
Prechod cez Tisu sa uskutočnil pri osade Namény, kde dňa 18. júla 1703 Rákoci vydal tz. patent z Naménya,[32] v ktorom vyhlasuje, že zbraní sa chopil kvôli utláčaniu maďarskej vlasti cudzincami. Jeho cieľom je, aby oslobodil krajinu, preto zvoláva do zbrane obyvateľov Sabolčskej stolice, šľachticov aj ostatných obyvateľov, všetkých, ktorí sú schopní bojovať. Týmto patentom ozrejmil svoj úmysel povýšiť získaním šľachty doterajšie povstanie, ktoré sa vo všeobecnosti považovalo za hnutie sedliakov, na národnooslobodzovacie hnutie.
Prevažná väčšina sabolčskej šľachty zostala k Rákocimu zdržanlivá a zaujala nedôverčivý postoj. Väčšina z nich sa utiahla na hrad v Kisvárde, iní očakávali ďalší vývoj udalostí vo svojich opevnených domoch a kaštieľoch. Niektorí z nich, ako Ladislav Ibráni, sympatizovali s Rákociho hnutím a čoskoro sa k nemu aj pripojili. V stolici sídlila nemecká stráž len na hrade Kálló [33] Bola to menšia posádka, počet jej členov nedosiahol ani 50. Na hrade Satmár sa zdržiavalo už početnejšie nemecké vojsko, ktoré malo 400-500 vojakov. Sabolčskí šľachtici udržiavali kontakty s Octaviom Nigrellim, hornouhorským hlavným veliteľom, od ktorého očakávali pomoc pred sedliakmi - povstalcami, ohrozujúcimi svojich pánov. Stoličnί hodnostári ale nerátali s tým, že povstanie sa môže rozšíriť z Berežskej do Sabolčskej stolice, a tak zdesení čelili nebezpečenstvu, ktoré im hrozilo po prekročení Tisy. Rákoci po príchode do Sabolčskej stolice najprv vyhľadal Vajaiovcov z Vaje, ktorí mu boli oddaní. Do obce Kisvárda poslal Ladislava Vajaiho, aby získal na svoju stranu šľachticov, ktorí sa tam ukrývali. Oddiel pešiakov z armády povstalcov sa už 19. júla objavil pod hradbami, na druhý deň obkľúčil pevnosť a pokúsil sa prinútiť obrancov, aby sa vzdali. Zdržiavala sa tu aj vrchnosť stolice Sabolč. „*Šľachta nechcela vypočuť ani naše ponuky, ani naše hrozby, ale prisľúbila, že nepodnikne žiadne nepriateľské akcie“.* [34] Na útoku sa zúčastnili Rákoci aj Berčéni, ale útočníkom, ktorí strieľali iba z pušiek, sa nepodarilo hrad Kisvárda dobyť.

Obrancovia ešte pred ich obkľúčením vyslali svojho vyslanca s prosbou o pomoc k Nigrellimu a zároveň svojho hlavného veliteľa ubezpečili o svojej nezlomnej vernosti. Jeho odpoveď však neobsahovala nič konkrétne, nemohol im prisľúbiť žiadnu pomoc. Po odtiahnutí povstalcov, okolo 22. júla, šľachtici znovu napísali generálovi. Požiadali ho o radu, lebo ľudia sa v čoraz väčšej miere pridávajú k povstaniu. Urgovali vojenskú pomoc, žiadali informácie o zámeroch cisárskeho veliteľstva vojska. Okrem povzbudzujúcich odpovedí však žiadnu inú pomoc nedostali.
Knieža opustiac obliehanie hradu Kisvárda odišiel na svoje majetky v Gyulaji,[35] kde 24. júla 1703 v priebehu jedného týždňa vydal už druhú výzvu adresovanú Sszabolčskej stolici, tzv. patent z Gyulaja.[36] Tento dokument zopakoval výzvu, ktorú uvádza aj patent z Naménu, ale osobitnú pozornosť venuje obyvateľom hajdúskych miest. Požiadal ich o spojenectvo a o ich podporu - a vyslovuje hrozbu - pretože tých, ktorí zostanú bokom, bude považovať za nepriateľov národa. Vo vzťahu k Rákociho armáde, ktorá neohrozene napredovala, šľachtici zo stolice Sabolč nemali na výber. Napriek tomu, že povstalci nešetrili šľachtické majetky a považovali ich za nepriateľské, aj tí, ktorí doteraz otáľali, boli nútení podriadiť sa kniežaťu, lebo cisárske vojská nedisponovali dostatočne veľkým počtom vojakov, aby mohli prejsť do protiútoku. Povstalcom pomohlo získať ďalšie územia aj povstanie v biharskom Érmelléke, ktoré vypuklo súčasne s obliehaním Kisvárdu. Ľudia Andreja Bóného napadli kaštieľ generála

[31] Pamätné spisy, s. 29.
[32] Balogh, s. 53.
[33] Nagykálló.
[34] Balogh, s. 18.
[35] Nyírgyulaj.
[36] Balogh, s. 56.

Gronsfelda v Diószegu, obsadili obec Szentjobb a pridali sa k povstalcom zo Szabolcsa. Rákoci sa vzápätí na to obrátil na Debrecín a na hajdúské mestá. Tam sa síce nestretol s odporom, pretože sa hajdúsi ešte zdráhali chopiť zbraní kvôli eventuálnemu útoku nemeckej stráže, ktorá sídlila v Tokaji a Kálló.[37]

Koncom júla, 28., začalo obliehanie hradu Kálló. Málopočetná nemecká stráž sa pod tlakom obyvateľov čoskoro vzdala. Obrancovia sa dali najať do kniežacej armády ako žoldnieri a štyri malé delá, ktoré zrekvirovali na hrade, boli potom základom povstaleckého delostrelectva. Dobytie hradu Kálló prinútilo šľachtu Sabolčskej stolice, aby sa pripojila k povstalcom. Z hradu Kisvárda vypochodovali s rozvinutými vlajkami až do Diószegu (Biharská župa) k Rákocimu, ale ešte predtým zaslali posledný list Nigrellimu. Obsah tohto listu poznáme zo záznamu, ktorý je zapísaný v zápisnici. Opisujú útrapy, ktoré museli znášať počas trojdňového obliehania, píšu o narastajúcom počte povstalcov a dobytí hradu Kálló. Preto, ako píšu: *„väčšia časť územia za Tisou bola nútená vzdať sa“*. Akoby vopred cítili priebeh ďalších udalostí, snažili sa zmenšiť mieru svojej zodpovednosti a odvrátiť obvinenie z nevery: „*Snažili sme sa tento hrad udržať a zachovať vernosť cisárskemu veličenstvu, ako sme len vedeli, ale keď vojenská výpomoc jeho cisárskeho veličenstva neprišla, boli sme sklamaní, ...nás ani v najmenšom nemožno brať na zodpovednosť... lebo my sme chceli až do poslednej chvíle zachovať svoju vernosť jeho veličenstvu.*[38]

Stolica Sabolč sa do konca júla 1703 dostala úplne pod Rákociho nadvládu. Vzápätí sa povstanie rozšírilo ďalej smerom do oblastí Nagykunság, Tokaj a Satmár. Hrady, kde sídlili cisárske stráže, naďalej odolávali. Rákoci sa začiatkom augusta zdržiaval v stolici Bihar, aby pripravil útok na hrad Várad a odtiaľ sa vydal na pochod proti satmárskemu hradu. Keďže jeho delostrelectvo nebolo vyzbrojené na obliehanie hradu, zostala mu iba možnosť vojenskej uzávery.

Obliehanie zabrzdilo pohyb vojska, jeho pobyt na jednom mieste priniesol ďalšie nové ťažkosti a problémy, ktoré bolo treba vyriešiť. V táboroch okolo Satmáru sa Rákoci zdržal asi dva mesiace, od polovice augusta do 8. októbra osobne riadil obliehanie. Medzitým si musel upevniť aj svoje dovtedy získané pozície na báze politickej, vojensko-organizačnej a správnej. Najsúrnejšou úlohou bolo upevnenie vojenskej disciplíny a zorganizovanie zásobovania vojska. Jeden z jeho patentov, vydaných vo Vetési, smeroval proti potulujúcim sa vojakom.[39] Zakázal im „*akékoľvek naťahovačky, lúpeže statku, rozháňanie dobytka“*. Dôležitým krokom bolo zostavenie armádneho poriadku, vojenského ediktu.[40] Veľký význam sa pripisuje aj vydaniu tzv. druhého vetésskeho patentu z 28. augusta 1703.[41] Podľa nariadenia kniežaťa poddaní, ktorí sa so zbraňou v ruke pridali k povstaniu a žili v tábore, boli oslobodení od urbárskych povinností. Toto nariadenie však nebolo možné rozšíriť aj na ich rodinných príslušníkov, ak boli práceschopní.

V zásobovaní armády zastávali dôležitú úlohu stolice. Hodnostári stolice Sabolč zotrvali väčšinou na svojich miestach, je pravda, že zasadnutia šľachty sa určitý čas nekonali, napriek tomu sa bežné záležitosti vybavovali priebežne. Štefan Varatkai, podžupan stolice Sabolč obdržal v septembri 1703 list od Mikuláša Berčéniho,[42] zdržiavajúceho sa v meste Nagykároly, odkiaľ sa chystal do Tokaja. Uviedol, že pri meste Satmár sa utáborí veľký počet vojakov, ktorých vydržiavanie nebude v silách stolice, preto bude potrebné, aby pomohli aj ostatné stolice. Požiadal Sabolčskú stolicu o dodávku múky a jatočného dobytka do Nagykárolyu tak, aby zásielku sprevádzali dvaja vojenskí komisári. V tábore sa mali

[37] Esze, s. 40-41.
[38] Balogh, s. 60.
[39] Esze, s. 94.
[40] Príspevky k dejinám obdobia Rákociho z archívu rodiny Gencsy z Balkányu. Publ. Koloman Bányai, In: Történelmi Tár 1904, s. 36-39.
[41] Balogh, s. 68.
[42] Tamže, s. 70-71.

dohodnúť komisári z ostatných stolíc na výške dodávky pre potreby armády. Upozornil, že to musia urobiť, lebo v opačnom prípade, ak si armáda bude musieť sama vymáhať potraviny, stolica utrpí ešte väčšiu škodu.
Organizované rozdeľovanie dávok potravín sa teda začalo, súčasne však existovalo ešte jedno núdzové riešenie v prípade nedostatku potravín: „*výjazd na korisť",* ku ktorému sa mohlo pristúpiť iba so súhlasom dôstojníkov, bez zbytočných škôd a nepríjemností.
Zásobovanie armády znamenalo priťažké bremeno už v r. 1703 pre stolice, ktorých sa to týkalo. Dozorca veľkostatku Nagybánya napísal úradníkovi, ktorý od neho očakával dodávku, že statok neprináša žiadny úžitok, lebo každý sa stal kurucom a nikto nechce slúžiť, platiť dane ani dodávať potraviny.[43] Richtári sa boja chodiť po dedine, lebo ich bijú, vyhrážajú sa im. Rodiny vojakov síce boli oslobodené od platenia daní, ale potraviny by mali dodávať aj ony. Pojem oslobodenie od platenia daní sa každý snažil rozšíriť a prispôsobiť podľa vlastných podmienok a tak vykľučkovať z plnenia povinností. Šľachtici, ktorí sa pridali ku kurucom si vlastné majetky ponechali pre seba, alebo získali rôzne iné výnimky. Pri dodávkach potravín pre armádu Sabolčská stolica nemohla počítať ani s obyvateľmi mesta Kálló, pretože zásobovali vojakov, ktorí boli na hrade a v tábore a nemuseli ešte zvlášť dodávať jatočný dobytok a iné potraviny.[44]
Popri dodávkach potravín sa rátalo aj s vojenskou silou jednotlivých stolíc. František II. Rákoci v septembri 1703 opätovne zvolal do tábora v Satmári šľachtu zo Sabolčskej stolice.[45] Hrad Satmár síce vtedy ešte odolal útokom povstalcov, ale na jeseň 1703, keď sa im podarilo obsadiť Huszt, pripojili sa k nim stolice Bereg, Ugoča a Marmaroš. Pozornosť Rákociho sa obrátila na Horné Uhorsko. Znechávajúc za sebou stolice Satmár a Szabolč, v strede októbra 1703 prebrodil Tisu, aby začal s obliehaním Tokaja.
Začiatky Rákociho povstania a jeho rozšírenie zo sedliackeho hnutia na národnooslobodzovací boj, ktorý zachvátil celú krajinu, sa viažu k územiu Horného Potisia.

Sabolč a obyvatelia susedných stolíc boli účastníkmi a svedkami udalostí, ktoré sa stali určujúcimi pre ďalší osud nielen domácich obyvateľov, ale celého Uhorska.

[43] Archívum Rákóczianum II. Rákóczi Ferencz levéltára 1/1. Publikuje: Koloman Thaly. V pešti 1873. 252.p.
[44] Župný archív , IV.A.1F.5.N.115.1704
[45]Balogh, s. 76.

Ivan Mrva

POVSTANIE FRANTIŠKA II. RÁKOCIHO NA ÚZEMÍ BRATISLAVSKEJ STOLICE

Územie juhozápadného Slovenska ležiaceho na dolnom toku rieky Váh a východne od pohoria Malé Karpaty, v minulosti rozdelené medzi dve stolice - Bratislavskú a Nitriansku, malo od pradávna veľký hospodársky, ale aj vojensko-strategický význam a preto bolo dejiskom mnohých konfliktov už od úsvitu dejín ľudstva. Na ilustráciu stačí uviesť snáď to, že už 11. júna roku 172 sa niekde v tomto priestore odohrala pamätná bitka medzi Kvádmi a rímskymi légiami v rámci markománskych vojen. O jej výsledku rozhodol „*zázračný dážď*", ktorý zachránil Rimanov pred katastrofou. Bola to taká mimoriadna udalosť, že ju zvečnili aj na stĺpe Marca Aurelia v Ríme.
Boje, vpády, pustošenia a všetky hrôzy, čo s týmito javmi súvisia, nasledovali aj v ďalších storočiach, ale veľa o nich nevieme. Vo vrcholnom stredoveku nastali o niečo pokojnejšie časy, lebo toto územie sa stalo hlbším vnútrozemím uhorského štátu, ale aj tak sem smerovali ťaženia českého kráľa Přemysla II. Otakara v sedemdesiatych rokoch 13. storočia i husitské vpády o jeden a pol storočie neskôr. Z vojenského hľadiska nastala nová situácia v 16. storočí. Po obsadení Budína a dobytí Ostrihomu Turkami roku 1543 sa sem presunula hranica medzi Osmanmi a Habsburgovcami a vojensko-strategický význam oblasti sa oveľa zvýšil. Postupne tu vyrástla celá sieť obranných zariadení určených na zachytenie tureckého náporu, aj najmodernejšie pevnosti v Uhorsku Leopoldov a Nové Zámky. Po vyhnaní Turkov v polovici osemdesiatych rokov 17. storočia sa kraj rýchlo zotavil z predchádzajúcich pohrôm.

Už na sklonku 17. storočia Bratislavská a Nitrianska stolica sa na celkových daňových odvodoch Uhorska (bez Sedmohradska) do kráľovskej pokladnice podieľali zhruba jednou sedminou. Ľudnatosť územia, úrodná zem, výhodné obchodné spojenia, a v neposlednom rade aj pracovitosť a podnikavosť ľudí, prinášali značné zisky nielen do štátnej pokladnice, ale aj zemepánom, ktorí tu mali svoje majetky. A práve táto oblasť, kde sa pomerne rýchlo zacelili rany po tureckých pustošeniach a na začiatku 18. storočia smerovala k prosperite, sa v časoch posledného protihabsburského povstania pod vedením Františka II. Rákociho stala dejiskom niekoľkoročných bojov, vojenských zrážok a ťažení, čo malo nesmierne negatívny dopad na jej rozvoj a život tunajšieho obyvateľstva. Je však viacero iných dôvodov, aby sa povstaniu Františka II. Rákociho venovala oveľa väčšia pozornosť aj z hľadiska regionálnych dejín ako doposiaľ. Dĺžkou svojho trvania i množstvom materiálnych a ľudských obetí prekonal Rákociho odboj všetky povstania uhorskej šľachty v predchádzajúcom storočí, a tak sa zaradil medzi najvýznamnejšie udalosti tohto druhu v našich novovekých dejinách. Výskum však komplikuje tá skutočnosť, že práve Bratislavská stolica v priebehu povstania niekoľkokrát prešla zo strany kuruckej na stranu labanckú, ako posmešne v tej dobe nazývali prívržencov Viedne. To sa odrazilo aj na torzovitosti archívneho materiálu. Tak ako veľmi často v našich najnovších dejinách, aj v časoch kuruckej vojny sa stretávame s vypočítavosťou, oportunizmom i obyčajným alibizmom. Základným motívom však bolo prežiť a zachovať si aké–také existenčné podmienky alebo postavenie. Takéto tendencie pozorujeme predovšetkým u šľachtickej vrstvy a čiastočne u mešťanov. Poddaní boli iba pasívnymi svedkami, ale aj oni sa museli prispôsobovať. Šľachta Bratislavskej stolice sa dokonca roku 1707 rozštiepila na dve frakcie, kuruckú a labanckú a oba tábory si organizovali vlastné kongregácie, až kým rozhodujúci vojenský obrat nespôsobil postupný zánik jednej z nich. V tejto súvislosti je zaujímavé pripomenúť, že väčšina kongregačných zápisníc Bratislavskej stolice aj magistrátnych protokolov miest z doby povstania Františka II. Rákociho sa záhadne stratila. Príčinou bola snaha zatrieť stopy po kuruckej minulosti šľachty aj mešťanov.

Keď sa začiatkom leta 1703 šírila Uhorskom zvesť o rozsiahlej kuruckej revolte na severovýchode krajiny, v západných častiach Uhorska a ani vo Viedni nevenovali týmto

udalostiam príliš veľkú pozornosť. Rátalo sa s tým, že cisárske jednotky, i keď značne oslabené v súvislosti s vojnou o dedičstvo po španielskych Habsburgovcoch a šľachtická insurekcia, si poradia s húfmi nevycvičených a slabo vyzbrojených vzbúrencov. Na čelo živelnej vzbury najnižších sociálnych vrstiev sa však postavil mladý, v tej dobe len 27 ročný magnát František II. Rákoci. Po matke Helene Zrínskej i otcovi Františkovi I. Rákocim potomok odbojnej uhorskej šľachty. Aj on sám si už získal takúto povesť. Roku 1700 bol vo svojom kaštieli vo Veľkom Šariši zatknutý a eskortovaný do väzenia vo Viedenskom Novom Meste. Obvinenie bolo mimoriadne závažné – organizovanie sprisahania proti kráľovi Leopoldovi I., za čo mu hrozil trest smrti. Z väzenia sa mu však podarilo ujsť do Poľska, kde rozšíril rady uhorskej politickej emigrácie. Hoci sa tu ocitol bez prostriedkov, jeho situácia nebola až taká zúfalá. Vojna o dedičstvo po španielskych Habsburgovcoch, ktorá vypukla roku 1701, pre Rákociho a jeho druhov otvárala možnosť na návrat do vlasti. Pomocou niekoľkých poľských šľachticov nadviazali Rákoci a jeho spoločník pri prípravách na sprisahanie Mikuláš Berčéni styk s vyslancom francúzskeho dvora vo Varšave markízom du Heronom a predostreli mu svoje plány na ozbrojené povstanie v Uhorsku. V tej dobe bola situácia v Uhorsku krajne napätá. Nespokojnosť s politikou viedenského dvora silnela vo všetkých spoločenských vrstvách. Poddaní boli preťažení vysokými štátnymi daňami, ale aj robotou a dávkami pre svojich zemských pánov. Mešťania i drobná šľachta taktiež trpeli vysokými a bezohľadne vymáhanými príspevkami na armádu. Protestanti sa cítili byť ohrození postupujúcou rekatolizáciou a vysoká šľachta bola pobúrená mnohými, často nepremyslenými krokmi viedenského dvora, ignorovaním uhorskej autonómie, ale aj ľudí domáceho pôvodu pri udeľovaní funkcií, ba aj cirkevných beneficií. V marci roku l703 dezertovali desiatky nováčikov z dvoch regimentov, ktoré mali byť pod vedením plukovníka Bagosiho a Deáka premiestnené na európske bojiská. Skupinky dezertérov sa zhromažďovali aj v oblasti dolného toku rieky Váhu, a vrchnosť nevedela a snáď ani nechcela proti nim razantnejšie zakročiť. V júni 1703 nitriansky biskup a uhorský kancelár Ladislav Matiasovský informoval podžupana Nitrianskej stolice Ondreja Škarbalu, že veľký výskyt dezertérov je v priestore Nededu a Vlčian. Prikázal mu pochytať ich a uväzniť.[46]

V tom istom čase František II. Rákoci s malou skupinou svojich prívržencov prešiel cez Verecký priesmyk a vstúpil na územie Uhorska. V priebehu niekoľkých dní sa okolo neho zhromaždili asi 3 tisícky ozbrojencov. Ich prvý pokus preniknúť k Tise bol neúspešný a povstalci boli pri Mukačeve porazení a rozprášení šľachtickou domobranou. Rákoci sa so zvyškom svojich verných stiahol do horskej obce Závadka, ležiacej na poľských hraniciach. Zdalo sa, že pokus o povstanie stroskotal. V priebehu týždňa sa Rákociho položenie od základu zmenilo. Malé húfy, pozostávajúce zväčša z jeho poddaných, posilnili zbehnutí husári vedení Ladislavom Očkaiom a Blažejom Borbélyom. Dňa 4. júla 1703 dorazil do Závadky Mikuláš Berčéni so štyristo dragúnmi a dvoma stovkami pešiakov, najatými v Poľsku za peniaze francúzskeho kráľa. S týmito silami sa vydal na pochod do Zátisia, kde ho už netrpezlivo očakávali jeho prívrženci. V júli a v auguste 1703 sa povstalci zmocnili väčšiny hradov a miest v severovýchodnej časti krajiny. Šľachta Satmárskej, Sabolčskej a Marmarošskej stolice i obyvateľstvo hajdúskych miest sa pridali na stranu Rákociho. Nepokoj zachvátil aj ľud v slovenských stoliciach. Emisári povstalcov i bývalí kuruckí velitelia z čias povstania Imricha Tökölyho vyzývali poddaných, aby sa chopili zbrane. V Zemplíne, na Spiši, v Gemeri i v Novohrade sa sformovali prvé kurucké oddiely pozostávajúce najmä z ozbrojeného sedliactva. Terčom ich prvého útoku sa stali panské kaštiele a šľachtické kúrie. Šľachta sa spočiatku zľakla tohto sociálneho výbuchu a ukryla sa na hradoch, alebo za hradbami miest. Na konci augusta časť povstaleckých síl pod vedením Ladislava Očkaiho

[46] THALY, K.: Ocskay László, I. zväzok, Budapest 1905. s. 22.

začala postupovať na Slovensko. Postupne obsadili územie Gemera, Novohradu a vpadli do stredoslovenskej banskej oblasti. 19. septembra 1703 sa vzdala Banská Štiavnica a o niekoľko dní otvorili povstalcom brány aj Banská Bystrica a Kremnica.

Viedenský dvor si už v polovici augusta l703 uvedomil, že na východe krajiny vznikla rozsiahla vzbura, ktorá môže zachvátiť celé Uhorsko. Preto podnikol najnutnejšie vojenské opatrenia, ktoré mali zabrániť preniknutiu vzbúrencov k západným hraniciam. Možný vpád kurucov do Rakúska vyvolával u členov vojenskej rady veľké obavy, pretože práve v tom čase sa bavorské vojská usilovali preniknúť do Tirolska. 20. augusta l703 Leopold I. nariadil premiestniť delá z Komárna na hrady Orava, Likava a Lietava, aby sa zvýšila ich obranyschopnosť.[47]

Úradníkom Bratislavskej stolice vzhľadom na blížiace sa nebezpečenstvo prikázal, aby vyhoveli žiadosti veliteľa pevnosti Leopoldov, plukovníka Schwarzenaua, o dodávku drevených palisád a väčšieho počtu robotníkov na opevňovacie práce.[48]

Kuruci začali prenikať k dolnému toku Hrona až k Dunaju a ich ľahké jazdné oddiely zaplavili Horné Považie. 29. septembra l703 anglický vyslanec na cisárskom dvore gróf Stepney hlásil do Londýna, že Uhorsko je plné ozbrojeného ľudu a jeho počet odhadoval na 30 tisíc. O týždeň neskôr informoval svojho panovníka, že také veľké povstanie v Uhorsku ešte nikdy nebolo. Zo 72 stolíc zostalo Leopoldovi verných iba desať.[49] Poplašné zvesti vyvolali v Londýne veľké obavy už i vzhľadom na to, že zápolenie s francúzskymi armádami na flanderských rovinách bolo v plnom prúde. Bavorské vojská vedené Francúzom Villarsom sa prebili údolím Dunaja a obsadili Linec a svojím ďalším postupom na východ vytvorili pre cisára i jeho spojencov vážnu hrozbu, že pri Viedni, alebo niekde v Čechách sa spojí bavorská armáda s Rákociho povstalcami, prenikajúcimi temer nezadržateľne stále ďalej na západ. Naozaj to vyzeralo tak, že sa zopakuje situácia z tridsaťročnej vojny, keď sa Gabriel Betlen spojil s vojskami nemeckej protestantskej ligy a o dve desiatky rokov neskôr Juraj I. Rákoci s armádou švédskeho kráľa. Začiatkom októbra 1703 sa so zhoršujúcou situáciou v Uhorsku zaoberala aj ministerská konferencia, na ktorej boli dohodnuté energické opatrenia. Aby sa ukľudnili vybičované vášne, v najbližšom čase sa pripravovalo redukovanie štvormiliónovej vojenskej dane o jednu štvrtinu. Stolice na západe mali riadne dokončiť prebiehajúcu insurekciu a velenie nad zhromaždenou stoličnou hotovosťou bolo zverené Štefanovi Kohárimu a Šimonovi Forgáčovi. Mali držať líniu na rieke Váh. Vojenskí radcovia počítali s tým, že uhorské vojsko môžu v krátkej dobe posilniť aj jednotky moravskej a rakúskej milície. Stoličné bandérie preddunajských stolíc mali strážiť dunajskú líniu od Bratislavy po Budín, ďalší úsek obrany na Dunaji až po Osijek pripadol Srbom a Schlick, ktorého jednotky sa iba pomaly presúvali zo západu do okolia Bratislavy, bol poverený hlavným úderom proti rebelom. Bola navrhnutá aj rozsiahla amnestia pre všetkých povstalcov a za zabitie Rákociho a Berčéniho bola prisľúbená odmena l0 tisíc zlatých. V prípade, že by ich niekto chytil živých, musel sa uspokojiť so šiestimi tisíckami. Navrhlo sa odmeniť každého, kto zabije rebela polovicou, ba i celým jeho majetkom s poznámkou, nech sa vlci navzájom medzi sebou požerú. Členovia ministerskej konferencie nezabudli ani na manželky oboch povstaleckých vodcov a keďže sa zdržiavali v Rakúsku, boli tajne odvedené do Sliezska a držané ako rukojemníčky.[50]

Už na ďalší deň po zasadaní konferencie 9. októbra l703 vydal cisár Leopold vo Viedni listinu, na základe ktorej odpustil spomenutý jeden milión zlatých vojenskej

[47] KOLINOVIČ, G. S.: Fulcrum commentariorum de rebus Ungaricis I-XIII. Országos Széchenyi Könyvtár [Štátna knižnica Séčeniho], folia latina 338, s. 47.
[48] Štátny archív Bratislava (ďalej ŠAB), Kongregačné spisy Bratislavskej stolice (ďalej KSBS), 1703, fasc. 5., č. 4.
[49] MÁRKI, S.: II. Rákóczi Ferenc, I. zväzok, Budapest 1907, s. 292.
[50] THALY, K.: A székesi gróf Bercsényi család, III. zväzok, Budapest 1892, s. 69-71.

kontribúcie v tomto i nasledujúcom roku a spolu s tým aj všetky predchádzajúce nedoplatky. Zároveň ponúkol rozsiahlu amnestiu všetkým, ktorí sa k vzbure pridali a zaručil im beztrestnosť a ochranu majetku, ak sa v priebehu šiestich týždňov sami prihlásia u cisárskych veliteľov alebo panovníkovi verných úradníkov a zložia predpísanú prísahu vernosti. Vo svojom manifeste stoliciam Bratislavskej, Nitrianskej, Tekovskej, Novohradskej, Trenčianskej, Komárňanskej a Ostrihomskej nariadil, aby sa poponáhľali s postavením insurekčného komitátneho vojska a pripojili sa k prichádzajúcim jednotkám generála Schlicka, ktorý bol vyslaný potlačiť rebéliu v horných častiach Uhorska. Potvrdil i odmenu za zneškodnenie vodcov povstania a prisľúbil všetkým, ktorí zabijú jedného či viac povstalcov, že za to dostanú ich majetky, a to aj z dôvodu, že v tomto prípade ide o ťažký zločin velezrady.[51]

19. septembra 1703 sa kráľ Leopold I. obrátil osobitnou výzvou na Bratislavskú stolicu, aby postavením čo najväčšieho množstva vojakov dokázala svoju vernosť panovníkovi, podobne, ako to urobili aj šľachtici Nitrianskej, Tekovskej, Trenčianskej a Novohradskej stolice.[52]

Dlho pripravovaná výprava cisárskych vojsk a stoličnej milície sa začala až v prvej polovici októbra. Vojenská rada sa pravdepodobne úplne nespoliehala na rozhodujúci úspech tejto akcie, a aj preto vyvinula úsilie, aby boli urýchlené opevňovacie práce na pevnostiach, ktoré boli pod kontrolou cisárskych vojsk a aj dostatočne vzdialené od území ovládaných povstalcami, ale ich strategická poloha mala pre obranu Viedne veľký význam. Bratislavská stolica obdržala nariadenie, podľa ktorého mala vypomôcť pri opevňovacích prácach na Bratislavskom hrade, a to väčším množstvom ľudí zaopatrených na celý týždeň. Stolica mala spolu so slobodnými kráľovskými mestami dodať i väčšie množstvo drevených palisád. Zároveň bolo orgánom Bratislavskej stolice nariadené, aby nechali z obavy pred nečakaným objavením sa rebelov strážiť prechody cez Dunaj.[53]

Generál Schlick vyrazil 25. októbra z Bratislavy a tiahol k Váhu. Mal k dispozícii 3600 pešiakov, l600 jazdcov a l2 kanónov. Pri Seredi sa k jeho vojsku pripojili zozbierané jednotky Bratislavskej, Nitrianskej a Trenčianskej stolice s viac ako 2 tisíc mužmi. Bratislavský župan Mikuláš Pálfi oznamoval predsedovi Dvorskej vojenskej rady, princovi Eugenovi Savojskému, že jeho stolica postavila do zbrane 439 jazdcov a l021 pešiakov.[54] Títo už od konca septembra táborili pri Seredi. Do seredského tábora sa museli povinne dostaviť všetci kurialisti a armalisti, ktorých zoznam zostavili stoliční slúžni, každý osobitne pre svoj okres. V prípade neuposlúchnutia výzvy na osobnú insurekciu, hrozila týmto drobným šľachticom konfiškácia celého majetku. Ostatných vojakov postavila stolica podľa počtu port. Vojakom velil Štefan Esterházi, podliehajúci príkazom generála Forgáča. Ešte skôr vykonala insurekciu Nitrianska stolica, a to z toho dôvodu, že už v prvej polovici septembra sa k jej územiu blížili prvé povstalecké oddiely. Na svoju ochranu postavila l000 pešiakov a 500 jazdcov, všetkých dobre vyzbrojených a oblečených do jednotnej uniformy z hrubého súkna. Stolica sa na zasadnutí uzniesla, že v prípade napadnutia kurucmi každý bez ohľadu na svoj stav je povinný prísť stoličnému vojsku na pomoc a rovnakou povinnosťou sú viazané aj mestá, mestečká a všetky dediny na území stolice.[55] Trenčianska stolica zmobilizovala 200 pešiakov a 200 jazdcov a ďalšie oddiely vyslala Komárňanská stolica pod vedením Antona Esterháziho. Asi 800 vojakov sa pozbieralo v Ostrihomskej stolici. Spojené oddiely vedené Schlickom a Forgáčom sa v predposledný októbrový deň vydali na pochod cez Váh smerom k

[51] KOLINOVIČ, G. S.: c. d., s. 56-58.
[52] Mandatum caesaris de Insurectione ad Cmitatum Posoniensem, die 19. Septembri 1703. KOLINOVIČ, G. S.: c. d., s. 81-82.
[53] ŠAB, KSBS, 1703, fasc. 6., č. 3. a 4.
[54] THALY, K. [1892]: c. d., s. 73.
[55] ŠAB, KSBS, 1703, fasc. 5., č. 3.

Nitre a odtiaľ tiahli k Hronu s cieľom vytlačiť kurucov z okolia Levíc. Pri Leviciach sa nemeckej jazde podarilo prekvapiť oddiely Ladislava Očkaiho a bez väčších problémov ich rozprášili. Niektorí Očkaiho bojovníci rýchlo prešli na stranu víťaza a pridali na stranu cisárskych.[56]

Pred postupujúcim Schlickom a Forgáčom kuruci rýchlo vyprázdnili ľahko ovládnuté banské mestá. Ich obyvatelia so zjavnými sympatiami prijali cisárske vojská. Štiavnickí mešťania pozavierali všetkých kurucov, ktorí nestihli ujsť a posadili k nim aj mestského kapitána dosadeného povstalcami.[57]

Pre cisársku stranu však nebolo najlepším riešením spojiť do jednej armády nemecké vojská pod Schlickom a uhorskú milíciu, a to z toho dôvodu, že napätie a rozpory, ktoré vtedy panovali medzi domácim obyvateľstvom a Nemcami, sa pochopiteľne prejavili i v spoločnom vojsku. Uhorskí vojaci vyvolávali u Nemcov podozrenia a dešpekt. Dôstojníci bratislavského stoličného vojska si sťažovali najmä na vyšších veliteľov Schlickových oddielov, že s nimi zle zaobchádzajú. Neustále ich posielali do denných a nočných stráží, za maličkosti ich väznili a trestali, hoci ich právomoci v tomto prípade mali byť obmedzené. Žaloby sa týkali aj neustálej podozrievavosti zo strany Schlickových dôstojníkov a minimálneho rešpektu voči šľachtickým veliteľom, ale aj toho, že im odobrali dobytok. Sťažnosť osvedčil svojím podpisom aj veliteľ insurekcie Bratislavskej stolice František Esterházi.[58] Rozpormi oslabené vojsko nevydržalo sústredený kurucký nápor a 15. novembra 1703 ho v niekoľkohodinovej bitke pri Zvolene kuruci porazili. Časť uhorských jednotiek ešte počas boja prešla na stranu Františka II. Rákociho.

Schlick s Forgáčom so zvyškami oddielov unikali od Bojníc cez hory smerom k Trenčínu. Po neúspechu cisárskych vojsk na strednom Slovensku nasledoval rýchly postup kurucov na západ smerom k Dunaju a k Morave. O porážke pri Zvolene dostala informáciu na svojom zasadaní aj partikulárna kongregácia Bratislavskej stolice, ktorá sa zišla v Trnave 22. novembra l703. Hlavný župan, gróf Mikuláš Pálfi, vyrozumel stoličné orgány o neradostných udalostiach. Zídení zástupcovia šľachty sa zaviazali zachovávať i v týchto pohnutých časoch vernosť panovníkovi a brániť územie stolice pred vpádmi rebelov. Predovšetkým sa mala zvýšiť ostraha na prechodoch cez Váh od Serede až po jeho ústie do Dunaja. Rozhodlo sa aj o doplnení stoličného vojska a o jeho zásobovaní.[59] Na trnavskom zhromaždení sa časť šľachty nezúčastnila. Počítala s ďalšími úspechmi Františka II. Rákociho a povstalcov a akiste mala veľké výhrady voči Viedni. V druhej polovici novembra l703 sila povstalcov, znásobená nedávnymi vojenskými úspechmi, akoby narastala. Berčéni s Károlyim zablokovali Bojnický hrad a s hlavnou časťou povstaleckých síl postupovali údolím rieky Nitry na juh. 30. novembra bol Mikuláš Berčéni už v Topoľčanoch, kde mu prišli vzdať hold stavy Nitrianskej stolice. Väčšina z prítomných ešte pred niekoľkými týždňami vyjadrovala pevné odhodlanie energicky sa brániť pred kuruckým vpádom. Celá Nitrianska stolica nebola ešte ani zďaleka v moci povstalcov, pretože jej západné časti ležali na hraniciach krajiny, no aj tak vyzval Mikuláš Berčéni jej šľachtu, aby sa pripojila k boju za obnovenie slobôd vlasti a vykonala insurekciu. Berčéniho príkaz však uposlúchli len tri stoličné okresy ležiace na východnej strane Váhu, ktorých šľachta sa zišla v Kovarciach. V súlade s Berčéniho nariadením sa dohodli, že okrem všetkých bojaschopných šľachticov postavia z každých dvadsiatich obývaných domov jedného jazdca. Na blokádu Nitrianskeho hradu, kde bola cisárska posádka, mal prispieť i "*misera plebs*", a to dvadsiatimi pešími hajdúchmi z každej porty. Okrem toho tri okresy Nitrianskej stolice dostali ešte aj vojnovú daň. Z každej porty mali

[56] Životopis Juraja Otlyka (Felsőozoróci és kohanóci Otlyk György önéletírása 1663–1711). In: Momumenta Hungariae Historica II. Scriptores, diel XXVII. Budapest 1874, s. 83.
[57] KÖPECZI, B. – VÁRKONYI, Á. – BÁNKÚTI, I.: Rákóczi tükör, diel I., Budapest 1973, s. 208.
[58] ŠAB, KSBS, 1703, fasc. 7., č. 7.
[59] ŠAB, KSBS, 1703, fasc. 8., č. 11.

odviesť po 6 zlatých, za väčší mlyn 2 a za menší mlyn l zlatý. Na vojnové účely mali prispieť aj magnáti, šľachtici, kurialisti, armalisti aj slobodníci, a to dvojnásobnou taxou odvodenou z veľkosti ich majetku.[60]

l. decembra sa nečakane zjavilo pred Hlohovcom asi 2000 kurucov. Menší cisársky oddiel, ktorý sa tu zdržiaval, síce unikol do hradu, ale povstalci mestečko dôkladne vyrabovali. Ďalší veľký oddiel vyslal Alexander Károlyi k Seredi, kde tamojšie mosty cez Váh strážila milícia Bratislavskej stolice. Jej velitelia Štefan Balog a Pavol Bokros sa s väčšinou mužstva pridali na stranu povstalcov.[61]

S približujúcim sa povstaleckým vojskom zachvátilo veľké vrenie predovšetkým poddaných. Ako prvá sa chopila zbrane kopaničiarska oblasť Myjavy a Brezovej, známa svojím odbojníctvom už z predchádzajúcej doby. Aj ľud z obcí tematínskeho panstva, najmä z Brunoviec a okolia, sa hrnul pod kurucké zástavy. Boli to poddaní Mikuláša Berčéniho a chceli vyplniť jeho príkazy. Povstalecké výzvy padli na živnú pôdu aj na Záhorí. Správca pálfiovského panstva v Malackách Gašpar Turóci aj s menším oddielom sa pridal k povstalcom.[62]

Generál Schlick sa necítil bezpečne už ani v tábore pri Bernolákove (Čeklís) a 4. decembra sa stiahol za hradby Bratislavy. V tom istom čase táborila hlavná časť povstaleckých síl pod Berčéniho vedením pri Šintave. Posádka Šintavského hradu sa vzdala kurucom, a tak Berčénimu nič nebránilo pokračovať v ceste cez seredské mosty smerom k Trnave. Mestu nezostalo nič iné, iba vzdať hold povstalcom, dúfajúc, že sa tak vyhne väčším škodám. V Trnave prisahala vernosť Rákocimu aj časť šľachty z Bratislavskej stolice vedená podžupanom Štefanom Dobsom.[63]

Po ovládnutí Trnavy povstalci obsadili Pezinok a Svätý Jur a pri Senci si vybudovali tábor. Predné oddiely kurucov sa objavili aj pred múrmi Bratislavy. 12. decembra 1703 Leopold I. nariadil, aby bola uhorská koruna prenesená z Bratislavy do Viedne. Ešte dva dni pred týmto dátumom vyzval Mikuláš Berčéni šľachtu z Bratislavskej a Nitrianskej stolice, ktorá sa ukrývala na Čachtickom hrade, aby sa pridala na stranu Rákociho a sľúbil jej osobitnú ochranu.[64] Z tábora pri Senci sa jednotky pod vedením Františka Pongráca vydali cez Smolenický priesmyk na Záhorie a obsadili Skalicu, druhá časť prešla Malý Dunaj a cez Žitný ostrov tiahla ku Komárnu. Hlavný kurucký oddiel vedený Károlyim 23. decembra vpadol do Rakúska, kde zničil niekoľko dedín. Na konci roku l703 zostali neobsadené kurucmi iba Bratislava, Košice, Prešov, Nitra a Trenčín, cisárske posádky sa držali ešte v pevnostiach Leopoldov a Nové Zámky, ako aj na Plaveckom hrade, Pajštúne, Červenom Kameni, Smoleniciach, Likave, Orave a na Bojnickom zámku.

Zo strategického hľadiska boli pre obe strany najvýznamnejšie tie oblasti, ktoré priamo susedili s územím nepriateľa, teda Bratislavská, Nitrianska a Trenčianska stolica. Preto sa pozornosť cisárskych vojsk i povstaleckých síl koncentrovala do tohto priestoru. Najvyšší veliteľ povstaleckého vojska, gróf Mikuláš Berčéni, sa koncom februára 1704 pokúsil úplne si podriadiť Bratislavskú stolicu, keďže si dobre uvedomoval jej vojensko-strategický aj hospodársky význam. Stolica platila štátnu daň pred povstaním z 390 palatínskych port, nerátajúc do toho päť slobodných kráľovských miest, a to bolo najviac v celej krajine. Tunajšia šľachta napriek verbálnemu súhlasu s bojom za slobodu neprejavovala potrebnú oddanosť povstaleckej veci, a to aj vzhľadom na stálu vojenskú hrozbu spoza Moravy. Svoju rolu tu zohrala aj skutočnosť, že mesto Bratislava, sídlo celej stolice, zostávalo stále pevne v rukách cisárskeho vojska a za jeho múry sa ukryla nemalá časť vidieckej

[60] Štátny archív Nitra, archív Nitrianskej stolice, kart. 656, fasc. Rákóczi-Bercsényi, č. 6.
[61] THALY, K. [1892]: c. d., s. 82.
[62] KOLINOVIČ, G.: Commentariorum de rebus Hungaricis libri XIII. Lib. I., s. 54.
[63] THALY, K. [1892]: c. d., s. 82-84.
[64] Tamže, s. 86.

šľachty. No mnohí aj tak zareagovali na výzvu Berčéniho z 20. februára 1704 a zišli sa v Seredi už 3. marca na partikulárnej kongregácii. Všetci šľachtici boli najprv pozvaní na Šintavský hrad, kde ich prijal František II. Rákoci spolu s Berčénim. Oboznámili ich so šťastným priebehom vojny, ktorej príčinou boli neprávosti páchané na uhorskom kráľovstve. Zdôraznili však, že na úplné víťazstvo je potrebný čo najväčší počet vojska, a preto všetci šľachtici sú povinní osobne sa zúčastniť boja ako dobre vyzbrojení jazdci. Šľachtici boli povinní zúčastniť sa tzv. insurekcie. Mobilizácia mala postihnúť aj sedliakov, a to tak, aby z každej porty bolo postavených l5 peších hajdúchov, ktorých rodiny budú počas ich služby oslobodené od všetkých poddanských dávok aj robôt, a to tak verejných, ako aj zemepanských. Stoliční slúžni dostali za úlohu vykonať súpis všetkých zbrane schopných chlapov vo svojich obvodoch. Stolica sa uzniesla publikovať aj Berčéniho patent o oslobodení poddaných počas ich vojenskej služby. Zhromaždená šľachta nezabudla ani na malú pozornosť. František Rákoci dostal l50 zlatých, Vavrinec Pekry 6 volov a Mikuláš Berčéni obdržal od kráľovských miest poľný voz aj s výstrojom pre kone. Titulárny biskup Ladislav Pyber, vyslaný s peniazmi k Rákocimu, doručil kniežaťu list, kde stolica vysvetľuje dôvody, prečo sa už skôr nepridala k povstaniu. Na vine boli revolučné a búrlivé časy, chaos i zmätky, ktoré zapríčinili, že až v marci l704 čiastková kongregácia stoličnej šľachty sľúbila vernosť Rákocimu, a zároveň ho žiadala o ochranu. Najvyšší vojenský veliteľ Mikuláš Berčéni zakrátko urgoval od orgánov stolice dodávky mäsa a ovsa pre svoju armádu. Keďže na území župy prebiehali boje, kvóty potravín stanovené na jednu portu sa mali zmenšiť o polovicu. Rovnako si stolica u Berčéniho vymohla, že sedliacka insurekcia bude vykonaná iba z polovičného množstva port. Okrem toho mali slúžni zabezpečiť pre vojenské potreby l50 vozov, každý ťahaný štyrmi volmi a opatrený dvoma paholkami. Mikuláš Berčéni zároveň oznámil stoličným úradníkom, že veliteľ bratislavskej milície František Vatai je nespoľahlivý, veľa pije a preto ho nahradil Štefanom Bitóom.[65] Podľa výkazu z roku 1704 z obcí ležiacich na území medzi Sencom a Šaľou sa v povstaleckom vojsku nachádzali šľachtickí insurekcionalisti v pomerne veľkom počte, ale sedliakov bolo už menej: z Horných Salíb bolo 6 insurekcionalistov, teda zemanov, zo Senca 38 (namiesto 11), z Galanty 3, z Diakoviec 5, z Trstíc 16, z Topoľnice 3, z Nebojse 14, z Kajalu 27, z Čierneho Brodu 12, z Veľkej Mače 5, z Tomášikova 8. V sedliackom stoličnom vojsku bojovali traja z Čierneho Brodu, z Veľkej Mače 4, z Galanty 2, z Topoľnice 2, z Diakoviec 16, z Tešedíkova 14, z Veľkého Grobu 3, z Kajalu 3, z Dolných Salíb 1, zo Šenkvíc 2.[66] Počet zemanov tak prevažoval nad počtom sedliakov v zbrani. Tento pomer sa však časom aj menil.

Necelé dva mesiace po čiastkovej kongregácii v Seredi, ktorá znamenala, že časť Bratislavskej stolice sa pridala na stranu Františka II. Rákociho, sa pomery opäť zmenili. Po úspešnom ťažení za Dunajom sa generál Sigibert Heister preplavil cez Dunaj a Nové Zámky zásobil potravinami a strelivom. Potom vyhnal kurucov zo Žitného ostrova. 7. mája l704 bol už v tábore pri Senci, odkadiaľ vyzval šľachtu, aby prišla zložiť novú prísahu vernosti cisárovi, čím si ušetrí majetky aj životy.[67]

Z Bratislavy sa vydal na pochod aj generál Ján Pálfi, ktorý postupne zaujal Svätý Jur, Pezinok, Modru a 8. mája mu otvorila brány aj Trnava. Všetky mestské magistráty zložili cisárovi prísahu vernosti. Kuruci, ohrození naraz z dvoch strán, opustili tábor pri Majcichove a stiahli sa za Váh. Heisterovi vojaci sa počas májového ťaženia cez územie Bratislavskej stolice k Váhu správali mimoriadne surovo. Stoličné orgány poslali správu o výčinoch cisárskej armády uhorskému kancelárovi a nitrianskemu biskupovi Ladislavovi Matiasovskému so žiadosťou o intervenciu u panovníka. V liste pripomenuli svoje minuloročné zásluhy, keď spolu s vojskom Nitrianskej a Trenčianskej stolice bojovali proti

[65] ŠAB, KSBS, 1704, fasc. 2., č. 1.
[66] Tamže, fasc. 11., č. 2.
[67] KOLINOVIČ, G. S.: c. d., s. 106.

kurucom, ale v decembri, keď boli opustení aj cisárskym vojskom, museli sa poddať početnejším povstalcom. Hoci s nádejou čakali príchod cisárskej armády, jej nevysvetliteľné počínanie sa dá porovnať iba s výstrelkami Turkov. Vojaci plienili, podpaľovali domy, rabovali kostoly, mučili a zabíjali chlapov a znásilňovali ženy. Obyvateľstvo z časti ušlo do hôr a na dunajské ostrovy a kraj vraj zostal ľudoprázdny.[68]

Ukrutnosti páchané Heisterovými vojakmi pochopiteľne naladili nepriateľsky aj tie vrstvy obyvateľstva, ktoré mali doposiaľ k cisárskej strane isté sympatie. Hoci Bratislavská stolica okázalo prejavila radosť z toho, že bola oslobodená spod Rákociovského jarma a žiadala o vojenskú ochranu svojho územia, nebolo to myslené úprimne. Keď Heister a Pálfi na kratšiu dobu opanovali územie, 20. mája l704 sa na príkaz cisára zišla v Trnave partikulárna kongregácia, tentoraz prívržencov panovníka. Na nej bola prečítaná amnestia z marca tohto roku, ktorú ale Heister príliš nerešpektoval, pretože počas pochodu k Váhu dal mnohých šľachticov uväzniť, majetky im zapečatil a mobiliár vojaci rozkradli. Kongregácii síce Heister prisľúbil, že dá všetko do poriadku v súlade so želaním Leopolda I., ale zároveň žiadal okamžitú dodávku ovsa pre jazdu. Stoličný pisár poverený zapísaním priebehu zhromaždenia k svojim po latinsky písaným poznámkam neskôr pripísal: „*Na veľké šťastie Heisterova moc a nadvláda nemala dlhého trvania*“.[69] Generál bol už za Dunajom, keď sa 27. mája 1704 odohrala pri Smoleniciach veľká bitka, ktorá misku Váh naklonila opäť na stranu kurucov. Zbor pod velením generála Ritschana bol Károlyim a Berčénim zatlačený do malokarpatských lesov a v nočnom boji zdecimovaný. Zvyšky cisárskych oddielov sa utiahli do kaštieľa v Jablonici a po krátkom obliehaní sa vzdali kurucom. Bolo to jedno z najväčších povstaleckých víťazstiev v otvorenej bitke. Smolenická katastrofa umožnila kurucom opäť opanovať celé územie až k hradbám Bratislavy. Nasledovali ďalšie vojenské úspechy. V júli 1704 padli Bojnice, v auguste dobyli Nitru a v novembri po týždňovom obliehaní sa vzdala aj posádka Nových Zámkov. Leopoldov, Trenčín, Komárno a niektoré hrady v Malých Karpatoch sa podarilo cisárskym posádkam udržať aj napriek blokáde a občasným pokusom o ich dobytie. V priebehu nasledujúcich rokov sa tok Váhu od Trenčína až ku Komárnu stal pevnou obrannou líniou povstalcov, ktorú cisárske vojská nedokázali prekročiť. Od Váhu na západ bolo územie, kde sa odohrávali boje, nájazdy i vojenské šarvátky. O ťažkom položení obyvateľstva podávajú svedectvo viaceré sťažnosti obcí adresované roku 1704 Bratislavskej stolici alebo iným orgánom. Na ilustráciu stačí uviesť podrobnú správu mestečka Šamorína, ktorý zažil kuruckú inváziu už v decembri l703, keď sa tu úsídlil Alexander Károlyi s viac ako 5 tisíc vojakmi. V jednom dome sa tlačilo 40 - 50 ľudí, ktorých museli ešte aj živiť. Obyvatelia požičali Károlyimu , keď tiahol za Dunaj, 40 vozov, každý s troma koňmi, ale na tejto výprave sa dobré kone povymieňali za zlé, čím utrpeli ďalšie škody. Len čo odtiahol Károlyi zo Šamorína, prišiel Mikuláš Berčéni a nechal sa tu riadne hostiť, a to tak, že mešťania nemohli predložiť ani účty o jeho hýrení. Veľkú škodu Šamorínu narobil aj Ladislav Očkai, táboriaci v jeho chotári so svojou povestnou brigádou v júli l704. Väčšina vojakov neostala v tábore, ale sa nakvartírovali do mestečka. Hoci mešťania dávali vojakom denne 25-30 vozov na rozličné potreby, kuruci im stále vyčítali, že je málo ovsa, pýtali si obedy, večere s vínom a dobrým pohostením. Za čosi vyše pol roka kuruckej vojny Šamorín dal vojsku l3400 chlebov, 5000 meríc ovsa a 320 kusov dobytka, okrem toho 500 zlatých darov a strieborný príbor za 500 zlatých.[70]

V lete 1704 si sťažovala aj Kráľová pri Senci v liste adresovanom Trnavskej komore, ktorej úlohou bolo zhromažďovať potreby pre povstaleckú armádu. Obec pripomenula, že už roku 1703 táborilo povstalecké vojsko pri Senci a od obyvateľov zobralo množstvo zásob. Roku 1704 sa vojsko utáborilo priamo v chotári Kráľovej a zničilo oziminy, jariny a vypáslo

[68] ŠAB, KSBS, 1704, fasc. 3., č. 2.
[69] Tamže, fasc. 3. č. 4.
[70] Tamže, fasc. 8., č. 6.

lúky. Obyvatelia Kráľovej sa stali úplnými žobrákmi a preto prosili komoru o úľavu.[71] Katastrofálne následky vojny boli citeľné aj v Trnave. V marci l705 titulárny biskup a ostrihomský kanonik Ladislav Pyber nasledujúco opísal situáciu v meste: "*Žijeme ešte my niekoľkí, ktorí sme tu mohli ostať, ale naši susedia umierajú jeden za druhým. Polovica obyvateľstva vymrela. V skutočnosti nemáme už ničoho, takže sotva sa nám dostáva každodenného chleba. Domáce náradie je vyrabované, statok stratený, zbožie rozsypané, domy zrúcané, pivnice prázdne, obchody vyrabované, nemáme ani sena ani pokrmu. Jedným slovom porazení sme až k zemi, každý dom je plný úbohých žobrákov a chorých lazarov*".[72]

Napriek zjavnému úpadku a očividnému zhoršovaniu situácie Bratislavská stolica, prípadne jej väčšia časť, musela dávať najavo svoje sympatie k Františkovi II. Rákocimu a jeho takzvanému boju za slobodu. Pri príležitosti jeho zvolenia za knieža Sedmohradska (8. júla 1704) mu stolica napísala pozdravný list. Originál napísaný so značným oneskorením v Trnave (25. augusta), opatrený štyrmi pečaťami, nebol však nikdy odoslaný a zostal trvalo uložený v stoličnom archíve. Nevieme aké okolnosti spôsobili opomenutie tohto prejavu lojality. V tejto súvislosti je ešte zaujímavé, že list je písaný po maďarsky, čo u tohto druhu písomnosti bolo veľkou zriedkavosťou. Orgány Bratislavskej stolice sa dôsledne pridŕžali tradičnej latinčiny, ale práve v čase Rákociho povstania sa začína maďarský jazyk intenzívnejšie používať aj v úradných písomnostiach, čo bolo výrazom silnejúcich nacionálno-patriotických tendencií.[73]

Ako rýchlo a prevratne sa situácia na západnom Slovensku menila, dokazujú aj udalosti z posledných dvoch mesiacov roku 1704. Po triumfe kurucov v Nových Zámkoch vtiahol 16. novembra Rákoci aj so svojím sprievodom do Trnavy. Šľachta Bratislavskej stolice ho pod rozvinutými zástavami slávnostne vítala pri mestskej bráne. Usporiadať privítací ceremoniál požiadal stoličné orgány samotný Berčéni osobitným prípisom. Ale príchod kniežaťa a blízkosť veľkého vojska neveštili nič dobré. Rákoci osobne požiadal, aby stolica dodala armáde potraviny, postavila z každej porty l0 hajdúchov a ustanovila na svojom území zvláštnych kapitánov, ktorí mali mať na starosti zakročenie proti vzrastajúcemu zbojníctvu a lupičstvu aj proti rôznym vagabundom a tulákom. Stoličné orgány oponovali, pretože dodať obilie a mäso nebolo možné, keďže sa požadované kontingenty nedali zohnať pre nedostatok akýchkoľvek potravín. Rákocimu tiež vysvetlili, že postaviť hajdúchov takisto bude problematické, keďže množstvo ľudu sa zúčastňuje na obliehaní Leopoldova, ďalší strážia prechody na Žitný Ostrov, mosty pri Seredi a držia stráž aj na rieke Morave, od Stupavy až k Moravskému sv. Jánu.[74] Krátko po návšteve Rákociho v Trnave sa Dvorská vojenská rada odhodlala podniknúť energickú akciu na pomoc obkľúčenému Leopoldovu. Generál Sigibert Heister dostal k dispozícii značné sily, aby uvoľnil blokádu pevnosti. Svoj príchod oznámil všetkým obyvateľom Bratislavskej stolice.

Stoličným úradníkom pripomenul ich nedávne vyjednávania s Rákocim. Podžupan a slúžni, ktorí ešte pred pár dňami museli prisľúbiť potravinovú i vojenskú podporu povstalcom, dostali tentoraz od Heistera príkaz, aby sa okamžite dostavili do jeho tábora, dohodnúť vojenské dodávky. Vyhrážal sa im, že ak tento rozkaz nesplnia, budú potrestaní stratou hlavy. Patent generála, povestného svojou krutosťou, bol skutočne veľmi ostro formulovaný. Od ostatných obyvateľov žiadal, aby okamžite opustili povstalcov a navrátili sa do svojich domovov, kde majú vyčkať až do jeho príchodu. Šľachtici, úradníci a richtári boli vyzvaní, aby sa k nemu v čo najkratšom stave dostavili a zložili panovníkovi prísahu vernosti. Aj zatvrdilí Rákociho prívrženci museli dostať strach, keď sa dozvedeli o nemilosrdnom zúčtovaní, ktoré čaká každého, kto príkaz nesplní alebo sa čo i len omeškа so sľubom

[71] Tamže, č. 3.
[72] GAŠPARÍKOVÁ, A: Povstanie Rákócziho a Slovania, Bratislava 1930, s. 28.
[73] ŠAB, KSBS, 1704, fasc. 6., č. 4.
[74] ŠAB, KSBS, 1704, fasc. 9., č. 1. a fasc. 10., č. 1.

vernosti. Heister sa zastrájal, že ak príde k Váhu, nebude už milosti pre všetkých váhavcov a ohňom a mečom zničí ich majetky a neušetrí pritom ani ženy a deti.[75]

Vzhľadom na predchádzajúce skúsenosti s Heisterom museli všetci jeho slová brať nanajvýš vážne, a to už aj preto, že mal tento raz k dispozícii l2 tisíc vojakov. 26. decembra l704 sa medzi Bielym Kostolom, Hrnčiarovcami a Trnavou odohrala jedna z najvýznamnejších bitiek celej kuruckej vojny. Heister zvíťazil a povstalci stratili asi 600 vojakov a celé svoje poľné delostrelectvo. Kuruci ustúpili za Váh, ale Heister ich vzhľadom na utrpené straty neprenasledoval a uspokojil sa s obsadením Trnavy a odblokovaním Leopoldova. Po bitke sa o panovníkovu priazeň uchádzali Nitrianska a Bratislavská stolica.[76] Heister sa z Trnavy neodvážil pokračovať za Váh smerom k banským mestám, ako mal pôvodne naplánované. Jeho vojsko trpelo nedostatkom všetkého, pretože ľud ukryl posledné zásoby potravín a dobytok zahnal do lesov. Rákoci a Berčéni mohli tak nerušene zreorganizovať svoje sily a vyslať Károlyiho za Dunaj, odkiaľ nečakaným útokom ohrozil Viedeň. Heister sa ponáhľal zachrániť situáciu a opustil vydobyté územie. V Trnave, Modre, Pezinku a Sv. Jure zostali iba slabé posádky, ktoré zakrátko utiekli pred blížiacou sa povstaleckou presilou. Povstalci čoskoro opäť pevne ovládli oblasť až k Malým Karpatom. Vojna trvala vyše roka a čoraz intenzívnejšie sa prejavovali jej negatívne dopady.

Obyvateľstvo malo dostatok skúseností s vojnami a dokázalo aj v ťažkých podmienkach ako-tak prežiť. Počas predchádzajúcich desaťročí sa veľakrát dostalo do podobnej situácie. Ale Rákociho odboj dĺžkou svojho trvania a intenzitou bojov, koncentrovaných najmä v priestore medzi dolným Považím a Malými Karpatmi, bol oveľa väčšou zaťažkávacou skúškou ako predchádzajúce povstania či turecké vpády. K tomu sa ešte pridružila aj nešťastná ekonomická politika povstalcov, ktorá spôsobila hospodársky úpadok. 12. júna 1704 František II. Rákoci z tábora pri Solte v Peštianskej stolici nariadil Bratislavskej stolici prijímať a povoliť obeh medenej mince.[77] Medené mince, nazývané aj libertáše, postupne rozvrátili obeh peňazí a tovaru, keďže ani nariadenia, hrozby a konfiškácie tovarov nedokázali prinútiť obyvateľstvo, aby ich prijímalo v paritnom pomere so striebornou menou. Postupne sa zvyšovali kvóty potravín a krmovín pre potreby povstaleckého vojska. Keďže práve na západnom Slovensku bola nutná vysoká koncentrácia povstaleckých síl, jeho zásobovanie museli zabezpečiť miestne zdroje. Vojaci ubytovaní v dedinách a mestečkách si mnohé potreby zaobstarávali sami takým spôsobom, že ich jednoducho zobrali miestnym sedliakom. Už v novembri 1704 sa Bratislavská stolica sťažovala Mikulášovi Berčénimu, že obyvateľstvo je v dôsledku vojny totálne vyčerpané a najviac trpí od ubytovaného vojska. Preto stolica žiadala zľaviť z predpísaných dodávok potravín.[78]

O značnej koncentrácii vojska v oblasti medzi Váhom a Malými Karpatami svedčí aj ojedinelý prehľad dislokácie kuruckých vojsk napísaný v polovici roka 1705, tesne pred uzavretím prímeria s cisárskou stranou. V Tomášikove, Čiernom Brode a v Trsticiach boli ubytované po dve kompánie (asi 180) mužov. Obce Viničné, Veľký Grob, Nekyje, Veľké Úľany, Dolné Saliby, Horné Saliby, Vištuk, Budmerice, Čataj, Tešedíkovo, Diakovce, Abrahám, Pavlice, Voderady, Limbach, Cajla, Veľké a Malé Šenkvice museli živiť po jednej kompánii.

Zo súpisu vyplýva, že veľká časť mužského obyvateľstva zemianskych obcí ako Jelka, Kajal, Reca a Košúty slúžila vo vojsku, a preto boli od ubytovania oslobodené. Naproti tomu Sládkovičovo (Diosek) bolo vypálené, rovnako aj viaceré obce ležiace ďalej na západ, kde v počas kampane v rokoch 1704–1705 prebiehali boje. Senec, Kráľová, Nová Dedinka, Bernolákovo (Čeklís), Slovenský a Chorvátsky Grob boli úplne spustošené. Bratislavská

[75] Heisterov manifest uvádza KOLINOVIČ, G.: c. d., s. 158-159.
[76] FESSLER, I. A.: Geschichte von Ungarn, diel IV. Lipsko 1877, s. 585.
[77] ŠAB, KSBS, 1704, fasc. 5., č. 2.
[78] ŠAB, KSBS, 1704, fasc. 8., č. 4.

stolica nariadila, aby sa z týchto dedín, kde je ubytované vojsko, do zásobovacieho strediska v Trnave nebralo seno ani drevo, vojsko, ale predpísané dodávky z úrody obilia, vína a aj furmanku je možné vyžadovať.[79] V tej dobe sa už rozbiehali prípravy na mierové rokovania medzi povstalcami a cisárom Jozefom I., ktorý sa po smrti Leopolda I. v máji 1705 stal vládcom habsburského súštátia a teda aj uhorským kráľom. Mladý a nekonvenčný panovník učinil hneď niekoľko ústretových krokov voči povstalcom a preto sa rozhovory o skončení vojny v Uhorsku očakávali s veľkou nádejou. Za miesto rokovania bola určená Trnava a hlavnými prostredníkmi medzi oboma nepriateľskými stranami boli holandský a anglický veľvyslanec, čo znamenalo, že Rákociho odboju sa dostalo medzinárodného uznania aj zo strany habsburských spojencov a prípadný mier mal mať medzinárodné krytie. Keď v rámci mierových rozhovorov holandský veľvyslanec Hamel Bruyinx navštívil Mikuláša Berčéniho na hrade Šintava a vracal sa cez Nitriansku a Bratislavskú stolicu do Viedne, obyvateľstvo mu všade dávalo najavo svoju veľkú túžbu po mieri.[80] Požiadavka Františka II. Rákociho, aby Jozef I. akceptoval jeho pochybnú voľbu za sedmohradské knieža, francúzske intrigy napokon zmarili takmer rok trvajúce mierové rokovania. V lete roku 1706 sa opäť obnovili boje. Bojovalo sa s ešte väčšou úpornosťou, lebo obe strany si uvedomovali, že kompromis už neprichádza do úvahy a o všetkom rozhodnú iba zbrane. To však viedlo k postupnému vyľudneniu oblastí, kde sa boje koncentrovali a práve územie Bratislavskej stolice bolo týmto javom najviac postihnuté. Nepomohli ani zvýšené tresty či iné donucovacie prostriedky, mnohé obce sa vyľudnili.[81] V priebehu roku 1706 klesala podpora Rákocimu najmä v oblastiach západného Slovenska, najviac postihnutých dlhotrvajúcimi bojmi. Zjavný odpor sa prejavil na povstaleckom sneme v Ónode roku 1707 o detronizovaní Habsburgovcov, kde boli zabití vyslanci Turčianskej stolice. To pripravilo Rákociho a jeho druhov o posledné zvyšky sympatií. Je povšimnutia hodné, že na snem mnohí šľachtici a meštania išli nedobrovoľne.[82] Odpoveďou na detronizáciu a postupný úpadok povstania bolo zvýšené vojenské úsilie Viedne, ale aj nová taktika, ktorou sa vojenskí velitelia snažili prinútiť prívržencov Rákociho prejsť na stranu cisára.

V júni 1707 tiahol generál Stahremberg k Trnave s cieľom posilniť postavenie na dolnom Váhu. 13. júna 1707 vydal z tábora pri Zavare výzvu na zloženie zbraní spojenú s amnestiou. Bola adresovaná predovšetkým Rákociho bojovníkom z obcí a mestečiek na západnom brehu Váhu. Do konca júna sa všetci mali vrátiť domov a zložiť panovníkovi prísahu vernosti. V opačnom prípade im Stahremberg hrozil konfiškáciou úrody a rozdelením ich movitého majetku medzi tých obyvateľov, ktorí verne očakávajú príchod cisárskeho vojska.[83] Od jesene roku 1707 šľachta Bratislavskej stolice v čoraz väčšom počte prechádzala do habsburského tábora.

3. augusta 1708 sa pri Trenčíne odohrala bitka, ktorá rozhodla o ďalšom osude povstania. Cisárski generáli Sigibert Heister a Ján Pálfi so silami o polovicu slabšími uštedrili jadru kuruckej armády takú porážku, z ktorej sa už povstalci nikdy nespamätali. Ján Pálfi vyčistil v priebehu augusta okolie Trenčína a väčšiu časť Nitrianskej stolice od zvyškov kurucov, zatiaľ čo sa Heister pokúsil dobyť Nové Zámky. O pomeroch, aké prežívali v tom čase ľudia na západnom Slovensku, si môžeme urobiť predstavu na základe rozkazu Jána Pálfiho. Koncom augusta 1708 oznámil všetkým obyvateľom, že ak zanedbajú zásobovanie

[79] Tamže, kart. fasc. 1., č. 1.
[80] GAŠPARÍKOVÁ, A: c. d., s. 27.
[81] V marci 1706 sa útekmi ľudí zaoberala aj kongregácia Bratislavskej stolice a určila každého utečeného sedliaka pokutovať 12 zlatými alebo palicovaním.
[82] V súpise vlastníkov domov v Trnave z roku 1707 sa nachádzajú aj takéto poznámky: „*Pán Michal Šipeky, mešťan a senátor Trnavy, v noci násilím odvedený kurucmi na Ónodsky snem*“; „*Pán Štefan Nagy, mešťan, ktorý tu má dom, manželku a deti v noci násilne odvlečený kurucmi*“; „*Pán Melchior Sándor, podžupan Ostrihomskej stolice, v noci násilne odvlečený kurucmi na Ónodsky snem*“. ŠAB, KSBS, 1707, fasc. 14, č. 2.
[83] ŠAB, Kongregačné protokoly Bratislavskej stolice. Protokol 1699–1715, s. 272.

jeho vojska nariadené komisármi, richtári mestečiek a dedín, ktoré si povinnosť nesplnia, budú obesení a obce vyplienia Srbi.[84]

Masovo opúšťala povstalecké rady aj nitrianska, trenčianska a bratislavská šľachta. Ale ani pochod cisárskych vojsk k banským mestám a úspešné ťaženie na východ neznamenal pre rozsiahle oblasti Bratislavskej a Nitrianskej stolice návrat k normálnym pomerom. V rukách povstalcov zostali Nové Zámky, odkiaľ kuruci podnikali výpady na všetky strany a tak k očakávanému upokojeniu situácie nemohlo prísť. 1. januára 1709 sa kurucom podarilo neďaleko Vrbového chytiť Ladislava Očkaiho, ktorý sa vracal zo silvestrovskej oslavy. Patril k najslávnejším kuruckým plukovníkom, ale u obyvateľstva vyvolávalo jeho meno hrôzu, lebo si počínal svojvoľne a bezohľadne. Po bitke pri Trenčíne prešiel s celou jednotkou na stranu cisárskych vojsk a preto ho 3. januára 1709 ako zradcu v Nových Zámkoch odsúdili a vzápätí aj popravili. Napriek tomu, že Bratislavská a Nitrianska stolica disponovali vojenskými silami, ktoré mali chrániť územie pred nájazdmi kurucov z Nových Zámkov a v okolí boli dislokované cisárske jednotky, výpadom aj do vzdialenejších oblastí sa nepodarilo zabrániť. Novozámocký kuruci podnikali nájazdy všetkými smermi. V lete roku 1709 vyplienili Svätý Jur. Na jeseň podnikli výpad k Šamorínu, kde prepadli Petra Molnára, zástupcu pokladníka Bratislavskej stolice. Odvliekli ho do Nových Zámkov a tam uväznili. Obciam a mestečkám na okolí doručovali výzvy, prostredníctvom ktorých žiadali aj platenie daní povstalcom, či iné služby a obyvateľom prísne zakazovali plniť požiadavky zo strany cisárskych. V prípade nesplnenia týchto nariadení trestali ohňom a mečom. Bratislavská aj Nitrianska stolica sa ocitli v mimoriadne zložitej situácii. Bratislavská stoličná kongregácia sa v auguste 1709 rozhodlo intervenovať vo Viedni. Šľachtici chceli poukázať na premrštené daňové a vojenské kvóty požadované cisárskou stranou. Vo veci sťažnosti mal byť zaangažovaný Juraj Paluška, ktorý mal na dvor otvorené dvere vďaka svojej vernosti Habsburgovcom počas celého povstania a mnohým službám, a tiež ostrihomský arcibiskup Kristián August Saský. Paluška mal intervenovať ohľadom daňových kvót, ktoré boli privysoké, keďže úroda bola slabá a mal pripomenúť aj prísne obežníky plné hrozieb, ktoré dostávajú obce od novozámockých kurucov. Mal však aj predniesť sťažnosť na cisárskeho veliteľa vojska sídliaceho v Seredi, ktorý obce na okolí mimoriadne preťažuje svojimi požiadavkami. Najviac boli postihnuté Horné a Dolné Lovčice, a to nielen poddaní, ale aj zemepáni, no cisárski vojaci rekvirovali aj v iných dedinách.[85]

V súvislosti s nepokojnou situáciou a všeobecným nedostatkom sa rozmáhalo zbojníctvo. Chorvátsky bán a vojenský veliteľ Ján Pálfi sa v júli 1710 rozhodol proti tomuto javu prísne zakročiť. Na elimináciu zbojníctva boli zorganizované akési obecné milície. Za ich činnosť boli zodpovední dedinskí richtári, ktorí mali bedlivo sledovať chotár obce a v prípade potreby zburcovať milíciu. Každý, kto neoznámi výskyt zbojníkov, mal byť potrestaný odrezaním nosa a uší. Až takýmito drastickými opatreniami sa Ján Pálfi pokúšal potlačiť zbojníctvo na západnom Slovensku.[86] V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že prenasledovanie lupičov a zbojníkov patrilo medzi povinnosti richtárov a obyvateľov už aj v predchádzajúcich časoch, ibaže za jej zanedbanie sa trestalo pokutami.

Dobytie Nových Zámkov 24. septembra 1710 Jánom Pálfim prispelo k obnoveniu pokoja a zamedzilo ďalším kuruckým nájazdom na dolnom Považí. Napriek skoro bezvýchodiskovej situácii obaja vodcovia ešte nepomýšľali na zloženie zbraní. Posledné nádeje vkladali do diplomatických rokovaní s ruským cárom Petrom I. Cisár Jozef I. na jeseň 1710 vymenoval za hlavného veliteľa svojich vojsk v Uhorsku Jána Pálfiho. Bol to šikovný politický ťah, pretože tento uhorský magnát sa v krajine tešil väčšej obľube ako krutý a preto nepopulárny Sigibert Heister. Na sklonku roku 1710 prenikli cisárske jednotky do Šariškej aj

[84] Magyar Országos Levéltár [Maďarský krajinský archív], Tökölyho a Rákócziho archív G-29, fasc. 66, s. 391.
[85] Tamže, s. 329.
[86] Tamže, s. 356.

do severnej časti Zemplínskej stolice. Povstalecké sily boli už v úplnom rozklade. Zvyšky oddielov sa stiahli do severovýchodnej časti krajiny, ktorá nebola obsadená cisárskou armádou. Do tejto oblasti smerovali aj stovky utečencov, ktorí sa počas povstania príliš skompromitovali. Hlad i mor a výčiny rozpadajúcej sa kuruckej soldatesky boli posledným dejstvom tragickej kuruckej vojny. Ján Pálfi nadviazal v novembri 1710 písomný styk s popredným kuruckým generálom Alexandrom Károlyim a v prvom liste ho žiadal, aby sa snažil uzavrieť mier. Károlyi bol ochotný pristúpiť na kompromis. Zložité rokovania, komplikované zahraničnými aktivitami Rákociho a Berčéniho, priniesli nakoniec vytúžený mier. Ten bol oboma stranami podpísaný v tábore neďaleko Satmáru, dnešného rumunského mesta Satu Mare 29. apríla 1711. Vzhľadom na dané okolnosti boli pre povstalcov podmienky mieru veľmi výhodné. Jozef I. bol v dobe podpisu zmluvy už 12 dní mŕtvy. František II. Rákoci, Mikuláš Berčéni a niekoľko ich najvernejších prívržencov ponuku na zmierenie neprijali a zotrvali v Poľsku. Odtiaľ ich cesta viedla do Francúzska na dvor niekdajšieho spojenca Ľudovíta XIV. Ale po uzavretí mieru v Rastadte medzi Habsburgovcami a Francúzskom sa uhorskí exulanti stali pre mladého Ľudovíta XV. nepohodlnými. Roku 1717 opúšťajú na čele s Rákocim krajinu, ktorá ich najviac podnecovala do nezmieriteľného boja s Habsburgovcami.Usadili sa na území Osmanskej ríše, v mestečku Rodosto (Tekirdag), na pobreží Marmarského mora. Vodca osem rokov trvajúceho kuruckého odboja tu aj skončil svoju životnú púť roku 1735. Uhorský snem v Bratislave v roku 1715 zákonným článkom č. 49 vyhlásil Rákociho a Bercéniho za rebelov a nepriateľov vlasti, zakázal pod trestom smrti komukoľvek vstúpiť s nimi do písomného či iného styku a nariadil konfiškáciu ich majetkov. Následky osemročnej kuruckej vojny boli pre Uhorsko katastrofálne, je isté že zo všetkých jeho častí najviac utrpelo západné Slovensko. Hlad, chaos, útrapy, rozvrat a nakoniec morová epidémia a tisícky hrobov boli krutou daňou za posledný stavovský odboj.

Marta Dobrotková

BITKA PRI TRNAVE V ROKU 1704

Rákociho povstanie z rokov 1702–1711 bolo najväčším a najkomplikovanejším z protihabsburských povstaní v dejinách Uhorska.

Po vyhnaní Turkov v rokoch 1686–1697 si Habsburgovci získali uvoľnené územie Uhorska. Väčšina šľachty sa podriadila habsburskému absolutizmu, ale značná časť poddaných sa pridala k rozpustenému pohraničnému vojsku a ukrývajúcim sa kurucom, ktorí sa otvorene postavili proti habsburskému útlaku.[87] Pod kurucké zástavy s bojovým heslom *S Bohom za vlasť a slobodu* sa hrnuli príslušníci všetkých spoločenských vrstiev a tried, ktorí mali pocit krivdy.[88] Povstanie vedené uhorským magnátom Františkom II. Rákocim malo v podstate rovnaké ciele ako predchádzajúce protihabsburské hnutia, ale malo aj svoje charakteristické znaky. Vypuklo síce v časoch, keď turecké nebezpečenstvo bolo už zažehnané, stalo sa však súčasťou celoeurópskeho konfliktu – vojny o španielske dedičstvo medzi Bourbonovcami a Habsburgovcami. Rákoci dúfal, že mu príde pomoc zo zahraničia, najmä z Francúzska, prípadne z Poľska, Sliezska alebo zo Švédska. Náboženská otázka, ktorá bola v predchádzajúcich protihabsburských vystúpenianiach aktuálna – bola tento krát potlačená. Rákociho povstanie vyrástlo zo širšieho hnutia odporu poddaných, ktorí ho v začiatkoch podporovali alebo s ním sympatizovali. Spočiatku malo nielen protihabsburský, ale najmä protifeudálny charakter. Hlavným stimulom poddaných bol Rákociho patent z 28. augusta 1703, ktorým oslobodzoval poddaných počas služby v kuruckom vojsku od všetkých zemepanských dávok a povinností, rátajúc do toho aj ich manželky a deti.[89] Finančne pomohol povstaniu francúzsky kráľ aj poľskí veľmoži, čo umožnilo Františkovi II. Rákocimu najať niekoľko sto žoldnierov a na jeho výzvy sa do vzbury zapojili tisícky nespokojencov z radov šľachticov i poddaných. V priebehu júla a augusta roku 1703 sa povstalci zmocnili väčšiny hradov a miest v severovýchodnej časti Uhorska. V septembri sa im podarilo získať banské mestá, čo podnietilo cisársky dvor zorganizovať proti kurucom vojenskú výpravu. Pod vedením generála L. Schlicka a Š. Forgáča sa im podarilo pri Leviciach rozohnať kurucké oddiely a opätovne získať stredoslovenské banské mestá. Pri Zvolene sa však kurucké vojská pod vedením M. Berčéniho vyznamenali a cisárske vojsko porazili. Do konca roka sa im podarilo obsadiť takmer celé Slovensko okrem Bratislavy, Košíc, Prešova, Trenčína, Nitry, pevností v Leopoldove, Nových Zámkoch a Komárne. Koncom roku 1703 už Rákoci velil asi 30-tisícovému vojsku a o tri roky neskôr malo jeho vojsko, podľa triezvych odhadov, 80 tisíc vojakov.[90]

Začiatkom roku 1704 musel viedenský dvor vykonať najnutnejšie kroky, aby na čas zastavil katastrofálny vývin udalostí v Uhorsku, pretože sa takmer celá krajina pridala na stranu Rákociho a stotožnila sa s jeho požiadavkami. Do Uhorska bol povolaný Eugen Savojský, ktorý na cisárov príkaz opustil talianske bojisko a prišiel do hlavného mesta krajiny, do Bratislavy, aby zreorganizoval zvyšky cisárskeho vojska. Odvolal generála

---

[87] HOLOŠOVÁ, A.: Rákozciho povstanie a bitka pri Trnave. In: *Kultúra a život Trnavy*, roč. 6, 1975, č. 1, s. 28-29. Tu je dôležité poznamenať, že východzím materiálom pre príspevok A. Hološovej bol okrem G. Kolinoviča Šenkvického (*Rerum Ungaricarum*, Senquiczil 1721) Kálmán Thaly (dielo: *A Nagyszombati harz*, Pest 1869). Maďarský historik A. Markó ho kritizuje, že udalosti opísal bez použitia kružidla a mapy, a len ako historik, nie vojenský historik. Aj skice, ktoré použil, sú podľa Markóa plné chýb a nepresných údajov.

[88] *Dejiny Slovenska*. Bratislava: Veda, 1985, s. 382.

[89] DANGL, V.: Slovensko v zrkadle kuruckého odboja (1). In: *Historická revue* 9/ 99, s. 7.

[90] DANGL,V.: *Bitky a bojiská*. Bratislava ,1984, s. 159.

Schlicka z funkcie vrchného veliteľa vojenských síl a na jeho miesto dosadil Siegberta Heistera.[91]

V januári 1704 vyšiel v Trnave po latinsky a po maďarsky politický manifest Františka II. Rákociho s názvom *Obnovili sa rany slávneho kráľovstva uhorského*. Bol antedatovaný na 7. júna 1703. Manifest bol určený predovšetkým zahraničiu a časti uhorskej šľachty, ktorá sa ešte nepridala na stranu povstalcov. Vyzýval obyvateľov kresťanských krajín, aby vystúpili proti Habsburgovcom. Autorom manifestu bol kancelár Františka II. Rákociho Pavol Rádai. Spis obsahoval všetky priestupky, ktorými sa viedenský dvor opakovane previnil voči Uhorsku. Podľa manifestu sa porušovali krajinské zákony tým, že v cisárskej armáde boli všetci vyšší dôstojníci cudzinci. Spis napádal skutočnosť, že vláda v krajine bola v rukách Dvorskej rady a domáce stavy boli z nej vylúčené. Uhorská šľachta sa manifestom sťažovala, že jej neboli vrátené majetky na územiach oslobodených spod vlády Turkov, ale že sa zväčša dostali do rúk cudzincom. Autori protestovali proti nezvolávaniu krajinského snemu a vláde cudzozemských úradov.[92]

Na jeseň roku 1704 sa Rákoci zdržiaval v Hlohovci. Pripravoval vojenské akcie, cieľom ktorých malo byť obsadenie pevností Leopoldov a Nové Zámky. Nové Zámky kapitulovali v noci zo 16. na 17. novembra 1704. Po tomto úspechu sa Rákoci rozhodol dobyť aj Leopoldov, ktorý bránil plukovník Schwarzenau. Na pomoc Leopoldovu sa však vydal aj generál L. Heister, ktorému sa podarilo získať posily z Bavorska a Štajerska. Rákoci ponechal polovicu vojska pri Leopoldove a s druhou časťou sa presunul k Trnave, kde mienil zastaviť Heisterov postup. Presun chcel zrealizovať v noci z 25. na 26. decembra, ale na radu Mikuláša Berčéniho odložil akciu na ráno. Keďže cisárske vojská prichádzali do Trnavy súčasne s kuruckými oddielmi, Rákoci si nestihol poriadne vybrať vhodné miesto na boj.[93] Vo štvrtok 26. decembra sa na poliach medzi Hrnčiarovcami, Bielym Kostolom a Trnavou odohrala jedna z najvýznamnejších bitiek celej kuruckej vojny.[94] Ráno oboch veliteľov informovali o sile svojich protivníkov. Rákoci mal k dispozícii 12 000 jazdcov a 7 800 pešiakov, ale iba 6 diel. Heisterove sily boli približne rovnaké, mal však štyrikrát viac diel.[95] Miesto, ktoré si Rákociovci vybrali na boj bola v priemere 3 km široká a 6 – 7 km dlhá vyvýšenina, t. j. plocha, ktorá postačovala na bitku pre cca 20 000 ľudí. Východný okraj bojiska tvoril potok Trnávka, na západnom okraji ležalo údolie potoka Parná, ktorá, podľa Kolinoviča, mala v tom čase močaristé koryto. Vyvýšenina bola v priemere o 6 – 7 m vyššia ako údolia potokov.[96]
V meste zostalo len 200 hajdúchov z Hontianskej župy pod vedením plukovníka Adama Dulu. Tento malý oddiel nemal v bitke žiadnu úlohu. Rákoci sa obával toho, že nepozná ani Trnavu, ani okolitý terén, ani cesty k bojisku. Predpokladal, že mesto, ktoré leží v údolí a pred ním tečie potok, nie je vhodné na boj. Preto sa rozhodol, a presvedčil aj veliteľov svojho vojska, že najideálnejšie je postavenie na západ od potoka Trnávka. Rákoci poveril vedením pravého krídla Mikuláša Berčéniho a ľavého krídla Antona Esterháziho. Vo svojich pamätiach sa Rákoci zmieňoval o tom, že mal málo schopných dôstojníkov, že jednotlivé

[91] MRVA, I.: Kurucká vojna na Slovensku a jej dôsledky v r. 1704 – 1711. In: *Historický časopis*, 44, 1996, 4, s. 585.
[92] Akiste aj zásluhou manifestu sa pod kuruckými zástavami zjednotili všetci obyvatelia bez ohľadu na spoločenské postavenie, národnosť a náboženstvo, veď sám František II. Rákoci bol katolík.
[93] Rákoci pôvodne plánoval miesto stretu s cisárskym vojskom v priestore medzi Trnavou, Cíferom a Sereďou, čo bolo konkrétne pri Vlčkovciach, ale musel sa prispôsobiť pohybu cisárskeho vojska, ktoré postupovalo priamo na Trnavu.
[94] Bola to druhá veľká bitka Rákociho a prvý boj, ktorý viedol sám Rákoci.
[95] Sila protivníkov bola takmer rovnaká, ale cisárske vojsko malo viac diel, čo však, ako dokázal priebeh boja, nemalo až takú závažnú úlohu.
[96] O rozmiestnení vojsk v bitke pri Trnave sa zachovala perokresba A. Károlyho, ktorú uverejňujeme v prílohe.

pluky viedli „pozbieranci“ a len osobnou prítomnosťou zabránil, aby vyhladované vojsko nerozbilo brány mesta a nedalo sa na rabovanie.[97]

Dopoludnia 26. decembra sa Rákociho vojsko umiestnilo na západ od Trnavy, ale nie presne tak, ako si pôvodne predstavoval Rákoci. Heister postavil svoje vojsko čelom k Trnave medzi Kamenný mlyn a Hrnčiarovce pred potokom Parná v tvare pozdĺžneho štvoruholníka.[98] v prvom šíku stáli jazdectvo a jazdecké a pešie oddiely pomiešane. Uprostred stála väčšina delostrelectva a na krídlach ďalšie delá. V druhom šíku sa nachádzali taktiež jazdecké a pešie jednotky a medzi dvomi šíkmi na časti ľavého krídla stál pod ochranou jazdectva zásobovací vojenský oddiel. Na krídlach dvoch hlavných šíkov na oboch stranách stáli po 2 pešie a po 2 jazdecké čaty a uzavierali pravidelný štvoruholník. Za chrbtom druhého šíku stálo ešte 10 jazdeckých rôt ako záloha. Celé vojsko sa počas bitky delilo na 4 brigády, ktoré viedli 4 plukovníci - Viard, de Vent, Wachtendonk a Dillher. Šírka frontovej línie cisárskeho vojska mohla byť 2000 m, ktorého ľavé krídlo stálo približne 100 - 200 krokov na východ od Kamenného mlyna a pravé krídlo niekoľko 100 krokov na sever od hrnčiarovského mosta cez Parnú. S rozostavovaním vojska skončil Heister na poludnie, približne v rovnakom čase ako Rákociovci na kopci pred Trnávkou.

Rákoci chcel pôvodne rozostaviť svoje vojsko tiež vo viacerých líniách, čo potvrdzuje skutočnosť, že stred vojska – pešiaci - boli v troch líniách a pravdepodobne aj krídla sa mali členiť na viacero línií. No nestalo sa tak. Ani Esterházi, ani Berčéni nedali pokyny na postavenie do viacerých šíkov.[99] Kuruci stáli na západ od potoka Trnávka, za hradbami mesta v tvare kosého polmesiaca.[100] Uprostred stáli Rákociho pešiaci v dvoch líniách a medzi nimi 6 diel. Na ľavom krídle 1. línie stál oddiel nemeckého žoldniera Scharudiho, vedľa oddiel Andreja Ňáradiho zo Žitného ostrova, v strede hajdúsi z Miškolca, pluk palatína Berčéniho, hajdúcke pluky Šretera a Farkaša, na pravom krídle pešiaci Nemca Brumera a prápor francúzskych granátnikov. Za delami stáli pluky Tomáša Eseho a Bokroša, a ako najsilnešia záloha Rákociho dvorné pluky. K tomuto trupu sa pripojilo sprava jazdectvo Berčéniho – jazda karabinierov v jednej línii, husárske pluky Gabriela Géciho, niekoľko župných plukov – pluky Františka Deáka a Imricha Ilošvaiho a úplne na kraji husárske pluky Štefana Ebeckého. Naľavo od prápora Nemca Scharudiho sa rozvinula jazdecká čata Esterházihо, potom husárske dragúnske roty Štefana Baloga, Štefana Godu, Štefana Budaiho, Juraja Andrášiho a na samom okraji pluky Ladislava Očkaiho.[101]

Bitka začala okolo jednej hodiny popoludní. Rákoci nebol ešte na bojisku, keď sa ozvali prvé delové rany. Bitku podľa všetkého začali kuruci na pokyn Fiervilla. Heisterovi delostrelci okamžite opätovali salvy. Heister bol prekvapený dĺžkou frontovej línie kurucov. Husté sneženie zapríčinilo, že nepostrehol postavenie jazdeckého kuruckého krídla v jednom šíku. Bál sa obkľúčenia. Rozkázal preto svojim oddielom z ľavého krídla, aby sa pohli na severozápad, čo vyzeralo, akoby chceli ustupovať smerom na Bohdanovce. Takto sa vyhli objatiu kuruckým pravým krídlom. Tento pohyb spozoroval Berčéni a domnieval sa, že Heister sa vyhýba boju. Poslal plukovníka Norwalla k Rákocimu s návrhom, aby nechali cisárske vojská v kľude odísť. Rákoci však zo svojho stanovišťa videl celú situáciu lepšie, a aj počas delostreleckého súboja zbadal, že Heister sa húževnato bráni, preto považoval Berčéniho návrh za nepochopiteľný. Neveril, že Heister chce severozápadným smerom odísť z bojiska. Rákociho hnevalo, že Berčéni navrhuje meniť jeho plány a údajne zareagoval podráždene. Odkaz znel, nech neváha a okamžite zaútočí na Heisterove ľavé krídlo.

[97] MARKÓ, A.: Nagyszombati csata. Századok 67, 1933, s.401 – 429.
[98] MARKÓ, A.: Nagyszombati csata. Századok 67, 1933, s. 401 – 429.
[99] DANGL, V.: Slovensko v zrkadle kuruckého odboja (3).Bitka pri Trnave 26. decembra 1704. In: *Historická revue*, roč.XI, č. 1, r. 2000, s.
[100] BELL, M.: Notitia Hungariae novae Historico-geographica. Pars II., Tomus II, Vienna 1736, s. 64 – 65.
[101] Porovnaj skicu - perokresbu náčrtu rozostavenia oboch protivníkov tejto bitky, kde je jasne vidieť, aké bolo bojové postavenie oboch vojsk.

Medzitým však Heisterove ľavé oddiely už prešli cez Berčéniho pravé krídlo tak, že husársky pluk Štefana Ebeckého, ktorý na rozkaz kuruckého generála vyrazil proti ľavému krídlu, musel opísať polkruh, aby ich dohonil. Berčéni podľa všetkého neinformoval ostatných veliteľov o tom, že na zadržanie Heisteroveho ľavého krídla poslal len Ebeckého pluk. A tak keď Ebecký zaútočil, aj susedné husárske pluky Františka Deáka, Jána Deáka, Ilošvaiho a ostatných, okrem dvorných karabinierov, sa hnali za ním. Týmto sa v strede pretrhlo spojenie medzi jazdectvom pravého krídla a pešiakmi.[102]

Rázny Ebeckého útok bol úspešný. Nemci nepokračovali v postupe vľavo a na ľavom krídle Heisterovej armády vypukla krvavá bitka. Pešiacke a granátnické pluky Hasslinga, Virmonda, de Venta, ako aj jazdecké pluky Schlicka, Darmstadta a Montocuccoliho nedokázali dlho odporovať prudkým kuruckým útokom. Heisterove ľavé krídlo sa rozpadlo. Kurucké jazdectvo nevyužilo túto situáciu, ale zaútočilo na trén[103] umiestnený medzi dvomi cisárskymi frontovými líniami a začalo ho plieniť.[104] Táto nedisciplinovanosť zapríčinila, že nemecké pluky vytlačené z bojiska sa opätovne začali grupovať.

Medzitým aj Očkai na ľavom krídle zaútočil na Heisterove pravé krídlo. Aj tu sa odohrával neľútostný boj medzi plukmi Očkaiho, Andrášiho, Budaiho, Godu, Baloga a pešími plukmi Baguiho, Virmonda, Neuburga, Wobesera a jazdeckými plukmi Cusaniho, La Toura, Bayreutha, La Vigneho a Felsa. Očkaiovcom sa podarilo umlčať Heisterove delá páliace na pravom krídle, čiže na tejto časti frontu bojovali proti sebe už len jazdectvo a pešiaci. Kurucký útok zasiahol najmä Wobeserov pluk.

V prvých popoludňajších hodinách, keď bol jazdecký súboj na oboch krídlach najprudší, pohli sa aj pešiaci armádneho trupu pod vedením Fiervilla smerom k stredu Heisterovho vojska. Toto boli najdisciplinovanejšie oddiely kuruckého vojska. V hustých radoch, v uzatvorenom tvare postupovali dopredu. Pred Heisterovým delostrelectvom sa bránili jednoduchým spôsobom. Medzi odpálením a nabitím diel uplynula vždy určitá doba, vzdialenosť medzi útočiacimi kurucmi a cisárskymi delami bola sotva 600 - 700 m, takže útočníci presne videli prípravy na paľbu. Delá sa nedali presne zacieliť, gule pri menších vzdialenostiach preleteli ponad cieľ. Kuruci sa pred každou salvou hodili k zemi, a tak prakticky bez strát dosiahli hranicu boja pre pušky a bodáky. Kuruckí hajdúsi sa dostali do stredu Heisterovho vojska a v jazdeckých oddieloch Felsa, La Vigneho, Tűrnheima a Montecuccoliho, resp. v peších plukoch Stahrembergera a Trislera spôsobili obrovský zmätok, veľkú časť obsluhujúceho personálu pri delách povraždili. V tejto skupine kurucov sa obzvlášť vyznamenali miškolcskí hajdúsi, pretože sa nielen prebili cez obe cisárske línie, ale dostali sa až k zálohám postaveným za poslednou líniou. Tam sa stretli v urputnom boji s jedinými uhorskými oddielmi labancov v Heisterovom vojsku, s rotami Babočkaiho a Šimoniho. Hajdúchom sa podarilo prekročiť i potok Parná.[105]

Z toho vyplýva, že v prvej polovici bitky, boli kuruci jednoznačne v prevahe: pešiaci v strede bojiska i kurucké ľavé krídlo vo vŕbových porastoch pri potoku Parná v blízkosti Hrnčiaroviec. Bitka však prebiehala nekoordinovane, bez akéhokoľvek systému. Cisárskemu vojsku hrozila porážka a Heister pomaly myslel na ústup. Najmä keď ho jeden bojovník z radov miškolcských hajdúchov takmer zastrelil. Kuruci mohli zvíťaziť. Priebeh bitky však ovplyvnili dve udalosti, ktoré zvrátili jej vývoj. Boli to: Heisterov protiútok a zrada Scharudiho prápora. Najskôr sa zrejme uskutočnil jazdecký protiútok a jeho logickým dôsledkom bola Scharudiho zrada.

Poľný maršal Heister poznal zo svojich predchádzajúcich stretov slabosť kuruckých vojsk. Kuruci boli zraniteľní útokmi zo strán alebo od chrbta a v zápale boja si

---

[102] MARKÓ, A.: Nagyszombati csata. In: *Századok* 67, 1933, s. 401 – 429.
[103] Zásobovací oddiel cisárskeho vojska.
[104] DANGL, V.: *Bitky a bojiská*. Bratislava 1984, s. 159.
[105] MARKÓ, A.: Nagyszombati csata. In: *Századok* 67, 1933, s.401 – 429, s. 410..

neuvedomovali svoje postavenie a nesnažili sa znovu vyplniť medzery vzniknuté vo frontovej línii. Poľný maršal spozoroval medzi kuruckým jazdectvom a pešiakmi pretrhnutie línie, čo považoval za vhodný okamih na protiútok. Postavil sa na čelo Felsovho dragúnskeho pluku a osobne viedol do útoku jeho dva oddiely smerom k voľnému priestoru. Nasledovali ho Cusaniho a Neuburgove pancierové pluky. Tieto pluky najprv zľava zničili Berčéniho jazdecké krídlo, potom objaviac sa za chrbtom pešiakov napadli ich odzadu.[106]

Rákociho pešiaci sa dostali do krízovej situácie. Na pravom krídle bojoval francúzsky prápor granátnikov pod vedením plukovníka Fiervilla a v úzkom spojení s nemeckým práporom Bremeka. Toto žoldnierske vojsko vďaka hrdinskej obrane Francúzov zostalo do konca boja vo zväzku kuruckého vojska. Na ľavom krídle však Scharudiho prápor, vidiac úspech protiútoku Heisterovho jazdectva, vztýčil bielu vlajku, prestal postupovať dopredu. Obrátil sa doprava a zahájil paľbu na susedný Ňáradiho prápor. A práve postoj Scharudiho rozhodol o osude boja.[107] Ňáradiho oddiel, prekvapený situáciou, podľahol panike a začal z frontovej línie ustupovať. Scharudiho prápor sa zamiešal medzi cisárske pluky a začal spolu s nimi bojovať proti kurucom.

Frontová línia kuruckých pešiakov sa rozpadla. Heisterov protiútok nedokázali odvrátiť. Vypadnutím Scharudiho a Ňáradiho oddielov vznikla medzi Esterháziho jazdectvom a ľavým krídlom kuruckých pešiakov taká veľká medzera, akú už nemohli zaplniť.[108]
Jedine ľavé krídlo kuruckých vojsk, jazdectvo Esterháziho, ale hlavne husárske pluky Očkaiho, Andrášiho a Baloga pokračovali v boji. No ani oni nevyužili svoj víťazný postup. Keď sa prebili cez nepriateľské línie a dostali sa na úroveň cisárskych zásobovacích oddielov aj oni sa pustili do plienenia trénu.[109]

Rákoci sledoval priebeh udalostí s obavami. Nariadil svojim karabinierom, aby ho nasledovali do protiútoku k miestu najväčších bojov. Zásluhou Adama Vaiho však najbližší spolubojovníci nedovolili Rákocimu tento nebezpečný protiútok uskutočniť.[110] Nemohli si dovoliť riskovať ohrozenie jeho života, pretože jeho smrťou by bolo po povstaní. Aj pluk jazdeckých karabinierov, ktorému velil Juraj Ordödi, vidiac, čo sa stalo, tiež zostal na mieste.
Rákoci bol presvedčený, že mohol zvrátiť vývoj situácie.[111] Keď sa však vrátil na svoje pozorovateľské stanovište a videl obraz rozkladu a porážky svojho vojska, dal rozkaz na všeobecný ústup. Stmelil ustupujúce jednotky a vo večerných hodinách opustil trnavský región smerom na Sereď. Zároveň sa rozhodlo o osude Leopoldova. Rákoci odoslal rozkaz La Monthemu, aby v prípade Heisterovho postupu ukončil obliehanie a vrátil sa na Nitriansky hrad. Večer 26. decembra ešte Rákoci nevedel, aké má straty a koľkí z jeho bojovníkov sa vrátia. Bál sa, že Heister ich bude prenasledovať. To sa však neuskutočnilo, pretože Heister bol v situácii, keď nemohol naplno vychutnať víťazstvo. Pod hradbami mesta zoskupil svoje vojsko a na čele pešiakov vtiahol do Trnavy, rozdeliac jazdecké oddiely po okolitých dedinách.[112]

Rákociho jazdectvo utrpelo len nepatrné straty. Pluky hajdúchov boli v čase vydania rozkazu na všeobecný ústup za zadnými líniami Heisterovho vojska a keby sa chceli vrátiť cez Trnavu, opätovne by sa museli prebíjať cez nepriateľa. Väčšina kuruckých plukov opúšťala bojisko za večerného šera v rôznych smeroch. Jedna časť, medzi nimi aj prápor žoldniera Bremera, strávila noc v lese pri Bielom Kostole. Aj tento nemecký prápor sa na druhý deň pridal k Heisterovi. Iné pluky ustúpili k Bielym a Malým Karpatom a v skupinkách

[106] Tamže, s. 411.
[107] DANGL, V.: Bitka pri Trnave 26. decembra 1704. In: *Historická revue* 1/2000, s. 9.
[108] MARKÓ, A.: Nagyszombati csata. Századok 67, 1933, s. 414.
[109] DANGL,V.: Bitka a bojiská. Bratislava 1984, s. 159.
[110] MARKÓ, A.: cit. 22, s. 415.
[111] MARKÓ, A.: cit. 22, s. 416.
[112] HOLOŠOVÁ, A.: Rákozciho povstanie a bitka pri Trnave. In: *Kultúra a život Trnavy*, roč. 6, 1975, č. 1, s. 29.

sa schádzali pri Smoleniciach. Jedine miškolcský hajdússky pluk, prebrodiac sa cez potok Parna, sa okľukou ešte v ten večer vrátil k Rákocimu.[113]

V posledných minútach boja sa Očkai na ľavom krídle ešte raz pokúsil prinútiť utekajúcich k boju proti nepriateľovi, ale bez úspechu.

V tejto veľkej bitke ani jedna strana nemala také veľké straty, aké by boli adekvátne niekoľkohodinovému boju tvárou v tvár. Obzvlášť nápadné sú veľmi nízke straty kurucov. Na bojisku vraj zostalo 180 mŕtvych kurucov – hlavne hajdúchov – pešiakov a francúzskych granátnikov. Takéto straty zaznamenali trnavskí rehoľníci, ktorí mŕtvych pochovali.[114] Z kuruckých veliteľov padol iba veliteľ trnavskej stráže Adam Duló, ktorého trafila náhodná guľka. Keď sa posádka dozvedela o jeho smrti, bez slova opustila mesto a pridala sa k ustupujúcim oddielom. Obyvateľstvo na znak priateľstva vztýčilo bielu vlajku. Čo sa týka počtu padlých, údaje historikov sa rozchádzajú. K. Thaly udáva 200 padlých kurucov,[115] B. Swieteczký udáva 2 000 hajdúchov a 200 Francúzov a materiálové straty vyčíslil ďaleko väčšie – 14 poľných diel a 9 ťažkých diel.[116] Keďže však kuruci mali konkrétne v tejto bitke 6 diel, materiálové straty ráta pravdepodobne aj s delami, ktoré zanechali Rákociovci pri Leopoldove. A. Markó uvádza,[117] že kurucké straty neboli vyššie ako 400 vojakov a naposledy I. Mrva stratu kurucov vyčíslil na 600 bojovníkov.[118] A. Markó sa prikláňa k počtu 400 mužov preto, lebo rovnaký počet zaznamenal bratislavský podžupan Michal Sipeki asi 3 týždne po bitke. Aj Š. Nemečkay vo svojej Histórii farnosti Hrnčiaroviec uviedol 400 kurucov,[119] kde ešte na dôvažok pridáva, že po útokoch povstalcov sú na dverách sakristie hrnčiarovského kostola ešte dnes – rozumej v štyridsiatych rokoch 19. storočia, keď písal dejiny hrnčiarovskej farnosti - vidieť stopy.

Rákoci žialil nad stratou Fiervilla, ktorý padol do zajatia. Ťažko znášal najmä materiálové straty, lebo prišiel o všetky delá.

Straty cisárskeho vojska neboli tiež mimoriadne veľké. V súdobej tlači sa zaznamenalo 10 padlých dôstojníkov, 370 vojakov, 6 poddôstojníkov a 250 vojakov sa zranilo, čiže dohromady 636 ľudí.[120] Ak by boli správne údaje o strate 400, resp. 600 bojovníkoch, potom pri počtoch 20-tisícového vojska na oboch stranách sú straty dvoj-, resp. trojpercentné. Ťažko je však uveriť, že pri neľútostnom boji muža proti mužovi, aký na poliach pri Hrnčiarovciach prebiehal, boli straty tak nízke. K. Thaly zaznamenal asi 1000 padlých a 1100 ranených vojakov na cisárskej strane.[121] Š. Nemečkay vo svojej *Histórii* uviedol, že cisárske vojsko malo stratu 2083 mužov.[122]

Bitka pri Hrnčiarovciach mala smutný záver. S. Heister dal nemilosrdne pozabíjať všetkých zranených a chorých kurucov, ktorých našiel v Trnave.[123] Na počesť jeho víťazstva odzneli 28. decembra na poludnie salvy víťazstva a v trnavskej katedrále dal odslúžiť

---

[113] MARKÓ, A.: cit. 22, s. 417.
[114] NEMEČKAY, Š.: *Historia Parochiae Gerensciensis*. Rukopis Dejín hrnčiarovskej farnosti z r. 1835, s. 6. Archív Rímskokatolíckeho farského úradu Hrnčiarovce nad Parnou, číslo A-II-1.
[115] HOLOŠOVÁ, A.: Rákozciho povstanie a bitka pri Trnave. In: *Kultúra a život Trnavy*, roč. 6, 1975, č. 1, s. 29. THALY, K.: *A Nagyszombati harz*. Pest 1869.
[116] SWIETECZKÝ, B.: *Kurucké války na Slovensku*. Praha 1928, s. 78 – 82.
[117] MARKÓ, A.: Nagyszombati csata. In: *Századok* 67, 1933, s.401 - 429, s. 422.
[118] MRVA, I.: Kurucká vojna na Slovensku a jej dôsledky v r. 1704 – 1711. In: *Historický časopis*, 44, 1996, 4, s. 594.
[119] NEMEČKAY, Š.: *Historia Parochiae Gerensciensis*, s. 6.
[120] MARKÓ, A.: cit. 31, s. 418, autor čerpal najmä z Wienerisches Diarium.
[121] THALY, K.: *A Nagyszombati harz*, Pest 1869, s. 56.
[122] NEMEČKAI, Š.: *Historia Parochiae Gerensciensis*. Rukopis Dejín hrnčiarovskej farnosti z r. 1835, s. 6. Archív Rímskokatolíckeho farského úradu Hrnčiarovce nad Parnou, číslo A-II-1. , s.
[123] MRVA, I.: Kurucká vojna na Slovensku a jej dôsledky v r. 1704 – 1711. In: *Historický časopis*, 44, 1996, 4., s. 594; aj DANGL, V. Bitka pri Trnave. In: *Historická revue*, roč. XI, č. 1, s. 9

slávnostné Te Deum.[124]. Cisárske vojsko sa v Trnave zdržalo do 16. januára 1705. Na účet mesta spotrebovali 160 000 bratislavských meríc múky, 30 000 kg mäsa a 11 000 okovov vína[125].

Na mieste padlých kurucov, ktorých , ako sme už spomínali, pochovali trnavskí rehoľníci, pri ceste smerom k hrnčiarovkému mlynu boli na pamiatku postavené 3 drevené kríže.[126] V roku 1805 posvätil brestoviansky farár Martin Palšovič nový kamenný kríž, ktorý dala na pamiatku kurucov postaviť vdova Judita Lieskovská.[127]

O bitke pri Hrnčiarovciach sa zachovala historická pieseň neznámeho autora , ktorá svedčí o tom, že široké ľudové vrstvy stáli na strane kurucov a mnohých z nich si zidealizovali.

Rozboru básne z historického i jazykového hľadiska sa venovali Juraj Žudel, Rudolf Krajčovič a Štefan Rudohradský. [128] Z ich poznatkov si dovoľujeme pripomenúť, že piesňová skladba vznikla pravdepodobne v roku 1705, najneskôr v r. 1708. Autorom Piesne je básnik slovenskej národnosti, vzdelaný a politicky rozhľadený, ktorý dobre poznal pomery v krajine i vojnové udalosti, ktoré sa v tom čase odohrávali na území západného Slovenska, to znamená, že v tomto prostredí žil. Sympatizoval s protihabsburským kuruckým odbojom. Ideovo sa stotožňoval s Rákocim, čo básnicky vyjadril ospievaním L. Očkaja,[129] vtedy všeobecne veľmi populárneho. Očkaj predstavoval kuruckého hrdinu, ktorý vošiel do povedomia širokých vrstiev ľudu a ako spomína J Žudel i malé deti sa hrávali na kurucov, kde nepriateľský tábor viedol Heister a a kurucký Očkaj.[130]

PISEN

Skodu welku poznala, uherska kragina neb gest spustatena
od Turka tyranna.
Ano na wsse strani, ti Turczi tyranni kterižto rabugi
tu uhersku žemi.
Kdiz Hayster nemeczky,do Modri prityahel swug list gest
napisal a kuruczom poslav.
Chcete se braniti, anebo poddati uherscy wytyazi dagte my
wedety.
Ocskagy kapitan, nadherni mladi pan, ten list gest preczi-
tal, takto odpowed dal.
Chceme se braniti z nassimi wytyezi, Pane Yezu Kriste

---

[124] NEMEČKAI, Š.: *Historia Parochiae Gerensciensis*. Rukopis Dejín hrnčiarovskej farnosti z r. 1835, s. 6. Archív Rímskokatolíckeho farského úradu Hrnčiarovce nad Parnou, číslo A-II-1.

[125] HOLOŠOVÁ, A.: Rákozciho povstanie a bitka pri Trnave. In: *Kultúra a život Trnavy*, roč. 6, 1975, č. 1, s. 28-29.

[126] NEMEČKAI, Š.: *Historia Parochiae Gerensciensis*. Rukopis Dejín hrnčiarovskej farnosti z r. 1835, s. 6. Archív Rímskokatolíckeho farského úradu Hrnčiarovce nad Parnou, číslo A-II-1.

[127] Archív RKFÚ Hrnčiarovce nad Parnou, č. A-I-3. ZBRANKOVIČ, J.: *Projectum Canonicae Visitationes per Cel. P.P. Alexandrum a Rudna 1832.*

[128] ŽUDEL, J.,KRAJČOVIČ, R., RUDOHRADSKÝ, Š.:Slovenská historická pieseň o bitke pri Trnave v roku 1704. In: *Slovenská archivistika*, roč. I, 1966, č. 1, s. 103 - 121

[129] Podľa F .Bokesa (v štúdii Slováci a kurucké vojny. In: *Slovenská liga*, roč. XVIII., september 1941, č. 7, 167 – 168) sa uznanlivo o Očkaiovi v tejto bitke vyjadril aj samotný Rákoci, dokonca Berčéni napísal o ňom Rákocimu , že je pravým bohom Slovákov, nečudo teda, že sa stal hrdinom i historickej piesne a to i napriek tomu, že neskôr pri dobývaní Nitry zradil.

[130] THALY, K.: *A Nagyszombati harz*, Pest 1869, s. 24; aj ŽUDEL, J.: cit. 42., s. 106.

bud nam na pomoczi.

Ten Hayster nemeczky, na to se rozchnewal z seogim strassnim woyskem, k Ternawe pospichal.

Ocskagi kapitan, nadherni pekni pan, ten tabor nemeczky, tri razi obehnal.

Ten Hayster nemeczky, welicze banoval, swich milich wojakuw, welicze lytowal.

Yesscže powidali, že wytyezuw neni, že su pochinuly, w teg franczuskeg zemi.

Nebudu veriti tomu, nigda wicze, ani rabowati, už nepugdu wicze.

Lebo mi zchinuli mi werni woyaczi, kteri se branili, až do krwi wsseczi.

T*y uherscy pani, zradu uczinili sedmihradske kniže, chitity su chteli.*

Wi uhersci pani, nademnu ste zradni wi wsseczi zchinete a smrt podstupite, a slobodi wasse wssetki potratite.

Ty uhersczi pani, w poli u Ternawi, Bohu dekovali, že odnesli hlawy.

Amen [131]

[131]Originál rukopisu je uložený v Slovenskom národnom archíve vo fonde Panstvo Červený Kameň I pod inv. č. 2144/ 7.

Margita Gálová

GENERÁLI FRANTIŠKA II. RÁKOCIHO

V našom príspevku by sme chceli predstaviť tri vojenské osobnosti, tri historické osobnosti, troch kuruckých generálov, ktorých mená sa v súvislosti s povstaním Františka II. Rákociho zapísali navždy do dejín: Ján Boťán, Mikuláš Berčéni a Ladislav Očkai. Pri hodnotení historickej osobnosti je azda najdôležitejším hľadiskom, kritériom, či dotyčná osoba pochopila výzvy svojej doby, do akej miery dokázala využiť možnosť voľby, rozhodnutia, ako reagovala na rôzne očakávania, komu a čomu slúžila svojou voľbou. Historické situácie ponúkajú vždy nejaké alternatívy. Preto každú osobnosť najlepšie charakterizujú jej voľby v rozhodujúcich situáciách života, aké východisko dokáže nájsť za daných okolností.[132]

Pamiatke kuruckého generála Jána Boťána boli už aj za bývalého režimu venované početné oslavy v Budapešti, v Ostrihome, v sídle jeho najčastejšieho pôsobenia bola postavená socha, na území Zadunajska a v Gyöngyösi, kde je pochovaný, jeho hrdinské činy pripomínajú pamätné tabule a niekoľko škôl prijalo jeho meno.[133]

Aká osobnosť sa skrývala pod menom kuruckého generála Jána Boťána, Slepého Boťána, legendárneho vojaka, strážcu pohraničných pevností, plukovníka protitureckých vojen, ktorého sám cisár Leopold I. honoroval zlatou medailou, človeka, ktorý konal, čo konať musel a mohol. Ako sám povedal: „*nakoľko mi bude pomáhať Boh, nebudem šetriť svoje sily ani myseľ ani hodnoty – dúfam len, že budem užitočný*.“[134] Boťánovi sa podarilo z anonymného davu pohraničných vojakov vypracovať na vysokého dôstojníka, ktorého uznávali aj dôstojníci cisárskej armády. Od mladosti až do roku 1683 - celých štyridsať rokov svojho života – pôsobil ako vojak pohraničných pevností, v rokoch 1683 až 1695 bol úspešným plukovníkom cisárskej armády a skúšal žiť v pomeroch vtedajšieho Uhorska včleneného na základe zásad militantného absolutizmu do habsburskej ríše. Až rok 1703 ho postavil pred rozhodnutie pridať sa k povstaniu Františka II. Rákociho, ktorému potom slúžil až do smrti – posledných šesť rokov svojho života.[135]

Nepoznáme ani presný dátum jeho narodenia. Narodil sa začiatkom 40–tych rokov 17. storočia ako príslušník nižšej šľachtickej rodiny. Rodina pochádzala zo Somogyskej stolice a priezvisko dostala podľa obce Bottyán. Ján Boťán bol pravdepodobne vnukom Ondreja Boťána, ktorý sa po páde Kanizse presťahoval do Tekovskej stolice. Najdôležitejšie informácie o jeho živote nám poskytuje Gabriel Kolinovič, ktorý vo svojej kronike píše, že mladého Boťána po tom, ako si osvojil základy písania a matematiky, dali zapísať do jezuitského kolégia v Šali. Pre mládenca s nepokojnou povahou však boli múry školy čoskoro pritesné. Nevedno z akých dôvodov, čo sa mohlo v živote mladého Boťána prihodiť - pre nábožensky založeného človeka natoľko závažné a neodpustiteľné - „*či okúsil víno, alebo nejaká ľahká dievčina mu zamotala hlavu*“ - lebo jeho otec ho vydedil. Zostal bez podpory rodičov, preto krátku dobu slúžil u jezuitov ako koniar a potom nastúpil k vojsku šalianskeho hlavného kapitanátu stredoslovenských banských miest. Stálu stráž v Šali tvorilo 60 až 100 husárov. Tu si osvojil mladý Boťán základy vojenstva a neskôr aj jednotlivé bojové fortiele ako striehnutie a vyčkávanie, prieskum a prepady. Šalianski vojaci bojovali aj pri obrane

---

[132] R. VÁRKONYI, Á.: Személyiség és történelem (Osobnosť a história). In: Komárom – Esztergom Megyei Önkormányzat Levéltárának Évkönyve (Ročenka Archívu župy Komárom-Esztergom, ďalej len RAŽKE), 1993–1994, s. 6-7.
[133] Tamže, s. 3.
[134] Tamže, s. 4.
[135] R. VÁRKONYI, Á.: c. d., s. 7.

Nových Zámkov a po ich dobytí Turkami sa šalianska pevnosť dostala do prvej obrannej línie voči Turkom.[136]

Pri skúmaní počiatočného obdobia vojenskej kariéry Jána Boťána sú historici neraz v rozpakoch, keďže v prameňoch v tom období figurovalo niekoľko osôb s menom Ján Boťán. Ešte z čias protitureckých bojov pochádza jedna historka pripisovaná Bottyánovi, svedčiaca o jeho odvážnych činoch. Podľa tejto udalosti, odohrala sa niekedy v druhej polovici 60. rokov, keď Nové Zámky boli už obsadené Turkami, Boťán oblečený za sedliaka, využijúc prítomnosť veľkého davu ľudí, keďže sa konal práve jarmok, vkradol sa do hradu a z minaretu vyhodil modliaceho sa kňaza. Novozámockú pevnosť poznal ako svoju dlaň, čo zužitkoval neskôr ako veliteľ kuruckých vojsk pri obsadení Nových Zámkov v roku 1704.[137]

Od roku 1683 bol nadporučíkom jazdeckého oddielu ostrihomského hradu. V súvislosti s obranou Ostrihomu proti Turkom spomenieme, že Bottyán v roku 1687 žiadal cisára Leopolda I. o obnovu a potvrdenie erbovej listiny svojej rodiny. V tejto žiadosti sa odvolával práve na svoje vojenské zásluhy v bojoch pri Ostrihome, kde pravdepodobne prišiel aj o ľavé oko, lebo ako uviedol, dostal tam „*nie malú ranu,*“ bol hlavným veliteľom vojska a hajdúchov platil sám.[138] V rokoch 1687 až 1691 bol podkapitánom pevnosti Szeged, zástupcom kapitána Mikuláša Berčéniho - neskoršieho kuruckého generála - a vojenským veliteľom Kecskemétu, Ceglédu a Kőrösu. Od roku 1692 bol cisárskym plukovníkom a majiteľom pluku.[139]

Vo vojne o španielske dedičstvo Boťán v roku 1701 bojoval v Porýnsku proti Francúzom. Po vypuknutí kuruckého povstania, ešte ako dôstojník cisárskeho vojska, udržiaval tajné styky s povstalcami.[140] Preto ho cisársky generál Franz Kuckländer, kapitán mesta Ostrihomu dňa 18. apríla 1704 dal zajať spolu s jeho manželkou Juditou Lakatosovou. Boťán strávil celé leto vo väzení ostrihomského hradu, odkiaľ ho chceli prepraviť do Viedne, na ceste však využil prvú vhodnú príležitosť a pri obci Nyergesújfalu za pomoci miestnych poddaných, ktorí v noci vybúrali stenu budovy, v ktorej vojaci nocovali, sa mu podarilo utiecť. Už 11. októbra 1704 navštívil Berčéniho v Banskej Štiavnici, ktorý ho na druhý deň predstavil Rákocimu, zdržiavajúceho sa práve v kúpeľoch vo Vyhniach. Rákoci mu dňa 13. októbra odovzdal menovací dekrét na generála.[141] Boťán 16. novembra 1704 oslobodil novozámockú pevnosť a bojoval na Považí. V decembri sa zúčastnil trnavskej bitky a bránil západné hranice pred cisárskymi vojskami. Na jar roku 1705 zabezpečil prechod vojsk cez Dunaj. Na tento účel dal postaviť pevnosť v Dunakömlőde. Najväčšie vojenské úspechy sa mu podarilo dosiahnuť na území Zadunajska v rokoch 1706 - 1707. Začiatkom roku 1708 bol vymenovaný za hlavného kapitána Nových Zámkov. Jeho úlohou bolo brániť Žitný ostrov a Považie pred cisárskymi vojskami. Nešťastnej bitky pri Trenčíne sa nezúčastnil. Naposledy bojoval pri Banskej Štiavnici ako veliteľ stredoslovenských banských miest.[142]

Boťán, napriek svojmu vysokému veku a podlomenému zdraviu, bojoval takmer do posledného dňa svojho života. Zomrel na zápal mozgových blán vo svojom vojenskom stane v Lőrinckáte dňa 27. septembra 1709. Jeho smrť Rákocimu oznámil Berčéni slovami: „*Práve mi priniesli smutnú správu, že chudák slepý švagor Boťán zavrel aj svoje druhé oko*.“ [143]

Osoba Jána Boťána bola podľa historických prameňov a odbornej literatúry najpopulárnejšou spomedzi kuruckých generálov. Mal výnimočný vojenský talent. Jeho

---

[136] CIGÁNY, I.: Bottyán János katonai pályája (Vojenská kariéra Jána Boťána). In: RAŽKE, s. 20.
[137] Tamže, s. 21.
[138] Tamže, s. 23.
[139] Magyar Életrajzi Lexikon. (Maďarský životopisný lexikón, ďalej len MÉL), Budapest 1967, s. 255.
[140] Slovenský biografický slovník. Zväzok. I. Martin 1986, s.306.
[141] ORTUTAY, A.: Bottyán és Esztergom (Bottyán a Ostrihom). In: RAŽKE, s. 43.
[142] MÉL, s. 255.
[143] STRBA, S.: Érsekújvár hadtörténeti szerepe a Rákóczi-szabadságharcban. (Vojenská úloha Nových Zámkov v Rákociho boji za slobodu). In: RAŽKE, s. 39.

súčasník Adam Vai v liste Rákocimu o ňom napísal, že „poslúcha ho tak, ako obyčajný kapitán. Kiežby s ním vedeli zaobchádzať a čo-to od neho aj strpieť. Pravda, občas je tvrdý, ale má na to dosť dôvodov". Jeho vojaci ho nazývali „*otec Boťán*“, „*deduško*“, „*dobrotivý János*“. Sám Rákoci ho nazýval „*náš otec tiger*“, ale považoval ho za človeka prudkej povahy.[144] Vo svojich pamätiach sa v súvislosti s jednou jeho výpravou o ňom vyjadril takto: „*nepochybujem, že bude konať ako „Hűbelebalázs“ – Hurá, do toho! Len nech mu dá pán Boh koňa!*“ Neveril v jeho um a rozvážnosť. V Rákociho očiach bol Boťán príliš jednoduchým človekom s nízkym vzdelaním a drsnou, výrečnou povahou. Nepopieral jeho vojenské kvality, avšak jeho úspešné výpravy v Zadunajsku vo svojich pamätiach takmer nespomenul, ba niekedy jeho meno aj zamlčal, alebo ho nepomenoval patričným spôsobom. Nespochybňoval jeho vlastenecké cítenie, zmysel pre zodpovednosť a jeho dobrosrdečnosť, ale neskrýval, že mu niekedy poriadne pri velení zavaril. Raz ho mrzuto nazval aj „*Jeho Slepotou*“, ktorej oči aj rozum oslepnú, keď sa dostane do neznámych miest. Uznával jedine jeho „*vodácky um*“, jeho obratnosť pri obrane riek a vôd.[145]

Pravdepodobne bolo v Boťániho povahe niečo, čím jedných iritoval, u druhých zasa vyvolával obdiv a úctu. Niektorí jeho životopisci poznamenali, že na jedno oko síce nevidel, ale na to druhé zdravé videl jasnejšie, ako iní dvomi očami.[146] Bol to človek s náturou ozajstného vojaka, ktorý vedel svojich vojakov zapáliť pre vec, a situácie, ktoré druhí považovali už za stratené, dokázal obrátiť na dobré a vlieval nádej do ľudských duší. Miloval svoju vlasť a Rákociho, ale s niektorými jeho generálmi – magnátmi sa dostával občas do konfliktu, lebo rád konal podľa vlastného rozhodnutia a často ignoroval aj príkazy samotného hlavného generála Berčéniho. Kto by si však dovolil staručkému Bottyánovi protirečiť? Bolo mu treba všetko prepáčiť. Berčéniho výrok „Len aby nám Boťán a Anton Esterházy zostali, ostatní sú popri nich nič“ – obsahuje veľkú dávku uznania na jeho adresu. [147] Poddaný ľud ho nazýval svojím dobrodincom, ktorý sa naučil vážiť si ľud ešte ako vojak – strážca pohraničných pevností, a hodnotu vojenskej disciplíny spoznal ako plukovník cisárskeho vojska. Podľa slov Rákociho „ Boťáni miloval svojich ľudí, aj oni jeho, bol prísny k svojim vojakom, vyžadoval od každého disciplínu, ale ak mali pravdu, rešpektoval ich.[148]

Ján Boťán mal rozsiahle majetky. Už v roku 1688 spomínal svoj dom - kaštieľ v Ostrihome. V roku 1695 získal ďalšie majetky v Ostrihomskej stolici. V roku 1696 na základe záložného práva za poskytnutú pôžičku 15.000 forintov mu pripadli Pálfiovské majetky (Gbelce, Nová Vieska, Sikenička, Bíňa, Čata, Vojany).[149] Bol veľkým veriteľom a poskytoval úvery viacerým stoliciam. Vlastnil rozsiahle majetky na území až šiestich stolíc (Ostrihomská, Bratislavská, Hontianska, Tekovská, Peštianska, Pilišská, Šoltská, Čongrádska).[150] Cisár Leopold I. oslobodil na žiadosť Boťána v roku 1698 jeho kaštieľ v Ostrihome (aj s príslušenstvom, ktoré tvorili dve budovy, role a tri vinohrady) od platenia všetkých daní – kráľovských i mestských - a povýšil ho na šľachtickú kúriu. V tejto budove sídli dodnes radnica mesta Ostrihomu.[151]

Ako prišiel Boťán k takým rozsiahlym majetkom? Hovorieval, že dušou života je obchod. Obchodoval s dobytkom na území Zadunajska /ešte v časoch, keď pôsobil ako pohraničný vojak v južnom Zadunajsku, kde spolu so Srbmi kupčili s dobytkom/, s vínom, soľou a vyskúšal aj pivovarníctvo. Na konci 17. storočia vlastnil už obrovské pozemky, vinohrady, majere, lúky, stáda koní a dobytka. V archívoch sa zachovalo množstvo

[144] MÁRKI, S.: II. Rákóczi Ferencz. (František II. Rákóczi), zväzok IX. Budapešť 1909, s. 192.
[145] Tamže, s. 193-194.
[146] CSICSAY, A.: Királyok, fejedelmek, kormányzók. Dunszerdahely 1996, s. 128.
[147] THALY, K.: Ocskay László. Zväzok. I., Budapest 1905, s. 7-8.
[148] Magyarország története 1686 – 1790. Budapest 1989, s. 210.
[149] ORTUTAY, A.: c. d., s. 42.
[150] R. Várkonyi,Á.: c. d., s. 11.
[151] ORTUTAY, A.: c. d., s. 42., 46.

dokumentov o jeho sporoch, ktoré viedol s arcibiskupom, mestom atď. V jeho pozostalosti sa okrem nehnuteľností nachádzali hodnotné zlaté a strieborné šperky, úverové listiny, rôzne zbrane i náradie, dvoje strieborných hodiniek a jedny nástenné hodiny, z čoho možno usúdiť, že Boťán chcel mať zmysel pre hodnotu času. Vlastnil dva panské koče /hintovy/. Zanechal 3000 forintov na opravu mestského kostola v Ostrihome a taktiež 3000 forintov pre nitrianskych piaristov. Aj tieto dobročinné gestá Boťána poukazujú na to, že sa pripravoval na pokojnú jeseň svojho života, o ktorej dúfal, že nastane po utíšení vojen. [152]

Druhým kuruckým generálom, ktorého osobnosť by sme Vám chceli na tomto mieste priblížiť, je gróf Mikuláš Berčéni (1665 - 1725), druhý najvýznamnejší vojenský a politický vodca povstania, najdôvernejší poradca a verný priateľ Františka II. Rákociho. Pochádzal zo šľachtického rodu, ktorého predikát je odvodený od názvu rodinného sídla v obci Berchény /zaniknutá obec v Maďarsku/. Prvou známou osobnosťou rodu bol Ladislav, ktorý po bitke pri Moháči dostal nové majetky v Hontianskej a Tekovskej stolici. Ďalší z rodu Berčéniovcov slúžili striedavo sedmohradským kniežatám a Habsburgovcom, a - podľa literatúry – rozširovali svoje majetky a hodnosti. Grófsky titul s predikátom Székesi získali od Leopolda I. v roku 1687. Od konca 17. storočia boli majiteľmi hradu a panstva Tematín. Niektorí Berčéniovci boli v 18. storočí v službách francúzskeho a poľského kráľovského dvora.[153] Najznámejším členom rodu bol práve Mikuláš Berčéni, ktorý sa narodil 6. decembra 1665 v Hrádku – Tematíne v okrese Trenčín. Študoval na Trnavskej univerzite a vojenstvo v službách palatína Pavla Esterházyho. V roku 1685 bol kapitánom šalianskej pevnosti, v roku 1686 sa vyznamenal v bitke pri Budíne a o rok neskôr dostal vyznamenanie rytiera zlatej ostrohy. Bol plukovníkom a do roku 1691 hlavným kapitánom hradu v Szegede. V roku 1691 bol užským hlavným županom, vicegenerálom banských miest a kráľovským radcom. V rokoch 1696 – 1698 bol hlavným veliteľom vojsk v Hornom Uhorsku.[154]

Berčéni - po doznení tureckých vojen v 90. rokoch 17. storočia - nesúhlasil s utláčateľskou politikou cisárskeho dvora a prehmatmi rakúskych veliteľov a obrátil sa proti vláde Leopolda I. Zmeniť absolutistickú politiku Habsburgovcov sa podľa jeho názoru dalo v prvom rade za pomoci zahraničných mocností a spojením nespokojnej uhorskej šľachty a po krajine sa potulujúcich vojakov, kurucov. Pre svoje politické zámery si získal mladého Františka Rákociho, ktorého považoval za najvhodnejšieho kandidáta na čelo povstania. Spolu s ním začali organizovať stavovské povstanie uhorskej šľachty, rátajúc pritom s pomocou Francúzov.[155] V roku 1700 napísali list francúzskemu kráľovi Ľudovítovi XIV., v ktorom ho žiadali o pomoc. Tento list sa však v dôsledku zrady dostal do rúk cisára. Rákoci sa dostal do zajatia a Berčéni ušiel do Poľska. Na hrade Brezan v roku 1703 spoločne s Rákocim napísal *Výzvu* a na čele poľských vojsk sa vrátil do Uhorska.[156]

Berčéni dokázal svoje skúsenosti využiť aj v organizovaní brannej moci – i keď sa jeho teoretické znalosti v oblasti vojenstva nedali porovnať so znalosťami Rákociho - a v diplomacii. Kým ľud bol nadšený Rákocim, Berčéni si väčšmi rozumel s príslušníkmi šľachty. Mal inú povahu ako Rákoci, bol drsnejší a výbušnejší, ale často sa práve touto jeho vlastnosťou podarilo vyriešiť situáciu. Údajne vďaka Berčénimu si obľúbil ľud aj Rákociho, ku ktorému spočiatku nemali veľkú dôveru, keďže jeho uniforma im pripomínala uniformu cisárskych vojakov. Berčéni sa počas celých osem rokov trvania povstania zúčastňoval na bojoch, stál na čele kuruckých vojsk. Významná bola jeho činnosť v diplomatických službách. V roku 1704 ho Rákoci vyslal na mierové vyjednávania so zástupcami cisárskych

[152] R. VÁRKONYI, A.: c. d., s. 11-13.
[153] Encyklopédia Slovenska. Zväzok I., Bratislava 1977, s. 182.
[154] MÉ, Zväzok I. Budapest 1967, s. 185.
[155] Tamže.
[156] Tamže.

vojsk v Banskej Štiavnici.[157] Na uhorskom sneme v Szécsényi v roku 1705, kde zvolili Rákociho za veliace knieža konfederácie povstaleckých stavov, teda za hlavu vojska, Berčéniho zvolili za hlavného generála (*generalissimus)* povstaleckých vojsk. Niektorí generáli (napr. aj Šimon Forgáč) tento jeho titul neprijali. Na tomto sneme bol zvolený aj za prvého senátora 24–členného senátu, ktorý mal riadiť kurucký štát. V cisárskom dvore nazývali Berčéniho aj maďarským Cromwellom. Titul "*generalissimus*" patril výlučne jemu. O tom, že tento svoj titul bral vážne, svedčí aj prípad generála Antona Esterházyho, ktorý sa rád podpisoval ako hlavný generál. Berčéni v jednom svojom liste adresovanom Rákocimu napísal: „*Keď on je „hlavným", rád by som vedel, čím som už potom ja?*"[158]

Na ónodskom sneme v roku 1707 Berčéniho zvolili za miestodržiteľa kniežaťa Františka II. Rákociho.[159] Rákoci ho v poslednej fáze povstania posielal skôr na diplomatické misie, len aby mu v pripravovaných výpravách nebol svojím nerozhodným duchom a častými chorobami na obtiaž.[160] Berčéni uzavrel v roku 1707 vo Varšave s ruským cárom Petrom Veľkým zmluvu o poskytnutí pomoci povstalcom. Na ruskú pomoc sa orientoval najmä po stroskotaní nádejí vložených do Francúzov a Švédov. Koncom roku 1710 odišiel do Poľska, aby získal vojenskú pomoc od Rusov. Tu žil na hrade Brezan až do roku 1716, teda aj v čase uzavretia Satmárskeho mieru v roku 1711, ktorý neprijal. Po vypuknutí turecko-rakúskej vojny sa pomocou tureckého sultána pokúšal vniknúť do Uhorska, ale bez úspechu. V roku 1718 sa pridal k Rákociovskej emigrácii v Turecku – v Radošte /Tekirdag/, kde zomrel v roku 1725. Jeho telesné pozostatky spolu s pozostatkami Rákociho boli v roku 1906 prevezené do Košíc a v dóme sv. Alžbety uložené na večný odpočinok.[161] Počas svojho vyhnanstva názov tureckého mesta „Rodosto" prehodením niektorých písmen zmenil na „*Ostorod*", čo v preklade z maďarčiny znamená: „*tvoj bič*".[162]

Historik Koloman Thaly, ktorý koncom 19. storočia vydal korešpondenciu Berčéniho, charakterizuje ho takto: „*bola to veľkolepá postava, jediný dôverný priateľ Rákociho, štedrý poradca, ohnivý rečník, človek s vynikajúcim organizačným talentom, bystrým rozumom, železnou vôľou, silným charakterom, ktorý neklesal na duchu a bol stále činorodý. Avšak jeho pohŕdavá irónia dokázala ľudí často až do krvi uraziť. Ak mu šťastie prialo, tak si namýšľal, ale v nešťastí hľadal príčinu zla v druhých. Bol to človek neskrotných vášní, prudkého hnevu, zloby a nenávisti, ale pre svoj nešťastný národ bol ochotný aj zomrieť. Rákociho poslúchal ako dieťa, citovo sa k nemu veľmi viazal, lipol na ňom. Bol to charakter hodný štúdií a skúmaní, zázračná zmes ľudských cností a slabostí.*"[163] Svoju priazeň k Rákocimu vyjadril aj v jednom svojom veľkonočnom pozdrave v roku 1708, keď mu želal, aby postúpil z kniežacieho stolca vyššie vo vládnucej hierarchii a prial mu kráľovský trón slovami: „*Nech vidí svet, že nie je malý ten, koho Pánboh zvykol na rukách nosiť*."[164]

Jeho syn, Ladislav Berčéni (1689–1778) sa taktiež zúčastnil Rákociovských bojov. Po porážke povstania opústil krajinu spolu so svojím otcom, bol jedným zo zakladateľov husárskych plukov vo Francúzsku a maršálom Francúzska.[165]

Tretia vojenská osobnosť, ktorú sme si dovolili zaradiť do nášho príspevku, je kurucký veliteľ Ladislav Očkai (1680–1710). S jeho menom sa spájajú rovnako hrdinské činy aj zrady. Bol príslušníkom jedného z najstarších uhorských šľachtických rodov na území Nitrianskej stolice. Predikát rodiny pochádza z názvu starodávneho sídla rodu - z Očkova pri Piešťanoch.

---

[157] Magyar Lexikon. Zväzok III., Budapest 1879, s. 502-503.
[158] MÁRKI, S.: c. d., s. 187-188.
[159] MÉL, s. 185.
[160] MÁRKI, S.: c. d., s. 188.
[161] MÉL, s. 185.
[162] Magyar Lexikon. Cit. dielo: s. 503.
[163] THALY, K.: c. d., 6-7.
[164] MÁRKI, S.: c. d., s. 548.
[165] Magyar Katolikus Lexikon. Zväzok I., Budapest 1993, s. 759.

Očkaiovci vlastnili panstvo Dubovany - s obcami Dubovany, Ludanice, Dvorany nad Nitrou, Chrabrany, Obdokovce, Oponice, Štitáre, Urmince, - majetky v Novohradskej stolici, a neskôr, v 19. storočí manželskými zväzkami a rozličnými transakciami získali majetky aj v ďalších stoliciach. Viacerí členovia rodu zastávali úradnícke funkcie v stoličnej správe v Nitre a v iných stoliciach.[166]

Ladislav Očkai si spolu s bratom Alexandrom vybrali vojenskú dráhu, Alexander bol podplukovníkom Františka II. Rákóciho. Rodičia im chceli poskytnúť tú najlepšiu výchovu a zabezpečiť vzdelanie hodné ich vznešenému pôvodu. Ladislava dali preto do jezuitského gymnázia sv. Vojtecha v Trnave medzi svetských alumnátov. Mladý Ladislav však - napriek všetkým snahám svojich rodičov i učiteľov - nenachádzal veľkú záľubu v učení. Ťažko znášal disciplínu školy, túžil po voľnejšom, romantickom spôsobe života. Preto po skončení tretieho ročníka gymnázia v roku 1695 ušiel z Trnavy, a ako 15–ročný vstúpil do husárskeho pluku Jána Pálfiho.[167]

Od mladosti si hľadal uplatnenie v armáde, avšak do Rákóciho povstania bol len poddôstojníkom. Zúčastnil sa ťaženia Eugena Savojského proti Turkom. Pre zabitie priateľa ušiel zo strachu pred trestom do Turkami okupovaného Temešváru, kde prestúpil na mohamedánske náboženstvo. V roku 1699 sa vrátil k Pálfimu a na intervenciu svojej rodiny dostal milosť. Bojoval vo vojne o španielske dedičstvo, vyznamenal sa pri bojoch v Porýnsku. Znovu však dezertoval k francúzskemu kráľovi Ľudovítovi XIV., ktorý mu udelil hodnosť poručíka v husárskom pluku a dostal sa do kráľovskej telesnej stráže, zloženej z cudzincov. Disciplína francúzskej armády mu však nevyhovovala. Vrátil sa do Uhorska, kde mu rodina opäť vyprosila milosť. Odňali mu hodnosť poručíka a dostal za úlohu zverbovať oddiel z dezertérov, ktorí sa potulovali a vyčíňali po dedinách. Očkai z nich zložil asi 400–člennú jednotku, s ktorou sa nakoniec prihlásil do služieb Františka II. Rákociho. Odvážnym útokom svojho oddielu umožnil Rákociho vojskám prekročiť rieku Tisu, za čo ho Rákoci vymenoval za plukovníka, neskôr brigadíra (za brigadíra ho vymenovali 15. augusta 1705 vo vojenskom tábore vo Veči). Stal sa veliteľom rýchlej jazdy, ktorú tvorilo 5 - 6 tisíc mužov. V roku 1704 sa vyznamenal v bitke pri Trnave. Svojimi oddielmi plienil i rakúske a moravské pohraničie. Za jeho odvážne útoky ho obyvatelia moravských a rakúskych hraníc od strachu volali „*knieža ohňa*“ alebo „*Rákociho blesk*“, pretože bol takým rýchlym jazdcom.[168]
Za zásluhy dostal v roku 1707 od Rákociho Stropkovské panstvo. V roku 1708 – pravdepodobne ešte pred bitkou pri Trenčíne, ktorá sa udiala 3. augusta – nadviazal spojenie s Jánom Pálfim, veliteľom cisárskych vojsk, a údajne mu prezradil aj zámery a postavenie povstaleckých vojsk. Do bojov pri Trenčíne nezasiahol, so svojimi asi 3 tisíc mužmi bol v zálohe pri Topoľčanoch. Na pomoc Rákocimu neprišiel ani na ústupe, hoci Rákociho listom uisťoval o svojej vernosti, no napokon 29. augusta 1708 prešiel do tábora cisárskych vojsk. Cisárska strana mu potvrdila hodnosť plukovníka s prísľubom povýšenia na generála. Jeho prechod na cisársku stranu spôsobil povstaniu veľkú morálnu škodu, preto povstalci nenechali jeho čin bez trestu. Pri návrate zo silvestrovskej oslavy 1. januára 1710 na ceste medzi Vrbovým a Očkovom si naňho počkala skupina pod vedením jeho bývalého kuruckého poručíka Adama Javorku a uniesla ho do Nových Zámkov. Tu ho vojenský súd odsúdil na trest smrti napichnutím na kôl, ktorý mu na prosbu brata Alexandra pozmenili na sťatie. Popravili ho v Nových Zámkoch na Hlavnom námestí dňa 3. januára 1710.[169] Miesto jeho popravy v Nových Zámkoch bolo prvýkrát označené v roku 1929, potom v roku 1975 a definitívne až v roku 1993.[170]

---

[166] Encyklopédia Slovenska. Zväzok IV., Bratislava 1980, s. 156.
[167] THALY, K.: c. d., s. 18.
[168] Slovenský biografický slovník. IV. zväzok, Martin 1990, s. 319.
[169] Tamže, s. 319.-320.
[170] STRBA, S.: c. d., s. 39–40.

Životopisci opisujú Ladislava Očkaiho ako krásavca s urastenou postavou, s neskrotným temperamentom a búrlivou povahou. Kronika Slovenska ho nazýva prelietavým búrlivákom, ktorý šesťkrát zmenil vojsko - slúžil v tureckej a francúzskej armáde, trikrát bol príslušníkom cisárskeho vojska a od roku 1705 bol kuruckým brigadírom.[171]

Jeho život je jasným príkladom toho, keď sa vojenská zdatnosť a talent nestretli s dostatočným mravným základom. Hrdinské činy i zrady Ladislava Očkaiho sa zachovali aj v ľudových piesňach *(Píseň o trnavské bitke)*. Jeho postava sa stala hlavným hrdinom románu Móra Jókaiho *Szeretve mind a vérpadig* - v slovenskom preklade bol vydaný v roku 1968 pod názvom: *Milovaný až na popravisko*. Jeho pamiatke bola venovaná aj divadelná hra Ferenca Herczega *Ocskay brigadéros*.

[171] Kronika Slovenska. Zväzok I., Bratislava 1998. s. 297.

Lajos Madarász

OBCE SLOVENSKÝCH KOLONISTOV NA ÚZEMÍ VESPRÉMSKEJ STOLICE

Sieť osídlení na území Vesprémskej stolice, nachádzajúcej sa v severnej časti Zadunajska, utrpela po smrti kráľa Mateja, najmä však v období tureckých vojen značné škody.

Pádom Vesprémskeho hradu v roku 1552 sa juhovýchodná časť stolice dostala do rúk Turkov. Po páde Pápy v roku 1567 patrila Vesprémska stolica na krátke obdobie k územiu okupovaného Turkami. Pápa, Palota, Vesprém a ich okolie boli baštami pevnostnej línie západného pohraničia v období 150 rokov trvajúcej tureckej nadvlády. Pri neustále sa obnovujúcich bojoch prišli o takmer celú populáciu, keďže ich obyvatelia odišli na bezpečnejšie územia krajiny. Do začiatku 17. storočia sa územie stolice stalo z troch štvrtín neobývaným, a takým aj na dlhšie obdobie zostalo.[172]

Koncom 17. storočia boli síce pokusy osídliť niekoľko obcí - napr. obec Bakonypéterd v roku 1675 a Ácsteszér v roku 1676, ale osídlené obyvateľstvo sa po krátkom čase odtiaľ rozptýlilo. Plienenie a rabovačky zo strany vojska, ktoré obsadilo územie stolice počas oslobodzovacích bojov, ako aj vojenské udalosti a životné neistoty sprevádzajúce povstanie Františka II. Rákociho taktiež nepriali osídľovaniu.

S novým osídľovaním územia stolice sa začalo tesne po uzavretí Satmárskeho mieru. Do konca 18. storočia došlo k osídleniu až 50 dávnejšie zaniknutých dedín a 5 pustatín a na klčoviskách vzniklo sedem nových osád. Do piatich dedín sa dostal aj značný počet nového obyvateľstva.

Z celkového počtu 67 osád bolo 19 založených na podnet Esterházyovcov, 13 rôznymi komposesormi, 7 na podnet Zičiovcov, ďalších 7 opátstvom v Zirci, 3 osady založilo pannonhalmské opátstvo, 3 vesprémsky biskup, 2 vznikli z iniciatívy rodiny Áňošovcov, 2 boli založené Baťáňovcami, 2 paulínmi z Pápy, 2 rábskym biskupom, Amadéovci, Erdődiovci, Nádašdiovci a Sapáryovci založili po 1 osade, opátstvo v Tihanyi a fehérvárska kapitula založili taktiež po 1 osade. Podľa národnostného zloženia obyvateľstva bolo štyridsať nemeckých, jedenásť maďarských, osem maďarsko-nemeckých, jedno maďarsko – nemecko - slovenské a sedem slovenských osád. Treba poznamenať, že Lexicon Locorum uvádza v roku 1773 už 22 osád s po maďarsky hovoriacim obyvateľstvom a len 33 osád s nemeckým obyvateľstvom.[173] Počet lokalít osídlených po slovensky hovoriacim obyvateľstvom ostalo naďalej sedem, avšak päť osád (Bakonypölöske, Döbrönte, Eplény, Fenyőfő a Herend), ktoré patrili do katastrálneho územia iných dedín, tento lexikón vôbec neuvádza.[174]

Osídľovaním Tésa (priebežne od roku 1626) a Marcaltőa (od roku 1710) maďarsko - nemeckým obyvateľstvom sa otvorila séria úspešných kolonizácií. Osídlenci rôznych národností, prichádzajúci z hustejšie obývaných území krajiny i spoza hraníc, obývali v období od založenia maďarského Bakonybélu v roku 1713 do roku 1748 - keď bola založená nemecká osada Nagyganna - 41 osád (z celkového počtu 67). Kolonizácia v druhej polovici 18. storočia prebiehala pomalším tempom a do začiatku 19. storočia vzniklo len 26 nových osád. Počiatočný prebytok pôdy postupne zanikal a z 26 nových osád bolo 6 (Borzavár, Lókút, Németszentkirály, Németszentlászló a Németszombathely) založených v Bakonyi.

---

[172] FELHŐ, I. (zost.): Az úrbéres birtokviszonyok Magyarországon Mária Terézia korában. (Urbariálne pomery v Uhorsku v období Márie Terézie). I. zväzok, Dunántúl (Zadunajsko). Budapest 1970, s. 338.

[173] Lexicon locorum Regni Hungariae populosorum anno 1773 officiose confectum. Budapest 1920.(ďalej LEXIKON).

[174] ILA, B. – KOVACSICS, J.: Veszprém megye helytörténeti lexikona (Lexikón regionálnych dejín Vesprémszkej župy). Budapest 1964, s. 52.-56.

Klčovanie stromov pôvodnými i novými osídlencami znamenalo súčasne aj postupnú likvidáciu lesov v Bakonyi.[175]

Sieť osídlených lokalít Vesprémskej stolice, vytvorená v dôsledku kolonizácií do 18. storočia, sa stala základom obrody života obyvateľov stolice, a bola určujúcim faktorom pre vývin jej hospodárskej, spoločenskej i administratívnej štruktúry v nadchádzajúcom období 100-150 rokov.

Náročného procesu kolonizácie, ktorá znamenala zaťažkávajúcu skúšku a často nadľudskú, ničivú prácu pre samotných kolonistov, sa zúčastnili nemalým počtom aj Slováci. Na území stolice založili sedem kolónií (Bakonycsernye, Bársonyos, Jásd, Öskü, Súr a Szápár). Početné slovenské obyvateľstvo sa usídlilo aj v Borzavári, avšak Lexicon Locorum z roku 1773 uvádza toto osídlenie ako maďarské, kým ďalších sedem kolónií označuje za slovenské.[176] Treba poznamenať, že viacero slovenských skupín sa zúčastnilo aj na novom osídlení niekoľkých obcí na území stolice (ako napr. Ácsteszér, Csatka, Hánta), avšak ich časť asimilovala s maďarsko-nemeckým obyvateľstvom, ďalší sa zasa odsťahovali do neskôr založených slovenských kolónií.

Z vyššie uvedených 8 kolónií 4 dali opätovne osídliť Zičiovci (Súr v roku 1716, Öskü v roku 1718, Bakonycsernye v roku 1724 a Jásd v roku 1757) a 2 Esterházyovci (Borzavár v roku 1761 a Lókút v roku 1758). Obec Bársonyos dalo osídliť pannonhalmské opátstvo v roku 1733 a obec Szápár bola osídlená z iniciatívy Sapáryovcov v roku 1752. Slovenskí kolonisti osídlili v šiestich prípadoch staré vyľudnené dediny (Bakonycsernye, Jásd, Öskü, Súr a Szápár) a v dvoch prípadoch založili nové osady na klčoviskách (Borzavár a Lókút).[177]

Prvou z osád bol Súr. Imrich a Ján Zičiovci, majitelia panstva v Palote, osídlili v roku 1716 na územie tejto takmer dvesto rokov spustnutej dediny slovenských kolonistov a ešte v tom istom roku uzavreli s nimi zmluvu (žiaľ, pôvodná sa nezachovala, len zmluvy z rokov 1724, 1737, 1738, 1746, 1753 a 1759). Z obsahu týchto zmlúv možno usúdiť, že kolonisti mali založiť poľnohospodársku dedinu, čo mohli dosiahnuť len vyklčovaním porastov, keďže si ornú pôdu na panstve nenašli. Každý z kolonistov si mohol dať zapísať pôdu podľa vlastného výberu.[178]

Počet rodín, ktoré podpísali zmluvu v roku 1724, vzrástol do roku 1734 z pôvodných dvadsať na tridsaťjeden.[179] Chotár obrábali ešte aj v roku 1740 „*inordinate*“, rozdelili ho na usadlosti (sesie), ale lúky neboli pripojené k pozemkom. Rozdelenie ornej pôdy a lúk bolo zakotvené v zmluve z 10. novembra 1753. Keďže v chotári obce nebolo dostatok pôdy na dvojpoľný systém hospodárenia, rozparcelovali sa im aj pozemky v Repce – puszte. Každému majiteľovi celej usadlosti (sesie) bola pridelená pôda na dvadsať bratislavských meríc ozimín a dvadsať meríc jarín, majitelia polovičnej usadlosti dostali pôdu na desať meríc ozimín a desať meríc jarín a majiteľom štvrtinovej usadlosti bola pridelená pôda na päť meríc ozimín a päť meríc jarín, z ktorých boli povinní odvádzať suchú dežmu pre úradníka panstva.

Pred sejbou ozimín mali predpísané tri orby, pred sejbou jarín museli nechať pôdu ležať úhorom na jeseň, a pri druhej jarnej orbe boli povinní pôdu bohato pohnojiť. Vlastníci dvoch, štyroch alebo viac kusov dobytka boli povinní odrobiť 40 dní so záprahom, želiari s domom taktiež 40 dní a podželiari museli odrobiť 20 dní roboty bez záprahu. Okrem osobných robôt bola dedina povinná v Palote každý rok zasiať, skosiť a pozbierať 100 bratislavských meríc jarnej a 100 meríc jesennej pšenice v troch orbách.

---

[175] FALLER, J.: Adatok a Bakony pusztulásához (Údaje k zániku Bakonya). Zirc 1936, s. 7-8.
[176] LEXIKON, s. 277-278, 281.
[177] ILA, B. – KOVACSICS, J.: c. d. s. 52–56.
[178] Tamže, s. 356-357.
[179] Archív Vesprémskej župy (ďalej: AVŽ) - IV. 1. b. Decrestentia dicarum ab anni 1734. Acta Congr. 22. septembra 1734.

Príjmy z hostinca, ktorý sa mal v obci postaviť, výseku a výčapu, podobne, ako aj príjmy z pálenia uhlia prislúchali obci. Obec mohla vo svojom chotári chovať 300 ošípaných, avšak za tieto benefície platila 500 „*rýnskych forintov*". Klčoviská boli na šesť rokov oslobodené od platenia dane, potom už museli z nich platiť deviatok. Obyvatelia mohli voľne odísť, ak však odišli bez súhlasu panstva, ich majetky mohli byť skonfiškované. Pre povinnosti vyplývajúce z novej zmluvy, ako aj pre zlú úrodu, žiadali obyvatelia Súru v roku 1759 o zníženie svojich árend. Panstvo im odpustilo reštancie a do vydania ďalšej rezolúcie im znížilo sumu nájomného o 150 forintov z pôvodných päťsto forintov pod podmienkou, že „*sú povinní zavolať naspäť poddaných, ktorí odišli na iné miesta a svoj odchod už oľutovali, čo môžu dosvedčiť aj tamojší obyvatelia*".[180] Zdá sa, že slobodná migrácia bola pôsobivou zbraňou v rukách obyvateľov Súru. Panstvo nedokázalo svoju 150 forintovú úľavu stiahnuť späť, takže táto úprava figuruje medzi odpoveďami na deväť otázok v roku 1768 už ako zmluva.[181]

Počet rodín v Súri v roku 1770 vzrástol na 162. Z celkového počtu 79 poddaných s celou usadlosťou bolo 61 Slovákov, 17 Maďarov a 1 Nemec, kým z celkového počtu 52 želiarov vlastniacich dom bolo 37 Slovákov, 13 Maďarov a 2 Nemci. Medzi 31 podželiarmi nájdeme 26 Slovákov, 4 Maďarov a 1 Nemca. Chotár obce bol pri urbariálnom súpise zaradený do druhej triedy. Jedna poddanská usadlosť (sesia) pozostávala z 24 jutár ornej pôdy a z lúky, na ktorej sa urodilo seno na 10 vozov. V obci bolo 45 celých 7/8-ových poddanských usadlostí. Zo 79 poddaných, vlastniacich celú usadlosť, vlastnilo 21 osôb 7/8-ovú, 46 osôb 4/8-ovú a 12 osôb vlastnilo 3/8-ovú usadlosť, okrem toho im patrilo 38 3/8–ových usadlostí.[182] Obyvateľstvo obce bolo v rokoch 1773 a 1836 slovenské, ale v knihe E. Fényesa z roku 1851 a v slovníku obcí z roku 1863 je označené za maďarsko-slovenské.[183]

Novú kolonizáciu obce Öskü v roku 1713 začali Imrich a František Zičiovci, avšak bez väčšieho úspechu. Podľa krajinského súpisu z roku 1715 prišlo pod vedením richtára Štefana Pintéra na toto takmer dvesto rokov neobývané hospodárstvo osem rodín. Po ich osídlení tu stáli len dva želiarske domy, obrábalo sa 38 3/4-ových usadlostí a lúka pre 28 koscov. Role neboli rozparcelované, obyvatelia sa zaoberali zväčša chovom dobytka a nemali takmer nijaké klčoviská. K obci patril dostatočne veľký les, polia však boli málo úrodné a voz sena získali z lúky pre dvoch koscov. Obyvatelia obce - rodiny Pintér, Varga, Trenás, Brezovai, Lakatos a Takács - sa čoskoro rozptýlili.[184] Na ich miesto prichádzali v rokoch 1718-1719 noví kolonisti zo Šimonovian v Tekovskej stolici. V tomto období sa v obci Öskü usídlili rodiny: Becska, Bednarik, Csakovics, Csizmadia, Fardeh, Fazekas, Nyitray, Pálinkás, Smali, Uhar, Varga, Zolnai a ďalšie, s celkovým počtom 22.

Uvedení obyvatelia svoje polia a lúky podľa súpisu z roku 1720 ešte neobrábali, nemali ich ani rozparcelované. Ich zotrvanie v obci bolo taktiež neisté. Zostavovateľ súpisu bol právom skeptický, keďže osídlenci boli pod prísľubom výhodnejších zmlúv v mnohých prípadoch odlákaní k iným zemepánom. Napriek tomu sa zdalo, že osídlenie obce Öskü bude trvalé.[185] Náhrada na miesta odídených prišla z okolia Banskej Bystrice a z Bratislavskej a

[180] AVŽ, IV.1. g. aa. Súr, Kontrakt, 10. novembra 1753.
[181] AVŽ,IV. 1. g. aa. Súr, Deväť otázok, 14. apríla 1768.
[182] Tamže. Súr, Urbár, 22. septembra 1770.
[183] LEXIKON, s. 278., FÉNYES, E.: Magyar Országnak s a hozzá kapcsolt tartományoknak mostani állapotja statisztikai és geographiai tekintetben. I. zväzok, Pest 1836. s. 457. (ďalej FÉNYES, E. [1836]), FÉNYES, E.: Magyarország geographiai szótára. II. zväzok, Pest 1851. s. 46. (ďalej FÉNYES, E. [1851]), Magyarország helynévtára. Pest 1863. s. 722-733. (ďalej MH).
[184] Maďarský krajinský archív (ďalej MKA) - Archivum Regnicolare, Lad. HH. No. 10. fr. 2., zv. 174., krajinský súpis z roku 1715, Vesprémska župa (AVŽ - odd. mikrofilmov).
[185] MKA, Archivum Regnicolare, Lad. AA. Fasc. A-BNB. zv. 102., Krajinský súpis z roku 1720. Veszprémska župa (AVŽ - odd. mikrofilmov).

Nitrianskej stolice.[186] Obyvateľstvo obce v roku 1731 tvorilo 25 rodín, ich počet v roku 1732 bol 24.[187]

V počiatočnom štádiu kolonizácie pretrvávali neustále spory s obyvateľmi susedných usadlostí, proti ktorým nemohol ani zemepán takmer nič urobiť, preto ešte aj zmluvy z rokov 1746 a 1760 ukladajú osídlencom za úlohu obranu chotára obce. Noví kolonisti odvádzali deviatok až do roku 1746, keď im bola táto povinnosť zrušená. Ročne platili cenzus v hodnote 250 forintov ako výkupné za dežmu, roboty a iné naturálie. Naďalej boli povinní pooať aj zasiať alodiálne pozemky a úrodu z nich pozbierať. Medzi ich naturálne povinnosti patrila „*dlhá furmanka*“. Poddaní s dobytkom boli povinní vykonať dve furmanky ročne do Kálózu alebo do iných miest a odovzdať panstvu 400 vajec.

Svojho richtára si v prítomnosti zemepanského úradníka mohli slobodne voliť. Pred zemepanským úradníkom skladali účty o príjmoch obce. V archívnych prameňoch sa objavuje istý miestny gazda, vyberač nájomného a správca zemepanských majetkov menom Ján Proksa.

Poddaní podľa zmluvy z roku 1760 platili za vykúpenie svojich povinností už len 200 „*rýnskych forintov*“. Okrem obrábania pozemkov zemepána museli úrodu odvážať do Oroszváru. Ich povinnosťou bolo kosenie lúk na pustách Öskü a Bala, seno potom vozili k domu zemepanského ovčiara, kde ich ukladali do stohu. Počet oviec chovaných poddanými bol stanovený zmluvou, podľa ktorej poddaný s jednou usadlosťou mohol mať najviac 30, poddaný s polovičnou usadlosťou 15 a poddaný so švrtinovou usadlosťou mohol chovať 10 oviec. Povinnosť „*dlhej furmanky*“ na prevoz siahovice bola rozšírená o jej odvoz k zemepanskému pivovaru. Hodnota štiepania 1 siahy dreva bola stanovená na 15 grajciarov. Desiatok z hasenia vápna sa platil zemepánovi, ktorý mal na vápno aj predkupné právo. Za 1 bratislavskú mericu vápna vrátane odvozu zaplatil 6 grajciarov. Obyvatelia obce sa museli podieľať aj na oprave zemepanskej budovy v Öskü dodaním dobytčích záprahov i robotou.

V zmysle novej zmluvy sa škála naturálnych dávok rozšírila. Okrem 400 vajec, ktoré dávali obyvatelia zemepánovi spoločne, boli povinní dať mu 10 siah dreva a každá rodina 2 kurence. Napriek zdanlivým sťaženým podmienkam počet osídlencov v obci Öskü stále stúpal, lebo značná časť obyvateľstva sa živila tzv. vedľajšou zárobkovou činnosťou. Zo slovenského obyvateľstva sa mnohí zaoberali rôznymi odvetviami spracovania dreva. Dôležitým zdrojom ich príjmov bola výroba pálenky, ale najvýnosnejšie bolo hasenie vápna. S haseným vápnom pochodili takmer celé Zadunajsko.[188]

Z počtu 65 poddaných s celou usadlosťou v roku 1770 bolo 18 Maďarov, ostatní boli Slováci (podľa veľkosti usadlosti 14 gazdov vlastnilo 2/8-ové a 51 gazdov 1/8-ové usadlosti). Z počtu 33 želiarov vlastniacich dom malo 22 slovenské, 9 maďarské a 2 nemecké priezvisko. Štyria želiari, ktorí nevlastnili dom, mali slovenské meno.[189] Obec podľa údajov Lexicona Locorum z roku 1773 bola slovenská. V roku 1841 je označovaná ako slovenská obec, ktorá sa začala pomaďarčovať.[190] Treťou obcou, založenou slovenskými kolonistami, je Bakonycsernye, ktorá zanikla pred príchodom Turkov v roku 1552 a v roku 1724 bola znovu osídlená. V zmysle zmluvy uzavretej medzi grófom Jánom Zičim a kolonistami v Csernye 7. marca 1724 mohli kolonisti osídliť tunajšiu pustatinu „*do takej miery, ako to uznajú sami za dostatočné*“. Prvá skupina pozostávala z 8 kolonistov, ktorí oproti iným zičiovským majetkom dostali výhodnejšie podmienky. Na dobu troch rokov boli oslobodení od platenia všetkých daní a dežmy. Dežmu nemuseli odvádzať ani zo svojich klčovísk po dobu šesť rokov a tiež zo svojich vinohradov po dobu deväť rokov. Majitelia celej usadlosti platili ako árendu tri forinty

[186] ILA, B. – KOVACSICS, J.: c. d. s. 307-308.
[187] AVŽ, IV. 1. b. Decrestentia dicarum ab anni 1731. Acta Congr. 20. marec 1732.
[188] AVŽ, IV. 1. g. aa. Öskü, Kontrakty: 6. októbra 1746, 10. apríla 1760.
[189] Tamže. Öskü, Urbár, 22. septembra 1770.
[190] LEXIKON, s. 281., FÉNYES, E. [1836], I. zväzok, s. 439.

a boli povinní odrobiť ročne 24 dní roboty. Poľovať a obchodovať s drevom mali zakázané.[191] Počet osídlených rodín do roku 1731 bol 28.[192]

Zmluvy z rokov 1746 a 1753 svedčia o náraste poddanských povinností. Základom výpočtu roboty bol počet ťažných zvierat. Kým poddaní s jedným kusom dobytka a s vlastným náradím slúžili v roku 1746 desať dní, majitelia dvoch alebo štyroch kusov dobytka boli povinní odpracovať v roku 1753 štyridsať dní. Okrem toho gazdovia vlastniaci dobytok, museli zorať a zasiať pôdu pod 100 meríc pšenice, ktorú museli aj skosiť. Túto službu si obyvatelia obce v roku 1753 rozdelili, ale množstvo pšenice bolo stanovené už na 200 meríc. Oproti 20 dňom povinnej roboty určených v roku 1746, želiari s domom boli v roku 1753 povinní odpracovať 40 dní a podželiari 20 dní. Poddanské povinnosti boli sťažené aj tým, že zemepán tieto služby mohol podľa vlastných potrieb zmeniť, napr. namiesto roboty so záprahom mohol žiadať dvojnásobný počet dní ručnej roboty.

V zmluve z roku 1753 bolo klčovanie stromov povolené, podobne ako v roku 1746, a oslobodenie od platenia deviatku a desiatku na dobu 6 rokov bolo taktiež v platnosti. Počet ošípaných, ktoré obyvatelia mohli voľne chovať v roku 1746, bol 100, v roku 1753 bol ich počet stanovený na 300. Značné príjmy znamenalo pálenie uhlia ako vedľajší produkt pri klčovaní porastov. [193]

Podľa urbára obce Bakonycsernye z roku 1770 vlastnilo 84 poddaných 19 3/8-ových usadlostí. Podľa priezvisk tu bolo 51 Slovákov a 33 Maďarov. Z celkového počtu 159 želiarov malo 134 slovenské a 25 maďarské priezvisko, a zo 44 podželiarov 35 mali slovenské a 9 maďarské priezvisko.[194] Obyvateľstvo obce v roku 1773 bolo slovenské, Fényes ho v roku 1851 nazýva maďarsko-slovenským.[195]

Nové osídľovanie obce Bársonyos, ktorá patrila k majetkom pannonhalmského opátstva - a vyľudnila sa po roku 1536 - sa začalo v roku 1728. Vtedy dalo opátstvo povolenie obyvateľom Mezőörsu, aby na miesto nazývané Öreghegy, nachádzajúce sa v chotári prédia, zasadili vinohrady. V roku 1732 je toto miesto označené už ako „*neoinpopulata possessio*“.[196]

Podľa listiny zo 16. septembra 1773 Benedikt Sajgó, hlavný opát zo sv. Martina osídlil obec Slovákmi zo Šaštína v Nitrianskej stolici. Pridali sa k nim v značnom počte aj maďarskí kolonisti. Noví osadníci dostali prédium obce Bársonyos, pustu nazývanú Szőlős a časť Kátu. Boli povinní vytvoriť 40 polovičných a 10 štvrtinových usadlostí (sesií). Na štyri roky boli oslobodení od platenia všetkých daní a poddanských povinností. Po uplynutí štyroch rokov daňových slobôd museli odvádzať predpísanú dežmu z ornej pôdy a viníc. Boli povinní odpracovať dva dni v týždni pri orbách a taktiež dva dni v týždni počas žatvy. Noví obyvatelia mohli voľne odísť, ak zaplatili povinné terágium v hodnote 20 forintov a určili za seba náhradníka. Odchádzajúci gazda mohol svoj dom a hospodárstvo predať, avšak z každého forintu musel odovzdať jeden groš zemepánovi, a po splatení všetkých svojich podlžností mohol ísť v mene božom.[197]

Majitelia polovičných usadlostí disponovali v roku 1768 roľami pre 35 bratislavských meríc obilia, postačujúcimi na dva roky a lúkami, z ktorých výnos bol štyri vozy sena. Majitelia štvrtinových usadlostí užívali polovicu uvedeného množstva. Ich poddanské povinnosti týkajúce sa roboty boli odlišné od povinností zakotvených v zmluve. Do roku 1753 okopávali vinice zemepána v Szentmártone. Potom však, keďže zemepán nebol s ich prácou spokojný, museli namiesto roboty zaplatiť. Majitelia polovičných usadlostí boli povinní

[191] Tamže, Cserny, Kontrakt, 7. marec 1724.
[192] AVŽ, IV. 1. b. Decrestentia dicarum ab anni 1731. Acta Congr. 20. marec 1732.
[193] AVŽ, IV. 1. g. aa Csernye, kontrakty: 1. novembra 1746, 26. októbra 1753. Zaujímavým bodom oboch zmlúv je, že „augustánske“ vierovyznanie im bolo dovolené a mohli mať aj svojho predikátora.
[194] AVŽ, Csernye, Urbár, 22. septembra 1770.
[195] LEXIKON, s. 277., FÉNYES, E. [1851], I. zväzok, s. 216.
[196] ILA, B. – KOVACSICS, J.: c. d. s. 139.
[197] AVŽ, IV. 1. g. aa. Bársonyos, Kotrakt, 16. septembra 1733.

zaplatiť za okopávanie dva forinty ročne, majitelia štvrtinových usadlostí jeden forint. Z vína, oviec a kozliatok dávali deviatok i desiatok, z pšenice, jačmeňa, tönköly a kukurice iba desiatok.[198]

Celková rozloha pozemkov užívaných 38 kolonistami na rúbaniskách v roku 1773 činila 115 jutár (počítajúc dve bratislavské merice na každé jutro). v roku 1770 vlastnilo 35 poddaných 15 usadlostí 4/8-ovej veľkosti. Z nich bolo 18 Slovákov a 17 Maďarov, z 25 želiarov bolo 11 Slovákov a 14 Maďarov a 5 podželiari boli Maďari.[199] Obec je v roku 1773 označená za slovenskú, hoci učiteľ tu v roku 1771 vyučoval v maďarskom jazyku. V roku 1851 je to už maďarská obec.[200]

Slovenské kolónie, ktoré vznikli v druhej polovici 18. storočia, boli podľa zloženia ich populačnej základne odlišné od kolónií vytvorených v predchádzajúcich rokoch. Kým primárnou jazykovou oblasťou pre získanie osídlencov v prvej polovici 18. storočia bolo územie dnešného Slovenska, populácia kolónií založených po roku 1750 sa skladala z prebytku obyvateľov prvých kolónií, alebo zo Slovákov žijúcich v diaspórach v nemeckých a maďarských obciach.

Podobne tomu bolo aj v prípade obce Szápár, ktorá bola od polovice 17. storočia neobývaná. Slovenskí kolonisti v roku 1752 osídlili v katastri obce sa nachádzajúcu osadu pod názvom Aka, neskôr sa však popri nemeckých kolonistoch dostávali do úzadia.[201] Podľa zakladacej listiny pochádzajúcej z 8. februára 1752 gróf Ján Sapári „*dáva pustu Szápár spolu s jej výnosmi do árendy kolonistom Antonovi Fabikovi, Pavlovi Kucsovi, Martinovi Leszkovovi a dvanástim poddaným z Aky pod vedením Jakuba Kotlekovicsa*“.

Pusta Szápár bola predtým v prenájme obyvateľov obce Csetény, ktorí tu však narobili veľké škody, preto ju dostali do prenájmu obyvatelia Aky na obdobie osem rokov. „*Odštipnuté*“ pozemky museli získať naspäť, aby sa toto územie dostalo do pôvodného stavu. Noví osadníci platili za prenájom prvé dva roky 50 forintov, tretí rok 30, a za posledných päť rokov zaplatili ročne 200 forintov. Časť lesov ponechaných grófovi boli povinní chrániť od všetkých škôd, pred plienením a vyrúbavaním stromov a v období padania bukvíc ho museli pod hrozbou vysťahovania a vylúčenia („*exturbationis et exclusionis*“) ochrániť pred pasúcim sa dobytkom. Po uplynutí 8 rokov sa kvôli preskúmaniu zmluvy museli znova prihlásiť u zemepána. Nájomníci mohli podľa zmluvy voľne odísť z majetku („*ak by niekto z nich odišiel, svoj dom a príbytok môže predať druhým*“).[202]

Základná zmluva ostala v platnosti do roku 1767, keď richtár Ján Csakovics, podrichtár Juraj Troják, radcovia Anton Fabik, Michal Kukoda a Ján Vodicska a ostatní obyvatelia uzavreli dohodu o poskytovaní povozu pre gazdov s celými usadlosťami (povoz pre deviatky z obrábaných pozemkov do Bábolny a späť aj s nákladom). Každý nájomca bol povinný odrobiť šesť dní roboty.[203]

Majitelia celých, polovičných alebo štvrtinových usadlostí vlastnili v roku 1768 celkom 13 jutár pôdy, rozličných meríc. Okrem odvádzania deviatku nemali žiadne iné poddanské povinnosti (nazývali sa „*kontraktualistami*“).[204] Obec Szápár bola podľa urbára z roku 1770 zaradená do druhej triedy. Na piatich usadlostiach žilo 23 poddaných, z ktorých štyria vlastnili 3/8-ové, deviati 2/8-ové a desiati 1/8-ové usadlosti. Len jeden z nich mal

---

[198] AVŽ, Bársonyos, Deväť otázok, 24. apríla 1768.
[199] Tamže. Bársonyos, Urbár, 22. novembra 1770.
[200] LEXIKON, s. 277., FÉNYES, E. [1851], I. zväzok, s. 96.
[201] ILA, B. – KOVACSICS, J.: c. d. s. 358.
[202] MKA, Archív miestodržiteľskej rady, 215. Departamentum Urbariale, Littera R-Szo. 326. titul, C. 3247. Kontrakt, 8. februára 1752. (AVŽ - odd. mikrofilmov).
[203] MKA, Archív miestodržiteľskej rady, 215. Departamentum Urbariale, Littera R-Szo. 326. titul, C. 3247. Tamže, Kontrakt, 11. augusta 1767.
[204] MKA, Archív miestodržiteľskej rady, 215. Departamentum Urbariale, Littera R–Szo. 326. cím, C. 3247. Tamže, Deväť otázok, 2. mája 1768.

maďarské meno. Piati želiari a dvaja podželiari boli Slováci.[205] Obec bola podľa Lexicona Locorum z roku 1773 slovenská, kým Fényes ju uvádza v roku 1851 ako maďarsko-slovenskú.[206]

Jásd, ktorá sa vyľudnila počas trvania pätnásťročnej vojny, bola jednou zo 17 púst v Bakonyi, ktoré patrili 150 rokov k hradu v Palote. Jej chotáre mali v prenájme obyvatelia okolitých lokalít. Gróf Ján Ziči uzavrel dňa 1. apríla 1757 dočasnú zmluvu s Jánom Burkosom zo Szápára, v zmysle ktorej pusty nachádzajúce sa v Jásde a Csőszi im môžu byť vydané k narvalú kolonizáciu len v tom prípade, „*ak si postavia domy na aspoň 80-ich sesiách*“ a každý z kolonistov bude disponovať aj s ťažným dobytkom.

Popri prvých slovenských kolonistoch prichádzal sem značný počet obyvateľov aj z Nitrianskej, Trenčianskej a Turčianskej stolice, ku ktorým sa súčasne pridalo aj niekoľko nemeckých rodín z Nány a Isztiméru.

Kolonisti boli oslobodení od platenia daní na dobu troch rokov, po ich uplynutí museli zaplatiť ročne 300 forintov. Poddaní s dobytkom boli povinní odslúžiť 25 dní roboty so záprahom. Na štvrťroka, počnúc od sviatku sv. Michala, mali povolené čapovať víno, okrem toho však všetky ostatné príjmy prislúchali zemepánovi. Z obilia a iných plodín platili len desiatok a dostali povolenie na voľný chov 100 ošípaných.

Kolonizácia mala pravdepodobne dobrý priebeh, lebo gróf Ján Ziči dňa 14. apríla 1757 potvrdil pôvodnú zmluvu. V tomto roku bolo zapísaných 22 kolonistov.[207] Prevažná väčšina zo 45 poddaných v roku 1768 vlastnila 2/8-ové a 1/8-ové usadlosti: podľa ich triedy vlastnili pozemky na klčoviskách na 18, 16, 14, 10 a menej bratislavských meríc.[208] Podľa materinského jazyka osídlencov bolo v roku 1770 zo 45 poddaných 29 Slovákov, 14 Maďarov a 2 Nemci. Z počtu 50 želiarov bolo 35 Slovákov, 13 Maďarov a 2 Nemci, kým zo 6 podželiarov boli 3 Slováci, 2 Nemci a 1 Maďar.[209]

Obec v súpise z roku 1773 figuruje ako slovenská. Fényes ju v roku 1836 charakterizoval ako obec s obyvateľstvom slovensko – maďarsko - nemeckým a v roku 1851 ju zaradil už medzi nemecko - maďarské obce.[210]

Lókút-puszta patrila k cseszneckému panstvu Esterházyovcov. Nachádzala sa v Bakonyi, ďaleko od Cseszneku a preto správcovia panstva nemohli zabrániť nadmernému ničeniu lesov a krádežiam dreva. Správca panstva so súhlasom svojho zemepána dňa 4. júna 1758 uzavrel zmluvu s lokátormi Ondrejom Mechinom a Jánom Héringom a dovolil im, aby „*spolu s dvadsiatimi poddanými, ktorí sú u nich v podnájme, obsadili diverticulum zvané Lókút*“. Podmienkou bolo, „*aby kolonisti boli dobrými kresťanmi a rozprávali jedným jazykom*“. Definitívnu zmluvu uzavreli 16. februára 1759.

Árendátori boli na tri roky oslobodení od daní a po ich uplynutí každý poddaný vlastniaci dom musel zaplatiť ročne 8 forintov. Iné povinnosti - roboty a dežmy – nemali, len za svoje domy a klčoviská museli platiť nájomné a každý rok darovali zemepánovi na sviatky jednu alebo dve srnky.

Role si získavali klčovaním bukových lesov, poddanské práva nemali. Árendátori mohli slobodne odísť, zaoberali sa najmä obchodovaním s drevom na kúrenie, výrobou skríň a náradia. Svoje výrobky predávali najmä na vesprémskych trhoch. Z príjmov získaných z predaja tovaru nemuseli platiť dane. Významnú úlohu v živote obyvateľov osady zohrávala aj sklárska huta.[211]

---

[205] AVŽ, IV. 1. g. aa. Szápár, Urbár, 23. septembra 1770.
[206] LEXIKON, s. 278., FÉNYES, E. [1851], II. zväzok, s. 65.
[207] AVŽ, IV. 1. g. aa. Jásd, Kontrakt, 1 - 14. apríl 1757.
[208] AVŽ, IV. 1. g. aa. Jásd, Deväť otázok, 18. apríl 1768.
[209] AVŽ, IV. 1. g. aa. Jásd, Urbár, 22. septembra 1770.
[210] LEXIKON, s. 277., FÉNYES, E. [1851], I. zväzok, s. 151.
[211] AVŽ, IV. 1. g. aa. Lókút, Kontrakt, 4. júna 1758, 16. februára 1759.

Zemepán v roku 1762 uzavrel zmluvu s českým sklárskym majstrom Karolom Marianom Klymom. Za 400 forintov mu dovolil, aby postavil a prevádzkoval sklársku hutu v Lókúte.[212] Slováci v Lókúte boli vynikajúcimi znalcami spracovania dreva, ktoré zrejme aj dobre vynášalo, preto mohli nájomné ľahko zaplatiť. Tento fakt vzbudil záujem aj u zemepána.

Po rozparcelovaní časti zv. Közbakony sa stal jediným zemepánom osady Lókút gróf Gabriel Esterházy. Novou zmluvou uzavretou 18. júla 1779 sa pokúsil kolonistov viac primknúť k obrábaniu pôdy. Rúbane za domami sa mu zdali byť malé a obyvateľom vytýkal, že si na živobytie zarábajú skôr predávaním dreva ako poľnohospodárstvom. Potraviny si tiež zadovažovali vo Vespréme a preto nemohol mať z vlastného majetku veľké príjmy. Rozdelením bukových lesov ležiacich nižšie pod horami Papod, Borzás a Körösgyőr chcel obyvateľov Lókútu prinútiť k tomu, aby žili „*z chotára*“.

Rúbači za role získané z rúbanísk nemuseli po dobu piatich rokov platiť dane, a stromy vyrúbané z lesa, vymeraného po päť meríc každému, si mohli taktiež ponechať s tým, že roľa musela byť vhodná na orbu. Nové rúbaniská ostali vo vlastníctve zemepána, ale po uplynutí „*slobodných*“ rokov si ich nezobral späť, ale na základe osobitnej zmluvy ich ponechal ďalej v užívaní kolonistov. Role vymerané o veľkosti päť meríc bolo zakázané kúskovať alebo odorávať. Kolonisti ich museli každý štvrtý rok hnojiť a pri sejbe boli povinní dodržiavať pokyny správcu.[213]

Zemepán v záujme získania úrodnej pôdy dovolil kolonistom, aby drevo získané z klčovísk mohli po dobu piatich slobodných rokov zužitkovať buď ako stavebninu, kurivo, na výrobu drevených nádob, na získanie popola a na rúbanie, potom im však už boli príjmy z lesa zakázané. Pravdepodobne tieto činnosti, ako aj intenzívne klčovanie lesa, viedli k zániku huty, keďže z konca 18. storočia už nemáme o nej údaje.[214]

Pri urbariálnom súpise v roku 1774 zo zapísaných 20 kolonistov vlastniacich 1/8-ové usadlosti mali trinásti slovenské, siedmi maďarské meno, a z 15 želiarov mali dvanásti slovenské a traja maďarské meno. V urbároch z rokov 1806 a 1815 je uvedených 10 poddaných (gazdov) vlastniacich celú usadlosť, 18 gazdov vlastniacich 2/8–ové a 4 gazdovia vlastniaci 2/8–ové usadlosti, z nich 17 mali slovenské, 8 nemecké a 7 maďarské priezvisko. Želiarov v počte 91 boli po tretinách Slováci, Maďari a Nemci.[215] Populácia v roku 1773 je označená za slovenskú, v roku 1851 za maďarsko-nemeckú a v roku 1863 už za maďarsko – nemecko - slovenskú.[216]

Borzavár-puszta je typickým príkladom kolonizácie, ktorá vznikla v dôsledku migrácie „druhej generácie“. Keďže jej zemepán, gróf Ján Esterházy nemal z nej veľký úžitok, vydal ju prostredníctvom svojich úradníkov 7. marca 1761 29 rodinám prichádzajúcim z Aby (boli to rodiny: Takáts, Körösztös, Horák, Belecz, Skobrák atď.), ďalej Jurajovi Horváthovi z Csatky a Pavlovi Harasztovi z Hánty, aby ju osídlili a na „*20 celých, čiže 40 polovičných*“ usadlostiach si postavili domy. Domy mali stáť v dvoch radoch, mali byť postavené do roka, a rovnako do roka boli povinní vyrúbať stromy aj kvôli získaniu pozemkov na lúky a ornú pôdu. Ďalšou podmienkou bolo, aby gazdovia boli rímskokatolíckeho vierovyznania. Mali zakázané prijímať „*tulákov a nemajetných*“ ľudí, ktorí nevlastnili dobytok.

Boli oslobodení od platenia daní na tri roky, potom však platili 300 forintov za nájom a dežmu z úrody. Drevo na stavebné účely im mohli vyznačiť len zemepanskí úradníci.

---

[212] ILA, B. – KOVACSICS, J.: c. d. s. 248–249.
[213] AVŽ, IV. 1. g. aa. Kontrakt, 18. júla 1779.
[214] ILA, B. – KOVACSICS, J.: c. d. s. 248–249.
[215] AVŽ, IV. 1. g. aa. Urbáre z rokov: 1774, 1806, 1815.
[216] LEXIKON, s. 281., FÉNYES, E. [1851], II. zväzok, s. 36., MH, s. 510-511.

Kolonisti ako nájomníci prijali tieto podmienky, ale ak by zemepán zvýšil ich nájomné z 300 forintov, tak by ich musel vyplatiť podľa hodnoty ich domov a pozemkov, a oni by mohli slobodne odísť.[217]

Táto zmluva bola v platnosti do roku 1770, potom ju obnovovali každý rok a v roku 1791 vydali novú zmluvu. Nová zmluva vznikla na žiadosť obyvateľov Borzaváru, keďže najväčším zdrojom príjmu obyvateľov tejto osady bolo - napriek všetkým zákazom zemepána - spracovanie dreva získaného z rúbanísk. So svojimi výrobkami sa neustále zúčastňovali na trhoch vo Veszpréme, Pápe a Győri, ale navštevovali trhy aj na odľahlejších miestach.[218] Niet divu, že v takejto situácii trvali na peňažnom vykúpení svojich povinností, čo sa hodilo aj samotnému zemepánovi, ktorý nemal dostatok peňazí.

Vyššie uvedené udalosti spôsobili spustošenie Bakonya, zničenie jeho obrovských lesov. Zemepán potreboval ornú pôdu, árendátori zas drevo, za ktoré dostali peniaze, ktorými zaplatili výkupné. Aj medzerovité údaje na príklade Borzaváru dosvedčujú veľkoplošné klčovanie lesov. Základom daní v roku 1789 bolo 285 jutár ornej pôdy, získanej takmer výlučne z klčovísk. Zemepán v roku 1808 vykúpil pozemok o veľkosti 326 bratislavských meríc, získaný z lesov Cseresa a Nyiresa - v ktorých sa od roku 1788 sústavne klčovali stromy - po päť forintov za „*kilo*“. Základ dane tvorilo vtedy 260 jutár pôdy a 61 poddaných vlastnilo ešte celkovo 198 jutár a 33 želiarov 33 jutár pôdy.[219]

Počet obyvateľstva obce ppostupne rástol. V roku 1768 sa sem prisťahovalo 7 podželiarov a jeden želiar, ktorý vlastnil dom. V tom čase bolo v dedine 40 gazdov (poddaných), ktorí vlastnili 2/8-ové usadlosti, z nich štrnásti mali slovenské, jeden nemecké a ostatní maďarské meno. V roku 1815 bolo 57 poddaných, z nich 23 Maďarov, 22 Slovákov a 12 Nemcov. Zo 43 želiarov s vlastným domom malo 23 maďarské, 15 slovenské a 5 nemecké priezvisko.[220] V súpisoch z roku 1773 ju označili ako maďarskú obec. Fényes ju v roku 1851 považuje za obec nemecko-maďarskú.[221]

Na záver môjho koreferátu sa nebudem pokúšať o vyzdvihnutie osobitných čŕt slovenskej kolonizácie, ani o ich porovnávanie so všeobecnými poznatkami. Som presvedčený, že by tomu mal predchádzať podrobný základný výskum. Uvedených osem kolónií som Vám predstavil len čiastočne, keďže na ich hodnotenie a zovšeobecnenie by sme mali lepšie poznať dejiny osídlenia našej župy. Pramene, ktoré sú nositeľmi týchto informácií, sa ukrývajú ešte v archívoch, a ich výskum a spracovanie bude úlohou budúcnosti. V mojej práci som na základe dostupných zmlúv predstavil priebeh slovenských kolonizácií, a tak som sa pokúšal umiestniť Slovákov z Vesprémskej stolice na pestrofarebnej palete mnohonárodnostného regiónu Zadunajska.

---

[217] AVŽ, VII. 1. b. Spisy urbariálnej súdnej stolice, Borzavár, Kontrakt, 7. marca 1761, predĺženie zmluvy: 4. mája 1769.

[218] AVŽ, VII. 1. b. Spisy urbariálnej súdnej stolice, Borzavár, Kontrakt, 20. apríla 1770, predĺženie zmluvy s modifikáciou v r. 1788. Tu sa nachádza aj zmluva zo 14. januára 1791. V nej už záviselo od vôle zemepána, či bude žiadať desiatok z úrody, alebo v peniazoch. To isté platilo aj prípade odvádzania roboty. Obrábanie alodiálnych pozemkov pri Kopaszhegyi bolo taktiež ich povinnosťou popri robotách, a museli pomáhať aj pri stavbe hospodárskych budov zemepána.

[219] AVŽ, Extractus quanti contributionalis domestici in I. C. Vesp. Processu Csesznek. bez r., 1789–1806. Tamže. Rúbaniská (výkaz) bez r. (1788-) 1806-1808. Priaznivý vývoj domáceho priemyslu viedol k rastu populácie, v prvom rade k rastu počtu želiarov. Demografický skok nastal na začiatku 20. storočia, keď počet obyvateľstva v rokoch 1900-1940 vzrástol o 25-28%. Pozri ILA, B. – KOVACSICS, J.: c. d. s. 149.

[220] AVŽ, VII. 1. b. Borzavár, Urbáre, 28. februára 1868, 12. novembra 1815.

[221] LEXIKON, s. 277., FÉNYES, E. [1851], I. zväzok, s. 158-159.

Veronika Nováková

POVSTANIE FRANTIŠKA II. RÁKOCIHO NA MATÚŠOVEJ ZEMI

Línia Váhu, ako aj územie medzi Váhom a Malým Dunajom zohrali významnú strategickú úlohu aj na začiatku 18. storočia. Toto územie je súčasťou krajiny nazývanej Matúšova zem. Vysvetlenie pojmu Matúšova zem nie je predmetom tohto príspevku a len pre upresnenie uvádzame, že v tomto príspevku pod ním chápeme územie medzi Váhom a Malým Dunajom, ako aj dediny a mestá, ktoré ležia na druhom brehu Váhu a územnosprávne patria v súčasnosti do okresov Galanta a Šaľa.

Vojská Františka II. Rákociho dorazili do Matúšovej zeme v decembri 1703 po tom, čo 28. novembra 1703 obsadili Levice, 2. decembra Hlohovec a 4. decembra Trnavu. Ich prvý významnejší vojenský tábor bol v Seredi a jej okolí už v decembri 1703. Výber lokality nebol náhodný. Sereď, ako aj niekdajší šintavský hrad[222] nachádzajúci sa v jej blízkosti, mali veľký strategický význam. Neďaleko sa nachádzal jeden z najvýznamnejších prechodov cez Váh. Zo Serede viedli cesty priamo do Bratislavy a do Viedne. Okrem vojenského tábora v Seredi a Pustých Sadoch sa už začiatkom decembra 1703 nachádzal ďalší vojenský tábor aj v Malých Krškanoch v Nitrianskej stolici. Zo zachovaných prameňov vieme, že všetky vymenované vojenské tábory zásobovali potravinami dediny z Matúšovej zeme[223].

Od posledného mesiaca roku 1703 sa vojenská prítomnosť kuruckých jednotiek v regióne Matúšovej zeme ustálila. Dá sa to pripísať aj tomu, že cisárske jednotky nedokázali rozvinúť účinnejší protiútok proti kurucom. V skorých jarných mesiacoch roku 1704 bola v rukách rákociovských vojsk nielen Matúšova zem, ale aj Žitný ostrov. V apríli sa neďaleko Sládkovičova nachádzal väčší vojenský tábor kurucov. V máji sa na krátky čas podarilo cisárskym vojskám dobiť späť Žitný ostrov a časť Matúšovej zeme. Ich úspechy však nemali dlhšie trvanie, keďže 28. mája 1704 na úpätí Karpát, pri Smoleniciach, utrpeli ťažkú porážku. Kuruci pod vedením Ladislava Očkaiho zajali aj Adama Ritschaua, veliteľa cisárskych vojsk a okrem neho sa približne 1000 rakúskych vojakov dostalo do zajatia. Už pred bitkou sa na území Matúšovej zeme zdržiavalo vojsko kurucov. V apríli sa Pavol Talnai dva týždne zdržiaval so svojimi jednotkami v Šali. V roku 1704 boli na viacerých miestach vybudované vojenské tábory kurucov. Tábor pri Sládkovičove bol pod priamym velením hlavného generála Mikuláša Berčéniho. Vojenský tábor bol tiež v Topoľníkoch neďaleko Trstíc, ako aj v oblasti Selíc. Kurucom sa v roku 1704 podarilo udržať líniu Váhu. Zlom v ich úspešnom vojenskom ťažení nastal v posledných dňoch roka, keď 28. decembra pri Trnave utrpeli od cisárskych vojsk porážku. Po tejto bitke sa v januári 1705 dostali cisárske jednotky až po Šaľu. Napriek vojenskému úspechu si získané územie dokázali udržať len počas zimy. V marci 1705 opustili tento región. Aj po porážke pri Trnave mali vojenské jednotky Františka II. Rákociho pod vedením Mikuláša Berčéniho svoj vojenský tábor vo Veči. Okrem týchto jednotiek sa v regióne zdržiavali aj vojaci Antona Esterházyho. Na jar 1705 s úspechom dobili späť stratené územie a dokázali sa tu utáboriť na dlhšiu dobu. Pod vedením Mikuláša Berčéniho obsadili v letných mesiacoch aj Žitný ostrov a pod ich kontrolou bolo aj územie medzi Váhom a Malým Dunajom. V auguste 1705 existoval väčší vojenský tábor medzi Galantou a Kajalom. Mikuláš Bercsényi napísal z tohto tábora viac listov. Tento tábor bol premiestnený ešte v priebehu augusta medzi Galantu a Sereď, a v tom roku v októbri bol vybudovaný kurucký tábor pri Jelke. V Galante sa 17. októbra 1705 uskutočnili rozhovory, vyjednávania medzi Ladislavom Očkaim a Mikulášom Berčénim. Matúšova zem zostala koncom roku 1705 a začiatkom roka 1706 v rukách kurucov. Koncom marca 1706 sa začal

[222] Hrad sa dostal na územie Serede po zmene koryta rieky Váhu.

[223] Štátny archív v Nitre, Nitrianska župa, Rákocziana, súpis škôd. Prameň v plnom znení je publikovaný v prílohe tohto príspevku.

protiútok cisárskych jednotiek pod vedením Quida Stahrenberga. Cieľom ich útokov boli pozície kurucov pri Váhu. V júni 1706 obsadili Galantu a Šaľu. Zmena v nadvláde nad regiónom nastala na jar 1707, keď kuruci dobyli pod vedením Františka Somogyiho späť Šaľu. Jeho vojská boli ubytované okrem Šale aj v Diakovciach a na území dnešného Tešedíkova. V júni toho roku sa v šalianskej pevnosti zdržiavalo okolo 400 kuruckých pešiakov. V tom istom mesiaci zomrel dôstojník kuruckej armády menom Girécs, ktorého s plnou vojenskou parádou pochovali v Močenku. V októbri 1707 obsadili cisárske vojská pod vedením Quida Stahrenberga Šaľu, Sereď, Šintavu i Galantu a prezimovali tu. V marci 1708 vojenské jednotky Jána Boťána pritiahli do Šale. V júni 1708 sa na kratšiu dobu utáborili pri Trnovci. V marci 1708 Ján Boťán zaútočil po prechode cez Váh na pozície cisárskych vojsk v Galante. Pri útoku v dôsledku delostreľby časť mestečka vyhorela. Boťánovi sa podarilo dobyť späť celú Matúšovu zem.

Vo vojenských úspechoch povstania Františka II. Rákociho nastal osudný zlom 3. augusta 1708, keď kuruci utrpeli porážku pri Trenčíne. Potom dokázali už len ojedinele a na krátku dobu dobyť líniu Váhu. Do obdobia kapitulácie Nových Zámkov im občas ešte svitla nádej na opätovné dobytie územia medzi Váhom a Malým Dunajom, ale po tom, čo 24. septembra 1710 kuruci v Nových Zámkoch kapitulovali, skončili sa všetky vojenské akcie povstania Františka II. Rákociho na Matúšovej zemi.

Počas bojov obyvateľstvo tohto územia veľa trpelo, ubytovanie vojakov a ich stravovanie znamenalo pre obyvateľov obrovskú záťaž. O výške škôd, ktoré utrpeli jednotlivé obce, svedčia najmä ich súpisy. Pre ilustráciu uvádzame súpis škôd jednej lokality v Šali. Chceme tak priblížiť rozsah škôd, spôsobených vojskom. Obyvatelia Šale dopravili v decembri 1703 do sereďského vojenského tábora 150 kusov chleba, 3 vozy sena, 2 prasce a 65 meríc ovsa. V tom istom mesiaci do tábora v Dolných a Horných Krškanoch poslali jednotkám Imricha Sentpéteriho 202 chlebov a 2 prasce. V januári 1704 dali do Serede kapitánovi Jurajovi Gerhartovi 56 funtov hovädzieho mäsa, 6 funtov slaniny a maslo. V apríli 1704 boli vojaci prvýkrát ubytovaní priamo v Šali. Vojenské jednotky v meste spotrebovali 156 pínt vína, 6 pínt masla, 3 prasce a ďalšie potraviny, ako je to zaznamenané v dobovom súpise. Na odtiahnutie diel do Leopoldova v roku 1704 poskytli Šaľania aj 4 voly. 27. decembra 1704 odniesol zo šalianskeho kaštieľa vicekapitán Komárňanskej župy František Almáši 148 meríc obroku. Zo zásob kaštieľa poskytli tiež obrok pre 486 koní družiny kapitána Štefana Balogha, pre 166 koní družiny Jána Sentivániho, pre 55 koní Gabriela Géciho, pre 33 koní Pavla Talnaiho, pre 25 koní Petra Sámbokiho, pre 22 koní Martina Tóta a pre 95 koní Vavrinca Zaja. V januári 1705 jednotky Jána Boťána dostali z tých istých zásob 282 meríc obroku. V priebehu januára poskytli krmivo ďalším vojenským veliteľom, a to: Jánovi Baloghovi, Jánovi Véghovi, Alexandrovi Gécimu, Jurajovi Petőovi, Štefanovi Bodokimu, Antonovi Esterházymu a Františkovi Somoďimu. Imrich Dávid, Pavol Ocvai, František Darvaš, Ján Ragóz, František Bošáni, Ladislav Očkai a Alexander Károly si zobrali obrok vo februári 1705. Mikuláš Kašťán a Adam Takáč vydali v marci 1705 rozkaz vydať krmivo zo zásob šalianskeho panstva pre potreby povstalcov. V období od decembra 1704 do marca 1705 poskytli z celého panstva 1866 meríc obroku. Okrem toho pre kone vojakov ubytovaných vo Veči zobrali z kaštieľa násilne 1000 meríc obroku. Tieto ťarchy zaťažili zemepána šalianskeho panstva, avšak jednotka kapitána Ondreja Lociho v roku 1705 a neskôr tiež 4 pluky boli ubytované na ťarchu obyvateľov. Poskytli im 12 centov mäsa, 30 pínt vína a násilne zobrali obyvateľom rožný statok v hodnote 8 zlatých. V auguste 1705 boli nútení odovzdať vojenskému táboru pri Veči ďalšie potraviny, a ako poznamenali predstavitelia mesta pri súpise škôd, čo nedali vojakom, to si zobrali sami.

Stategický význam Matúšovej zeme počas povstania Františka II. Rákociho bol veľký, ako už viackrát predtým aj neskôr, v rokoch 1848–1849. Blízkosť Bratislavy a Viedne, ako aj skutočnosť, že cez Matúšovu zem prechádzali hlavné cesty spájajúce južné a severné, ako aj

západné a východné časti krajiny, ešte znásobovali jej strategický význam. Zo svojej geografickej polohy mala často výhodu, avšak počas tureckých vojen, ako aj počas povstania Františka II. Rákociho bolo jej obyvateľstvo vystavené mnohým nebezpečenstvám. K zhoršeniu hospodárskeho postavenia tunajších obyvateľov prispelo najmä povinné zásobovanie vojsk. Napriek tomu môžeme konštatovať, že po týchto vojenských útrapách nasledoval hospodársky rozvoj. Tak tomu bolo aj po tureckých vojnách, ako aj po vojenských udalostiach povstania Františka II. Rákociho. Okrem hospodárskych zmien, ktoré nastali v regióne začiatkom 18. storočia, došlo k výraznej zmene aj v národnostnom zložení obyvateľov.

DOKUMENTY K UDALOSTIAM POVSTANIA FRANTIŠKA II. RÁKOCIHO V REGIÓNE MATÚŠOVEJ ZEME

Povstanie Františka II. Rákociho patrí medzi témy, o ktorých sa zdá, že historiografii na začiatku 21. storočia na skúmanie neostalo už nič, veď samotná osobnosť Rákociho, ako aj udalosti povstania, boli predmetom záujmu historikov už v polovici 19. storočia. Jednou z príčin veľkého záujmu o toto obdobie bola aj skutočnosť, že prostredníctvom osobnosti Františka Rákociho sa vyjadrovali v uhorskej spoločnosti protimonarchistické, proticisárske postoje. Platí to osobitne pre polovicu 19.storočia. Veľkým prínosom pre dejiny povstania boli edície prameňov, vydané najmä Kolomanom Thalym (Rákóczy tár, Bercsényi család, Bercsényi levelezései, Bottyán levelezései, Ocskay László..., Történelmi naplók atď.) a spracovanie životopisov jednotlivých predstaviteľov povstania, ako aj významnejších udalostí, napr. A nagyszombati csata (trnavská bitka) atď. Spomínaný historik zasvätil svoje výskumy obdobiu povstania Františka II. Rákociho. Aj niektorí žiaci Kolomana Thalyho sa zaoberali povstaním, z nich je potrebné spomenúť aspoň meno Sándora Márkiho. Postava Rákociho sa tešila záujmu aj ďalších historikov, z tých súčasných treba spomenúť aspoň Ágnes Várkonyiovú.[224] Bibliografia k povstaniu vyšla už začiatkom 20. storočia, v súčasnosti získa záujemca najpodrobnejšie informácie z bibliografie Domonkosa Kosáryho, ktorý tomuto obdobiu už v prvom vydaní svojej práce v roku 1951 uviedol bibliografické údaje na 37 stranách.[225]

Je namieste otázka, či môžeme objaviť ešte niečo nové, keď sa tejto téme venovali už toľkí autori? Na túto otázku môžeme aj dnes odpovedať kladne. Existuje ešte veľké množstvo nepublikovaných a odbornou literatúrou doteraz nevyužívaných prameňov. Najmä z hľadiska regionálnych dejín nachádza záujemca aj dnes množstvo neznámych dokumentov. V archívoch na Slovensku je uložené veľké množstvo dokumentov vzťahujúcich sa k samotnej osobe a rodine Rákociho, ale aj k vojenským udalostiam povstania Františka II. Rákociho z rokov 1703-1711. Náš záujem sme sústredili len na pramene, ktoré sa týkajú územia Matúšovej zeme a Žitného ostrova. Spracovanie prehľadu prameňov, ktoré sú uložené na celom území Slovenska, by si vyžadovalo širší výskum. Bádateľom, ktorí majú takéto ambície, poskytne základnú orientáciu Súpis prameňov k vojenským dejinám, vyhotovený štátnymi archívmi na Slovensku začiatkom deväťdesiatych rokov minulého storočia. Predmetom nášho záujmu pri spracovaní prehľadu prameňov k udalostiam povstania Františka II. Rákociho v regióne Matúšovej zeme boli najmä archívne fondy uložené v Slovenskom národnom archíve v Bratislave, fondy Nitrianskej, Bratislavskej a Trenčianskej stolice, ako aj zachované fondy miest Trnavy a Šamorína. Archívne dokumenty zachované vo fondoch stolíc a miest veľmi markantne dosvedčujú niekdajší postoj týchto samosprávnych inštitúcií k protihabsburskému povstaniu.

K Bratislavskej stolici môžeme po preskúmaní kongregačných zápisníc skonštatovať, že v rokoch 1703-1708 neboli vedené v obvyklej, teda v knižnej forme. Zachovali sa však aspoň čiastočne v koncepte, medzi kongregačnými písomnosťami. Z hľadiska celkovej situácie počas povstania v Bratislavskej stolici sú cenné práve jej kongregačné písomnosti. Sú uložené v Štátnom archíve v Bratislave.[226]

V Trenčianskej stolici sa stretávame s obdobným javom.[227] Ani tu nie sú zachované zápisnice. Lepšia situácia je v archívnom fonde Nitrianskej stolice, kde sa zápisnice zo zasadnutia stolíc nachádzajú v riadnej knižnej forme od roku 1703 až do roku 1707.[228]

---

[224] Bibliografia stručne aj v Magyarország története 1686 –1790 II., Budapest 1989, s. 1324- 1347.
[225] Kosáry, D.:Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába I. Budapest 1951, s. 435-472.
[226] Podrobnejšie z nich čerpá Dr. Ivan Mrva v príspevku, ktorý je publikovaný v tejto ročenke.
[227] Štátny archív v Bytči, fond Trenčianska stolica, kongregačné zápisnice.
[228] Štátny archív v Nitre, f ond Nitrianaská stolica, kongregačné zápisnice

Zaujímavé a mimoriadne cenné údaje poskytujú aj preto, lebo prichádzajúce nariadenia často doslovne preberajú, sú v nich prepísané. Prvý záznam týkajúci sa povstania je nariadenie cisára Leopolda z 19. septembra 1703. Dokumenty vydané Františkom II. Rákocim sa nachádzajú v zápisniciach od decembra 1703, keď do zápisnice zapísali jeho vojenské nariadenie zo 17. septembra (v plnom znení má 21 bodov). Spolu s ním zapísali aj ochranné listy pre Štefana Trenčianskeho (Trencsényi) a pre hrad Čachtice (Csejte), ktoré vydal Mikuláš Berčéni, hlavný vojenský veliteľ rákociovských vojsk. Tieto listy boli vpísané dodatočne do zápisníc 11. decembra 1703. Zápisnice potvrdzujú skutočnosť, že územie medzi Váhom a Dudváhom malo strategický význam už v roku 1703. Zo zachovaných záznamov vyplýva aj osobitné postavenie Šintavského hradu, ktorý bol často hlavným stanom kuruckého velenia. Dokonca sa tu 4. marca 1704 konala aj župná kongregácia. Zasadnutia Nitrianskej stolice sa v rokoch 1703-1707 konali mimo sídla stolice, v roku 1704 v Čachticiach (Csejte), Novom meste nad Váhom (Vágújhely), Beckove (Beczkó), Malých Bieliciach (Kis Bilitz), Nitrianskej Blatnici (Sárfő), Bankách (Banky Banka), Topoľčanoch (Nagy Tapolcsán), Radošinej (Rodosna), Lúke (Luka), Bojnej (Bajna). Posledná, riadne vedená zápisnica s prorákociovským obsahom bola vyhotovená na zasadnutí stolice v Lúke 29. decembra 1706. Ďalší záznam v zápisnici je až z 10. septembra 1707. Má len niekoľko riadkov a preto sa nedá presne určiť, či záznam bol vyhotovený skutočne v termíne, ku ktorému sa hlási, alebo neskôr. V prvej polovici roka boli stoličné orgány ešte v rukách Rákocioho prívržencov, keďže v tomto období bol vyhotovený súpis škôd, ktorý sa ešte vyznačuje prokuruckým tónom. Záznamy vedené v kongregačných zápisniciach však od roku 1705 postupne strácali výpovednú hodnotu. V roku 1708 nastal obrat vo vzťahu Nitrianskej stolice ku kurucom, zápisnice mali opäť procisárske znenie. Okrem zápisníc sa vo fonde Nitrianskej stolice nachádza osobitná skupina písomností, ktorá bola vytvorená umelo pravdepodobne ešte v polovici 20. storočia a je označená ako „Rakociana“. Medzi písomnosťami sú najmä listy, nariadenia, korešpondencia medzi predstaviteľmi povstania a stolicou, listy Rákociho, Berčéniho, ako aj dokumenty týkajúce sa zásobovania vojska, korešpondencia smerom k obciam, nariadenia, ale aj niektoré koncepty zápisníc. Medzi dokumentmi sa nachádza aj súpis škôd zapísaných na základe výpovedí predstaviteľov miest a obcí. Dokument bol vyhotovený pravdepodobne v roku 1707 a obsahuje výpovede všetkých richtárov mestečiek a obcí Nitrianskej stolice, ktoré utrpeli nejakou formou škody pri prechode vojsk. Dokument obsahuje aj podrobné údaje o poskytnutých naturáliách vojsku, číselné údaje o množstve ubytovaných vojakov. Tieto údaje sa môžu využiť najmä pri stanovení veľkosti jednotlivých vojenských jednotiek. Dokument, doteraz okrem regionálnych bádateľov nie často využívaný, obsahuje cenné údaje aj k vojenským dejinám. Uvádza totiž tábory, ktoré boli pri jednotlivých obciach aj s menami veliteľov jednotlivých táborov. Môžeme tak získať prehľad nielen o pohybe najvyššieho vojenského velenia, ale aj o pohybe menších vojenských jednotiek. Z hľadiska hospodárskych dejín je dokument tiež veľmi zaujímavý, keďže poskytuje údaje, z ktorých je možné predpokladať hospodársku silu tej ktorej lokality. Dokument je písaný v maďarskom jazyku, obsahuje však veľké množstvo zaužívaných latinských slovných spojení či výrazov. Samozrejme aj pri tomto dokumente je potrebná historická kritika, keďže nemôžeme vylúčiť, že jednotliví predstavitelia obcí a mestečiek, teda richtári a prísažní, mohli uviesť vyššie škody z dôvodu, aby im boli uhradené.

Pri skúmaní prameňov k povstaniu Františka II. Rákociho sme zistili, že aj v zachovanosti zápisníc miest je situácia obdobná ako pri stoliciach. Po preskúmaní zápisníc Trnavy[229] a Šamorína[230] môžeme konštatovať, že situácia je obdobná ako pri zápisniciach stolíc. Ani v meste Trnave, ani v meste Šamoríne sa zápisnice nezachovali. Táto zdanlivá

[229] Štátny archív v Bratislave – pobočka Trnava, fond Magistrát mesta Trnavy.
[230] Štátny archív v Bratislave - pobočka Šaľa, fond Magistrát mesta Šamorína.

zhoda v absencii záznamov je záhadou len dovtedy, kým nenájdeme zápisnicu o zložení sľubu vernosti cisárovi z toho - ktorého mesta.[231] Nemusíme si ani veľa domýšľať a pravdepodobnú príčinu, prečo sa zápisnice nezachovali, si vieme predstaviť. Stačí, ak sa zamyslíme, prečo zmizli obecné kroniky z čias druhej svetovej vojny po jej skončení. Obsahovali kompromitujúce údaje. Táto zásada platí aj pre začiatok 18. storočia. Človek uvažoval rovnako ako dnes.

Okrem mestských zápisníc boli predmetom nášho záujmu aj zachované hospodárske písomnosti. Tu je situácia oveľa lepšia. Záznamy sú bohaté, veď mestá a mestečká boli nadmieru zaťažené. V účtovných knihách sa nachádza množstvo záznamov o výdavkoch. Niekedy síce len všeobecného charakteru, častejšie úplne konkrétne, s menom napríklad kapitána, ktorému poskytli stravu, ubytovanie či iné naturálie. Okrem účtovných kníh sú zaujímavé najmä kvitancie, ktorými potvrdzovali prevzatie určitých naturálií. Okrem hospodárskych písomností sa aj v bežnej korešpondencii mesta nachádzajú listy, ktorých adresátom boli mestá a ich odosielateľmi príslušníci vojenského velenia. V prípade Šamorína sa nachádzajú medzi písomnosťami zoradenými podľa rokov, v Trnave sa nachádzajú medzi písomnosťami označenými ako Missiles.

Okrem archívnych fondov stolíc a miest chcem upozorniť aj na archívne fondy rodinné, ktorých spracovanie je aj na Slovensku na rôznej úrovni. Základnú orientáciu o tom, v ktorých rodinných fondoch by sme mohli nájsť archívne dokumenty k Rákociho povstaniu, nám dáva súpis dokumentov k vojenským dejinám na Slovensku vyhotovený pred niekoľkými rokmi. Osobitnú pozornosť si zasluhujú archívne fondy uložené v Slovenskom národnom archíve, najmä archívny fond Brunschvik – Chotek, Esterházy, Česnecká línia, archív rodiny Kosztolányi. Po preskúmaní pomôcok k týmto fondom, ktoré sú k dispozícii, môžem konštatovať, že sa v nich nachádzajú archívne dokumenty širšieho než rodinného významu, často najmä odpisy nariadení, príkazov a iných dokumentov viažucich sa k rákociovskému obdobiu.

Z iných rodinných archívnych fondov chcem upozorniť ešte na archívny fond rodiny Prílesky, ktorý je uložený v Štátnom archíve v Bytči. Tento rozsahom malý fond obsahuje cenné písomnosti, keďže člen tejto rodiny, Pál Prílesky bol v úzkom kontakte s Rákocim. V archívoch na Slovensku sa nachádza ešte veľké množstvo doteraz neznámych alebo málo známych dokumentov, ktoré sa viažu k povstaniu Františka II. Rákociho. Na základe časovo i priestorovo obmedzeného výskumu, ktorý som uskutočnila pri príprave výstavy k 300. výročiu povstania Františka II. Rákociho a pri príprave konferencie, sme sa presvedčili, že napriek množstvu publikovaných prameňov existujú ešte aj dnes úplne neznáme dokumenty k tejto udalosti. Je na bádateľoch, ale aj na archivároch, kedy budú všetky publikované v plnom znení. Na vydávanie prameňov je v súčasnosti len málo príležitostí, azda aj túto otázku pomôže vyriešiť technický pokrok v archívoch.

[231] Tamtiež, spisy 1708

PRAMENE

Vydávanie prameňov patrí medzi základné úlohy archívov, avšak v posledných rokoch sa nám na Slovensku v tejto oblasti nedarí. Náš archív by chcel v našej prvej ročenke malým podielom prispieť k oživeniu tejto činnosti v archívoch v rubrike Pramene. Nedostatok skúseností z oblasti publikovania prameňov sme pociťovali najmä pri rozhodovaní o prepise pôvodného archívneho dokumentu v maďarskom jazyku. Postupovali sme v zmysle Príručky pre spracovanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov z roku 1988, s. 112, kde sa odporúča verný prepis pôvodného textu. Len litery j, y a i sme prispôsobili významu slova. Rozlišovanie medzi y a i sme však ponechali pri priezviskách. Diakritiku sme zmenili len tam, kde to bolo nevyhnutné z hľadiska významu slov. Veľké začiatočné písmená sme prispôsobili súčasnému pravopisu, názvy lokalít sme však ponechali v pôvodnom prepise. Nespájali sme viacčlenné miestne názvy podľa súčasného maďarského pravopisu. V skratkách sme ponechali len „no.“, čo označuje kus a často používané miery, ktoré sú vysvetlené v latinských výrazoch. V prepise sme nezachovali pôvodné riadkovanie kvôli rozsahu celého dokumentu. Niektoré súvislé latinské texty sme voľne preložili pre ich lepšiu využiteľnosť regionálnymi historikmi v poznámke.

I keď v Maďarsku sú v súčasnosti na prepisovanie textov aj iné názory, rozhodli sme sa pre lepšie podanie pôvodného textu nezmeniť ani nárečové nuansy. V poznámkovom aparáte uvádzame názvy lokalít v súčasnej podobe. Na koniec prameňa sme zaradili menný a miestny register, kde sa odvolávame na strany v pôvodnom dokumente, aby sme tak zjednodušili prípadné spätné vyhľadávanie. Na konci prameňa aj v slovenskej aj v maďarskej verzii ročenky sme zaradili slovníček latinských výrazov, ktorými je text pôvodného dokumentu pretkaný. Do ročenky v slovenskom jazyku sme za latinské výrazy zaradili aj slovníček maďarských výrazov s pojmami, ktorých pravopis sa líši od súčasného, a ktoré by záujemca neovládajúci historický maďarský jazyk vedel preložiť len s ťažkosťami.

Pôvodný dokument je uložený v Štátnom archíve v Nitre vo fonde Nitrianska stolica, vecná skupina Rákociána. Táto vecná skupina bola vytvorená osobitne, pravdepodobne v druhej polovici 19. storočia župným archivárom. Súpis škôd bol vyhotovený pravdepodobne v roku 1707, presný rok vzniku dokumentu nie je známy. Z kontextu však vyplýva, že vznikol ešte v období, keď Nitrianska stolica a jej orgány boli naklonené povstaniu Františka II. Rákociho. Súpis škôd má 139 strán. Prvá a posledná strana sú veľmi poškodené a text z prvej strany sme dokázali prepísať len s problémami. Úplne nečitateľné slová sme vyznačili bodkami v hranatej zátvorke. Dokument má viazanú formu, dodatočne inou rukou sú v nej modrou ceruzkou očíslované strany. Celý dokument bol vyhotovený jednou pisárskou rukou, no napriek tomu nie vždy sú rovnaké výrazy písané rovnako.

(Súpis škôd)

1. strana

Occasione conscriptionis expensarum pro militia regularia equestri et pedestris his et evolutio temporibus per hunc processum Nitriensem transeuntem factarum excessuumque per eam patrator retulerunt Salghovienses iudex nimirum Martinus Csúrai et juratus Stephanus Blaska

Salgo[232]

Anno 1704 circa februarii Bay Adam úr 41 személy katonával harmadnapigh nálok lakván adtanak:
zabot metr. ... 253, húst libr. ... 575, szénát szekérrel ... 10, kenyeret ... 123, pálenkát med. ... 40, bort med. ... 10.
Item kapitány Bay László úr [...] Pongrácz Gáspár úr eő nagysághát fogva vitte volna Csapráb[233] felé subsistálásában adtanak 250 lovasnak és 28 gyalogosnak: vágót ... 2, sört ... fl. 5 d. 15, abrakot metr. ... 193,
pálenkát ... 30, tyúkot ... 32, kenyeret ... 190, szénát currus ... 14, vittek el [...] l.
Item tekéntetes nemzetes Géczi Gábor ezeribül való Tót János nevő hadnagynak és 71 katonájának
tyúkot... 47, bort med. ... 216, húst libr. ... 140, kenyeret ... 50, pálenkát med. ... 4 ½.
Anno eodem Nittrai ploquádába provisiot vitetvén ugyan ottan egy ökröket megöltek s megettik.

2. strana
Item Ordody kapitánynak forspontot adtanak melybül: lovak ... 1, eökrök ... 1 mégh tartoztatván, oda maradtak.
Item Darásin[234] lakozó László Páll három ízben lévin nálok adtanak: zabot metr. ... 10, szénát szekérrel ... 6.
Item föl s alá járó hadaknak adtanak abrakot metr. ... 488.

Csápori [235] bíró Csúrai Márton és esküttye Blaska István[236] nem külömben hitekkel mongyák, hogy in anno 1705 circa festum sancti Michaelis archangeli óbester Szalay Páll úr ezerinek adtanak: vontató eökröt no. 2, mellyek oda is maradtak, azon esztendőben meg értek könnyen fl. 45.
Item Tótt János hadnagy úr compániája nálok circa 12. decembris anno 1706 nálok subsistálván kötelességeken kívül egy gazda lóját vitték el, mely megírt fl. 10, fejszét .. 1.
Item in anno 1706 föl s alá járó hadaknak abrakot adtanak: rosot, árpát és zabot metr. ... 184, sört, bort, pálenkát és más eledelre valókat adtak ... fl. 130.

Czabaj[237] lakosok bírája Krsiak György esküttye Kelé Ferenc mongyák hitek szerint, hogy anno 1704 Szeredhez hadak szükségire küldöttek: abrakot metr. ... 23, kenyeret no. ... 50, vágót ... 1 valamint fl. 4 d. 50.
Item Bay Ádám úr katonái személy no. 35 tizennégy napiglan lakván nálok kikre költöttek: kenyeret ... 100,
húst libr. ... 400, abrakot metr. ... 104.

---

[232] dnes Svätoplukovo
[233] správne Csabrág
[234] Drážovce dnes Nitra
[235] Čápor
[236] meno richtára a prísažného sa zhoduje menom richtára a prísažného zo Svätoplukova
[237] Cabaj

Item ugyan azon esztendőben föl s alá járó vitézlő rendekre mászor is költöttek: bort, seört, pálenkát ad ... fl. 25, abrakot metr. ... 100, szénát currus ... 12,

3. strana
tyúkot no. ... 30, tikmonyát ... 200.
Item Bezegh Imre kapitány úr ennyhány katonáival nálok megszálván ételbül, italbul, abrakbul és más konyhára valókbul költöttek reájok ad ... fl. 16.
Nem különben kapitány Rétey György úr egyik hadnagyának adtanak: tyúkot ... 3, házi kenyeret ... 2, seört med. ... 6, abrakot metr. ... 4.
Item kapitány Bezredy úr ezerébül nálok meg háló egy tisztinek adtanak: abrakot metr. ... 2, húst libr. ... 8, kenyeret ... 2, sört med. ... 4.
Item Ocskay László főkapitány úr vice kapitánya Gellért Imre úr lovai számára adtanak abrakot metr. ... 25.
Ugyan ő kegyelmek quartél mestereinek abrakot metr. ... 8.
Item bizonyos franczeának és Bezegh Gábor úr katonáinak Csápor[238] nevű faluban küldöttenek: abrakot metr. ... 8.
Item ugyan Czabai lakos nemesség mongya káraiknak s költségeiknek nagyát föl tévin extendáltatik ad fl. 2600.

Királyi[239] lakosok esküttye Veörös György hite alat vallya midőn in anno 1705 méltóságos fejedelem kegyelmes urunk Mocsonoknál[240] lévén táborban eset költségek és kaár vallások in ...fl. 93.
Item anno 1706 pünkösd előt kapitány Rétey Ferencz úr 120 személlyel követek elejbe Nagy Szombat felé menvén, kiknek is subsistálván költöttek reájok: húst libr. ... 100, seört med. ... 28, báránt ... 1.
Item anno eodem die 10 maii Csanádi kapitány úr ezerébül nálok subsistálván kétt zászló hajdúságh 160 legénybül álló költöttek reájok:

4. strana
húst libr. ... 160, tiszteknek bort med. ... 11, sajtot ... 2, kenyeret elegendőt.
Item kapitány Lóczy úr 60 személlyel megállapodvá ugyan említett lakosoknál tettek költségek: húsbul libr. ... 60, bort med. ... 6.
Item vicekapitány Gellért Imre úr három katonája három hétig falujokban laktak, kikre is leött költségek :
húsbul libr. ... 45, seörbül med. ... 33, pálinkábul med. ...4 ¾, abrak metr. ... 5.
Item kapitány Bezeg Imre úr ezerébül azonnal érkezet hozzájok egy zászló katonasággal kikre is 14 nap alat eset költségek: hús libr. ... 628, szalonna libr. ... 53, tyúk ... 94, vaj med. ... 62, bort med. ... 7, sört med. ... 7, éget bort med. ... 2 , pálinkát med. ... 5, kenyeret elegendőt.
Anno eodem 24. julii colonellus Révay Imre úr ő nagyságha ezerébül nálok meg szállot 250 személy hajduságra költöttek: húst libr. ... 250.
Item die immediate sequenti meg írt colonellus úr ezerébül ugyan ottan meg szálló száz személy hajdúnak adtanak: húst libr. ... 100, seört med. ... 19, pálinkát med. ... 2 ½.
Die 28 mensis ejusdem Ebeczky Ádám vice kapitány úr kétt zászlóallja katonaságra nálok subsistálókra expendáltak: húst libr. ... 100, tyúkot ... 32,

5. strana
seört med. ... 45, pálinkát med. ... 2 ½, bort med. ... 5.

---
[238] Čápor
[239] Horná Kráľová
[240] Močenok

Item azonnal más napon meg írt ezerbül hozzájok beszálló egy zászlóallja katonaságnak adtanak: húst libr. ... 20.
Nem külömben fő kapitány Ocskay László úr Girács György nevű egy hadnagya cum personis 28 nálok subsistálván adtanak: húst libr. ... 28, bort med. ... 3, seört med. ... 24.
Anno eodem 22. augusti Rétei János kapitány úr 200 lovassal meg állapodván helyekben adtanak: vágót ... 1, melyet vetttenek tallérért ...9, tyúk ... 24, házi kenyeret ... 24, magok sütöt profuntyát ... 90,abrakot metr. ... 94,
seört med. ... 35.
Anno eodem 28. octobris Somodi úr ezerébül Csiba András hadnagy úr 350 katonával negyed napig nálok lakva költöttek: kenyeret ... 252, tyúkot ... 159, vajat med. ... 62, zabot metr. ... 262, sótt med. ... 39, borsot libr. ... 16, juhot no. ... 2, húst libr. ... 264, bort med. ... 50, juhot erőszakkal meczetek le ... 17.
Anno ut supra 1. novembris generális Bottyán úr eő nagyságha Nyerges György nevő hadnagya egy zászlóallja katonával nálok meghálván költöttek: kenyeret no. ... 20, húst libr. ... 25,

6. strana
tyúkot ... 26, zabot metr. ... 49, bort med. ... 18.
Anno 1706 5. novembris ugyan generális úr eő nagyságha[241] Esztergáli István hadnagyra és kétt zászlóallja katonára költöttek: kenyeret no. ... 40, húst libr. ... 50, tyúkot ... 8, vajat med. ... 8, zabot metr. ... 47, rosot metr. ... 6 ½, bort med. ... 15.
Anno eodem 7. decembris kegyelmes urunk artholeriája pro subsistentia bészálván hozzájok tisztekkel edgyüt 36 személybül állóknak adtanak: húst libr. ... 105, tyúkot ... 13, kenyeret ... 34, italra ... fl. 3 d. 15.

Anno 1706 29. decembris **Üröghi**[242] lakossok bírája Tótt György eskütt Bédy Páll hitek után mongyák, hogy anno 1704 Hamar András hadnagy úr 60 személy katonával nálok meghálván költöttek: disznó húst libr. ... 60, abrakot metr. ... 30, bort med. ... 168, halat és vajat ... d 22, pálenkát med. ... 2, szénát currus ... 2.
Anno eodem 31. januarii vicekapitány Gellért Imre 216 személy katonával harmadnapig lakván nálok eset költségek: disznó hús libr. ... 432, abrak metr. ... 216, bor med. ... 310, seör med. ... 216, széna currus ... 5.

7. strana
Item Szeredben praestáltak: vágót ... 3, kenyeret ... 145, zabot metr. ... 120, szénát currus ... 4, condescensekre abrakot metr. ... 60.
Item in anno 1705 Kissaszszony havában kegyelmes urunk hadai Veöröskőtül[243] meg térvén retroquardiában maradot el: eökrök no. ... 3.
Ugyan azon őszel Gútánál[244] eökör ... 1.
Item nemzetes Géczi Gábor kapitány úr ezerébül Tótt Páll nevő vicehadnagy in anno 1706 30. maii nálok 52 katonával subsistálván költöttek: tehén húst libr. ... 42, vajat med. ... 21, pálinkát med. ... 97, szalonnát libr. ... 10, tyúkot ... 6, tyúkmonyát ... 379, sört med. ... 30, bort med. ... 7, sajtot libr. ... 6 ½, abrakot metr. ... 36.
Die 7. julii anno eodem Alexai András és Kubínyi László hadnagy uramék 112 személlyel harmadnapig nálok lakván eset költségek: tehén hús libr. ... 476, disznó hús libr. ... 62, tyúk ...

[241] neskoršou rukou dopísané slovo: (z 20. storočia): Bottyán
[242] Mojmírovce
[243] Červený Kameň
[244] Kolárovo

330, tikmony ... 1097, abrak metr. ... 6, sajt libr. ... 96, vaj med. ... 126, seör med. ... 50, bor med. ... 10, pálenka med. ... 15.
Item 20. eiusdem Bezeg Imre kapitány úr ezeribül Tihanyi György és Kubínyi László úramék 134 katonával nálok meghálván költöttek: húst libr. ... 12 ½, abrakot metr. ... 18 ½, ludat ... 1.

8. strana
malaczot ... 2, vajat med. ... 7, tikmonyát ... 184.
Die 20. eiusdem Ebeczky István kapitány úr 325 katonáira harmadnapig nálok laktokban költöttek: tehén húst libr. ... 495, tyúkot ... 225, abrakot metr. ... 296, disznó húst libr. ... 35, vajat med. ... 56, pálenkát metr. ... 39,
malaczot ... 32, ludat ... 21, tikmonyát ... 503, sört med. ... 86.
Die 1. augusti anno 1706 Ocskai László úr ezerébül Rajmánus Mátyás hadnagy úrra és 30 katonáira egy éjszakai hálásokban költöttek: abrakot metr. ... 12, húst libr. ... 19, tyúkot ... 12, tikmonyát ... 52, tiszt asztalára bort ... d. 75.
Anno eodem 24. novembris méltóságos generális Esterás Antal úr eő excelentiája bagásiája és feő commisárius Helépont[245] úr hozzájok beszálván ottan harmadnapig kilétekben költöttek: abrakot metr. ... 29, bort med. ... 30, tyúkot ... 20, ludat ... 1, pálenkát med. ... 2.
Item 12. decembris meg írt esztendőben Géczi Gábor úr ezerébül Tótt János hadnagy úr zászlótartója 40 katonával meghálván adtanak: húst libr. ... 103, abrakot metr. ... 30, seört med. ... 61 ½, pálenkát med. ... 11 ¼, tyúkot ... 8.
Die 15. eiusdem Priny Farkas úr eő nagyságha szolgái és lovai hozzájok bészálván 11 napiglan reájok leött kölségek:

9. strana
abrakot metr. ... 38, bárány ... 2, tyúk ... 20, bor med. ... 37 ½, seör med. ... 30, pálenka med. ... 2 ¼.
Item colonellus Nyáray László úr ezerebeli Szendrei és Dobronoky nevő hadnagy uramék 314 gyaloggal hozzájok be szálván harmadnapiglan költöttek reájok: disznó húst libr. ... 628, házi kenyeret ... 171, tyúkot ... 10, sót med. ... 50, seört med. ... 69, bort med. ... 20, abrakot metr. ... 18 ½, pálenkát med. ...3 ¼.

Berencs[246], mely helységnek lakóss esküttyei Kónya Márton és Csere János hitek után mondván, hogy midőn anno 1703 circa initium octobris Ocskay László úr népivel Nittra felé ment volna, onnéd visza térésekor subsistálván abrakbul, szénábul, partékábul, sertésbül és tyúkbul legaláb vallottak kárt ad ...f 200
Item anno eodem in decembris Andrasy Miklós úr eő nagyságha Nagy Kéér [247] felől Nittra felé ment volna akkoron adtanak: bort med. ... 33, abrakot metr. ... 3.
Item mense et anno iisdem Nittrai ploquadaban[248] lévő Szentpéteri Imre úr hada szükségire Alsó Köröskényre[249] adtanak: vágót ... 2 ½, bort urna ... 1, házi kenyeret ... 57, vajat med. ... 2, mízet med. ... 2.
Ezeken fellyül ab anno et mense prespecificato usque ad 28. martii anno 1704 föl s alá járo hadakra adtanak
abrakot metr. ... 600, tehén húst, szalonnát, tyúkot, ludat legaláb centenarius ... 12,

[245] správne Hellenbach
[246] Branč
[247] Veľký Kýr
[248] správne bloquadában
[249] Dolné Krškany

10. strana
bort in ... fl. 76 d. 50, tiszteknek abrakot metr. ... 78.
Item ugyan Nittrai ploquadaba administráltak: kenyeret no. ... 250, abrakot metr. ... 26.

Possesione **Lüky**[250] melynek bírája János Márton és esküttye Tomancza Mihály mongyák hitek szerint, hogy colonellus Révay Imre úr eő nagyságha 25 hajdui nálok substitálván ez elmúlt 1706 esztendőben kiknek is adtanak: húst libr. ... 50, italyokra ... fl. 1 d. 69.
Item föl s alá járo vitézlő rendre egyszer is mászor is költöttek: kenyeret no. ... 3000, abrakot metr. ... 140, szénát currus ... 17 ½, bort, seört, pálinkát adtak in ... fl. 43, vágó marhát és másféle húst in ... fl. 61 d. 50.
Ezeken kívül erő hatalommal marhájokban más külom s külomb féle jószágokban tettenek károkat in ... fl. 100.

Nagyfalui[251] bíró Péntér János és essküttje Leőrincz Miklós nem különben vallyák, hogy in anno 1704 11. februarii Tajnay Páll úr nemes Barsvármegye gyalogságának akorbéli kapitánya 60 hajdúval bészálva hozájok kikre költöttek: kenyeret no. libr. ... 120, tehény húst libr. ... 145, szalonnát libr. ... 60, bort med. ... 174, seört med. ... 28, pálinkát med. ... 3, tyúkot ... 8, ludat ... 2, vajat med. ... 1, sót med. ... 3, abrakot metr. ... 3.
Item 15. februarii anni eiusdem Győrky Ádám kapitány úr 11 lovas katonái meghálván nálok adtanak
abrakot metr. ... 3,

11. strana
húst libr. ... 14, pálinkát med. ... 3.
Item Szentpéteri Imre kapitány úr nemes Gömör és Borsod vármegyével midőn Nitrai ploquadában leött volna ő kegyelme meg írt lakósokhoz járó katonáira költöttenek: bort ... 22.
Item in februarii anni iam dicti 1704 nemzetes Géczi Gábor kapitány úr hadnagyai Tótt János és Zelizi Bálint uramék 25 lovas katonával eötöd napig nálok lakván adtanak: húst libr. ... 124, pálinkát med. ... 3.
Ugyan meg írt Tótt János hadnagy urunknak három ízben nálok lévén adtanak abrakot metr. ...69
Item anno eiusdem Nittrai ploquada szükségire administráltak: kenyeret ... 112, vágót ... 5 ½.
Item 1706 circa 17. decembris colonellus Révay Imre úr eő nagyságha ezerébül 105 hajdú nálok hálván mellyeknek adtanak: húst szalonnául s tyúkot libr. ... 100, abrakot metr. ..6 ½, bort med. ... 6.
Item transenakra és condescentens hadakra diversis vicibus adtanak: kenyeret ...124, abrakot metr. ... 254, tyúkot ... 33.
Mind ezeken fellyül az ottyatin hadakra húsbul, abrakbul, kenyérbül s italbul költségeket eöszve számlálva extendaltanak ad ... fl. 258 d. 65.

Üzbéghy[252] bíró Lehoczky János és esküttye Szőke Mattyás hitek szerint vallyák anno 1703. 25. novembris mindőn Ocskay Lászlo kapitány úr 4 ezer emberrel hozzájok bészállot volna adtak: házi kenyeret no. ... 60,
abrakot metr. ... 233, szénát ... 38, vajat med. ... 13, tyúkot ... 21,

[250] Lúky, dnes Ivánka pri Nitre
[251] Veľká Ves, dnes Branč
[252] Zbehy

12. strana
tikmonyát ... 176, ludat ... 2, egész szalonnát ... 5, pálenkát med. ... 38, seört urna ... 6, ruhát erővel elvittek mely estimáltatot ad ... fl. 296 d. 25, lovat elvittek ... 19, báránt ... 2, bort meg ittak urna ... 9.
Item anno eodem Nagy Tapolcsánhoz mélthósságos fő generális urunk ő excelenciája táborára administráltak
vágót ... 1, abrakot metr. ... 125, házi kenyeret ... 130.
Hogy peniglen azon tábor falujok mellet eltakarodot adtak: kenyeret ... 300, bort urna ... 3.
Anno eodem die 12. decembris Szentpéteri Imre kapitány úr kétt ezer emberrel beszálván hozzájok ottan kétt heteket töltvén költöttek: abrakot metr. ... 224, szénát currus ... 38, szalmás lencsét currus ... 13, ledneket currus ... 29, kenyeret ... 305, szalonnát ... 3, tyúkot ... 223, káposztát urna ... 30, asszu répát metr. ... 24, barant vittek el ... 3, gabonát vittek szedtek veremnél ... 20, ruhát vittek el, mely bőcsültetet ad ... fl. 24.
Item ugyan Szentpéteri Imre urnak adtanak egy szekeret, négy lovat, melyet oda is vesztet.
Anno 1704 die 29. martii méltóságos generális gróff Forgács Simon úr ő nagyságha Galgóczrul Nittra felé utazásában meg hálva nálok költöttek: kenyeret no. ... 25, abrakot metr. ... 94, báránt ... 3, szénát currus ... 10,

13. strana
vajat med. ... 12, tyúkot ... 9, tikmonyát ... 159, szalonnát libr. ... 95, seört med. ... 195, pálenkát med. ... 12.
Anno eodem die 7. maii hogy méltósságos fő generális uronk ő excellentiája tábora Lévához ment Szeredbül vittek el: báránt ... 8, malaczot ... 30, kenyeret adtanak ... 130.
Item anno eodem Nittrai ploquada szüksegire administráltak: kenyeret ... 799, vágót ... 72.
Item ugyan azon ploquadábul kétt százon álgyúk eleiben menvén subsistáltak nálok, adtak: kenyeret ... 64, húst libr. ... 12, tyúkot ... 28, ludat ... 3, vajat med. ... 3 ½, tikmonyát ... 105, seört med. ... 26, túrot libr. ... 28.
Anno eodem Leopold alat lévő táborba el hordották szénájokat ad ... fl. 400.
Kapitány Farkas Sándor úr hajdúira bor költ el urna ... 8.
Ilosvai Abraham kapitány úr hajúira adtak bort urna ... 3.
Tatároknak adtanak juhot ... 1, eöreg vágót ... 1.
Item Priny Miklos úr ő nagyságha katonainak kéntelenítettek adni vágót ... 1.
Item Leopoldi obsidiának solváltatása alkalmatosságával gyüvő s menő hadakra költöttek más egyéb akkori kárvallásikon kívül: soót med. ... 200, köles kását med. ... 888, gyertyát no. ... 504, becskával sört ittak meg erővel ... 1.

14. strana
Anno 1705 die 13 martii Bossányi János kapitány úr kétt zászlóallja katonasággal bészálván falujokban, harmadnapig ottan létekben adtanak: kenyeret no. ... 90, szalonnát libr. ... 203, tyúkot ... 11, tikmonyát ... 45, seört med. ... 60, pélenkát med. ... 6, abrakot metr. ... 19.
Anno ut supra die 7. aprilis Nyárai László kapitány úr hajduinak adtanak: kenyeret ... 2, szalonnát libr. ... 14, pálenkát med. ... 1 ½.
Anno eodem Gellért Imre vicekapitány úr száz lovassal substistálván üzbéghi lakosoknál költöttek is reájok:
kenyeret ... 62, szalonnát libr. ... 48, tyúkot ... 16, vajat med. ... 11, tyukmonyát ... 92, tehén húst libr. ... 98, seört med. ... 55, pálenkát med. ... 6, sajtot libr. ... 12, soót med. ... 10.
Item 10. junii anni eiusdem Ocskay László kapitány úr házas társa ennyhány lovas katonával bészálván adtanak is: kenyeret ... 21, húst libr. ... 18, szalonnát libr. ... 25, tyúkot ... 9, vajat med. ... 8, bort med. ... 7, sört med. ... 38,

15. strana
pálenkát med. ... 3, soót med. ... 4, sajtot libr. ... 12, tyúkmonyát ... 56.
Item 12 junii anno quoque eiusdem Prinyi Miklos úr eő nagyságha 200 lovas katonával nálok substitálva praestáltak: kenyeret ... 56, hús̈t libr. ... 197, szalonnát libr. ... 38, tyúkot ... 12, vajat med. ... 12, tyúkmonyát ... 196, bort med. ... 13, seört med. ... 325, pálenkát med. ... 22, sajtot libr. ... 45, soót med. ... 10, borsot libr. ... ¼.
Item anno 1706 22. augusti vicekapitány Gellért Imre úr szolgái lovakkal edgyüt bészalván hozzájok quartélba mellyekre kétt hétig költöttek: abrakot metr. ... 19, kenyeret .no. ... 198, hús̈t libr. ...128, pálenkát med. ... 1, sörre s borra ... fl. 2 d. 50, szénát 11 lóra currus ... 11.
Item anno eodem die 18. septembris Fodor László kapitány úr ezerebeli nálok megszállot 40 személy hajdúra és tisztre harmadnapigh költöttek : kenyeret ... 23, szalonnát libr. ... 18, tyúkot ... 49, vajat med. ... 10, sajtot libr. ... 4, tikmonyát ... 236, pálenkát med. ... 2, seört med. ... 40.

16. strana
Anno eodem die 16. decembris artholonaibeli 15 személy lóval 30 eötöd napigh nálok lévén adtanak abrakot metr. ... 24, szénát elegendőt, lovak mellett levőknek ennyi .
Item anno 1707 3. januarii óbester Vincler úr három zászlóallja hajdúi substitálván esét (esett) költségek reájok
kenyeret ... 79, szalonnát libr. ... 169, abrak metr. ... 6, vaj med. ... 4, só med. ... 12, pálenka med. ... 1.
Mind ezeken kivül ab anno 1703 die 26. novembris usque ad anno 1706 diemque 24. aprilis föl s alá járókra kiknek neveket meg nem tanulhatván, egyszer is másszor is eset költségek és tőlök károk az aláb föl teőtt mod szerint, adtanak: kenyeret ... 3410, abrakot metr. ... 1620, szalonnát libr. ... 574, tyúkot no. ... 2384, vajat med. ... 105, ludat ... 152, rosot metr. ... 108, bort med. ... 506, seört becskével ... 55 med. ... 33, pálenkát urna ... 9, csikor med. ... 55, káposztát urna ... 6, asszu répát metr. ... 6, erővel vittek el juhot no. ... 49, disznót ... 49, malaczot ... 65, kapdostak el, ruhát valentés ... fl. 50 d. 30,

17. strana
adtanak kolbászt ... 1128, sót med. ... 309, gyertyát ... 504.

Kiss Sallay[253] eskütt Bliszka Mihály hite szerint asseverallya, hogy anno 1703 in decembris Pongrácz János kapitány úr katonáival nálok lévén gabonás vermeket nyitottak föl mellyekbül szedtek ki maga az vetézlő rend
árpát metr. ... 326, zabot metr. ... 114, lisztet metr. ... 162, asszu répát metr. ... 46, lencsét metr. ... 5, sajtot libr. ... 100, vajat med. ... 21, borsót metr. ... 5, mihet törtek feöl kassal ...32 valentés fl. 96, lencsét, ledneket étettek meg orgias ... 30, vermekbül föl szedtenek, ruhát és más féle eszközöt meghértek volna ... fl. 183 d. 40.
Falujokat föl gyújtva, rész szerint még égett, melyben eset kár légaláb in ... fl. 400, káposztájok égett meg urna ... 48.
Item anno 1705 16. decembris artholéniabeli 14 lovakat hozzájok bé szálitván eöt nap alatt költöttek reájok: abrakot metr. ... 12, eöt legénynek szalonnát libr. ... 25, kenyeret libr. ... 50, szénát currus ... 2, tyúkot ... 2, ludat ... 1, tykmonyát ... 20.
Item anno 1704 circa festum sancti Michaelis archangeli tatárságh hozzájok bé szálván adtanak nekik: abrakot metr. ... 31, ludat ... 22, tyúkot ... 28,

17. strana
tyúkmonyát no ... 203, vajat med. ... 12.

[253] Tekovské Lužianky dnes Tekovské Lužany

Item Ocskay László kapitány úr in anno 1705 die 1. januárii 40 katonával bészálva hozzájok költöttek meg hálásokban: kenyeret ... 12, tyúkot ... 15, szalonnát libr. ... 20, abrakot metr. ... 20, szénát currus ... 2.
Item anno 1706 18. septembris Fodor László kapitány úr 20 hajdúi harmadnapigh nálok létiben költöttek: kenyeret ... 120, húst libr. ... 60, tyúkot ... 8, vajat med. ... 3.
Item in commitatum ab ingressu inclitae militiae ad annum 1707 föl s alá járó vétézlő rendre költségek eset és kárvallások aláb nevezendőkben: kenyér ... 3990, hús libr. ... 423, szalonna libr. ... 719, juhot vittek el erővel ... 16, seörtést no. ... 20, abrakot adtanak metr. ... 812, tyúkot ... 425, ludat ... 30, vajat med. ... 30, tyúkmonyát ... 2598, sajtot libr. ... 375, bort med. ... 93, seört med. ... 1504, pálenkát med. ... 212, borsot libr. ... 3.
Szénájokat hordoták el Mocsonokhoz és Nittrához orgius ... 68.

19. strana
Feolső Recsény[254] bíro Hladi András és eskütt Odmerag Márton iudicálták, hogy mélthósághos generális Bottyán János úr eő nagyságha anno 1706 die 28. oktobris hadával edgyüt a tájékán lévén adtanak, s magok is vittenek el: abrakot metr. ... 150, öltek meg tyúkot ... 270, ludat ... 20, bort erővel vittek el urna ... 14, hizlaló ártánt öltek el ... 9, szénát etettek meg currus ... 8.

Alsó Recsényi[255] bíró Malicsky György és eskütt Majdan György hitek szerint presentáltak, hogy midőn anno 1703 in decembris méltóságos generális úrak Károly Sándor úr eő nagyságha praecedálva következendő képpen gróff Székessy Bercsényi Miklos úr eő excellentia tábortul Szered felé költözvén akkoron szenvedtek aláb irt illyekin károkat: abrakot erővel vittenek el, és magok is adtanak metr. ... 224, húst libr. ... 420, kenyeret ... 250, bort urna ... 5 med. 4, palenkát med. ... 104, seört urna ... 8, tyúkot ... 173, vajat med. ... 64, tyúkmonyát ... 600, sajtot libr. ... 100, juhot ... 10, pálenka égető vasfazikat ... 2, ártánt ... 14, szalonnát ... 14, borjút ... 1, ruhát vittek ell böcsülvén ad ... fl. 30, sót med. ... 100, tehén bőrt ... 2,

20. strana
fakó szekeret ... 3, sarut paria ... 3.
Anno 1705 die 25. februarii, Illósvay Imre kapitány úr népivel bészálván hozzájok kik is ottan három napot töltöttek, vermekbül szedtek feöl: őszi gabonát metr. ... 303, árpát metr. ... 84, zabot metr. ... 57, adtanak vágót ... 2, valentes fl. 20, tyúkot ... 100, pálenkát med. ... 100, adtanak az lakosok abrakot metr. ... 100.
Item anno 1706 die 28. octobris emlitet generális Bottyán úr ő nagyságha népestül be szálván hozzájok szedtek föl minden féle gabonat metr. ... 733, sertést öltek el no. ... 92, tyúkot ... 456, ludat ... 15, sákot[256] vittek el ... 58,
méhet döbönnel ... 4, szántó vasakat csoroszlyákkal ... 4, más rendbeli vasat in ... fl. 20, szénajokat és más féle jó szuréseket meg etettek currus ... 20, gazda embernek valo szerszamot rontottak el, mely még írt ... fl. 50,
rontottak el palenkás katlant ... 3, bort ittak meg urna ... 2 ½, pálenkát med. ... 10.
Item per revolutionem anni proxime preteriti 1706 föl s ala járó vitezlő rendre költöttek: abrakot metr. ... 100,
ahoz kenyeret ételt s italt in ... fl. 100.
Item eotum prescribált generális Bottyán úr eő nagyságha hada tekéntetes nemzetes vitézlő Sándor Menyhárt úr kastélyábul hordottak el : rosot metr. ... 230, árpát metr. ... 80.

[254] Horné Rišňovce, Rišňovce
[255] Dolné Rišňovce, Rišňovce
[256] správne zsákot

Elecskei seörfőző házákbul árpát metr. ... 22,

21. strana
ó bort urna ... 6, új bort urna ... 5, seört urna ... 4, seörtést öltek meg ... 60, hizlaló ártánt ... 8.
Item lencsét, lisztet, vajat, baromfiat, és más féle élést .
Az kastélyban kályháit, armáriumokat és más féle accestoriumakat el hordottak s el rontottak, aestimáltatot ad ... fl. 500.
In toto azon eő kegyelme kárvallási ... fl. 1084.
Item ugyan emlitet hadak megint Sándor Menyhárd úr tisztartójának és ispánynyának akkoron tettetük illyetin aláb irt károkat: ittak meg borokat úr ... 3 ¼, tokba való puskát párt ... 1, nyerget szerszámostul, szántó vasat újat ... 2, hizlaló ártánt ... 3, magló sörtést ... 2, tyúkot ... 80, ludat ... 2, pokát ... 1, vas békót ... 1, árpát metr. ... 44, aestimálván károkat ad fl. 127.
Iten ugyan akkoron más rendbeli ispánnyának vittik el: dolmányat ... 2, szürét ... 1, csizmát párt ... 1, söveget ... 1, rosot metr. ... 30, mely kár extendaltanak ad f 58.
Nem külömben néhai nemzetes Sándor Ádam úr eözvegye Alsó Récsényi házánál töbször is emlitet generális Bottyan úr eő nagyságha hadaitul szenvedet illyen aláb specificált károkat, hordottak el: zabját metr. ... 206,
árpát metr. ... 30,

22. strana
bort urna ... 19, egy főzelik seört mely meg írt ... fl. 72, kacsát ... 8, tyúkot ... 107, vas katlant ... 1, egy szekérre valo vasat, kúthoz valo láncot, méhet kassal ... 1, seört becskával ... 2, pálenkát med. ... 12, ártánt ... 5, rosot metr. ... 12, ködmönt ... 1.
Meghírt asszony serfőzőinek vittek el ház igasságát. és más egyébb leplét **cons**...vét ex f 40, böcsülvén ezen föllyeb irt kárvallásit ad ... fl. 732 d. 25.

Keletsényi [257]lakosok bírája Csontos István esküttye Szivák Mihály hitek szerint mondván, hogy anno 1705 in augusti Révay Imre és Csery Imre kapitány uramék eő nagyságha s kegyelme Leopoldi ploquádba levő hadai tettenek kárt mezejekben: abrakban metr. ... 1000, kassal méhet törtek föl ... 1, vittek el juhot ... 2, seörtést öltek meg ... 4, kecskét ... 4, szekeret vittek el ... 1.
Item generális Bottyán úr eő nagyságha anno 1706 die 28. octobris hadastul hozzájuk beszálván, ittanak meg
bort úr na ... 5, seört úr na ... 2 ½, etettek meg abrakot metr. ... 80, tyúkot ... 100, ludat ... 3, sákot vittek el ... 7,
szántó vasat ... 1.

23. strana
Nemes Kürti [258] bíró Bixadszky György és esküttye Rodics Mátyás hitekkel asseverálván. Midőn méltóságos fő generális urunk ő excellentiája anno 1703 circa initium decembris Pusta Kürtnél táborostul telepödve lett volna, rész szerint akkorbeli károk, rész szerint peniglen azonnal subsequált condescensiokra es transenakra tött költségek következendő képpen specificáltatnak és hordottak el :
szénajokat currus ... 16, zabot hordottak el, attanak is metr. ... 227 ½, buzát metr. ... 2 ½, hizott ártánt öltek meg no. ... 20, dolmányt, ködmönt és más féle ruhát vittek el valeor ... f 59, fakó szekeret ... 4, lovat ... 6, húst adtak libr. ... 89, tyúkot ... 90, sót med. ... 27, vajat med. ... 18, hosszú puskát vittek el ... 5, bort hordottak el úrna ... 34 ½, az helység maga adot bort

[257] Kľačany
[258] Zemianske Sady

diversis vicibus med. ... 514, házi kenyret ... 229, tyukmonyát ... 104, pénzt költöttek az hadakra és szalvardára ... fl. 59.
Item anno 1706 in julii kapitány Ebeczky István úr edgy fő hadnagya bészálva hozzájok 100 lova személlyel adtanak: kenyret ... 100, hús libr. ... 200, tyúkot ... 60, tyúkmonyat ... 100, vajat med. ... 10, sót költöttek med. ... 12, seört med. ... 400, pálenkát med. ... 20, abrakot metr. ... 80.

24. strana
Item magok ugyan azon katonák mezejekben csépölték el zabjokat, árpájokat, cruces ... 50.
Anno eodem circa festum Simonis et Judae, Balogh István és Somogyi kapitány uramék circiter 25 zászlóallja katonáira költöttek kétt ízben : kenyeret no ... 650, húst libr. ... 500, abrakot metr. ... 320, bort med. ... 300, vajat med. ... 10, ludat ... 13, tikmonyát ... 220, tyúkot ... 50, magok erővel öltek el tyúkot ... 1000, lisztet vittek el metr. ... 15, seörtést ötek el ... 5, pinczét föl törvén bort vittek el urna ... 3.
Item anno eodem cum in octobris colonellus Vincler úr egy hadnagya zászlós gyalogsággal nálok meg hálván kikre költöttek: házi kenyeret ... 30, húst libr. ... 100, tisztek bort med. ... 20, sót med. ... 20, tyúkmonyát ... 60,
vajat med. ... 4, abrakot metr. ... 3.

Salgocskai[259] bíró Tvrdusek László és eskütt Denka Ádam hitekkel bizonyiták, hogy anno 1703 circa initiu decembris méltóságos fő generális urunk ő excellentiája táborának letelepedésekor az hadak erő s hatalommal vittek el: lovat ... 4, eökört ... 5, tehenet ... 7, juhot ... 15, hizlalt ártányokat ... 25, pinczéket föl törvén bort ittak meg urna ... 60, őszi gabonát hordottak el metr. ... 60,

25. strana
kétt verembül szedtek föl zabot metr. ... 100, méheket törtek föl döbönnel ... 40, fakó szekeret vittek el ... 7,
farhámokat vittek el böcsülvén ad ... fl. 15.
Item circa finem januarii anni 1704 generális Buday János úramra és kétt zászlóallja katonáira három napig költöttek: kenyeret ... 200, húst libr. ... 200, tyúkot no. ... 50, ludat ... 12, vajat med. ... 4, tyukmonyát ... 100, abrakot metr. ... 60, bort med. ... 200, pálenkát med. ... 15, étczakának idején penczét föltörték ittak meg bort urna ... 7, erővel vermet még nyitva szedtek ki abrakot metr. ... 60.
Anno 1706 circa finem septembris colonellus Vincler úr hadnagya egy zászlós gyaloggal meg hálván nálok adtanak is : kenyeret ... 50, húst libr. ... 100, seört med. ... 100, pálenkát med. ... 10, tiszteknek bort med. ... 14,
abrakot metr. ... 3.
Item anno eodem 28. octobris generális Bottyán úr eő nagyságha nem külömben Balogh István, Somodi Ferencz és Loczy kapitány úramek eő kegyelmek ezrei nálok és a tájékan lévén költöttek : kenyeret ... 100, ludat ... 36,
tyúkot ... 305, húst libr. ... 200, bort ittak meg urna ... 4, erővel öltek meg juhot ... 5, hizlalt ártánt ... 1.
Loczi úr hajdúi loptak el pénzt ... fl. 26.

26. strana
Puszta Kürti [260]Dajovcsik Márton és eskütt Német Lukáts hitek szerint mongyák, midőn méltóságos feő generális urunk ő excellentiája anno 1703 circa initium decembris táborával

[259] Šalgočka
[260] Pusté Sady

határjukban telepedett le volna, szenvedtek illyen karokat es hordottak el: szénát, lencsét, ledneket currus ... 200, zabot metr. ... 306, ,arpát metr. ... 252, búzát metr. ... 97, kenyeret vittek el erővel ... 684, tyúkot és récsét ... 315, tehén húst hordottak el libr. ... 442, bort ittak meg med. ... 555 ½, hordós borokat vittek el urna ... 118 ½, eczetet urna ... 14, hizott ártánt öltek el ... 56, eöreg juhot ... 14, szarvas marhát öltek meg ... 7, soót med. ... 97, ludat ... 16, szekérbe valo kereket vittek el ... 23, szekeret egészet ... 1, méheket törtek feöl kassal ... 2, malmot el rontva ... 1, melynek minden vasat eskőzit elhordták, ruhát az kit erővel el vittek böcsültek ad ... fl. 120, gazdasághoz való eszközöket, vasakot, boros és sörös urna hordójokat az kiket el hordottanak böcsülték ad fl. 196.
Item midőn az tábor anno 1704 pünkösd tájban Vágon túl való földrül Nittra felé költözöt volna, akkoron az hadak vittenek el: baránt no. ... 56, eöreg juhot ... 39, tyúkot ... 200, ludat ... 46, sertést öltek el ... 23, eöreg szarvas marhát ... 5,

27. strana
vontató szekerekbül vittek el lovakot 4, böcsülvén ad f.l. .... 32.
Anno 1705 die 2 februarii méltóságos generális gróff Esteras Antal úr ő excellentiája hadai számára Sopornyira hordottak el szénát currus ... 78.
Item anno eodem Balogh Istvan úr ezerébül valo Andraszky nevű fő hadnagy úr lovaira számára Sentére vittek el: szénát currus ... 6, árpát metr. ... 24.
Item eotum Illosvay Imre kapitány úr három zászlóallja katonái vittek el: rosot metr. ... 172, zabot metr. ... 11.
Item Géczi Gábor kapitány úr tíz zászlóval nálok subsistálva öltek meg : tyúkot ... 255, ludat ... 13, malaczot ... 15, abrakot érettelk meg metr. ... 67.
Item kapitány úr Eszsze Tamás úr semptei passuson lévén hajdúi öltenek meg, el is vittík: eöreg szarvas marhájokat ... 7.
Item Ebeczky István kapitány úr katonái Jókánál vontató szekérbül el vittek lovat ...1 böcsülvén ad ... fl. 12.
Item Szepessi Tamás nevő Ocskay László kapitány úr hadnagya vontaló szekerbül lovat vittek ... 1 böcsülvén ad fl. 12 d. 75.
Item ugyan ezerbeli katonák vettek el lovat ...fl. 29.
Méltóságos Esterás Daniel úr ő nagyságha katonai nem külömben vittek el lovast ... fl. 13.
Anno eodem in augusti mélthóságos fejedelem kegyelmes urunk táborával Patánál lévén az hadak el hordottak
árpájokat, zabjokat, lencsejeket és lednekjeket, rosot csépöltek el cruces ... 350.
Anno 1706 Vincler kapitány úr maga ezerével in augusti Semptei passuson lévén, onnéd Nittra várába is változva káposztájokban és más felé jószángokban tettenek kárt ad ... fl. 90.

28. strana
Item Barkóczy Ferencz úr eő nagyságha Ohacs Péter nevő hadnagya, 68 lovassal beszálva harmadnapig náluk létekben adtanak: bárány húst libr. ... 120, tehén húst libr. ... 47, bort med. ... 37, seört med. ... 207 ½, pálenkát med. ... 14 ¼, zabot med. ... 61 ½, árpát metr. ... 9, kolbászt ... 14.
Anno 1706 12. januarii Dyetrekőy Borbély Imre 16-tod magával ostromolván kapujokat, hogy bé nem bocsáltották meg leőtt egy legént, melytül borbélynak füzettek ... fl. 18.
Item anno et mense quibus immediate supra méltóságos fő generalis urunk eő excellentiája Ungváry kapitánya cum personis 27 substitálon nálok adtanak: abrakot metr. ... 8, húst libr. ... 27, bort med. ... 2, sört és pálenkát ... d. 18.
Item eodem die 28. februarii Szalay Páll kapitány úr 25 katonai megszálván adtak: zabot metr. ... 16, ártány húst libr. ... 24, bort és seört ... fl. 3 d. 12.

Item anno ut supra, die vero 7 martii colonellus Révay Gáspár úr eő nagyságha három hadnagya és 176 hajdúja beszálva költöttek reájok: disznó húst libr. ... 116, kenyeret ... 54, abrakot metr. ... 2, bort med. ... 16, pálenkát med. ... 2.
Item 3. augusti Ebeczky István kapitány úr fő sztrásamestere Illóvay György úr három zászlós katonával nálok meg hálván adtak: kenyeret ... 126, húst libr. ... 135, tyúkot ... 143,

29. strana
ludat ... 5, vajat ... 23, tyúkmonyát ... 2083, sót med. ... 30, bors költ él libr. ... 1 ½, baránt vittek erővel ... 11, abrakot etettek meg metr. ... 138, bort és seört ittak meg ... fl. 13 d. 50, mezejekben csepőltek rosot cruces ... 10
árpát cruces ... 29, szénát etettek meg currus ... 15.
Item anno eodem die 16. septembris Lusinszky kapitány úr eő kegyelme Metnyanszky nevő hadnagya maga katonáival substitalva nálok, költöttek húst libr. ... 190, kenyeret ... 34, ludat ... 4, tyúkot ... 28, tyúkmonyát ... 122, sört med. ... 128, abrakot metr. ... 49, sót med. ... 10 ½,vajat med. ... 8 ½, pálenkát med. ... 5, borsot és sáffránt ... d. 70, tisztnek bort ... fl. 2 d. 15.
Item anno quoque eodem die 30. octobris Somodi Ferencz kapitány úr Branyik nevő hadnagya katonáival meg hálván nálok az katonák öltenek meg: tyúkot ... 30, malaczot no. ... 10, abrakot adtanak metr. ... 30, vajat med. ... 1.

30.. strana
Item eodem anno 1. novembris méltóságos generális Bottyán úr eő nagyságha és Balogh István kapitány úr eő kegyelme kétt ezer embert nálok meg hálván adtanak tiszt úraméknak konyhájokra:
tyúkot ... 4, ártán húst libr. ... 9, vajat med. ... 2, borsot es sáffránt ... d. 50, bort med. ... 116, abrakot metr. ... 10, pálenkát med. ... 1 ½.
Item die 27. novembris Szilady N. nevő hadnagy és zászlótartója Sóss János katonáikkal subsistálva nálok, azokra költöttek: kenyeret no. ... 40, húst libr. ... 54, tyúkot ... 30, bort med. ... 39, seört med. ... 190, abrakot metr. ... 21, pálenkát ... fl. 1.
Item 16. decembris Palocsay úr eő nagyságha ezerebeli Szőlőssy István kapitány úr három zászlóval megszálván nálok leőt költségek: kenyér ... 52, ártány hús libr. ... 107, vaj med. ... 3, tyúk no. ... 2, seör med. ... 194, abrak metr. ... 46, páleka ... f 2 d 35, bor med. ... 13, tyúkmony ... 10.
Item anno 1701 die 5. januarii Géczi Gábor úr ezerbeli hadnagy Kurucz Márton úr zászlóstul meg hálván költöttek reájok: kenyeret no. ... 15,

31. strana
húst libr. ... 56, vajat med. ... 6 ½, sajtot libr. ... 10, seört med. ... 59, abrakot metr. ... 19, tyúkmonyát ... 19
pálenkát med. ... 2, mézet ... d. 25, bort med. ... 4.
Item die 6. januarii Balogh István kapitány úr ezerébül való tiszt Andránszky úr 10 személlyel subsistálván nálok adtak: kenyeret ... 2, húst libr. ... 5, tyúkot ... 1, bort med. ... 6, abrakot metr. ... 3.

Patai[261] bíró Skorécz János, esküt Prasznovszky Mihály hitek szerint vallyák, hogy midőn méltóságos fő generális urunk ő excellentiája anno 1703 circa initium decembris táborával Puszta Kürtnél megtelepedet volna, azon hadak excursioi miatt szenvedtek károkat ad ... fl. 1076.
Ocskay László kapitány úr nálok másik éjjel katonasággal meg hálván akkorbeli károkat s költségeket böcsülték ad ... fl. 140.

[261] Pata

Item anno eodem nagy karácsony napján eörebbik Raymanus Máttyás és Bottyáni Ferencz úramék katonáikkkal edgyüt nálok meg hálván költöttenek: húst libr. ... 178, bort med. ... 280, seört med. ... 112, kenyeret no. ... 40,
abrakot metr. ... 30, szénát böcsulvén ad ... fl. 7.
Item méltóságos említett fő generális urunk ő excellentiája udvari tisztje Csicseri Ferencz úr nálok lévén quartélyban , költöttek asztalára egyszer ... fl. 10.
Említett Csicseri úr fia ugyan azon qvartélyben 8 hétig nálok lévén

32. strana
költöttek húst libr. ... 428, bort med. ... 444, palenkát ... fl. 1 d. 20, tyúkot ... 18, abrakot metr. ... 70, kenyeret no. ... 110, kutyáira kenyeret no. ... 200, szénát in ... fl. 10.
Item Illosvay Imre úrnak vontatónak adtak lovat 1, mely oda is maradot.
Item anno 1704 die 13. februarii Györki Adam kapitány úr három zászlós katonával meg hálván nálok adtanak :
húst libr. ... 300, bort ittak meg urna ... 13, zabot metr. ... 225, kenyeret no. ... 60, szénát currus ... 5.
Item die 16. junii anno 1704 méltóságos generális Károly Sándor úr ő nagyságha bagásiája 16 lóbul és 30 személybül állókra negyed napig leöt költségek: hús libr. ... 95, tyúk no. ... 32, vaj med. ... 5, kenyér no. ... 40, tyúkmony ... 300.
Item die 28. junii Becskeházi Sigmond úr egy lovas, másik gyalogh sereggel náluk kétt napot töltvén költöttek is: húst libr. ... 300, bort med. ... 8, tyúkot ... 71,vajat med. ... 10, abrakot metr. ... 12, pálenkát med. ... 21, sajtot libr. ... 10, kenyeret libr. ... 800.

33. strana
Anno 1704 die 19. septembris Madocsányi N. kapitány úr meghszálván zászlós katonával egy nap s egy éjjel leött költségek: hús libr. ... 99, bor med. ... 236, tyúk no. ... 25, vaj med. ... 4, kenyér libr. ... 400, abrak metr. ... 32.
Item 4. decembris Szentiványi János úr egy étszaka megh hálván katonáival költöttek: húst libr. ... 200, bort med. ... 42, tyúkot no. ... 5, kenyeret in ... fl. 4, lovaikra, vontató marháikra abrak széna ... fl. 8.
Item Nagy Szombathi harcz után más nap bészálva három ezer katona szábad dispositiójokbul ettek meg
húst libr. ... 3000, bort in ... fl. 16, zabot etettek meg metr. ... 800, házi kenyeret ... 1000.
Item die 29. decembris méltóságos Esteras Antal generális úr ő excellentiája ezerivel kétt napot töltvén költöttek: húst ... 200, zabot metr. no. ... 400, házi kenyeret no. ... 1000.
Anno 1705 die 16. januarii Illosvay Imre kapitány úr maga ezerivel bészálván, nem külömben azután is két izben nálok subsistálván tettenek költséget: húst centenarius no. ... 40, szalonna libr. no. ... 200, zab metr. no. ... 600, házi kenyér no. ... 200, vermekbül ruhát szedték ad ...fl. 45 böcsülvén.

34. strana
Item die 22. januarii tatárok meg hálván nálok költöttek: húst libr. ... 100, abrakot metr. ... 50, kenyeret no. ... 20, szénát currus ... 2.
Item die eadem kegyelmes fejedelem urunk kétt zászlós karabélyos katonái három napot töltvén nálok, adtanak:
húst libr. ... 600, bort med. ... 600, abrakot metr. ... 100, szénát currus ... 100.
Item Kostyan Miklós commisárius urnak compulsive adtanak kenyeret ... 800.
Item 12. martii 1705 Ebeczky Ádám vicekapitány úr ezerivel hozzájok bészálva költöttenek: húst libr. ... 800, szalonnát libr. ... 200, abrakot metr. ... 200, házi kenyeret no. ... 1500, szénát currus ... 10.

Item 15 novembris anni eiusdem Darvas Mihály fő comissarius úr 12 személy németnek assignálta volt falujokat quartélyul 31 napiglan: húst libr. ... 372, kenyeret no. ... 196, kétt lóra abrakot met. ... 8.
Item midőn méltóságos fejedelem kegyelmes urunk Leopoldnak meg szállására ment volna , az hadak akkoron öltek s vittek el: juhot no. ... 57, báránt ... 172, seörtést ... 44.
Item 1705 circa februarii Mariássi Páll úr kétt zászlos katonával bészalván, nem külömben másszor is hozzájok viszsza tervén költöttek : húst libr. ... 400, kenyeret no. ... 60, zabot metr. ... 50.

35. strana
Item kegyelmes fejedelem urunk táborával in augusti, patai mezőben megszálván, onnéd el menvén Veres Kő felé, és viszsza tértekben csépötek el az hadak: tiszta buzát cruces ... 74, kétceresbuzát cruces ... 148,
árpát cruces ... 202, zabot cruces ... 504, szőlő hegyekben akkoron teött károkat böcsülték ad ... fl. 400.
Item anno 1705 die 4 junii Rétey György kapitány úr ezerébül kétt zászlós katona meghálván nem különben ugyan emlitet kapitány ezerestül 11. oktobris anni eiusdem bészálva, három napot töltöttek nálok mellyekre költöttek: húst libr. ... 464, abrakot metr. ... 98, tyúkot ... 24, vajat med. ... 24, ludat no. ... 28.
Item anno eodem 14. junii Prényi Farkas úr eő nagyságha Hevessi Páll nevő fő hadnagya katonáival subsistálva adtanak: húst libr. ... 71, kenyeret libr. ... 145, vajat med. ... 5, seört med. ... 20.
Item 24 mensis et anni eiusdem méltóságos generális Esteras Antal úr eő excellentiája 40 katonája nálok meg háltak, adatot nekik: hús libr. ... 40, kenyér ... 12.
Item ugyan emítet méltóságos úr bagásiájának adatot kétt nap alat: hús libr. ... 70, kenyér no. ... 40, tyúkmony ... 20.
Anno eoden 26. junii Géczi Gábor kapitány úr ezerebeli Tott János nevő fő hadnagya zászlóstul beszálván, adtanak: tehén húst libr. ... 100, kenyeret no. ... 30.

36. strana
Anno 1705 die 21. egy német óbester maga embereivel kapákot válogatva, kapájokat vittek el no. ... 30,
melyeket Esztergom eleire vittek.
Anno eodem 28. junii kapitány Bertóty Sigmond úr 15 katonáira őt nap alat költöttenek: húst libr. ... 57,
kenyeret no. ... 25.
Anno 1706 die 28. aprilis Ebeczky Ádám vicekapitány úr kétt zászlós katonával meg hálván, adatot nekiek:
hús libr. ... 20, seör med. ... 100, kenyér no. ... 60, tyúk ... 15, vaj med. ... 8, pálenka med. ... 12, abrak metr. ... 30.
Anno eodem 14 maii egy gyalogh hadnagy kék ruhában akkoron recrutált 150 hajdúval nálok meg hálván adtanak: húst libr. ... 150, seört med. ... 90, pálenkát med. ... 20, tyúkot no. ... 15, vajat med. ... 12, kenyeret ... 75.
Anno eodem 15. junii méltóságos gróff Csáky Mihaly úr eő nagyságha ezerébül három zászlós katona meg hálván, kiknek is adtanak: húst libr. ... 200, seört med. ... 200, pálenkát med. ... 35, abrakot metr. ... 32, vajat med. ... 4, tyúkot ... 21, kenyeret no. ... 45.
Anno eodem 8. julii Bezeg Imre kapitány úr ezerebül Szentiványi

37. strana
Márton úr három zászlóval méltóságos fejedelem aszszont késérvén és nálok megh hálásokkor adtanak, nem külömben viszsza térésekben is subsistálasokkor praestáltaltak: húst libr. ... 107, abrakot ... 47, seört med. ... 24,
pálenkát med. ... 4, tyúk no. ... 40, vaj med. ... 22, kenyér ... fl. 15, bárányt ... 1.
Anno eodem die 24. octobris Loczy Andras kapitány úr 5 zászló hajdúsággal hozzájok be szálottakra költöttek:
húst libr. ... 800, bort med. ... 7, tyúkot no. ... 60, pálenkát med. ... 5, kenyeret no. ... 150.
Mindezeken kivül föl s alá járokra és az kiknek neveket nem tugyák, költöttek s házoknál s mezejekben kárt vallottak ad ... fl. 2500.

Pogranyi[262] bíró Nagy István és eskütt Szombath Márton hitek szerint adván bé, hogy in anno 1705 die 24. februarii Ebeczky Istvan kapitány úr ezerével hozzájok bészálván, kikre is öt nap alat költöttenek: bort urna ... 10 per fl. 10, facit fl. 100, árpát metr. ... 42, rosot metr. ... 125, zabot metr. ... 95, magok erővel buzát verembül szedtenek metr. ... 25, vágót adtanak no. ... 2, szalonnát libr. ... 300, ludat no. ... 25,

38. strana
tyúkot no. ... 111.
Mihályfi Gáspár úrnak adtanak szalonnát ½ in ... fl. 3.
Item anno et mensi iisdem Szalay Pál kapitány úr ezerinek Ghymes Kosztolánra administráltak: abrakot metr. ... 35, vágót no. ... 2.
Anno 1705 26. augusti kegyelmes urunk eő fejedelemsége Ivánka és Kőröskény között feküvő tábori hadai hordottak el: szénájukat currus ... 61, csépöltek el mezőben árpát, zabot cruces ... 126.
Anno 1706 die 1. et 2. martii Furéssy Gaspár lovas hadnagy nálok lévén 65 személy katonával kiknek adatott:
hús libr. ... 100, tyúk no. ... 4, bor med. ... 89, abrak metr. ... 30, pálenka med. ... 10.
Anno eodem 13. martii Szombatheli Gáspár vicekapitány úr 80 gyaloggal hozzájok bé szálottak kétt nap adatot:
hús libr. ... 200, bor med. ... 32, abrak metr. ... 5.
Item 2. augusti említet vicekapitány úrnak és 100 gyalognak adtanak: húst libr. ... 100, kenyeret libr. ... 200, bort med. ... 32, pálinkát med. ... 12.
Die 7. augusti anno ut supra Váradi Ferencz úrnak és 100 lovas katonáinak adtanak: húst libr. ... 100, bort med. ... 120, abrakot metr. ... 21.
Die 16. augusti Egri Nagy János hadnagy 45 gyaloggal hozzájok bé szálloknak adatanak húst libr. ... 45.

39. strana
Die 19. augusti Kallyai György gyalogh hadnagy eötvenkétt személybül álló hajdúinak adatot hús libr. ... 45.
Die 2. septembris Eperjessi Mihály nevő tisztnek és vele levő 14 hajdúnak adtanak húst ... 14.
Item Priny Ádám uramra és hatt szolgájára kétt hétig költöttek: bort med. ... 56, sört med. ... 168, item bort midőn falubul el mentek ... fl. 8 d. 56, húst libr. ... 86, kenyeret no. ... 42.
Anno 1706 die 24. et 25. decembris Ocskay László kapitány úr ezerebeli Kosztolányi Gergely nevő hadnagya és ötven katonájára költöttek: húst libr. ... 100, bort med. ... 41, abrakot metr. ... 43, sört med. ... 100, pálenkát med. ... 11, ludat ... 1, tyúkot ... 6.

[262] Pohranice

Anno 1707 9. januarii colonellus Révay Gáspár úr eő nagyságha ezerebeli Pongracz János fő sztrásamester úr száz gyaloggal nálok meghálván adtanak: húst libr. ... 100, bort med. ... 7, seört med. ... 18.
Die 18. januarii emlitet Révay Gáspár úr eő nagyságha compaginával, item 25. eiusdem hatt zászlóval bé szálva hozzájok kiknek adatot: hús libr. ... 100, bor med. ... 176, abrak metr. ... 16, pálenka med. .. 8, sör med. ... 70.
Die 4. februarii Vásárhelyi Mihály úr gyalogh hadnagy

40. strana
nyolcvan hajdúval falujokba szállot kiknek adtanak: húst libr. ... 100, seört med. ... 20, pálenkát med. ... 1, kenyeret elegendőt.
Ezeken kivül in anno 1706 föl s alá járókra adtanak: húst libr. ... 750, bort urna ... 17, med. ... 12, szénát currus ... 11.

Köpösdi[263] bíró Sztraka János és esküttye Didia Márton hitekkel asseverallják, hogy anno 1703 circa initium decembris mélthósághos fő generális urunk tábora Puszta Kürtnél megszállot volna az tábori had excurrálván tettenek karokat ez aláb specificalandókat: sört ittak meg urna ...64, szénát vittek el currus ... 100, ruhát ... fl. 120, sót centenar. ... 20 libr. 2, vajat med. ... 101, sajtot centenar. ... 15, tyúkot no. ... 500, abrakot adtak metr. ... 1000, házi kenyeret no. ... 2000.
Item más napon Ocskay László kapitány úr katonái vittek el lovat ... 5.
1704 die 21. januarii Loczi András, Esze Tamás, Farkas Sándor és Révay Imre kapitány uramék 4 ezerrel falujokba beszálván adtanak: vágót ... 8, öltek meg sertést ... 150,

41. strana
juhot no. ... 99, eczetet urna ... 2, tyúkot ... 1000, ludat ... 192, házi kenyeret ... 1500, sót med. ... 2002,
lisztet metr. ... 95.
Item Balogh Istvan kapitány úr hada ruhábul és más félébül tet kárt ad ... fl. 30.
Item Ebeczky István és Géczi Gábor kapitány úramék nálok subsistalván ételbül, italbul és abrakbul költöttek ad ... fl. 40.
Anno eodem in januarii midőn az ellenség portája Sopornira által gyütt volna Ilosvay Imre, Szalai Páll, Pongrácz és Mirey úramék hadakkal hozzájok bé szálva magok az katonák meczettek le: juhot no. ... 210,
seörtést ... 20, kenyeret adtanak ... 2000, abrakot metr. ... 526, szénát szekérrel ... 50, tyúkot ... 300, ludat no. ... 10, sót med. ... 200.
Item Nagy Szombati mezőben leött harcz után négy ezer ember bé szállot hozzájok költöttek: húst libr. ... 4000, seört becskével ... 4, zabot metr. ... 1000, házi kenyreret ... 5000, lovat vittek el ... 1 fl. 15.
Item Leopoldi obsidiónak ideiben adtanak szekereket ott lévő táborra az mint is oda veszet: eökör ... 4,
ló ... 2, szekér ... 2.

42. strana
Anno 1705 die 24. januarii Szentiványi kapitány úr nem külömben Illosvay Imre úr kétt zászlós katonával es annyi tatárokkal negyed napig nálok lakván költöttenek: húst libr. no. ... 850, kenyeret no. ... 290, abrakot metr. ... 1200, szénát szekérrel ... 24, vajat med. ... 19, sót med. ... 200, sört med. ... 800, ludat no. ... 50.

[263] Hájske

Anno menseque iisdem mélthósághos generális Esteras Antal úr eő excellentiája bagásiája beszálván melyre hatt hétig adatot: hús centenar. ... 22 libr. 8, házi kenyer no. ... 596, széna currus ... 56, tyúk ... 180, vaj med. ... 40, só med. ... 600, eczet urna ... 8, tyúkmony ... 400.
Eö excellentiája hoffmestereinél veszet kétt szekér valentes ... fl. 34.
Anno ut supra die 29. maii mélthósághos generális Károly Sándor úre ő nagyságha bagasájára hatt hétig leött költségek : hús libr. ... 698, kenyér no. ... 200, tyúk ... 100, vaj med. ... 39, tyúkmony ... 1000, eczet urna ... 2.
Item eodem anno kegyelmes urunk Pudmenczi harczrul meg térvén az hadak mezöbe el csépöltek: abajdócz gabonat cruces ... 305,

43. strana
árpát cruces ... 101, zabot cruces ... 404, kölest cruces ... 2, báránt vittek el ... 85, juhot ...29, lovat ... 1, valente ... fl. 15, eökret ... 1 , valente ... fl. 15, szekeret ... 1, valente ... fl. 15.
Item anno eodem méltóságos fő generális urunk ő excellentiája Nittra felé menvén és onnéd viszsza térvén hét zászlóval kétt rendbeli subsistentiára adtanak: vágót no. ... 6, zabot metr. ... 200, seört urna ... 16, házi kenyeret no. ... 216.
Anno 1705 24. julii Szentiványi Mártony úr négy zászlóval bé szálott hozzájok negyed napig ott lévén mindenestül, fele elment tőlök, kétt zászlóallját kétt hétig tartottak aláb irt költséggel: ettenek meg húst centenarum ... 20 libr. 15, tyúkot no. ... 200, kenyeret ... 808, sót med. ... 400,tyúkmonyát ... 500, vajat med. ... 50, sajtot libr. ... 200.
Anno eodem Rétey György kapitány úr 4 zászlóval meghálván nálok adtak: húst libr. ... 400, kenyeret no. ... 200, sört med. ... 400, abrakot metr. ... 100, tyúkmonyát ... 108.
Die 25. septembris kapitány Loczi úr kétt zászló hajdúja mégh meg hálván nálok kikre költöttek: húst libr. ... 200,

44. strana
seört med. ... 400, kenyeret no. ... 50, sót med. ... 40, vajat med. ... 20, tyúkot ... 22, tikmonyát ... 60.
Anno 1705 die 26. oktobris Prinyi Farkasúr eő nagyságha hatt zászló katonával bé szálván kikre negyed napig költöttek: húst libr. ... 1800, kenyeret no. ... 1000, abrakot metr. ... 400, szénát currus ... 80, vajat med. ... 100
tyúkot ... 200, tyúkmonyát ... 800, sót med. ... 120.
Kapitány úrra eő nagysághára seörre, borra költöttek ... fl. 5 d. 50.
Anno eodem méltóságos generális Bottyán úr eő nagyságha fő hadnagyára kétt zászlós katonára adatot: hús libr. ... 100, abrak metr. ... 32, széna szekér ... 2, vaj med. ... 10, só med. ... 9, házi kenyér ... 50.
Item Tajnay Páll úr kétt zászlós katonával nem külömben Dunánál elfogott comendánsal bé szálottak falujokba mellyekre eset költségek ad ... fl. 95.

Ujlaki [264] bíró és esküttye Nolesovszky Miklos hitek alat declaralták. Midőn in anno 1706 die 6. maii méltóságos fejedelem kegyelmes urunk falujokon Nittra felé által ment volna Arday Mihály kapitány úr ött zászló hajdúsággal meg hálván költöttenek: házi kenyeret ... 200,

45. strana
húst centenárius ... 3, seört urna ... 12, bort med. ... 20, báránt ... 1, vajat med. ... 3, kenyeret no. ... 200, sót med. ... 5, pálenkát med. ... 12.
Anno eodem in maio kegyelmes urunkhoz holandus követ falunkon minek előtte által ment volna, subsistált melynek konyhára valóbul, italbul és abrakbul gazdálkodások exurgál ad ...fl. 16 d. 65.

[264] Veľké Zálužie

Anno eodem 7. maii kapitány Esze Tamás úr Kis Ferencz nevő hadnagya kétt zászlóallja hajdúsággal nálok meg hálván leött költségek: hús centenarius ... 2, kenyér no. ... 80, seör urna ... 6, lúd ... 2, malacz ... 2
vaj med. ... 2, tyúkmony ... 100, só med. ... 3, sajt libr. ... 14, pálenka med. ... 8.
Anno eodem die 26. maii vicekapitány Gellért Imre úr kilencz katonája bé szálván quartélba hozzájok kétt holnapig költségek leölt reájok in ...fl.65.
Die 1 junii Géczi Gábor kapitány úr Tott János nevő fő hadnagya kétt zászlós katonával subsistálva az lakosoknál, költöttek reájok egybül s másbul ad ... fl. 8 d. 75.
Item abrakot adtak metr. ... 15.
Die 8 junii Révay Gáspár óbster úr eő nagyságha ezerebéli Szilassi Dávid nevő hadnagya kétt zászlóallja gyalogossággal meghálván nálok, kikre is költöttenek: húst libr. ... 100, kenyeretno. ... 50, sört med. ... 200,

46. strana
tyúkot no. ... 20, tikmonyát ... 50, vajat med. ... 30, sajtot libr. ... 40, pálenkát med. ... 15.Anno eodem 12. junii Bezeg Imre kapitány úr ezerébül Orday Andras úrra és alatta valóira költöttek ételbül s italbul és abrakbul ad ... fl. 33 d. 66.
Item die 13. junii Nyáray László kapitány úr Bakó Péter nevű hadnagyára és kétt compagina hajdúra leött költségek: ártány hús centenarum ... 1, kenyér no. ... 40, vaj med. ... 3, sajt libr. ... 10, tikmony ... 50.
Anno 1706 die 13. junii colonellus Czellér Urban Grozman Márton nevű laidinomtja kétt zászlós gyaloggal bé szálottak, költöttek: húst libr. ... 150, kenyeret no. ... 50, báránt ... 4, tyúkot ... 50, tikmonyát ... 80, seört urna ... 4, sajtot libr. ... 50, vajat med. ... 5, sót med. ... 6, abrakot metr. ... 8.
Anno eodem 1. julii Ocskay László kapitány úr Horvath György nevő hadnagya és kétt zászlós katonája meghálván, kiknek adatot kenyér, hús, abrak és ital, más konyhára való is ad ... fl. 39 d. 36.
Die 26 julii Semptei passuson lévén Balogh István kapitány úr hordottak el katonái szénájokar currus ... 28.
Anno eodem 30. julii Ebeczky István kapitány úr Szabó István nevű fő hadnagyára és öt zászlós katonára négy nap költöttek: húst centenarum ... 12, bort med. ... 40, pálenkát med. ... 60, tyúkot ... 200,

47. strana
vajat med. ... 36, seört urna ... 16, sajtot libr. ... 80, tikmonyát ... 300, abrakot metr. ... 325, malaczot ... 14
báránt ... 15, kenyeret no. ... 400, hájjat ... d. 45.
Elcsépöltek öszi gabonát cruces ... 100, árpát cruces ... 40, szénájokat vittik el currus ... 15, szőlő hegyekben tettenek kárt ad ... fl. 100.
Anno 1706 die 8. augusti Nittrai porkoláb fia nyolcz hajdúval be szálva hozzájok vett rajtok ...fl. 3.
Item die 10. eiusdem Balogh Istvan kapitány úr bagásiájának adtanak abrakot metr. ... 20.
Anno eodem 26. octobris generális Bottyán János úr eő nagyságha és óbester Balogh István úr katonainak adtak abrakot metr. ... 150.
Anno eodem 25. decembris vicekapitány Tanka János ura és három ház hajdúira Nyárai László úr ezerébül valókra költöttek: húst libr. ... 300, kenyeret no. ... 100.

Mocsonoky[265] bíró Nagy Mihály, esküttje Balla István hitek szerint mongyák, hogy in anno 1705 aratásnak idein méltóságos gróf Csáky Mihály úr eő nagyságha hadaival Mocsonoki tó

[265] Močenok

mellet léőtt volna, öltek ökröt ... 1, valentes ... fl. 45, tavaszi minden féle termésekben csépöltek cruces 230.
Anno 1706 múlt nyáron méltóságos generális Bottyán János úr eő nagyságha négy zászlós katonái megh hálván, kiknek adtanak: kenyeret libr. ... 600, húst libr. ... 124, bort med. ... 30, zabot metr. ... 50, tyúkot ... 40, vajat med. ... 16, sót med. ... 3,

48. strana
borsot libr. ... 2, szénát currus ... 4.
Anno eodem octobris Prinyi Farkas úrra eő nagyságha bagasiájára és kétt companiájára adatot: zab metr. ... 104,
hús libr. ... 200, kenyér libr. ... 220.
Item eotum kapitány Loczi úr 200 hajdúira költöttek: kenyeret libr. ... 200, húst libr. ... 200, sörtést löttek el ... 4.
Anno eodem die 5. decembris Ujhel felől munitiót s ágyúkat Újvárban véve pattyantúsokra és mellettek lévő Vinclér úr száz hajdúira löttenik költséget: húst centenárum ... 3, kenyeret libr. ... 400, zabot metr. ... 12, malaczot ... 2, tyúkot ... 4, vajat med. ... 10.
Anno 1706 circa maium kapitány Bezeg Imre úr vicecolonellussa 200 lovassal ennyhány napiglan lakott nálok, kiknek adtanak: húst centenárium ... 3, bort med. ... 150, zabot metr. ... 60.
Azon kivül tyúkot, ludat, vajat és más konyhára valót elegendőt.
Mind ezeken fellyül neveket nem tudván, az ollyan hadakra, más transenákra az kitt költöttek helységekben s mezei gabonákban károkat vallottanak, könyen teszen leghaláb ... fl. 2000.

49. strana
Soporni [266]esküttek Posa János és Bratko Illés hitek szerint mongyák, hogy in anno 1703 circa initium decembris méltóságos fő generális Székessi gróff Bercsényi Miklós Úr és eő excellentiája Pusztakürtnél letelepedett hadak közül sákmányozok erővel vittenek ell: szénát currus ... 60, zabot , árpát és rosot metr. ... 700,kenyeret no. ... 200, hizlalt ártánt no. ... 5, lovat ... 18, méheket rontottak föl kassal ... 9, ruhát fl. 30 valentes.
Item nagy karátson napján Kurucz Balás úr 70 katonával meghálván nálok, magokra és lovaikra költöttek fl. 9.
Anno 1704 in januarii Rétey János, kapitány úr 70 katonával subsistálva adtanak: bort med. ... 250, zabot metr. ... 25.
Item Gellért Imre kapitány Bossány Leörincz és Tajny Péter falujokban megháltanak adatatot : bor med. ... 120, zab metr. ... 25.
Item anno eodem Szabó Farkas úr Géczi Gábor úr ezerébül való fehadnagy három zászlóval meghálva, kikre leött költség: bor med. ... 120, zab metr. ... 100, hús libr. ... 200, másszori meg szállásakor ... fl. 14.
Item die 25. junii anno eodem Tajnai Pál kapitány úr 115 szemelyel bészálván leött költségeket reájok ad ... fl. 34 d. 60.
Anno eodem 5. julii Géczi Gábor kapitány úr bagásiájával s katonáival meg hálásokkor költöek ad fl. ... 7 d. 28.
Item méltóságos generális Károly Sándor úr eő nagyságha társzekereivel s cselédgyeivel Gelley Sigmond úr egy holnapig lakván nálok költöttek szükséges állapotokbul ad ... fl. 100.
Anno eodem in septembris Komáromi Miklós úr és kétt zászlós katonáira leőtt költségek in ... fl. 39 d. 37.
Item Szentiványi úr meghált 300 katonáival s németekkel edgyüt adtak : bort med. ... 135, húst libr. ... 610, tyúkfiát ... 64,

[266] Šoporňa

50. strana
kenyeret no. ... 83, zabot metr. ... 215.
Item anno eodem die 16. octobris Balogh István kapitány úr Branyik nevü hadnagya egy zászlós katonával megh hálva költöttek ad ... fl. 37 d. 48.
Die 25. oktobris Kondé György és Almási Ferencz úramékra s más fél száz katonára bizonyos követeket késervén költöttek ... fl. 20 d. 48.
Item 11. novembris Baranyai Ferencz úr Bertoty Sigmond úr eő kegyelme vice colonellusa kétt zászlós katonával meg hálván költöttek fl. 32 d. 22.
Anno 1705 in januarii méltóságos gróf Esteras Antal generális úr eő excellentiája feles haddal öt napig nálok posteriumban lévén vallottanak károkat minden féle marhájukban és más féle jószágukban in fl. 4000.
Eő excellentiája tűlök ki menvén az ellenség tett kárt in fl. 1000.
Anno eodem 14. oktobris méltóságos gróf Csáky Mihály úr nagyságha maga ezereivel subsistálva költöttenek:
húst libr. ... 250, ludat ... 25, tyúkot ... 17, vajat med. ... 4, abrakot metr. ... 141, pálenkát ... fl. 3 d. 49, malaczot ... 5.
Anno eodem Veres Kőnél némettel való harckor veszet el : eökrök ... 5, valentes fl. 100, szekerek ... 3.
Anno 1706 23. maii Vincler kapitány úr négy compagnia hajdúságot reájok szálitván kilencz hetig adtanak
borsot libr. ... 1 ½, vajat med. ... 8, ruhát ... fl. 3, bort és sört ... fl. 11, pálenkát med. ... 5, tyúkfiat ... 100, kenyeret no. ... 200, húst libr. ... 400, sót med. ... 200.
Kertbeli veteményekben és sörtésekben tettenek kárt in fl. 50.

51. strana
Anno eodem Balogh István kapitány úr augustusban Semptéhez el hordotta szénájokat currus ... 156.
Anno eodem Rétey Gyxörgy kapitány úr Tornócznál lévén csépöltek s hordottak el: buzájokat cruces ... 126, zabot cruces ... 30.
Anno eodem méltóságos generális Bottyán úr eő nagyságha circa diem 25. oktobris költöttek el hadára
abrakot metr. ... 125, ludat ... 2, tyúkot no. ... 83, bort urna ... 4, húst libr. ... 140, házi kenyeret ... 100, vajat med. ... 14, pálenkát med. ... 5.
Item kapitány Somodi Ferencz úr kétt zászlós katonái azonnal másnap hozzájok érkezvén erővel magok hatalmával meg öltek: tyúkot ... 152, ludat ... 6, ruhát vittek el, valentes fl. 15.
Item 30. novembris Nyárai László úr ezerébül Kereskényi nevő hadnagy 28 hajdúval meghálván adtanak:
bort med. ... 17, sört med. ... 36, húst libr. ... 35, pálenkát med. ... 6, ruhát el ragadoztak meg érvén fl. 12 d. 25.
Item 21 decembris Fehérpataki kapitány úr két zászlóallja hajdúságára költöttek: bort med. ... 133, seört med. ... 62, húst libr. ... 400, vajat med. ... 1, abrakot metr. ... 16, hizlalt ártánt meg öltek s elvittik valentes fl. 16.
köz hajdúira sört, pálenkát ... fl. 16, borsot is ... d. 75.

52. strana
Anno 1707 10. januarii Kiss Sámuel és Vásárheli nemzetes hadnagy úramék kétt zászlós hajdúira adatot :
bor med. ... 28, sör med. ... 63, pálenka med. ... ¼ , húst libr. ... 250, sajtot libr. ... 18.
Mind ezeken kivül föl s alá járó hadakra költöttenek, mezejekben s falujokban, marhájokban, ruhájokban károkat tettenek ad ... fl. 1040 d. 33.

Csépöltek el határjokban: buzát cruces... 260, árpát cruces ... 401, zabot cruces ... 1097.
Magyar hadnak be jövetelétül fogvást tettenek költséget s károkat vallottak in fl. 6770 d. 57.

Bábi[267] esküt Nahlics János és Lónyai Mihály meg írt helység notáriussa hitek szerint mongyák:
Anno 1704 die 3. februarii vice kapitány Gellért Imre és Tótt János hadnagya úramék 300 loval subsistálván adtanak: húst libr. ... 110, tyúkot ... 8, vajat med. ... 13, sajtot libr. ... 8, tyúkmonyát ... 216, pálenkát med. ... 10,
zabot metr. ... 86.
Anno eodem 15. júnii Huszár Joseph úrnak, nemes Turócz vármegye kapitányának és vele lévő 50 lovas katonának adtanak: tehén húst libr. ... 58, vajat med. ... 2, tyúkot ... 2, tyúkmonyát ... 90, sört med. ... 112, zabot metr. ... 12.
Anno eodem 1. julii óbester Srétter János úr hajdúinak Bajmócz

53. strana
felé menvén adtanak: vágót no. ... 1, kenyeret ... 40.
Anno 1704 21. decembris óbester György Nagy János úr 143 dragonyossai mentenek falujokban, kiknek adatot:
hús libr. ... 452, zab metr. ... 8.
Eodem anno 26. decembris kapitány Farkas Sándor úr Nagy Szombattul harctul gyüvén nálok harmadnapig ezerestül nyugodván költöttek: ételbül s italbul s abrakbul ...fl. 60.
Item Kökényi Ferencz úrra és katonáira költöttek natúralékbul ad ... fl. 20.
Item kapitány Rétey János úrra és hadára hasonlókbul költöttek fl. 30.
Anno 1705 13. januarii Szentmiklósi János úrnak Ürögre administráltak: kenyeret no. ... 300, vágót no. ... 2, zabot metr. ... 100, szénát currus. ... 3.
Anno eodem 19. et 20. januarii kapitány Deák Ferencz úr ezerestül nálok lévén költöttek naturálékbul ... fl. 80.
Item die 25. januarii generális Buday János úrra és ezerére egy hétnek folyása alat ételbül, italbul, abrakbul és szénábul eset költségek ad ... fl. 160.
Anno eodem Illosvay Imre uramra ezerestül nálok létekben költöttek szükséges állapatakbul ad ... fl. 200.
Item 27. januarii Kelecsényi Ferencz kapitány és Almássi Ferencz úramékra s katonáikra költöttek ad fl. 20.
Anno eodem 15. junii colonellus Czeller Urban úr vicekapitány 75 személlyel bészálván hozzájok adtanak:
húst libr. ... 230, sajtot libr. ... 16, tyúkmonyát ... 123, bort med. ... 13, sört med. ... 232.
Anno et die iisdem Prényi Miklós úr eő nagyságha Egry Miklós nevő hadnagya 70 hajdúval nálok subsistálván költöttek: húst libr. ... 140,

54. strana
tyúkot ... 17, vajat med. ... 6, tikmonyát ... 154, sajtot libr. ... 17, seört med. ... 140, pálenkát med. ... 16.
Anno eodem die 21. junii nálok subsistált Lasinszky Gábor kapitány uramra és húsz katonáira adtanak
bort med. ... 7, tyúkfiat no. ... 4, malaczot ... 1, húst libr. ... 20.
Anno 1705 1. julii Liptay Istvan úr ezerébül való hadnagy 150 hajdúval költöttek: húst libr. ... 31, tyúkot no. ... 7, vajat med. ... 4, tyukmonyát ... 130, sajtot libr. ... 42, bort med. ... 2.

[267] Báb

Anno 1075 die 9. augusti karabélyos ezer vicecolonellussának Pázmán úrnak két izben adtanak: zabot metr. ... 20, tyúkot no. ... 9, nyulat ... 1, malaczot ... 1.
Anno eodem 6. septembris Révay Mihály úrnak eő nagysághának Udvarnokra adtak: zabot metr. ... 15, tyukfiát ... 4.
Eodem anno 12. octobris kapitány Géczi Gábor úr maga ezerével megszálván nálok költöttek: húst libr. ... 274 ½, ludat no. ... 8, tyúkot ... 65, vajat med. ... 5, tyukmonyát ... 100, seört med. ... 100, pálenkát med. ... 29, zabot metr. ... 134.
Item 26. decembris Ocskay László kapitány úr ezerebeli Kosztolányi Gábor nevő hadnagy 50 lovassal megszálván költöttek:

55. strana
húst libr. ... 89, tyúkot ... 3, tyúkmonyát no. ... 13, bort med. ... 8, seört med. ... 122, zabot metr. ... 22.
Anno 1706 9. januarii Mikházy György vicekapitány úrra s zászlós katonáira adatot: hús libr. ... 140, tyúk ... 19,
tikmony no. ... 108, vaj med. ... 2, seör med. ... 175, pálenka med. ... 17, zab metr. ... 48.
Anno eodem 12. januarii kapitány Borbély István úrra és 30 katonáira leöt költségek: hús libr. ... 21, seör med. ... 22, zab metr. ... 5.
Anno eodem 27. januarii méltóságos Estetas Daniel úr eő nagyságha fia eötöd magával subsistálván adtanak:
seört med. ... 15, zabot metr. ... 7.
Eodem anno 8. februarii óbester Révay Gáspár úr adjutántja Raksány Sigmond úr 114 hajdúval be szálottak, költ reájok: hús libr. ... 260, tyúk no. ... 9, tikmony ... 86, vaj med. ... 2, bor med. ... 9, seör med. ... 55, pálenka med. ... 5, zab metr. ... 10.
Anno eodem 18. februarii Prényi Ádám úrra eő nagysághára és 8 katonára költöttek: bort med. ... 8, abrakot metr. ... 2.
Item die 4. martii Tokay János és Firessy Gáspar úramékra 115 lovas katonáira költöttek: húst libr. ... 71, vajat med. ... 4, tikmonyát no. ... 250, bort med. ... 3, seört med. ... 75,

56. strana
pálenkát med. ... 8, zabot metr. ... 30.
Anno eodem 14. martii vicecolonellus Szombathely Gáspár úr 180 hajdúval bészálván hozzájok kikre leöt költségek: hús libr. ... 170, szalonnát libr. ... 6, tyúkmony no. ... 486, bor med. ... 4, seör med. ... 50, pálenka med. ... 3 ½, zab metr. ... 11.
Anno eodem die 4. aprilis colonellus Lóczy Úr ezerébül 82 hajdúra adtanak: húst libr. ... 56,vajat med. ... 2, tikmonyát ... 189, seört med. ... 95, pálenkát med. ... 7, zabot metr. ... 4.
Anno eodem 3. maii colonellus Lóczi úr és kapitány Arday Mihály uramék ezerekbül hétt zászló hajdúságh subsistálva kiknek adtanak: húst libr. ... 363 ½, sört med. ... 212, báránt ... 4, szalonnát libr. ... 15, vajat med. ... 4, pálenkát med. ... 10, zab metr. ... 2.
Anno 1706 24. junii kapitány Bezegh Imre úr ezerébül Polereczky Mátyás és Hrabovszky György hadnagy úramékra s kétt zászlóallja katonáira adtanak: húst libr. ... 299, tyúkfiat no. ... 178, ludat no. ... 3, vajat med. ... 57, tyúkmonyát ... 730, borsot és sót ... d. 50, sört med. ... 47, pálenkát med. ... 4, árpát metr. ... 4,

57. strana
sajtot libr. no. ... 52, salátát szegénség pénzen vett fl. 3 d. 80.
Item 27. julii vicekapitány Ebeczky Ádám úram 4 zászlóallja katonasággal kétt napot töltvén nálok adtanak:
tehén húst libr. ... 20, tyúkot no. ... 103, zabot metr. ... 130, báránt ... 2, vajat med. ... 26, tikmonyát no. ... 363, ludat ... 6, sajtot libr. ... 11, malaczot ... 1, bort ... fl. 4 d. 85.

Anno 1706 4. novembris Taris István nevő hadnagy katonáival bészálván hozzájok, kiknek adtanak compulsive:
ludat no. ... 1, tyúkot ... 8, hizlalt ártánt ... 1, bort med. ... 25, zabot metr. ... 8.
Anno 1704 die 10. januarii colonellus Révay Gáspar úr eő nagyságha ezerebeli Pribis Miklós nevű feőhadnagyal kétt zászlóallja hajdúságra két nap alat költöttenek: ártán hústlibr. ... 225, tyúkot ... 6, vajat libr. ... 2, seört és bort ... fl. 12.
Ezeken kivül Nittrához, Semptéhez, Galgóczhoz és Suránhoz ez elmúlt esztendőben egyszer is, másszor is adtanak: vágót no. ... 37 in fl. 542 d. 20, kenyereket no. ... 1564, zabot metr. ... 173, vajat med. ... 14 ½,báránt ... 5, ludat ... 10, szalonnát libr. ... 15,

58. strana
nyulat no. ... 5, tyúkot ... 58, szenát currus ... 9, tyúkmonyát ... 155.
Item föl s alá járó vitézleő rendre egyszer is másszor is adatot: hústlibr. ... 653, bor med. ... 725, sör med. ... 529, zab metr. ... 89, palenka med. ... 31 ½, vaj med. ... 14, tyúkmony no. ... 267, tyúk ... 37.
Item el hordot juhokat, bárányokat, sertésseiket, méheikben és boraikban kár tételeket böcsülllék ad fl. 393.
Azon kivül táborokban veszet ell: lovuk és vonó szarvasmarhájuk no. ... 26, szekér no. ... 5.
Item anno 1705 midőn kegyelmes fejedelem urunk Mocsonok és Királyi között táborostul leött volna, akkoron az hadak rosot, árpátt és zabot csépöltek el cruces ... 350.

Egyhazszegi[268] bíro Szabó György és esküttje Brázda András hitek szerint mongyak anno 1704 in januarii Rétey György kapitány úr eő kegyelme ezerébül egy zászlóallja katona hozzájuk bészálván, négy nap elfogyása alat költötek reájok: hústlibr. ... 412, zabot metr. ... 40.
Anno 1704 in februario Tajnay Páll kapitány úr seregire Váradra és Bánkeszire administráltak: vágót no. ... 4, kenyeret no. ... 200, bort med. ... 7, vajat med. ... 4, pálenkát med. ... 3, szénát currus ... 4, tyúkot no. ... 18, zabot metr. ... 263.

59. strana
Anno eodem in martio Sennyei urna eő nagyságha Surányba adtanak: vajat med. ... 4, tyúkot no. ... 5, malaczot ... 2.
Ugyan eő nagságha hadnagya tehenet vitt el erővel ...1.
Nem külömben eő nagyságha ezerebeli katonák loppal vittek el: eökrött ... 1, tehént ... 1.
Item 15. februarii akkorbeli hadi bíró Benyeczky Gábor úr parantsolattyára az hadak számára Sókra adtanak:
vágó marhát ... 5, zabot metr. ... 100.
Anno eodem in martio kapitány Farkas Sándor úr eöt száz gyaloggal beszálva hozzájok adtanak: hústlibr. ... 800 , kenyeret ... 181, öltek meg serötéseket no. ... 10, tyúkot ... 120, ludat no... 50.
Anno eodem 23. aprilis Bánkeszire Gellért Imre kapitány úr seregire adminiszráltak: vágót no. ... 1, kenyeret no... 32, vajat med. ... 2, tyúkot ... 8, zabot metr. ... 8.
Item in junio Kurucz Balás és Tótt János, Géczi Gábor úr ezerébül való hadnagy úramék kétt zászlóval bészálva, kik is laktak nálok 8 hetig, öltenek el: tyúkor no.. ... 110, ludat ... 2, seörtést ... 14, gabonát ki adtak lovaiknak metr. ... 80, sajtot vittek el ... 2, hosszú szűrt ... 2, juhot öltek meg ... 13, méheket rontottak föl kassal no. 3 ,

60. strana
vásznat ulnas no. ... 30, kedmönt ... 1, melyeken károk limitáltatva in .. fl. 134.

[268] Kostolný Sek dnes Šurany

Item ugyan akkoron lopták el egy szegény embernek dolmányát 1, szoknyát 1, lenvászon lepedőtt 12, vánkost 2, félinget 6, nadrágot 1, eővet 1, söveget 1 és más féle fehér ruhát egy darab selem posztót, mely kárvallás böcsültetet in ... fl. 140.
Item Tott János hadnagy úr katonai Nagy Szombathi harcz után ottan lakós szegény ember lovat vittik el 1.
Anno 1706 die 15. decembris Somodi Ferencz kapitány úr eő kegyelme hadnagya Csiba Ádám úr maga seregivel bészálván harmadnapig költötteknek reájok: húst libr. ... 178, kenyeret no. ... 66 ½, tyúkot ... 11,
zabot metr. ... 60 ½.
Item föl s alá jarókra költöttenek: kenyeret no. ... 200, zabot metr. ... 45.

Vecsei[269] bíró Repka András esküttye Major András nem külömben hitek szerint mondgyák, hogy in anno 1703 menseque decembrí Nyuzo Mihály hadnagy úramnak Diószegre administráltak: vágót ... 1 in centem 1 ½,
bort úrna ... 1, szalonnát ... ½, abrakot metr. ... 25, tiszta lisztet metr. ... 3, vajat med. ... 2, sót med. ... 5, ludat ... 1, nyulat ... 2, fehér kenyeret ... 2, szénát szekérrel ... 5, kész pénzt ... fl. 8 d. 75.

61 . strana
Anno 1704 Semptére az hadak számára administráltak vágót no. ... 2.
Item Surányhoz újvári ploquáda szükségére adtanak: vágót no. ... 1 in centenar 1 ½.
Item ugyan Suránba Rudnyanszki Sigmond úr kezihez: vágot ... 1 in centenarius 1 ½, kenyeret no. ... 56, abrakot metr. ... 20.
Item eodem anno Andrássy György úr eő nagyságha Horváth György nevő szekérmesternél Nagy Magyarnál szekerek vesztek el 1.
Item kegyelmes urunk ő fejedelemsége Újvártul Leopoldnak megszállására ment volna föl hadakkal: öltek el tinót ... 1, seörtést ... 17, tyúkot no. ... 34, ludat ... 5.
Anno 1705 Vecsénél feküvő táborbul Géczi Gábor kapitány úr katonái loppal vittek el: szarvas marhát ... 1, vágót adtanak ... 1, szűrt újjat rontak el ... 1, süveget ... 1.
Item fejedelem kegyelmes urunk Pudmeniczi harcztul vissza tervén az hadak marhát ... 1 levágtak, vittek el tyúkot ... 40.
Item méltóságos generális Károly Sándor úr eő nagyságha hadai ütöttek le: tehenet ... 1, méheket rontottak föl kassal ... 2, árpát vittek el metr. ... 10, zabot metr. ... 3, tyúkot no. ... 25.
Item Pongracz Kristoff urnak adtanak: vágót no. ... 2, sörtést katonái öltek el 1.
Item colonellus Loczi és Farkas Sándor uramék hajdúi öltek el: sörtést no. ... 4, méhet rontottak kasst 1,
szekeret megígettek 1.

62. strana
Item anno praespecificato 1705 in augusto említet hadak mezejekben el rontottak: zab vetéseket 40 mecztül valókat, öszi buzát cruces ... 50.

Sóki[270] bíró Lepő István esküttje Tótt András hitek szerint vallyák, hogy anno 1705 circa finem januarii méltóságos generális Károly Sándor úr eő nagyságha hadaira löttenek illyen költségeket, kiket peniglen magok kövittek ell az hadak: eöreg marhát üttöttek le magok ... 4, vágót adtanak no. ... 2, tyúkot öltek el ... 137, sákot vittek el no. ... 34, kölest hordottak el metr. ... 47, buzát metr. ... 94, szalonnát adtanak egészet ... 4 ½ et libr. 42,

[269] Veča , dnes Šaľa
[270] Šók, dnes Selice

árpát metr. ... 35, vajat med. ... 5, sajtot libr. ... 20, kenyreret adtanak ... 200, szénát hordottak el orgias ... 35 ½,
vasat erővel vittek el in ... fl. 8 d. 50, méhet rontottak föl kassal ... 12, bort adtanak urna ... 1, mentét és süveget vittek el böcsülvén ad ... fl. 18, disznót öltek el ... 1, malaczot ... 6, lepedőt vittek el 3.
Anno 1704 circa initium decembris kegyelmes urunk hadakkal Leopoldi obsidiora menvén vittenek el: hoszszu puskát ... 1 megírt ... fl. 15, adtanak abraknak buzát metr. ... 16, tyúkot ... 10, hordottak el szénát orgias ... 30.
Anno eodem circa initium junii méltóságos fő generális urunk ő excellentiája. hadai vittek el erővel: lovat ... 3,
vas fazikat ... 1,

63. strana
lovat no. ... 1 megírt ... fl. 15, szekeret ... 1 in ... fl. 8, récsét ... 4, ludat ... 2.
Sántha István comissárius szénáikat el hordotta Szeredben böcsülvén könnyen meg érhetet ... fl. 1000.
Anno 1703 in decembrí Farkasdon lakozó Martossi János társaival tolvaj módon az falura ütöttenek kettőt az lakosok közül meg kénozván vontanak rajtok ... fl. 90, vittek is el erővel dolmányt ... 1, nadrágot ... 1, ködmönt ... 1, új szűrt ... 1, szalonnát ... 1, aszonnak való szoknyát ... 1, mentét ... 1 meg irhetet ... fl. 10.
Anno 1704 circa finem decembris Horvath Ferencz kapitány úr vesztet, vagyis tartot meg magánál szekeret ... 3,
eökröt no. ... 2.
Anno 1705 in januario Guban Peter úr Balogh István kapitány úr hadnagya vitt el juhot ... 6, valens fl. 24.
Anno eodem Géczi Gábor kapitány úr katonái vittek el: báránt no. ... 32, tehén bőrt ... 3, valens fl. 9.
Anno eodem in junio Illosvai Imre kapitány úr katonai vittek el: seörtést ... 1 valens fl. 5.
Item in augusto emlitet Géczi Gábor kapitány úr katonai csépöltek el mezőbe: buzát cruces ... 15, zabot cruces ... 8.
Anno 1705 in februario Deák Ferencz kapitány úr maga ezerével kétt hetig nálok lévén vertek el: disznót no. ... 3,
tyúkot ... 15, lovat vittek el hatalmassul ... 2 , legalább megírt fl. 90.
Anno eodem Ebeczky István kapitány úr katonainak adtanak : szalonnát libr. ... 52,

64. strana
húst libr. ... 12, tyúkot ... 26, árpát metr. ... 9, zabot metr. ... 6, buzát metr. ... 4, lisztet metr. ... 4, eczetet urna ... 1, ludat ... 3, malaczot ...2, vittek el hatalmasul lovat ... 1, dolmánt ... 1.
Item Győri Zicsy György úrnak compulsive adtanak : szénát currus. ... 4, eökröt ... 1 mely meg írt tallért 15.

Súrányi[271] bíró Janik György esküttje Mocsenszky István, hitek után mongyák. In anno 1703 mense octobrí Ocskay László kapitány úr eő kegyelme lévai katonái kétt ízben voltanak nálok melyeknek adtanak:
kész pénzt ... fl. 11 d. 50, lovakat vittek el ... 16, eökröt ... 4.
Anno 1703 in decembrí Nittrai ploquádának, Szentpéteri úrnak administráltak: vágót no. ... 1, kenyeret no. ... 60, kenyér alat lévő szekér is ottanveszett.

[271] Šurany

Item anno et mense iisdem méltóságos fő generális Bercsényi Miklós urunk ő excellentiája három száz lovassal subsistálván költöttek: húst libr. ... 150, kenyeret no. ... 50, zabot metr. ... 50, sört becskével ... 1.
Anno 1704 circa 12 januarii kapitány Gellér Imre és Tótt János uramék feles katonasággal bé szálva hozzájok kétt ízben adtak: bort urnas no. ... 12, húst libr. ... 150, seört urnas ... 4, kenyeret no. ... 60, zabot metr. ... 100.

65. strana
Anno eodem in januario Tajnai Páll úr kétt lovas seregire és kétt sereg hajdúra nyolcz hétnek el folyása alat nálok létekben költöttenek és Kis Varadra is adtanak: vágót no. ... 8, disznó húst libr. ... 400, tyúkot no. ... 300,
kenyeret no. ... 600, ludat ... 100, sört urnas ... 4, zabot metr. ... 300, tiszteknek pro petu in paratis fl. 5.
Item anno et mense quibus supra Gellért Imre úr négy sereggel hozzájok bé szálván kiknek adatot: hús in centenarius ... 4, kenyér no. ... 100, vaj med. ... 20, tyúk no. ... 50, zab metr. ... 100, borjú ... 1, tiszteknek italra ... fl. 5.
Item ugyan Tajnay Páll úr seregei szükségire Váradra adtanak: vágót ... 12, zabot metr. ... 500, vajat med. ... 20, borjút ... 1, nyulat ... 2, sót med. ... 30, kenyeret ex metr. ... 210, tyúkot no. ... 100, tiszteknek italra ... fl. 6.
Item in aprili Újvári ploquádába lévő Gellért Imre úr hada szükségire Bánkeszire administráltak: vágót no. ... 2, borjút ... 2,

66. strana
kenyeret no. ...50, zabot metr. ... 10.
Anno 1704 in junio Géczi Gábor kapitány úr bé szálván népestül lévén akkoron helységekben persone 1800, kiknek is házi eszközökben ruhákban és vas szerszámokban tettenek kárt ad fl. 600.
Mezőben öszi, tavaszi gabonát el csépelték cruces ... 400.
Anno eodem kegyelmes urunk ő fejedelemsége hadai Újvárnak megszállásakor loppal vittek el
szarvas marhát no. ... 3, lovat vontak el ... 1 valentes fl. 30, vittek el vasas szekeret ... 2 valentes fl. 60,
disznót öltek meg ... 20, zabot adtak metr. ... 62.
Item Bossányi Leőrincz akkorbeli commissárius úr parancsolattyábul generális Bottyán úr ő nagyságha katonái szükségire Tardoskeddire administráltak : vágót no. ... 2.
Item Darvas Mihaly úr parancsnolattyára ugyan Tardoskeddire adtanak: vágót no. ... 6, kenyeret no. ... 150,
zabot metr. ... 40.
Anno eodem septembris Mariássy urnak Komjáthira administráltak: kenyeret no. ... 40.
Anno eodem Réthey úr ezerebeli Csiba Mihály nevő hadnagy alat lévő surányi lakosok kétt ökrű vontaló szekére mellöl az gyermeket el verték, mely Nittra várába jutot, öt hétig tömlönczöt hevervén s azután Nittrai akkorbeli commendans úr föl akasztatta, az kétt eökör is szekerestül oda maradot, meg írt volna ... fl. 150.
Anno eodem die 1-ma januarii 50 személy tatár, 150 lóval bészálva egy hétig költöttenek reájok: vágót no. ... 2, in centenarius ... 5, kenyeret no. ... 174, zabot metr. ... 150, pálenkát med. ... 15.
Anno eodem in januario circa die 12, colonellus Loczi úr eöt zászlóallja hajdúi hozzájok bészálva harmadnapig költöttek reájok :

67. strana
húst in centenarius ... 15, kenyeret no. ... 200, hatalmassan sörtést meg öltek ... 30.
Item másodszor kenyeret adtak no. ... 150.
Anno eodem in februario generális Buday úrra és ezerére (megszálván) költöttek: húst in centenarius ... 8, kenyeret no. ... 200, zabot metr. ... 150, tiszteknek bort med. ... 16.
In martio Sennyei úr maga ezerivel egy hétig nálok pihenvén adatot: hús libr. ... 300, zab metr. no. ... 700, kenyér no. ... 700, titkon marhájokat meg öltek ... 3.
In aprilí Haller úr eő nagyságha bottya alat lévő 24 franczeának adtanak: húst libr. ... 24, kenyeret no. ... 10,
pálenkát med. ... 1.
In augusto kapitány Géczi Gábor úr öt zászlós nálok meg háló katonáira adtanak: húst libr. ... 500, zabot metr. ... 150, kenyeret ... 108, seört med. ... 12, pálenkát med. ... 15.
Item vicecolonellus Géczi Sándor úr ennyhány lóval subsistálván kiknek adatot: hús libr. ... 30, kenyér ... 10, zab metr. ... 8.
Anno 1706 colonellus Nyáray László úr vicekapitánya Tanka János úr 30 hajdúval nálok meghálván költöttek
húst libr. ... 30, kenyeret no. ... 7.
Item nemes Szepes vármegyebeli 40 katona kapitány Ebeczky István úr passusa mellet Újvárba bizonyos német rabokkal menvén adtanak is húst libr. ... 40, seört med. ... 42, kenyeret no. ... 10, pálénkát med. ... 1.

68. strana
Anno eodem kapitány Nyárai László úr hajdúi Újvárbol Nittra várába bizonyos német rabokkal menvén adtanak:
húst libr. ... 156, kenyeret no. ... 15.
In augusto méltóságos gróff Esterás Daniel úr eő nagyságha eöt zászlós katonával nálok subsistálva költöttek:
zabot metr. no. ... 60, húst libr. ... 300, kenyeret no. ... 89.
In octobri Somodi Ferencz kapitány uram ezerebeli kétt sereg katonára egy nap, más nap penig három seregre költöttek: húst in centenarius ... 7, kenyret no. ... 130, zabot metr. ... 200.
Mind ezeken kivül föl s alá járókra adtanak: húst libr. ... 740, kenyeret no. ... 280, zabot metr. ... 282, sört urna ... 52 med. 20, pálenkát med. ... 70, vajat med. ... 12.

Megyeri [272]bíró Tomek András esküttye Tvarusek Mátyás hitek szerint mongyák.
Anno 1704 Géeczi Gábor kapitány úr Tott János és Zelizi Bálint nevő hadnagyai katonaikkal nálok subsistálva adtanak: abrakot metr. ... 300, seört meg ittak becskével ... 6, vágó szarvas marhát ... 3.
Item die 12. aprilis Taris István, Géczi Gábor kapitány úr ezerebeli akkori hadnagynak kintelenitettek adni: zabot metr. ... 100.
Anno eodem in maio ugyan azon Taris Istvan hajtotta el erővel, oda is vesztette szarvas marhájukat no. ... 19, de facili meg írt ... fl. 300, zabot szedetet föl metr. ... 80, vajat kentelenitettek adnia med. ... 20, tyúkot no. ... 20.

69. strana
Anno menseque iisdem Bossányi Leőrincz uram katonákkal egy vermet fölnyitván szedtenek fö1: rosot metr. ... 23, köles kását metr. ... 4.
Item Ricsánnak föl verésekor az Jásság hajtotta el marhájokat no. ... 13, lovat vittek el ... 5.
Item ugyan Ricsánn népinek megverésinek mingyárt előtte az Jásságbeli katonák nyitottak meg vermet ... 7,

[272] Palárikovo

melyekbül ki szedtek buzát metr. ... 200.
Anno 1704 Érsek Újvári obsidiónak eodem tábori hadak szedtenek föl vermeikbül: kéttszer gabonát metr. ... 308, szénájokat hordottak el org. ... 300.
Anno 1705 die 8. januarii Deák Ferencz úr ezerébül Szikszai János nevő tiszt katonákkal bészálván hozzájok négy napiglan adatot: zab metr. ... 70.
Item eotum kapitány Sámboky János úr katonainak zab metr. ... 94 ½.
Anno et mense immedietate predicti kapitány Balogh István úr ezere szükségire Tardoskeddire administráltak:
kenyeret no. ... 252, vágó marhát no. ... 7, zabot metr. ... 136.
Anno eodem die 10. februarii eötven lovas tatár és török beszálottanak hozzájok négy nap alat költöttek: húst libr. ... 250, kenyeret no. ... 200, zabot metr. ... 200.
Anno 1704 in novembrí Garamszeghi Géczi Sándor úr ugyan colonellus Géczi Gábor úr vicekapitánya elhajtotta
eökreiket no. ... 4, melyeket meg is tartoztatot aestimáltattak ad ... fl. 90.
Anno 1706 19. novembris méltóságos generális Bottyán úr eő nagyságha katonái három ízben nálok lévén költöttenek : húst libr. ... 400, zabot metr. ... 300.

70. strana
Andódi[273] esküttek Czuczor András és János hitek szerint mongyák:
Anno 1704 die 8. februarii Tótt János hadnagy úrnak adtanak bort urna ... 2.
Anno eodem circa initium junii melthóságos fő generális urunk eő excellentia tábora midőn Ricsánnak föl verésire ment volna, Érsek Újvárnál subsistálván és Andód nevő falunák öltenek meg az hadak: eöreg szarvas marhát no. ... 14, borjút no. ... 12, seörtést no. ... 21.
Item hajtottak el szarvas marhát no. ... 14.
Item szekeret vittek el ... 4.
Minden ruhájokbul ki forgattattak házi eszközöket és házaikat el hordották, aki ekkoráig is puszta.
Anno eodem méltóságos generális gróf Esterás Antal úr eő excellentiája katonái szedtik föl verembül buzájokat metr. ... 50.
Anno 1706 nagy karátsony estén Fehérpataky kapitány úr 6 zászlóval Újvár felé menetésiben subsistálván nálok. Megyer nevő faluban, úgy mint azoknak sellérei adtanak: zabot metr. ... 12, italt ... fl. 6 d. 50.

Ondrohóy[274] esküttek Hornyách János és Szucsán Márton hitek után vallyák:
Anno 1703 in novembrí Surány várossába lakós katonák vittek el : lovat no. ... 5 mellyeket megváltván adtanak ... fl. 10.
Anno 1704 midőn méltóságos fejedelem kegyelmes urunk táborostul meg szálotta Érsek Újvárt, vittenek és hordottanak el az hadak: rosot metr. ... 135, búzát metr. ... 8, árpát metr. ... 40, zabot metr. ... 8, szénát currus ... 42, vajat med. ... 13, mézet med. ... 8, sajtot libr. ... 50, seörtést öltek el no. ... 48, hizlalt ártánt ... 1, meddő tehenet ... 1.

71. strana
Férfi és aszszony embereknek való ruhát gazdásághoz való vass szerszámot, méheket és baromfiat az kiket el vittenek böcsülték ad ... fl. 165.

Nagy Kééri[275] bíró Csutyak György esküttye Kutnyai István nem külömben hitekkel asseverállják.

---
[273] Andovce
[274] Ondrochov dnes Lipová
[275] Veľký Kýr

Anno 1706 in junio colonellus Ebeczky István úr eő kegyelme ezerestül egy étszakai hálásra nálok megszálván, költöttenek: húst libr. ... 456, kamarák föl teörésével s bárányok el vitelivel meg írt ez érteőt kár ad ... fl. 100.
Anno eodem in augusti colonellus Révay Gáspár úr eő nagyságha négy zászlóallja hadúi egy éjjel meghálván adtanak húst libr. ... 400.
Item 3. junii anni superuis specificati méthóságos gróff Csáky Mihály úr eő nagyságha ezerebeli egy zászlós katonája hozzájok érkezvén kétt napok alat adtanak húst libr. ... 100.
Item ugyan föllyeb meg írt Ebeczky István úr nálok megszálló három zászlós katonára költöttek: húst libr. ... 300, abrakot metr. ... 80.
Anno eodem circa 12. octobris Loczy András colonellus úr maga hadával egy hétig nálok lévén költöttenek:
húst libr. ... 200, tyúkot no. ... 5, ludat ... 2, bort med. ... 40, abrakot metr. ... 8.
Item die 16. decembris Joannes Henricus Faszold Stuk laidmant artholesiai lovakkal egy éjjel meghálván költ:
húst libr. ... 12, palenka ... d. 25,bort med. ... 4, abrak metr. ... 20.
Ezeken kivöl föl s alá járókra neveket nem tudván költ: borra ad minimum ... fl. 370, sörre ... fl. 38, pálenkára ... fl. 18, szekerek váltságáért vettek rajtok ... fl. 45,

72. strana
széna currus no. ... 40, abrak metr. ... 225, tyúkffi no. ... 210, bárány no. ... 12, hús ad minimum ad ... fl. 18, lúd no. ... 18, tyúk no. ... 128, tyukmony ... 2000, vaj med. ... 12, soó ad ... fl. 15.
Anno 1707 az ollyan itokra borra, sörre és pálinkára ... fl. 6.

Szelőczei[276] esküttek Kúrucz István és Bory Mihály hitek szerint mongyák .
Anno 1705 in februario méltósságos generális Károly Sándor úr eő nagyságha ezerébül Ibrányi László és Kakas István kapitány uramék ezerekkel bészálván hozzájok kik is eötöd napigh szegénségekbül az hadak kedvek s akarattyok szerint magok gazdálkodtak, magoknak szedtenek föl vermekbül: zabot metr. ... 150, búzát metr. ... 83, kölest metr. ... 1, árpát metr. ... 80, szénát etettek meg orgias ... 68, szarvas marhájokat üttettik le ... 13,
ruhájokban gazdaságokhoz való eszközeikben szenvettek kárt in ... fl. 336, malmot meg ígették 1 mely de facili meg írt ... fl. 150, szekeret vittek el ... 2, eökrött no. ... 10.
Anno eodem Ebeczky István kapitány úr ezerebeli katonaság bészálván hozzájok öltenek s ettenek meg:
seörtést ... 17, pulkát no. ... 25, tyúkot no. ... 40, ludat ... 18, borjút ... 1, szénát étettek meg orgias ... 4.
Item Balogh István kapitány úr katonái tehenet öltek meg ... 1, abrakot adtak metr. ... 14.
Item Lóczi colonellus uram hajduinak vágót ... 1, kitt vettek pro ... fl. 12.
Anno eodem circa initium februarii Andrássy György úr eő nagyságha Szántó nevő hadnagya verembül szedetet föl buzát metr. ... 50, hizlalt ártánt vitt el ... 1.

73. strana
Komjathi[277] lakossok bírája Zelnyes Márton és esküttye Bartsák Páll hitekkel mongyák.
Anno 1703 in octobri Ocskay László kapitány úr hadakkal nálok subsistálván ittanak meg bort urna ... 12.
Egy ottan lakos embernek ruháit el vittik, de facili meg irt fl. 35.

[276] Selice
[277] Komjatice

Item azonnal subsequált Kelemen Márton és Kiss Kúrucz János uraméknak egy zászlóallja katonával hozzájok való meneteknek, kiknek is adtak: bort urna ... 6, tehén húst libr. ... 36, abrakot ... 12.
Anno 1704 Tótt János hadnagy urnak, katonáinak adtanak zabot metr. ... 52.
Anno eodem Csókás István úrnak mostani Érsek Újvári porkolábnak ugyan Újvári ploquádához Suránban adtanak bort urna .. 12.
Item ugyan azon ploquadában lévén Géczi Gábor kapitány úr eő kegyelmével lévő hadak hordottak el szénájokat currus ... 120.
Anno eodem kapitány Deák Ferencz úr Újvár felé menvén egy szegény ember lovait erővel vittik el ... 2, melyeket vett volt ... fl. 52 d 50.
Anno 1704 in septembri Polgár Gergely nevő hadnagy egy zászlóallja katonával subsistálván nálok adtanak:
bort urna ... 1, kenyeret no. ... 50.
Anno 1705 in decembrí kapitány Ebeczky István úr ezerebeli tiszt Mihályffy Gáspár úr ezerestül meg hált nálok kiknek adtanak vágót ... 3.
Anno 1706 méltósághos fejedelem kegyelmes urunk nyárban Újvárban be ment volna adtanak: báránt no. ...7,
vajat med. ... 4, tyúkot ... 4, tyúkfiat ... 16.
Anno eodem in junio Szakmáry urnak Borsod vármegye kapitányának adtak: búzát metr. ... 2, abrakot metr. ... 3, tehén húst libr. ... 7 ½, bort med. ... 10, kenyeret ... 3.
Item méltóságos gróff generális comissarius urunknak Újvár fele utazásiban praestáltak: vajat med. ... 2,
tyúkfiat no. ... 20, abrakot metr. ... 30.
74. strana
Ezeken kivöl feöl s alá járókra az elmúlt esztendőkben minden féle natúrálékbul legaláb el költöttek ad fl. 900.

Bankeszi[278] bíró Majek Páll és eskütt Csavaldovszky György hitekkel bizonyítyák.
Anno 1704 midőn méltóságos fejedelem kegyelmes urunk Érsek Újvárt meg szálotta volna az tábor falujoknál meg telepedvén szedték ki az hadak vermekbül: búzát metr. ... 1781, rosot metr. ... 287, arpát metr. ... 727,
zabot metr. ... 776, kölest metr. ... 54, kendert manipul. ... 92, mihet rontottak föl kassal ... 53, juhot hordottak el ... 269, szarvas marhát ... 75, mézet med. ... 80, ruhát vittek el valentes ... fl. 408, vasas szerszámot gazdasághoz valót ... fl. 253.
Ezeken kívül föl s alá járó hadakra s táborokra adtanak diversis vicibus: húst in centenarius ... 17 libr. 22, vajat med. no. ... 126, tyúkot no. ... 120, zabot metr. no. ... 336, kenyeret no. ... 336, mezőben csépelték el gabonájokat cruces 213.
Érsek Újvári obsidiónak ideiben az hadak loppal vittik el: eökreiket no. ... 8, eöreg juhot vittek el no. ... 46, báránt no. ... 51, méheket rontottak föl kassal ... 23.
Káposztájokban töttenek kárt ad fl. 120.
Réttyeiket három esztendőtül fogva nem kaszálhatták.
Az hadak számára is szénát pénzen köl venniek.

Kiss Váradi [279] bíró Oszuszky János esküttye Lenó Tamás hitek szerint mongyák hogy midőn,
anno 1703 in octobri Ocskay László kapitány Léva tájárul

[278] Bánov
[279] ?

75. strana
hozzájok mentenek volna kéntelenítettek adnia kész pénzt ... f 87.
Item ugyan említet kapitány úr akkorbéli kapitány ennyhány ízben subsistálva nálok adtanak: húst in centenarius no. ... 7, zabot metr. no. ... 700, kenyeret no. ... 500, seört becskével ... 8, pálenkát med. ... 20, bort med. ... 100.
Anno eodem in decembri Szentpéteri Imre úramnak Nittrai ploquádában administráltak: vágót no. ... 2, zabot metr. ... 36.
Item in decembri méltósághos fő generális gróff Bercsényi Miklós urunk ő excellentiája midőn Posonhoz ment volna, akkoron Suránonn az hadak szükségire adminisztráltanak: vágót no. ... 2, zabot metr. ... 20.
Item ugyan ő excellentiája öt száz katonai másodczor subsistálván nálok adtak: húst in centenarius ... 5, zabot metr. ... 114, sört urna... 4, kenyeret no. ... 100.
Anno 1704 in januario kapitány Gellért Imre uram és sereginek Bánkeszire administráltak: vágót no. ... 1, kenyeret ... 100.
Anno eodem in februario Tajnay Páll uram kétt lovas sereggel bészálván hozzájok kiknek is eöt egész hétig praestáltak: vágót .no. ... 4, zabot metr. ... 600, fiscalis zabot vermekbül föl szedtenek metr. ... 1200, disznó húst adtanak in cenetenarius ... 10, kenyeret no. ... 700, tisztnek bort med. ... 68, tyúkot meg öltek no. ... 200, ludat ... 25, sót in centenarius ... 3.
Item in februario kétt zászlóallja hajdúság bé szálva, harmad napig adtanak: vágót no. ... 1, seört becskével ... 1, kenyeret no. ... 80, pálenkát med. ... 5, hadnagyoknak italra ... fl. 3, kassal míhet rontottak föl ... 4.

76. strana
Item in martio Gellért Imre és Szobi Farkas uramék seregeik szükségire Bánkeszire administráltak: vágót no. ... 1, zabot metr. ... 5.
Anno eodem in junio Gellért Imre, Tótt János és Szobi Farkas úramék, seregeikre Suránban administráltak:
vágót no. ... 1, kenyeret no. ... 50, zabot metr. ... 5.
Item in junio Ipoly mellékéről négy zászló ally katonaságra s nálok subsistálókra költöttek: vágót no. ... 2,
zabot metr. ... 10, bort metr. ... 15, pálenkát med. .. 5.
Anno eodem in julio kapitány Géczi Gábor úr ő kegyelme Surányban lévő hada mezejekben csépöltek el
őszi gabonájokban cruces ... 60, tavaszit cruces no. ...100, vágót adtanak no. ... 1, zabot metr. ... 13, méheket föl törtek kassal ... 4.
Anno 1704 in novembri kegyelmes urunk ő fejedelemségétül Érsek Újvár meg szállásakor az még írt lakossok szenvedtek illyetin aláb meg írt károkat az hadaktul: juhot vittek el no. ... 50, eöreg szarvas marhát vágtak le ... 24, disznót öltek meg no. ... 30, lisztet sákostul vittek el metr. no. ... 200, vasas szekeret no. ... 5, ruhát el vittek valentes ... fl. 80, gabonát vermekbül szedtek föl metr. ... 300, szántó vasat vittek el no. ... 10, kiszétet eöreg marhabőrt no. ... 25, méheket rontottak föl kassal ... 12.
Anno 1704 in decembri méltósághos generális Eseteras Antal úr ő excellentiája hadaira Tardoskedire adtanak : vágót no. ... 3, zabot metr. ... 32, kenyeret no. ... 300.
Anno 1705 in januario Surányban meg szállot tatároknak adtanak:vágót no. ... 2, zabot metr. ... 40, kenyeret ... 10,

77. strana
vajat med. ... 2, pálenkát med. ... 1, kész pénzt ... fl. 33.
Anno 1706 in maio méltóságos fejedelem kegyelmes urunk in maio Újvári mezőben, méltóságos generális Forgács Simon úr ő nagyságha penigben Keszi réteken majd egész

aratás által táborostul lettenek, az lakossak szünvedtenek károkat, mezejekben csépöltek el: zabot cruces no. ... 54, kendereikben (lovaikkal eltapodtatván) ad fl. 40.

Tardoskeddi[280] bíró Csányi István esküttye Szabó János hitek szerint representáltanak :
Anno 1703 die 6. octobris tekéntetes nemzetes vetézlő Ocskay László kapitány úr kilencz zászlóallja katonát hozzájok küldvén, non obstante hogy ugyan eő kegyelmétül protectionálissok volt, tettenek illyetin aláb meg irt károkat: bort ittak meg urna ... 16, ködmönt vittek el no. ... 2, czizmát pár no. ... 6, dolmánt ... 2, salavárdit ... 4, hosszú puskát ... 4, eöreg szűrt no. ... 4, eövet ... 1, mentét ... 4, pénzt ... f 8, hízot ártánt öltek meg ... 4, szablyát ... 2, és más egyéb ruhát az kinek számát sem tudgyák.
Ugyan mingyárt azután bizonyos hadnagy vott rajtok fl. 40.
Anno 1703 et 1704 Nittrai és Újvári ploquádában hadak szükségére és néha az ploquádábul egy, kétt zászlóallja hozzájok ki menvén adtanak: kenyeret no. ... 2192, abrakot metr. no. ... 776, vágónak eöreg marhát no. ... 47 libr. 456, szénát currus. ... 34 , azon kívül az kit helységekben meg etettek, sört ittak megh med. ... 382, bort pro ... fl. 12 d. 74, vajat med. ... 6, lúdat no. ... 17, tyúkot adtanak ... 17.
Anno 1704 7. februarii Gellért Imre kapitány, Szobi Farkas, Bellai Adam és Zelizi Bálint uramék hozzájok bé szálván adtanak :

78. strana
eő kiknek és 4 zászlóallja velük levő katonaságnak adatot: kenyér libr. ... 800, zab metr. ... 268, bor med. ... 710,
hús libr. no... 800, éget bor med. ... 2.
Anno 1704 midő méltóságos fő generális urunk ő excellentiája hadakkal Ricsánnak föl verésire ment volna akkoron die 27. maii Szabó Mátthé obester úr gyalogh ezerire adtanak vágót no. ... 3.
Anno 1705 Nagy Szombathi mezőben leött harc után 2. januarii méltóságos fő generális urunk eő excellentiája három ezer emberrel bé szálván hozzájok adtanak: tehén húst és szalonnát in centenarius ... 600, második napon adtak vágót ... 9, kenyeret libr. ... 12 000, abrakot metr. ... 640.
Anno eodem 11. januarii Balogh István 12. februarii Illosvay Imre, 22. februarii Nyárai András kapitány uramék ezerei subsistálván nálok költöttek: vágót eöreg marhát no. ... 18, kenyeret libr. ... 8000., abrakot búzával edgyütt metr. ... 200.
Anno eodem 24. septembris Liska Ferencz zászló tartó, 18. octobris Csarabo Mihály hadnagy uramék kétt zászlóallja katonával be szálván kiknek adtanak is: kenyeret libr. ... 380, hús libr. ... 241, abrak metr. ... 60,
bor med. no. ... 46.
Anno eodem 12. novembris méltóságos generális Esterás Antal úr eő excellentiája ezerebül való uramék hozzájok be szálván költöttek: húst libr. no. ... 400, kenyeret libr. no. ... 800, abrakot metr. ... 100, bort med. ... 72 ½.

79. strana
Anno eodem in martio Veres János és Séter Mihály uramék négy szász gyaloggal bé szálván hozzájok kétt nap alat adtanak: húst libr. no. ... 800, kenyeret libr. ... 1600.
Item eotum tum Balogh Páll kapitány úrra és száz lovas katonáira költöttek: húst libr. no. ... 100, kenyeret libr. ... 200, abrakot metr. ... 16.
Anno 1706 2. maii nemes abbaújvármegyének kapitánya Szemere Ferencz úr kétt száz személlyel nálok meg hálván.
Die 14. maii Haller Sámuel úr eő nagysághának Kamocsához.

[280] Tvrdošovce

Item eotum Móricz István kapitány úr hajdúinak .
Die 20. maii Haller Sámuel úr eő nagyságha négy száz orálissal bészálván.
Die 22. maii Révay Gáspár colonellus úr eő nagysághára és 12 zászlóallja hajdúságára.
Die 23. maii Géczi Gábor kapitány úr eő kegyelme ezerebéli Tótt János és Kurucz Balás száz lovassal edgyütt beszálott hadnagy urmékra.
Die 23. junii Rétey György kapitány úr maga ezerével le menvén.
24. junii Priny Miklós úr eő nagyságha gyalogh ezerével be szálván.
14. julii Loczi Andras és Nyárai László kapitány uramék öt száz hajdúsága subsistálván.
Die eodem Tótt Páll említet Géczi Gábor úr hadnagyára és 30 lovas katonájára.
15. julii Siros György hadnagy úr 60 lovas személlyel beszálottanak,
16. eiusdem Genczi János hadnagy úr 100 személlyel,
18. eisdem méltóságos fő generális urunk eő excellentiája udvari kapitánya 100 személlyel subsistálókra,
19. eisdem Géczi Gábor kapitány úrra és kétt zászlóallja katonaságra költöttenek: kenyeret libr. .no. ... 7863 ½,
húst libr. no. ... 4818 ½, bort med. .no. ... 88, sört med. ... 434, abrakot metr. ... 11, báránt ... 14,seörtést öltek meg ... 11.
Anno 1704 Érsek Újvárban obsidiójakor kegyelmes urunk hadai hordottak el szénájokat currus. ... 600.

80. strana
Item ugyan kegyelmes urunk táborára in anno 1705 Ujvárhoz hordották el szénájokat currus .. 300.
Item méltósághos generális Bottyán úr eő nagyságha Pudmericzi harcz után in anno 1705 ezered magával határjokban meg szálva csépöltek el: búzát cruces no. ... 91 ½, zabot cruces no. ... 225,
árpát és zab boglyát ... 13.

Lapás Gyarmati[281] bíró Vrecsko Adam esküt Korgo András hitek szerint mongyák.
Anno 1703 in novembri kapitány Ocskay László úr egy zászlóallja katonái subsistálván nálok, mellyek el vittek és etettek: abrakot metr. no. ... 50, italra s ételre költöttek ... fl. 10.
Anno eodem in decembri Nittrai ploquádabeli Szentpéteri kapitány úr ezerinek adtanak abrakot metr. ... 25,
ételekre s itallyokra költöttek fl. 25.
Anno 1704 sokszor emlitet Géczi Gábor úr ezeriben levő Belai Adám hadnagy úrra és seregire költöttek ad fl. 25.
Anno eiusdem Kardos Páll úr seregeivel bészállot költöttenek reájok ételbül s italbul és abrakbul fl. 15.
1704 in maio groff Pekri Lörincz úr eő nagyságha bagásiája falujokon által menvén vittek el erővel lovat 1, .melyet vettek fl. 17.
Anno 1705 in februario Rétey György kapitány úr maga ezerivel ötöd napig lakván nálok melyekre szénát, húst, kenyeret, abrakot és más élésre valót költöttek és italbul ...fl. 600.
Anno eodem in februario szálot bé hozzájok óbester Szalai Páll úr bagásiája, kikre is költöttenek: húst libr. no. ... 200, kenyeret no. ... 80, abrakot metr. ... 60, szénát currus ... 12.
Anno eodem Pangrácz János úr óbester Szalai Páll úr vicecolonellusa egy zászlóallja katonával meg hálván nálok adtak: abrakot metr. ... 15, ételekre s itallyokra ... fl. 6.
Anno eodem februarii Fülep Balás nemes Bars vármegyének gyalogh hadnagy hajdúival subsistálván, az mellyekre költöttek ad fl. 15.

[281] Golianovo

81. strana
Anno eodem Szalai Pál kapitány úr egy étszaka katonáival nálok megh hálván adtanak: húst libr. no. ... 50,
abrakot metr. no. ... 16, seört med. ... 40, pálenkát med. ... 3, szénát currus ... 3.
Anno eodem in augusto méltóságos fejedelem kegyelmes urunk táborostul midőn Ivánkánál leött volna az hadak hordottak el: szénájokat currus no. ... 50, mezejekben búzát csépöltek el cruces ... 30, zabot cruces ... 50.
Anno 1706 Ocskay László kapitány úr Elek Sigmond nevő hadnagyára föl s alá jártában ennyhány ízben költöttek ad ... fl. 100.
Anno 1707 in januario colonellus Révai Gáspár úr eő nagyságha kétt ízben bészállot hajdúira költöttenek: húst libr. no. ... 135, kenyeret no. ... 88.
Anno et mense pretendi Rétei György kapitány urnak katonáira és Görei András nevő hadnagyára adatot: hús libr. no. ... 60, abrak metr. ... 15, seör med. ... 53, házi kenyér no. ... 15, széna currus. ... 2.
Ezeken kívül föl s alá járó hadakra diversis vicibus adtanak: zabot metr. ... 180, vágót no. ... 18, húst libr. ... 100, pálenkát med. ... 50, sört med. ... 400, báránt ... 16, ludat ... 20, juhot hordottak el ... 100.
Méheiket Rétei György úr katonái rontották föl kassal ... 9.
Más rendbeli hajdúságh kassal ... 11.
Item föl s alá járókra ad ... fl. 19.

82. strana
Gyaraki[282] bíró Kolár Márton esküt Hevér János hitekkel asseverállják.
Anno 1703 Ebeczky István kapitány úr Nagy Andor és Siros Ferencz nevő katonái vittek ell falujokbul
lovat no. ... 3, valentes fl. 58.
Item Rétei János kapitány úr Kiss Páll nevő hadnagya hajtot el: eökröt no. ... 4, valentes fl. 94 d. 50,
szekeret no. ... 1 valentes fl. 15, hájat vittek el ... 1 valentes fl. 4, dunnát no. ... 2 valentes fl. 10, disznót ... 1, valentes fl. 2, ködmönt ... 1, valentes fl. 3, kész pénzt vontak ... fl. 8
Míhet törtek föl döbön ... 1, valentes fl. 3, sört ittak becskével ... 1, valentes fl. 4.
Item Fülep Balás gyalogh hadnagy vett rajtok fl. 4, marhájok valósághát ugyan megh írt hadnagyak adtak fl. 6.
Item Széjártó György lévai gyalogh hadnagynak adtak fl. 2, hajdúi vontak el szürt ... 1, fl. 3, ködmönt vittek el ... 2, fl. 5, lovat no. ... 1 , fl. 47, szalonnát ... ½, fl. 1 d. 50.
Item 1704 in iulio Ebeczky István kapitány úr ezere csépölte el mezőben őszi gabonájokat cruces ... 57 ½,
vittek el vasakot és vásznat ... fl. 7.
Anno eodem 11. februarii Tajnai Páll úr hajtot el tinót 2, fl. 8.
Anno eodem újvári ploquadások Udvardra hordották el szénájokat valentes fl. 500.
Anno eodem Ebeczky István kapitány úr ezerebéli három zászlóallja katonának adtanak: húst libr. ... 100 fl. 5,
seört úr ... 2 fl. 2 d. 50, pálenkát med. ... 10 fl. 1 d. 20, abrakot metr. ... 15.
Ano eodem in octobri kegyelmes urunk tábora Marottul Újvári obsidióra költözvén az tatárság vitt el: tyúkot .. 10, juhot ... 2, puskát ... 1 fl. 6.

83. strana
Item ez elmúlt 3 esztendőtül fogván föl s alá járókra, zászlós katonákra nem külömben tábori és ploquádai szükségere adtanak: vágó marhát no. ... 20, húst libr. no. ... 404, abrakot metr.

[282] Kmeťovo

... 225, szalonnát libr. ... 75, kenyeret no. ... 577, ludat ... 10, tyúkot no. ... 61, vajat med. ... 22, sört urna ... 8 med. 41, pálenkát med. ... 40,
búzát profuntoknak adtanak metr. ... 76.
Mindenestül azon esztendők alatt tett költségeket s kárvallásokat liquidaltak ad ... fl. 1710.

Kaálasi[283] bíró Kosztolányi János és esküttye Pénzes János hitek alat reprezentáltak.
Anno 1705 die 20. martii óbester Szalai Páll úr ezerire Ghymes Kosztolánra adtanak: vágó marhát no. ... 1,
kenyeret no. ... 39.
Anno eodem 20. augusti kegyelmes urunk Ivánkánál akkoron helyheztetet táborbéli hadai csépeltek el mezejekben: buzát cruces... 25, árpát cruces ... 30, zabot cruces ... 40, sertést meg öltek ... 8, kecskét no. ... 8,
tehenet ... 1.
Item 26. augusti Ebeczky István kapitány úr ezerébül Illovay György hadnagy úr zászlóstul bészálva harmad napiglan költöttek: kenyeret no. libr. ... 280, húst libr. ... 118, zabot metr. ... 38, italt ... fl. 2.
Item 28. augusti Kemény János úrra eő nagysághára és katonáira negyed napig költöttenek : kenyret libr... 220,
húst libr. ...125, zabot metr. ... 36, italt ... fl. 1 d. 50.

84. strana
Item anno eodem 16. septembris emlétet Illovai György úrra és katonáira költöttek : kenyeret libr. no. ... 128,
húst libr. ... 90, zabot metr. ... 24, italt pro ... fl. 4.
Anno 1706 10. junii Prinyi Ádám úr eő nagyságha zászlóstul subsistálván nálok költöttek: kenyeret libr. ... 240,
húst libr. ... 125, zabot metr. ... 24, italt pro ... fl. 5.
Item töbször emlitet Illovai György hadnagy úr strásamestere 25 lovas katonával bé szálván kiknek adatot:
kenyér libr. ... 60, hús libr. ... 32, zab ... metr. ... 10, ital ... d. 60.
Ezeken föllyül föl s alá járó hadkra költöttek: kenyér libr. no. ... 646, húst libr. no. ... 746, zab metr. ... 314, ital pro ... fl. 14 d. 25.

Feölső Szőlősi[284] eskütt Timoracski András hite szerint mondván, hogy:
Anno 1703 circa initiu novembris Ocskay László úr maga ezerivel Nittrátul Léva felé menvén vittenek el az katonák lovat ... 5, valentes fl. 150.
Ugyan akkor említett kapitány úr tizedesse vett rajtok fl. 4.
Item Andrássi Miklos úr eő nagyságha, Szentpéteri Imre kapitány és Kálos Mátyás úramék hada három főzelik söreket meg ittak fl. 105.
Anno eodem Szentpéteri kapitány úr ezere számára Nittrai ploquádába adtanak: abrakot metr. ... 15, báránt ... 1,
ludat ... 2, tyúkot ... 4, kenyeret no. ... 30, szénár currus. .. . 2.
Ugyan említett kapitány úr katonái vittek el lovat 2 fl. 48.

85. strana
Anno 1704 in maio Ebeczky István kapitány és Mihályfi Gáspár uramék eöt zászlóval hozzájok bészálván ötöd napigh ételbül s italbul költöttek reájok ad ... fl. 100.

[283] Klasov
[284] Horný Vindol dnes Vindol

Anno 1705 circa finem februárii kapitány Pap Istvan úr katonái vittek el lovat 1 f . 27.
Ugyan azon ezerbeli 3 zászlóallja katonára költöttek ad fl. 50.
Item nemzetes Géczi Gábor kapitány úr hadnagyai Kurucz Balás, Tótt János, Csarabo Mihály, Tótt Páll és Taris István uramék katonaikkal edgyütt diversis vicibus bészálván hozzájok, natúrálékat költöttek ad fl. 600.
Anno eodem Tajnay Páll nemes Bars vármegye kapitányára és alatta valóira diversis vicibus költöttek ad fl. 200.
Anno eodem generális Buday úr bagásiája in februario meg hálva nálok költöttének fl. 40.
Anno 1705 circa initiu iunii kapitány Szalai Pál úr eő kegyelme ezere Berencsen tötvén alkalmas napokat költöttek ad ... fl. 50, titkon vittek el szarvas marhát ... 1.
Anno 1706 Illovay György urnak adtanak: vágó marhát no. ... 1, seört becskével ... 1.
Anno eodem kegyelmes urunk Újvárhoz szálva táborostul az katonák ütötték le szarvas marhájokat ... 2, el is vittik.
Item Fehérpataki úr gyalogok kapitánya 30 személlyel subsistálván nálok költöttek ad ... fl. 17.
Anno eodem in octobri Loczi András kapitány úr lovai számára adtak: zabot metr. ... 6, hajdúknak seörre .. .fl.1, d. 50.
Mindezek között is in anno 1705 méltósághos generális Károli Sándor úr eő nagyságha hadai öt napiglan lévén nálok vettenek föl vermekbül: őszi és tavaszi gabonát metr. ... 577, juhot öltek meg no. ... 100, seörtést no. ... 108, szarvas marhát vágtak le ... 2, ruhát aminémőt kaphattak el vittik.
Föl s alá csuportossan s kevesekben járó hadakra költöttek ad ... fl. 532.

Ledéczi[285] bíró Balla András esküttye Farkas János hitek szerint presentáltak.
Anno 1705 circa initiu martii kapitány Szalai Pál úr ezerire Ghymesre adtanak buzát metr. ... 17.
Item eotum kegyelmes urunk Kis Tapolcsánt lévén adtak oda is:

86. strana
búzát metr. no. ... 60, zabot metr. ... 50.
Item ugyan akkoron Czétényre Géczi Gábor kapitány úr Taris nevő hadnagyánaak adtanak: vágó marhát ... 2,
lisztet metr. ... 10.
Anno 1706 29. novembris kapitány Rétei György úr ezerébül zászlóval bé szálva hozzájok adtanak:
vágót no. ... 2, kenyeret libr. ... 388, abrakot metr. ... 71, tyúkot no. ... 40, ludat no. ... 3, vajat med. ... 2, tikmonyát no. ... 32, italyokra ... fl. 9.
Anno eodem circa initiu decembris Farkas nevő kapitány 12 lovaira és öt legényeire hat napiglan adtanak:
abrakot metr. ... 12, húst libr. ... 33, kenyeret libr. ... 60.
Anno eodem 15. decembris méltóságos commisárius gróf Csáky István úr eő nagyságha bagásiája megszálván nálok kiknek adatot: hús libr. no. ... 60, kenyér libr. ... 65.
Anno 1707 in januario kapitány Rétei György úr ezerébül, hogy az Ipol felé mentek volna meg állapodván adtak: húst libr. ... 102, kenyeret libr. ... 114, abrakot metr. ... 37, tikmonyát no. ... 37, italokra ... fl. 1 d. 5.
Anno eodem 2. februarii Ocskay László úr egy feö s viczehadnagyra zászlótartójával és fulerjával s ennyhány lovas katonával nálok subsistálván adtanak. húst libr. ... 40, kenyeret libr. ... 50, abrakot metr. ... 9, italyokra ... fl. 4 d. 35.

[285] Ladice

87. strana

Zitva Feödimesi[286] bíró Bencse Páll, esküttye Belen Ádám nem külömben hitek szerint mongyák.

Anno 1703 20. octobris Ocskay László kapitány úr három zászlóallja katonája bé szálván helységegben, kiknek adtanak: abrakot metr. ... 60, seört med. no. ... 300, tehén húst, szalonnát libr. ... 300.

Anno eodem 24. octobris Tirpács Mártony és Bakos Mihály hadnagy uramék. ennyhány lovas katonával subsistálván nálok adatot: kész pénz ... fl. 9 d. 50, hús libr. ... 30, pálenka és sör ... fl. 3 d. 25, abrak metr. no. ... 4.

Anno eodem llovay Máttyás úr Ebeczky István kapitány úr ezerebeli fő hadnagy száz lovas személlyel egy hétig lakván nálok adtanak: húst libr. no. ... 700, sört med. no. ... 700, pálenkát med. ... 87 ½, abrakot metr. ... 100, kenyeret libr. ... 700.

Anno 1704 in januario, Mariassi úr ezeréböl való katonák minden féle ingó jószágaikban tettenek kárt ad ... fl. 150.

Anno eodem generális Buday úr ezerebeli katonák miat szenvedtek kárt ad ... fl. 90.

Anno 1705 ugyan emlitet generális úr ezere alá menvén az szegénység sertésbül, szalonnábul és ruhábul valottak kárt ad ... fl. 100.

Anno eodem circa 13. februarii colonellus Loczi Andras úr ezere megszálván nálok föllyeb meg írt hasonló jószákbul valottak kárt ... fl. 300.

Anno eodem circa diem 25. martii Tajnai Páll nemes Bars vármegye akkori kapitányának kéntelenitettek adnia Csornokra: seört urna ... 1, abrakot metr. ... 12, tyúkot ... 3, ludat ... 2, malaczot ... 1, szénát szekér ... 1.

Anno eodem 3. februarii Sennyei úr ezeribül való oláhoknak adatot abrak metr. ... 50.

Böjti eleségbül vajbul, mízbül és halbul költöttenek ad fl. 65.

Anno 1704 Géczi Gabor kapitány úr hadakkal Surányban lévén hordottak el falujokbul őszi gabonát veremmel ... 3.

88. strana

Kertjeikben is csépöltek ell, méheiket föl rontván ad ... fl. 500.

Item amlitet kapitány úr ezrébül való katonák ökröt vittek el ... 2, tehenet ... 1 valentes fl. 40.

Anno 1706 Somodi Ferencz kapitány úr ezerebeli 27 katonának adtak: abrakot metr. no. ... 12,

húst libr. ... 50.

Anno eodem in decembri méltóságos Esterális (!) Daniel úr eő nagyságha Farkas István hadnagya subsistálván adtak húst, kenyeret és abrakot ad fl. 7 d. 15.

Ezeken kívül föl s alá járókra adtanak ez elmúlt három esztendőben: abrakot metr. no. ... 1137, tyúkot no. ... 944, ludat no. ... 225, vajat med. no. ... 106, pálenkát urna no. ... 3, sört becskével no. ... 6, buzát metr... 460,

pohánkát metr. ...30, szalonnát ... 2, míheket kassal ... 10, kender magot metr. ... 8.

Nagy Lapási[287] bíró Rosko János esküttye Horvath István hitek után mongyák.

Anno 1704 4. iunii Rácz István kapitány úr 14 személy lovassal megh hálván nálok adtanak: bort med. ... 19, abrakot metr. ... 2, báránt no. ... 1, tyúkfiat ... 2, tikmonyát ... 12, szalonnát libr. ... ½.

Anno eodem 24. novembris Illovay György hadnagy úr subsistálván nálok adtak: zabot metr. ... 5, bort med. no. ... 11.

Anno eodem 5. januarii 1705 kapitány Illosvay Ábrahám úr hajdúi 100 személy nálok megh hálván költöttenek:

---

[286] Úľany nad Žitavou

[287] Veľký Lapáš

húst libr. ... 100, italt ... fl. 4 d. 15, abrakot metr. ... 1 ½.
Anno eodem 13. januarii föllyeb említet Illovay György hadnagy úr 66 lovassal bészálván kétt nap alat adattak:
hús libr. ... 200, italra ... fl. 2 d. 50,

89. strana
abrakot metr. ... 23, szénát s kenyeret elegendőt.
Anno eodem 31. januarii Ebeczky István úr ezerébül való vicehadnagy Hamar András uram bészálván 44 katonával, kikre költöttek: zabot metr. ... 13, húst libr. ... 50, italt... fl. 3.
Item 8. februarii Prinyi Miklós úr eő nagyságha kétt zászlóallja hajdúságal.
15. eiusdem említet Prinyi Miklós Révay Gáspár uramék. eő nagysághok. Esze Tamás és Kokai Márton kapitány uramék kétt ezer emberrel bészálván, kik is hatt napot töltöttek meg írt lakossoknál, szenvedtenek károkat ingó jószágikban és szőlő hegyekben ad ... fl. 600.
Item kegyelmes urunk eő fejedelemsége bagásiája falujokon által menvén löttenek el sertést, marhát ... 13.
Die 23. februarii Sretter János kapitány úr 100 hajdúi beszálván költöttek reájok ételbül s italbul ad ... fl. 10.
Die 4. martii Szecsényi Páll kapitány úr 68 lovassal meg hálván adtak: húst libr. no. ... 150, kenyeret no. ... 30,
abrakot metr. ... 15, szénát currus ... 1.
Die 20. aprilis Géczi Gábor kapitány úr ezerebeli hadnagy Kurucz Balás úr cum per suis 104 bészálva hozzájok kiknek adatot: hús libr. no. ... 160, abrak metr. ... 12, ital ... d. 65, kenyér, széna elegedendő.
Anno eodem 1705 24. aprilis kapitány Nárai László úr hadnagyja Szili János úr 26 hajdúi beszálván adtak: húst libr. ... 52, italra ... d. 81.
Anno 1706 12. iunii Ocskay László kapitány úr ezerebeli viczehadnagy Rácz Ferencz úr eötven lovas katonával megszálván adtak: tyúkot no. ... 10, abrakot metr. ... 12, ételt s italt ... fl. 9 d. 65.
Anno 1707 9. januarii colonellus Révai Gaspár úr ezerebeli 108 hajdú.
Anno eodem 16. januarii ugyan eő nagyságha 66 hajdúi.
Anno eodem 1. februarii colonellus úr eő nagyságha 12 hajdúi megszálván:

90. strana
adtanak húst libr. ... 312, kenyeret no. ... 50, tyúkot ... 4, étel s ital ... fl. 10 d. 10.
Anno 1707 2. februarii Ocskay László kapitány úr ezerebeli 15 recrutált katona megh szálván nálok adatot nekiek: ételekre s itallyokra ... fl. 12 d. 25.
Ezeken kívül föl s alá járókra kiknek neveket nem tudván diversis vicibus adtanak: abrakot metr. ... 185,
húst libr. ... 1184, tyúkot ... 24, italra pénzt ... fl. 42 d. 61 ½, ludat no. ... 2, nyulat ... 2.

Ghymesi [288] bíró Szabó Pál esküttye Hoch István hitek alat representáltak.
Anno 1704 in decembri Újvárbul Leopold alá munítiót vévén kétt szekéren, harmadik szekér vontatóul Leopold alat oda maradtanak.
Anno 1705 in januario Farkas Dávid hadnagy úr hajdúsággal bánya városokrul gyüvén szálottanak megh nálok kiknek adatot hús libr. ... 218.
Item eotum kegyelmes urunk után pénzt vévőkre: húst libr. ... 45, tyúkot no. ... 25, abrakot metr. ... 15.
Anno eodem circa finem februarii méltósághos generális urunk eő excellentiája hadaira Czétényhez adtanak:

[288] Jelenec

vágót ... 2, abrakot metr. ... 15, kenyeret no. ... 50, ártánt no. ... 2.
Anno eodem in februario tatárok bészálván hozzájok adtanak: abrakot metr. ... 196, ludat no. ... 34, tyúkot no. ... 174, tehén és disznó húst libr. ... 144, szolgaiknak vajat med. ... 6, malaczot ... 8, borsra, hagymára ... fl. 3 d. 5,
szénát lovaik számára vettek ... fl. 10.

91. strana
Anno 1705 Illovay György fő hadnagy viczéje Hamar András uramék zászlóstul sok ízben hozzájok bészálván költöttek reájok ad ... fl. 210, abrakot elegendőt, réteiket füvellőnek tartották.
Anno eodem in martio Darássi uram seregire költöttenek: tehén és disznó húst libr. ... 127, abrakot metr. ... 34,
tyúkot no. ... 45, kenyeret no. ... 526, italra pénzt ... fl. 14.
Anno eodem kegyelmes urunk Kis Tapolcsánt lévén onnéd Újvár felé mentiben az hadak vittík el: szénájokat ad ... fl. 150, abrakot metr. ... 300.
Anno eodem circa finem februarii óbester Szalai Páll úr ezerére vittenek: szénát ... fl. 43, adtanak abrakot metr. ... 30, a katonák magok öltének ludat ... 82, tyúkot no. ... 180, vittek el szalonnát libr. ... 642, adtanak tyúkmonyát ... 90, sót libr. ... 298, hagymára, borsra költöttek ... fl. 13, malaczot ... 18, száraz szilvát med. ... 130, szekeret erővel vittek el ... 1 fl. 5, sertést ... 1 fl. 8, vas szerszámot, lepedőt és más féle fehér ruhát ... fl. 16,
adtak szároz répát metr. ... 6, káposztát urna ... 8, eczetet urna ... 3, kenyeret no. ... 389, vajat med. ... 14, vágó marhát no. ... 15, italra pénzt ... fl. 42.
Anno eodem Sándor László és Majtény uramék. seregire diversis vicibus költöttek ételbül, italbul és abrakbul ad ... fl. 90.
Anno 1705 in augusto méltóságos fejedelem kegyelmes urunk Ivánkánál fekütt tábori hada mezeikben csépöltek el:

92. strana
rosot cruces no. ... 300, zabot cruces no. ... 150.
Item Nittrai és Újvári ploquádabeli hadak szükségire adtanak. vágót öreg marhát no. ... 13, kenyeret no. ... 419, abrakot metr. ... 103, juhot no. ... 7, tyúkot ... 8, ludat ... 4, vajat med. ... 5, lisztet metr. ... 18, buzát metr. ... 14.
Föl s alá járókra: kenyeret no. ... 465, húst libr. ... 475, italra ... fl. 34, abrakot metr. ... 235, szénát, kenyeret elegedendőt.

Kolonyi[289] bíró Brat Imre és Benko János eskütt hitek szerint mongyák, hogy
anno 1703 Szentpéteri Imre kapitány úr seregiben Nittrai ploquádában veszet eökrök no. ... 2.
Anno eodem Ocskay László kapitány urnak Kis Tapolcsánra administráltak compulsive: kenyeret no. ... 400, bort urna ... 9, szénát currus ... 8, sót med. ... 16, vajat med. ... 15, vágót no. ... 2.
Anno 1704 diversis vicibus Nittrai ploquádához administráltak: kenyeret no. ... 150, ludat ... 30, tyúkot no. ... 100.
Item Nittrai ploquádába Szentpéteri Imre kapitány úr szükségire: kenyeret no. ... 1000, vágó marhát ... 5, abrakot metr. ... 100.

93. strana
Anno 1705 24. februarii colonellus Ebeczki István úr ezere Pogránnyra bészálván eő kegyelme katonái hordattak el szénájokat currus no. ... 30.

[289] Kolíňany

Anno eodem in februario et martio Ghymes Kostolánt lévő kapitány Szalai Páll kapitány úr eő kegyelme ezerire költöttenek abrakot metr. ... 94.
Anno 1705 in augusto méltóságos fejedelem kegyelmes urunk eő fejedelemséghe Ivánkánál lévő táborbeli hadai közül csépöltek el gabonájokban: rosot cruces no. ... 50, árpát cruces no. ... 300, zabot cruces no. ... 150, szénát hordottak el currus ... 50.
Anno 1706 in novembri Gellért Imre úr Ocskay László ezerének vicekapitánya 12 lovas katonája bészálván tizenegy napiglan adtanak: húst libr. ... 56, abrakot metr. ... 80, szénát currus no. ... 3.
Anno 1706 circa initium januarii Prényi Ádam fő hadnagy úr eő nagyságha bészálván hozzájok 204 lovassal adtanak: húst libr. ... 24, kenyeret no. ... 10, abrakot metr. ... 20.
Anno eodem in februario Pongrácz János úr hadnagyára s egy zászlóallja katonaságra költöttek: abrakot metr. ... 19, szénát currus ... 3, húst libr. ... 80, kenyeret ... 40.

Csitári[290] bíró Balko György esküttye Péli András hitek szerint mongyák.
Anno 1703 in decembri Szentpéteri Imre kapitány úr seregire Nittrai plonquádában adtanak: vágót ... ½, kenyeret no. ... 77.
Item hogy Nittra várossábul méltóságos fő generális urunk eő excellentiája parancsolattyábul kikölletet az népnek takarodni, akkoron Nittra várábul kigyűvén az labanczok hajtottak be eökrököt ... 4 megírt fl. 160. Item említet Szentpéteri Imre úr ploquádára, s katonáira in anno 1704 in octobris méltóságos fejedelem kegyelmes urunk Maróttul feküvő táborbeli föl s alá járó hadaira költöttenek: bort med. no. ... 230,

94. strana
ludat ... 90, vajat med. ... 20, kenyeret no. ... 542, tyúkot no. ... 217, abrakot metr. ... 320.
Anno 1704 circa initium junii Ebeczki István kapitány úr ezerebeli fő hadnagyok Illovay Mátyás és György uramék. kétt zászlóallja katonasággal rétyeikben harmad napig lakván adtanak: vágót ... 1, bort med. ... 21, seört med. ... 35, kenyeret no. ... 30, kerti veteményeiket el rontották.
Anno 1705 circa februarii méltóságos fejedelem kegyelmes urunk karabílyos ezerebeli hadnagy Patai Kristoff úr három zászlóval Vágh mellöl, partárul megh térvén kik is nálok meghálván költöttenek: abrakot metr. ... 50, húst libr. ... 150, kenyeret no. ... 40, az katonák megöltek disznót ... 2, juhot ... 1.
Anno eodem in februario Gerentsért megh szálló tatárságnak adtanak: abrakot metr. ... 8, kenyeret no. ... 9, ludat no. ... 3, tyukot no. ... 4, pálenkát ... fl. 1 d. 12.
Anno 1705 in augusto midőn méltóságos fejedelem kegyelmes urunk tábora Ivánkánál helyztetve leött volna csépöltek el az hadak: rosot cruces no... 12, árpát cruces no. ... 10, zabot cruces no. ... 20, szénájokat currus ... 25.
Anno 1706 circa maii midőn méltóságos fejedelem asszony Nittrárul Kiss Tapolcsánra ment volna akkoron föl s alá járo hadakra költöttek: abrakot metr. ... 100, húst libr. ... 150.
Anno 1706 in octobri Prínyii Farkas úr eő nagyságha lovat 8 szolgáját no. 4 kétt egész hétig tartván azokra költöttek:

95. strana
abrakot metr. no. ... 16, bort med. no. ... 34, pálenkát ... d. 15, italt és kenyeret ... fl. 7.

Gesztei[291] bíró Szabó István esküttye Molnár András hitek szerint mongyák.

[290] Štitáre dnes Nitra
[291] Hoste

Anno 1703 in octobri kapitány Ocskay László úr Czeglédi István nevő hadnagya bészálván kétt zászlóval kiknek adtanak: vágó marhát no. ... 5, zabot metr. no. ... 66 binas vicibus, bort urna ... 2, kenyeret no. ... 40,
ludat ... 5, szénát currus ... 2, tyúkot ... 10, vajat med. ... 5, diót metr. ... 1.
Anno et mense quibus supra Illovai György hadnagy úr seregire adtanak: bort urna ... 3, sört urna ... 2,
hús libr. ... 38.
Anno 1705 circa martii Ghymes Kosztolánra óbester Szalai Páll úr eő kegyelme ezerire praestáltak: szénát currus ... 2, abrakot metr. ... 23, bort urna ... 2, sört urna ... 2, ludat ... 3, tyúkot no... 4, báránt ... 2.
Anno eodem in augusto kegyelmes urunk eő fejedelemsége Ivánkánál helyeztetet tábori hadai csépöltek el: rosot cruces no. ... 6, árpát cruces ... 11, zabot cruces ... 10.
Anno 1706 circa initium octobris Prínyii Farkas úr eő nagyságha tíz lovára kétt hétig költöttenek: abrakot metr. ... 40, szénát currus ... 6, kenyeret no. ... 30, bort med. ... 20.

96. strana
Anno 1707 circa finem februarii kapitány Rétei György úr ezerebeli katonáknak az midőn Drégely felé költöztenek adtak: abrakot metr. ... 15, kenyeret no. ... 30, húst libr. ... 40, seört urna ... 2.
Item ez elmúlt esztendők Nittrai és Érsek Újvári ploquádáknak és transenaknak adtanak diversis vicibus:
vágó marhát no. ... 24, ludat no. ... 15, tyúkot ... 57, tyúkmonyát ... 192, szénát currus. ... 61, abrakot metr. ... 88,
kenyeret no. ... 128, lisztet metr. ... 36, vajat med. ... 11, bort urna ...1, seört urna ... 1 med. 15, pálenkát med. ... 4, buzát metr. ... 14, lencsét metr. ... 4, tyúkfiat ... 54.

Gerentséri [292] bíró Varga István esküttye Ferencz Gergel hitek alat presentálván, hogy:
Anno 1703 in novembri lévai sereg nálok megszálván hatalmassul ittanak megh : bort urna ... 3 ½, kenyeret adtak no. ... 50, abrakot metr. ... 16, szénát currus ... 2.
Anno eodem in decembri Szentpeteri kapitány úr Kováts Sámuel nevő hadnagy katonákkal együt hajtotta el
juhokat no. ... 20.
Anno in februario méltóságos fő generális urunk ő excellentiája katonai udvari seregébül valók megh szálván eöt nap alat adtanak húst libr. ... 100.
Anno et mense iisdem Géczi Gábor kapitány úr hadnagya Kurucz Balás úr 20 lovassal megh szálvan kiknek adatot: hús libr. ... 20,

97. strana
kenyér no. ... 6, abrak metr. no. ... 8, széna currus. ... 4.
Anno 1704 in februario kétt zászlóallja tatárságra, szolgáira harmadnapigh költöttek: abrakot metr. ... 400,
kenyeret no. ... 100, szénát szekérrel ... 40, tyúkot no. ... 300, ludat no. ... 101, húst libr. ... 200, seört med. ... 100,
kecskét ... 2, bort med. ... 12, pálenkát med. ... 25.
Anno et mense quibus supra Hamar András hadnagy úrra és katonáira adtak : bort med. ... 30, húst libr. ... 12,
abrakot metr. ... 4, kenyeret ... 4.
Anno eodem circa finem februarii bizonyos profus cum personis 40 subsistálván.

[292] Nitrianske Hrnčiarovce

Item in decembri kétt zászlóallja lengyel nálok meg háltanak kikre költöttek: abrakot metr. ... 27, szénát szekérrel ... 6, húst libr. ... 40, bort urna ... 2, sört urna ... 2, kenyeret no. ... 56, mézet med. ... 5.
Anno eodem Nittra váránsk föl adásakor Alsó Köröskényre méltóságos fő generális urunk ő excellentiája hadainak adtanak: abrakot metr. ... 18, kenyeret ... 30.
Item Érsek Újvárnak obsidiojakor az hadaknak Surányban adtak: abrakot metr. ... 23, kenyeret no. ... 100, vágó marhát ... 2.
Anno 1705 in januario Srétter János kapitány úr száz katonái,
anno et mense iisdem Tiszántul való kétt zászlóallja katonaságnak,
anno eodem in februario Szilágyi nevű hadnagy tizen három lovassal,
anno eodem in aprilí egy zászlóallja Egri seregh kétt ízben szállottanak kiknek adatot:

98. strana
hús libr. no. ... 613, kenyér no. ... 110, abrak metr. ... 104, széna currus. ... 20, csépöltek el árpát cruces ... 5.
Anno eodem óbester Szalai Páll, úr ezerinek Ledécsre administráltak: vágó marhát no. ...1, ludat ...4, szénát currus ...4, abrakot metr. ...8.
Anno 1706 in octobrí Prini Farkas úr eő nagyságha lovaira adtak: abrakot metr. ...11, legényeire húst libr. ...15.
Anno 1707 die 25. januarii colonellus Révay Gáspár úr eő nagyságha viczeivel és 214 hajdúval bészálva költöttek. szalonnát libr. no. ...214, kenyeret no. ...82, sört... fl. 1, lopval el vittek lovat párt 2, fejszét...1, hájjat...1/2.
Anno eodem in februario Balogh István kapitány úr katonáinak adatot: szalonna libr...31, abrak metr. no. ...8,
kenyér no. ..9, bor med...5, széna currus ...1.
Mind ennek fölötte ez elmúlt három esztendőben föl s alá járó hadaknak adtanak, s erővel elvittenek, s ittanak megh diversis vicibus bort urna no. ...35, pálenkát urna ...4 med. 40, sört urna ...6, húst in centenarius ...40,
abrakot metr. ...800, ludat ...16, tyúkot no. ...1050.

99. strana
Czeteni[293] esküttek Ács Gergely és Csati János hitek szerint mongyák, hogy:
Anno 1703 in novembri Andrási Miklós úr eő naghsága és kapitány Ocskay László úr eő kegyelme katonáikkal és tatársággal midőn meg írt lakosoktul falujokban lettek volna vittenek: lovakat no. ...77, férfi és asszonynak való ruhát ... fl. 200, hízó ártánt öltek meg no. ...8, bort ittak meg urna ...12.
Anno 1704 nittrai ploquádának administráltak abrakot metr. metr. ...97.
Anno eodem Réey János kapitány úr katonáinak Pünkösd tájban megszálván , ittak megh: seört urna ...6,
abrakot adtak metr. ...25.
Anno eodem ante festum diei Pentecostes méltóságos fő generális urunk eő excellenciája táborostul falujokon Léva felé által menvén adtak az hadnak: kenyeret no. ..546, abrakot metr. ...60, bort med. ...316, sertést mezejekben öltek megh ...25, item kenyeret no... 178 az hadi fő tisztek parancsolattyábul, abrakot metr. no. ...175, eökröt vágattunk le ...4.
Anno eodem midőn méltóságos fejedelem kegyelmes urunk tábora Érsek Újvárt megh szálotta adatott
az táborra kenyér no. ...63, item ugyan azon táborra kenyér no. ...2390..
Anno eodem in decembri Nagyszombathi mezőben leött harcztul magyar hadak megh térvén vittek el erővel:

[293] Veľký Cetín

tyúkot no. ...1532, ludat no. ...500.
Anno 1705 in februario Bezegh Gábor kapitány uramra és katonáira négy nap alat költöttek: bort med. ...70,
sört urna ...8, abrakot metr. ...75.
Item in aprili Szentiványi úr tatárokkal bészálván hozzájok öltek megh magok báránt no. ...30, tyúkot no. ...200, tyukmonyát adtak ...400,

100. strana
vajat med...10, abrakot metr. ...60, ittak meg seört med. ..100, pálenkát med. ...25.
Anno eodem in maio hoffmester Ottlik György és Madocsányi uramék katonái zöld buzájokat kaszálták s aratták lovaik számára, seört s pálenkát adtak ...fl. 6.
Anno 1706 Ebeczki István kapitány úrra és eő zászlóallja katonáira adtanak: húst libr. ...300, abrakot metr. no. ...40, tyúkot no. ...50, seört, pálenkát ... fl. 6.
Anno eodem in maio, Szakmáry úr nemes Borsod vármegyének kapitánya és Görgei János úr magok katonáival bészálván hozzájok, adtanak: húst libr. no. ... 271, sört med. ...50, abrakot metr. ...10, tyúkot no. ...10, pálenkát med. ...2.
Anno eodem in junio et augusto bizonyos franceja dragonyosok alá portális lovakat vezetvén költöttenek:
szalonnát libr. ...18, báránt no. ...2, vajat med. ...4, tyúkot no. ...36, abrakot metr. ...36, seört, pálenkát fl. 12 d. 50.
Anno eodem circa finem septembris óbester Lusitszky úr 4 zászlóallja katonával megh hálva nálok. kiknek adatot: hús libr. ...230, abrak metr. ... 50, must med. ...40, pálenka med. ...6.
Anno eodem in maio kapitány Géczi Gábor ezerebeli Kurucz Márton nevő hadnagyra és zászlóallja katonáira költöttek: húst libr. ...60, kenyeret no. ...20, pálenkát med. ...7, seört med. ...120, abrakot metr. ...15.

101. strana
Anno 1707circa festum Simonis et Judae Loczi András kapitány úr eöt zászlóalja hajdúsággal nyolcz napig nálok lakván, kikre költöttenek: ludat no. ...22, tyúkot no. ...200, tyúkmont no. ...3000, vajat med. ...32, hatalmokbul megöltek sertést ...12, bort ittak megh fl. 60, sört...fl. 10, pálenkát...fl. 6.
Anno 1705 in maio óbester Szalay Páll úr ezerének Berencshez adtak vágót no. ...2.
Ugyan azon ezernek vontatónak adtak szekeret...5, melyet 15 ökörrel Bazinnál vesztenék.
Mind ezeket fölljül is föl s alá járókra és elmúlt esztendőkben diversis vicibus költöttek: abrakot metr. no. ..1595, szénát szekérrel...110, vágót no. ...8.
Nittrai ploquádának vágót no. ...8.
Kis Tapolcsánra és Lévára: vágót. ..2, kenyeret no. ..2500, ludat no. ...500, tyúkot no. ...1532, szalonnát egészet no. ...8, bort fl. 249, sört bécskével no. ...22 ½, pálenkát med. ...184, sót med. ..50, vajat med...62, pénzt rontak ...fl. 8 d 95.

Vaiki [294] esküttek Krsiák Mihály és Benyus Páll nem külömben hitek szerint mongyák.
Anno 1703 circa 18. octobris kapitány Ocskai László úr hadnagya Dajka János úr katonái vittenek el hatalmassan: lovat no. ...10, ködmönt ...3, puskát ...2, férfinak és asszonyembernek való ruhát fl. 40,

102. strana
vágónak marhát ...1, sertéseket valentes fl. 18, bort adtak med. ..16, pálenkát med. ..3.

[294] Vajka nad Žitavou dnes Lúčnica nad Žitavou

Anno 1704 in octobri midőn kegyelmes urunk eő fejedelemsége Újvárban meg szállására táborostul ment volna az hadak vittenek el erővel: kenyeret ...20, tyúkot ...4, ledneket metr ...9 sákostul, abrakot sákkal ...6, nyerget szerszámostul ...5, szénát szekérrel vittek el ...38.
Anno eodem ugyanakkoron méltóságos Esterás Antal úr eő excellenciája konyhájára adtak hízot ártánt...1.
Eő excellenciája katonái ártánt öltek meg...1.
Anno 1705 Csorda Gergel fő hadnagy 65 személy katonával meg hálván nálok adtak: kenyeret no. ...28,
húst libr. ...71, italra ...d. 40.
Item Szuhai úrra és tizeneöt katonáira költöttek fl. 1 d. 72.
Anno 1706 die 23 maii, Géczi Sándor vicekapitány úr eő kegyelme 27 katonáira adatot: hús libr. ...146,
kenyér no. ..30, abrak metr. ...22, seör med. ...82, pálenka med. ...4 ¼.
Anno eodem in junio Bánffi úr 40 katonával meg hálva, költöttek réájok: hús libr. ...40, kenyér no. ..11,
pálenka med. ...1 ½, sör med. ..8, szalonna libr. ...8.
Anno 1705 circa initiui julii óbester Szalay Páll úr ezerébe veszet el: lovok ...2.
Anno eodem augusti kegyelmes urunk tábora Ivánkanál lévén, s táborrul excurrált hadak csépeltek el:

103. strana
buzát cruces no. ... 22, zabot cruces no. ..34, juhot vittek el ...4.
Item kapitány Ebeczky István úr ezerebeli kétt zászlóallja katona meg hálván kötöltek: vágót no. ..1,
abrakot metr. ...22, tyúkot no. ...24, kenyeret no. ...80, vajat med. ..12, soót med. ...5, borsot libr. ...1,
italra pénzt ...fl. 6 d. 60.
Item föl s alá járókra diversis vicibus költöttek: vágót no. ... 4, ludat no. ...52, tyúkot no. ...150, abrakot metr. ...605, széna szekér no. ...16.

Darási[295] bíró Dyatyel István és esküttye Kozma Mihály hitek után mondván hogy:
In anno 1703 menseque decembri Szentpéteri kapitány úrnak nittrai ploquádához adtak: bort urna. ...1 ¼,
vajat med. ...3, lóra patkókat...fl. 1 d. 20, új kantárt ... 1, kengyel széjjat párt ... 1.
Anno 1706 kegyelmes urunk eő fejedelemsége és méltóságos fő generális urunk eő excelenciája ennyihány száz ökreit meg irt lakossok réttjibe hajtatván melletek lévő katonáknak és szolgáknak adtanak: húst libr. ...71,
kenyeret libr. ...142, abrakot metr. ... 10, szénát currus ...2.
Anno eodem 29. julii Petroczy István úr eő nagyságha eötven lovassal egy éjjel megh hálván adtanak :
abrakot metr. no. ...15, seört med. ...50, kenyeret libr. ..100, húst libr. ...50, szénát currus ... 1, pálenkát med. ...2.

104. strana
Anno 1706 die 15. augusti bizonyos franceák és 14 lengyel nyolcvan lóval portalis lovakat vezetvén beszállottak, kiknek adtanak: bort...fl. 6 d. 25, tyúkot no. ...20, ludat no. ...2, vajat med. ...2, szalonnát libr. ...2,
tyúkmonyat no. ..50, kenyeret libr. ...84, abrakot metr. ... 25, szénát currus ...4, palenkát med. ...2.

[295] Dražovce dnes Nitra

Anno eodem die 14. septembris artholésiabéli 40 lóra és mellettek lévő tíz legényre három nap alatt költöttek:
abrakot metr. ...10, húst libr. ...30, kenyeret libr. ...60, seör med. ...60, pálenka med. ...7.
Ugyan azon lovakra három hétig szénát org. 10.
Anno eodem die 10. octobris említett Petroczi úr eő nagyságha ezerebeli 4 zászló allja katonaságok subsistantiójakor adtak: húst libr. no. ..150, kenyeret no. ..100, abrakot metr. no. ...50, tyúkot no. ...100, malaczot no. ...7, bort med. .. 450, tyúkmonyat... 309, szénát org. no. ...2, ludat no. ...11, vajat med. ...7,
pálenkát med. ..35.
Anno eodem 3. decembris viszont artholesiai 175 lóval 60 legény subsistálva, költöttek: abrakot metr. ..31, szénát org. ...2, szalonnát libr. ... 60, kenyeret libr. ...120, seört med. ...60, pálenkát med. ... 15 ¼, tyúkot...2,
tyúkmonyát...12, vajat med. ...1/2.
Item az elmúlt esztendőkben francénákra diversis költöttek: kenyeret no. ...1252,

105. strana
húst in centenarius ...5, szalonnát libr. no. ...78, abrakot metr. no. ...222, szénát org. ...11, kolbászt no. ...315,
tyúkmonyát no. ...1010, bort urna no. ...9, seört urna ...18, pálenkát med. ..107 ½, pénzt vontak rájok ...fl. 10.

Alsó Leffánti [296]bíró Bernáth András, esküttye Tott György nem külömben vallják, hogy midőn
anno 1703 circa finem novembris méltóságos fő generális urunk eő excellentiája táborostul Pereszlénnél leött volna, ezen tábori hadak közül vermes gabonájokbul szedtek feöl: árpát és rosot metr. ...721, vittek el tehenet...1, bort pénczekbül urna...7, nyers almát metr. ...62, vas szerszámot...fl.10 d. 25.
Anno 1705 circa finem februarii óbester Szalay Páll úr ezerére Ghymes Kosztolánra hordottak el szénájokat currus .. 35.
Akkori szőlő hegyen pénczéjéket föl törvén vas szerszámokban, káposztájokban tettek kárt ad fl. 12 d. 35,
malombul vittek el buzát metr. ...5.
Nagy Hinden ugyan óbester úr katonái eltalálván Ipoltul visszagyüt vontató marhát vettek el erővel
lovat no. ...1 valoris fl. 18.
Anno eoden Nittra várábul Holics felé vittek álgyuk alá vontató marhát, adván veszett oda kancájok 2 valoris fl. 21.
Item francénákra és condescensekre diversis vicibus magyar hadnak bé jövételétül fogvást költöttenek: kenyeret no. ...353, húst in centenarius ...20 libr. 68, ludat no. ...49, tyúkot no. ..572, tyúkmonyát... 5242,
bort, seört, pálenkát...fl. 505 d. 60, item bort med. ...432, abrakot metr. ...447, vajat med. ...23.

106. strana
Bédi[297] bíró Petró György esküttye Árpás Páll hitek szerint mongyák.
Anno 1703 circa finem novembris méltóságos fő generális urunk eő excelentiája Pereszlénnél megszállott táborábul ki ment katonákra költöttek: bort úr. no. ...9, kenyeret no. ..300, hizot sertést meg öltek...7,

[296] Dolné Lefantovce
[297] Bádice dnes Podhorany

vágót adtak...1, ludat ...10, tyúkot öltek el ...103, abrakot vittek el metr. ...225, vajat adtak med. ...3.
Anno 1704 midőn méltóságos fejedelem kegyelmes urunk Eger tájárul gyűvén táborostul in octobris Marotthoz szállott volna, mely táborrul száz lovas katona és tatárságh meg írt lakosokhoz bé menvén vittek erővel:
új szűrt no. ...7, abrakot metr. ...100, ludat no. ..15, bort ittak meg med. ..100, mezejekben rontottak el sertést 15, mellyeket el is vittek.
Megírt táborra kenyeret vitt az szegénység no. ...425.
Anno 1705 circa martii colonellus Szalai Páll úr ezere szükségire Ghymers Kosztolányra hordottak el: szénájokat currus no. ...52, pénczéjékből bort urna ...5, juhot no. ...2, ludat ellődöztek ..15, vágót adtak...2,
abrakot metr. ...41.
Méglen azon katonák szénájokat hordták adtak diversisi vicibus: húst libr. ...200, kenyeret no. ...200,
szalonnát osztottak egészet...2 ½, pálenkát med. ..18.
Anno 1706 circa initium decembris Priny Farkas úr eő nagyságha tíz lovassal bé szálván költöttek harmadnapig: abrakot metr. ...10, kenyeret no. ...5, húst libr. ...32, tyúkot...3, seört med. ...3.

107. strana
Anno eodem Karvai sáncznál veszt el: szekerek...1, eökrök...4, 3 legénnyel..
Anno eodem in decembri Dunántúl való kapitány Bezrédi úr katonái Hajiztert Bajmócz felé késérvén, kiknek meg szálloknak adtanak: abrakot metr. ...6, húst libr. ...9.
Anno 1707 15. februarii Géczi Gábor kapitány úr ezerébéli Tott János hadnagy úr 13 lovas katonái bészálván , kik quartélyokban mentenek adatot: hús libr ...13, abrak metr. ...4.

Menyhei[298] esküttek Fülep György és Béda András hitekkel bizonyíttyák, hogy :
Anno 1703 in decembri Szentpéteri Imre kapitány úrnak Nittrai ploquádába Alsó Körösknére administráltak:
vágo marhát no. ...1, zabot metr. ...12, ludat no. ...2, tyúkot...4, húst libr . ...95, bort urna...2.
Anno 1705 circa martii óbester Szalai Páll ezerének Ghymes Kosztolánra administráltak: abrakot metr. ... 30,
szémát hordottak el currus ...40, vágót adtanak...1, kenyeret no. ...20, szalonnát libr. no. ...16, pálenkát adtanak med. ...25.
Anno eodem in martio lengyelek hálván nálok kiknek adtak: seört med. no. ...96, pálenkát med. ...12.
Item eodem anno menseque Selmecz és Körmöcz városa recrutált 100 hajdúi zászlóstul meghálván költöttenek:
húst libr. ...100, seört med. ...32.
Anno eodem in aprili Illovay Imre kapitány úr kilencz lovas katonáira kétt hétig költöttek: húst libr. no. ...32,
sört med. ...32, kenyeret elegedendőt.

108. strana
Anno 1705 in aprili méltóságos gróf Csáki István generális comissárius úr eő nagyságha bagásiája 15 személybül és 30 lóbul állok subsistálván adtak: abrakot metr. no. ..12, bort med. ...20, pálenkát med. ...3,
kenyeret s elegendőt és húst.

[298] Mechenice

Anno 1706 in septembri colonellus Révay Gáspár úr eő nagyságha viczekapitányának, Mirei Sigmond úrnak Szalakoszra adtanak: zabot metr. ...2, ludat ...1, sákot ...4.
Item transénakra diversis vicibus adtanak: kenyeret no. ...421, vágót no. ...5, húst libr. no. ..200, seört urna ...5 med. 20, tyúkot ...100, malaczot...5, ludat...21, tyúkmonyát...1500, bort urna...5, báránt...3, abrakot metr. ...143,
kész pénzt coactive adtak fl. 13.

Felső Leffánti [299]bíró Serédi András, esküttye Cserge János hitek alat representallják.
Anno 1705 circa martii óbester Szalay Páll úr eő kegyelme Ghymes Kosztolánt lévén qvartélyban, administráltak eő kegyelme ezere szökségeire: vágó marhát no. ...1, kenyeret no. ...24, abrakot metr. ...15, ludat...2, kappant...4, vajat, eczetet, vereshagymát és petreselmet fl. 1 d. 80.
Item ugyan azon ezerbeliek vittek el erővel szénát currus ... 45.
Szőhegyrül pénczekbül káposztát, vas boronát és más féle vas szerszámot el vittenek valentia...fl. 25.
Item megint ezerbeliek Szoloczon qvartélba lévő Bosik János nevő

109. strana
hadnagynak administráltak báránt no. ...1, húst libr. ...50, seört urna ...1/2, eczetet med. ...4, más egyéb konyhára valót...fl.4 d. 45.
Anno 1705 in aprili Géczi Gábor kapitány úr Tott János nevő hadnagya zászlóstul bészálván hozzájok adtanak
borjút...1, húst libr. no. ...60, bort, seört, pálenkát...fl. 5, vittek el szénát currus ...3.
Anno 1706 in decembri Révay Gáspár colonellus úr eő nagyságha meg hálván az lakosoknál adatott: bor med. ...4, sör med. ...5, hús libr. ...18, tyúk no. ...3.
Anno et mense inmediate precedenti méltóságos gróff Csáki István fő commissárius úr eő nagyságha bagásiája meg hálván, kiknek adatott: hús libr. ...18, seör med. ...12, abrak metr. ...2.
Anno 1707 die 3. januarii Kurucz Márton hadnagy úr zászlóstul megszálva adtanak: abrakot metr. ... 13, húst libr. ... 45, sört med. ... 25, palenkát med. ... 2.
Anno et mense quibus superius Beleznay János Géczi Gábor úr ezerebeli hadnagy subsistálva katonáival költötek: húst libr. ... 15, abrakot metr. ... 10, seört med. ... 3.

Romanfalvai[300] lakosok bírája Takáts Marton és esküttye Gregor Bertalan iudicálva, hogy:
Anno 1703 circa initiu decembris midőn méltóságos fő generális urunk ő excellentiája tábora emlitet lakóssok falujok mellet Puszta Kürt felé költözöt volna, vittenek el az hadak: lovat no. ... 18, eökröt no. ... 1, ludat no. ... 96, tyúkot és kácsát ... 400, seört becskával ... 3, juhot no. ... 42, sertést no. ... 217, kenyeret no. ... 400, bort ittak meg urna ... 15, ruhát el vittenek aesimálván ad ... fl. 100.

110. strana
Anno 1706 die 25. octobris Palocsay György úr eő nagyságha maga ezerével meghálván nálok költöttenek reájok és ugyan eő nagyságha anno eodem decembri beszálott négy zászlóallja katonáira: húst libr. ... 432,
abrakot metr. ... 285, seört med. ... 544, tyúkot no. ... 104, ludat no. ... 32, vajat med. ... 8 ½, tikmonyát ... 50,
vermes gabonat fölnyitatva, szedtenek föl rosot metr. ... 16.
Egy kas mihet föl rontottak valentes ... fl. 6.

[299] Horné Lefantovce
[300] Rumanová

Föl s alá járókra költöttenek és az hadak magok is hordottak el szénát, lencsét ledneket currus ... 100.

Csornoki[301] bírák az alább meg írt mód szerint detegállyák költségeket.
Anno 1704 in januario Onodi János Deák kapitány úr hadával együtt Zitva Födímesi gázlón által költözvén akkoron katonai tettenek károkat ruhájokban ad ... fl. 100.
Anno 1705 circa februarii méltóságos generális úr eő nagyságha hadai vittenek az el Komjathi malombul meg írt lakosok buzájat metr. ... 59.
Anno eodem generális Budai úr népire adtanak: abrakot metr. ... 257, vágót no. ... 4, magok az katonak hatalmassan vermekbül szedtenek föl árpát metr. ... 201, vittenek el juhot ... 3.
Anno eodem circa martii kétt száz tatárnak nyolcz nap alat adtanak: abrakot metr. ... 600, vágót no. ... 4,
magok az mezőben levágtak eökröt ... 1.
Anno eodem in julio méltóságos gróff Csáki Mihály úr eő nagyságha népeivel Szőlősi réteken le telepedve leöt volna, azon katonaság közül nálok mezejekben csépöltek el gabonájokat cruces ... 150.
Anno 1705 in aprilí Barkoczi Ferencz úr eő nagyságha ezerebeli katonaság kétt hétig lakván nálok adtanak:

111. strana
abrakot metr. no. ... 215.
Item föl s alá járókra költöttek diversis vicibus: sörre, borra és pálenkára ... fl. 252, abrakot metr. ... 300, ludat no. ... 33, tyúkot no. ... 120.

Kiss Lapási[302] lakosok Vraluska Adm és Slobert János hitek szerint mongyák, hogy:
Anno 1705 die 17. februarii kapitány Ebeczki István úr ezerestül Pogránya be szálván uttyokban erővel meg irt Kiss Lapáson szedtek föl kétszer gabonat metr. ... 27, fehér ruhát vittek el valor fl. 10, adtak ludat ... 3, tyúkot no. ... 6.
Item másodczor ugyan azon ezernek adtanak: vágót ... 1 valor fl. 6, kenyeret no. ... 14.
Anno eodem die 21. februarii kapitány Srétter János úr egy zászlóallja hadai nálok meg hálván kikre költöttek kenyerbül, ételbül s italbul ... fl . 10.
Anno 1707 januarii colonellus Révay Gaspár úr eő nagyságha ezerebeli egy zászlóallja hajdúság kétt ízben nálok meg hálván költöttek reájok ad ... fl. 20.
Item Kis Hinden lakos Sándor László katonái mezejekben öltek meg malaczot no. ... 4, fejszét szántó embertül vonták el ... 1 valor fl. 2.

Bodoki[303] bíró Balla István esküttye Bene Mihály hitek alat mongyák.
Anno 1705 in augusto kegyelmes urunk Ivankánál meg szállot tábori hadai mezejüben csépöltek el: rosot cruces ... 3, arpát cruces ... 12, zabot cruces ... 30, szőlő hegyeken gyümölcsökben tettenek kárt ... fl. 200, szénájokat hordottak el currus no. ... 39, juhot fogtak föl ... 4, kecskét no. ... 12, hizlaló ártánt öltek meg ... 5.
Anno 1706 in junio kapitány Ocskay László úr négy katonáira kétt holnapigh natúrálékbul költöttenek ad ... fl. 26.
Anno eodem Kiss Hindi Sándor László úr katonai hárman három hétig lakván nálok azokra is eset költségek ad ... fl. 10.
Anno eodem óbester Szalai Pall úr ezerebeli Kiraly András nevő hadnagy harmad magával s lovaival egy hetet töltvén nálok költöttenek reájok ad ... fl. 10.

---

[301] Černík
[302] Dnes Lapaš
[303] Dolné Obdokovce

112. strana
Anno eodem 11. octobris Prényi Ádám úr eő nagyságha öt katonái harmad napigh késvén nálok költöttek reájok ad ... fl. 15.
Anno 1707 die 15. januarii Gönczi János úr Rétei György úr ezerebeli hadnagy kétt zászlóallja katonasággal beszálván adtanak: húst libr. ... 300, kenyeret no. ... 50, abrakot metr. ... 50, szénát currus ... 8.
Egy egész szekeret e vittek, meg írt könnyen ... fl. 12, az tisztek itallyára adtak ... fl. 1 d. 25.
Anno eodem 26. januarii Révai Gáspár úr eő nagyságha ezerebeli zászlótartónak és hét hajdúnak adtanak: húst libr. ... 4, kenyér ... 1, italyokra ... fl. 1 d. 50.
Anno eodem 2. februarii kapitány Ocskay László úr ezerebeli 15 katonának adtak: abrakot metr. ... 2, ludat ... 2,
tyúkot ... 1, malaczot ... 1, italra ... d. 50.
Item az hadak szüksegere diversis vicibus és más transenákra adtak: vághó marhát ... 16, kenyeret no. ... 800,
seört becskével ... 6, abrakot metr. ... 600, tyúkot no. ... 400, vajat med. ... 40, borsot ... fl. 4, báránt no. ... 6,
bort urna ... 15, pálenkát ... fl. 20, szénát ... fl. 100, ludat no. ... 50, sóót med. ... 100, tyúkmonyát ... 600, táborokban maradot el szekerek ... 4.

Nagy Hindi [304] bíró Mikle Bálint esküttye Farkas János hitek szerint mongyák.
Anno 1703 circa finem septembris kapitány Ocskay László úr sereginek számára Lévára administráltak: zabot metr. ... 20, ludat ... 4, sót med. ... 4, tyúkot no... 14, vajat med. ... 3 ½.
Item Lévárul akkoron föl s alá járókra adtanak diversis vicibus: bort med. no. ... 237, abrakot metr. ... 80, pálenkát med. ... 28,

113. strana
seört urna ... 4 med. 40.
Anno 1703 Illovay Mátyás György, Hamar András és Kiss Mátyás uramék Ocskay László úr eő kegyelme hadnagyai katonákkal subsistálva adtak: abrakot metr. no. ... 69, tyúkot no. ... 12, seört urna ... 4 ¾, húst libr. ... 80, bort med. ... 80, pálinkát med. ... 12.
Anno eodem említett kapitány Ocskay László úr Nitrárul Léva felé menvén adatot: abrakot metr. ... 14, vaj med. ... 4, tyúk no. ...12, juh ... 1, kenyér ... 30, lúd ... 2, vittik el lovaikat no. ... 6.
Anno eodem föllyeb emlitet hadnagy Illovay Mátyás úr hozzájok katonáival divertálván vittik el lovat no. ... 5.
Anno 1704 kapitány Bezeg Gábor úr kétt száz lovassal panon lakos Sándor György 60 lovassal.
Item Illovay György úr 100 lovassal bészálván hozzájok költöttenek: abrakot metr. ... 292, bort med. ... 80, pálenkát med. ... 49, húst in centenarius ... 7 libr. 70, seört urna ... 10, kenyeret elegendőt.
Anno 1704 kapitány Rétey Ferencz úr 130 hajdúi Egri János tiszt úr és 30 lovassa nálok subsistálván adtak:
húst libr. ... 310, pálenkát med. ... 20.
Anno eodem in octobrii hatvanyi lovas sereg és más rendbeli 60 hajdú megszálván adtak: kenyeret no. ... 100,
húst libr. ... 100, tyúkot ... 5, nyúl ... 1, vágót no. ... 1, abrakot metr. ... 14, ludat ... 2.
Anno eodem in novembri kapitány Tajnai Páll úrnak,
in novembri item Újvárban lakos Dallos Albaert úrnak,

[304] Veľké Chyndice

nem különben Ocskay László úr egy hadnagyának német rabokat urunk után késérvén adtak: abrakot metr. ... 40, húst libr. ... 20, tyúkot ... 16, malaczot ... 1, vágót no. ... 1, ludat ... 6, pálinkát med. ... 1.
Anno eodem in octobri Érsek Újvárhoz kegyelmes urunk táborára administráltak : vágót ... 3, abrakot metr. ... 53, kenyeret no. ... 125.

114. strana
Anno 1705 Ilavay Mátyás és Taris István hadnagy uramék kétt zászlóallja katonával subsistálván nálok költöttenek reájok: húst libr. no. ... 160, seört urna ... 2, abrakot metr. ... 65, pálinkát med. ... 22.
Anno eodem in februario kegyelmes urunk karabilyossaira költöttenek: vágót ... 1, juhot ... 2, ludat ... 2 , bort med. ... 20, zabot adtanak metr. ... 35, kenyeret no. ... 50, tyúkot ... 8, vajat med. ... 2, pálinkát med. ... 2, lisztet metr. ... 12.
Anno eodem Kiss Hindi Sándor László kétt katonájára kétt hétig költöttek: abrakot metr. ... 15, húst libr. ... 56.
Item Nittrai ploquádába anno 1704 administráltak vágót ... 17.

Alsó Szölösi[305] nemesség jó leölkök eősmiretek alat indicáltak, hogy anno 1705 circa 14. februarii nemzetes Ibrányi László kapitány úr ezereivel hozzájok beszálván az mint is említet kapitány úr quietantiája és recognitiója tenora szerint (mint hogy hadait nem tudta mivel tartani) szedetet föl vermeikbül: tiszta buzát metr. no. ... 342, arpát metr. ... 90, zabot metr. ... 40.
Item quietantián kívül szedtek föl vermekbül buzát metr. no. ... 176.
Egy szóval valami eleségre való volt azon ezer pro voto gazdálkodot belöle, lovaikat is az mellyek teczetenek el vittik. Mely káraikat gabonájukon és lovaikon kivül aestimállyák ad ... fl. 300.

Kiss Mányai[306] nemesség nem különben jó lelkü eösmérettyek alat mongyák.
Anno 1705 in martio méltóságos generális Károly Sándor úr eő nagyságha ezerebeli kétt zászlóallja katonaságh és circiter három zászló tatárság ennyhány napiglan nálok lévén adtanak: vágót no. ... 5, arpát metr. no. ... 170, erővel vittek el buzát metr. ... 62, tyúknak, ludnak és kácsának számát sem tudhattyák.
Item eotum egy ezer hajdú falujokban szálván öltenek megh sertést no. ... 17.

Családi[307] lakosok bírája Kemény Mihály esküttye Szikra György hitek szerint mondván, hogy:
Anno 1703 in septembri Ocskai László kapitány urnak Kiss Tapolcsánra administráltak abrakot metr. ... 20.

115. strana
Item eotum Czegledi István gyalogh hadnagy úrank ugyan Kiss Tapolcsánra adtak: bort urna ... 1, ludat no. .. 2,
abrakot metr. ... 4, vajat med. ... 2, tyúkot no. ... 2, bocskorra pénzt .. fl. 4 d. 50.
Anno 1704 in octobrii kegyelmes urunk eő fejedelemsége Újvárt midőn szálotta volna szénájokat hordottak el currus ... 20, adtak abrakot metr. .. 50, kenyeret no. ... 60, húst libr. ... 60.

[305] Dolný Vindol dnes Vindol
[306] dnes Maňa
[307] Čeľadice

Anno eodem in decembri Homolyai György hadnagy úr reájok szálván 60 lovas katonával adtanak: húst libr. no. ... 108, abrakot metr. ... 44, kenyeret no. ... 30, szénát currus ... 4.
Anno 1705 in februario óbester Szalai Páll úr ezerinek Ghymes Kosztolányra administráltak: kenyeret no. ... 33,
vajat med. ... 2, vágót no. ... 2.
Anno 1705 in augusto kegyelmes urunk Ivánkánál megszállott tábori hadai közül csépöltek el mezejekben: arpájokat cruces ... 50, báránt vittek el ... 10, zabot cruces ... 40, apró sertést no. ... 20.
Anno 1705 circa septembris Ocskai László kapitány úr egyik hadnagya 60 lovassal subsistálván nálok kiknek adtanak: tyúkot no. ... 5, abrakot metr. ... 8, szénát currus ... 2, ludat ... 2, tyúkmonyát ... 50.
Anno 1706 in octobrii Prinyi Farkas úr eő nagyságha lovaira és szolgáira három nap alat költöttek: abrakot metr. ... 6, kenyrert no. ... 20, szénát currus ...1, húst libr. ... 16.
Item transénakra Nittrai és Érsek Újvári ploquádákra diversis vicibus adtak: vágót no. ... 8, abrakot metr. ... 166,
bort urna ... 10, tyúkot no. ... 104, lencsét metr. ... 1, kenyeret ... 36, buzát metr. ... 66, ludat no. ... 39, tikmonyát ... 124, száraz gyümölcsot metr. ... 1.

Sérei[308] lakosok bírája Bencze János esküttye Andrasko Páll hitek szerint mongyák, hogy:
Anno 1703 in septembri Czegledi István nevű gyalogh hadnagynak Kiss Tapolcsányra adtanak: bort urna ... 4,
sótt med. ... 10, tyúkot no. ... 10, ludat ... 4, borsot ...d . 18 és bocskorra ... d. 50.

116. strana
Anno 1704 Kiss Lapáson lakos Radovit Péter 20 lovas katonával Darásin lakozó László Páll kétt ízben is lovassal, item Illovay György úr Ebeczky István kapitány úr hadnagya 24 lovassal, nem különben Apont lakozó Csernakoczi Mihály hatvan lovas katonával diversis vicibus beszálottanak az meg írt lakosokhoz eset reájok költségek: hús libr. no. ... 82, seör med. ... 15, juh no. ... 1, széna currus ... 3, bor med. ... 43, pálenka med. ... 8 ½, abrak metr. ... 28.
Anno 1704 circa februarii Ebeczky István kapitány úr ezerebeli viczehadnagy Hamar András úr egy zászlóallja katonával kétt ízben hálván adtanak: kenyeret no. ... 40, abrakot metr. ... 50, húst libr. ... 150, bort urna ... 5.
Anno eodem in maio említett kapitány úr edgyik hadnagya Illovay Mátyás úr kétt zászlóallja katonával réttyeikben szálván költöttenek: vágót no. ... 1, báránt ... 1, seört becskával ... 1, kenyeret no. ... 50.
Anno eodem in octobri Kis Tapolcsántul tatárságh hozzájok excurrálván vittenek el: őszi s tavaszi gabonát metr. ... 100, bort adtanak urna ... 1.
Item ugyan azon tatárságra anno 1705 in februarii hatt nap alat praestáltak: vágót no. ... 1, ludat no. ... 100, kecskét és juhot ... 20, tyúkot no. ... 300, abrakot metr. ... 300.
Anno eodem óbester Szalai Páll úr ezere számára el hordottak az egész szüléseket.
Anno 1706 említett kapitány úr edgyik hadnagya Bako Páll nálok zászlóstul megh hálván adtanak: abrakot metr. ... 20, bort med. ... 12, húst libr. ... 50, szénát, kenyert pro contento .
Anno eodem in maio Illovay György hadnagy úr 25 lovas katonáira költöttek: abrakot metr. ... 25, halra adtanak ... fl. 2, húst libr. ... 50, pálenkát med. ... 12.
Anno eodem in julio kapitány Ocskai László úr ezerebeli Golya Imre nevő

117. strana

[308] Žirany

hadnagy zászlós katonákkal nálok megh háltanak költöttek reájok: húst libr. ... 60, tyúkot ... 5, pálenkát med. ... 4, abrakot metr. ... 25, tyúkmonyát ... 12.
Anno 1706 in novembri Gellért Imre viczekapitány úr Nagy János nevő tisztnek coactive adtanak ártánt ... 1 valor fl. 6.
Item transenákra leött költségek és hadaktól leött károk ad ... fl. 100.
Ezek fölöt adtak diversis vicibus: húst libr. ... 292, bort med. ... 389, abrakot metr. ... 107 ½, szénát currus ... 6.

Eözdöghei[309] lakossok transénákra leött költségek: kenyér no. ... 240, seör ... fl. 17 d. 50, lúd no. ... 25, vaj med. ... 28, vágó marha ... 7 ½, pálenka ... fl. 6 d. 40, széna currus ... 4, tyúk no. ... 150, kész pénz egyre s másra ... fl. 60.

Élecskei [310] bíró Chavalda Ádám, esküttye Holik János hitek lététeivel asseverállyák.
Anno 1703 circa initiu decembris méltóságos fő generális urunk eő excellentája táborostul falujokon által költözvén öltenek meg az hadak: hizlalt ártánt no. ... 150, öltenek el tyúkot no. ... 200, pókát .. 5, szénát vittek el currus ... 10, eökröt párt ... 1 fl. 120, ludat no. ... 30, récsét no. ... 15, sót med. ... 20, seört urna ... 16 ½.
Adot az szégénség maga kenyeret ... 1000.
Ugyan megh írt tábornak retroquandiája meg hálván nálok adtanak: húst libr. ... 112, abrakot metr. ... 30, kenyeret libr. ... 100, pálenkát med. ... 15.
Item ugyan akkoron hatt lovas szalaguardának ... fl. 54, útra kenyeret no. ... 60, zabot metr. ... 30.
Anno 1704 in julio 65 beteg hajdúra és melletek levő három tisztre egy hétig költöttenek: húst libr. ... 104, tyúkot no. ... 65, vajat med. ... 15, zabot metr. ... 6, seört med. ... 150, pálenkát med. ... 10, tyúkmonyát ... 200.

118. strana
Anno eodem Zahorszki István úr maga zászlós seregivel kétt ízben lévén nálok költöttenek: húst libr. ... 300, seört med. ... 600, vajat med. ... 10, zabot metr. ... 70, tyúkot no. ... 50, pálenkát med. ... 20, tikmonyát no. ... 200, kenyeret no. ... 50.
Anno 1705 in julio Gellért Imre vicze kapitány úr katonái beszálván és az után is kétt ízben hozzájok beszálván költöttek és erővel öltek meg: tyúkot ... 1060, hizlalt ártánt ... 20, juhot ... 12, ludat no. ... 50, egész szalonnát ... 96 vittek el, zabot adtak metr. ... 300, pálenkát med. ... 140, bort ittak megh med. ... 632, ittak meg seört med. ... 480, adtak kenyeret libr. ... 2400, útra köllöt adnia abrakot metr. ... 31.
Anno eodem circa junii Gellért Imre úr eött katonái négy hétigh lakván nálok minden személynek dietim adtanak ...d. 25 veniunt ... fl. 35, abrakot metr. no. ... 69.
Anno eodem 28. octobris méltóságos generális Bottyán János úr eő nagyságha maga hadával beszálván megh is hált, levött költségek és károk: tyúk no. ... 679, hizlalt ártán ... 31, seör urna ... 4, árpa metr. ... 102, kassal méh ... 2, lúd no. ... 46, kácsa no. ... 36, zab no. metr. ... 69, ros metr. ... 220, sákot vittek el ... 36, lencsét ledneket és szénát mind meg etettik.
Item ploquádákra és taborokra administráltak: vágót no. ... 22, kenyeret no. ... 1000, zabot transénákra metr. ... 335.
Item eotum galgoczi harminczados Senquiczi Tamás úr meg írt hadak miat szenvedet illyetin aláb meg írt károkat: borát ittak meg urna sex per fl. 10, facit ... fl. 60, zabot vittenek el metr. 250 metr. per d. 50, fl. 125
méhet egy döbönnel valor ... fl. 15,

[309] Mojzesovo
[310] Alekšince

119. strana
sertést meg öltek no. ... 1 valor fl. 5, lencsét és ledneket erettek meg currus 3 fl. 6.

Tornoczi[311] lakosok esküttyei Takáts Mihály és Tótt István hitek szerint mongyák, hogy:
Anno 1703 méltóságos fő generális kegyelmes urunk ő excellentiája midőn Senthei hidakon táborostul által költözöt volna, azon hadak közül vittenek el : lovakat ... 10 valentes fl. 182, dolmánt no. ... 4, új szűrt no. ... 2,
eökör bört nyerset ... 7, bellétt süveget ... 1, ruhát ... fl. 13.
Anno 1704 Érsek Újvárt föladva méltóságos fejedelem kegyelmes urunk táborostul megszálván Tornocznál vittenek és hordottak el szénájokat org. no. ... 43.
Anno 1705 circa initiu februarii méltóságos generális Károlyi Sándor úr ő nagyságha hadai és Ebeczki István, Loczi úr ezerei miatt szenvedtenek aláb meg irt károkat: lovakat vittenek el ... 13 valor ... fl. 254, dolmánt no. ... 2, öltek meg sertést no. ... 23, eökröt no. ... 5, tyúkot no. ... 118, buzát metr. ... 73, készítet eökör bőrt no. ... 3
ruhát falobul szedtek föl ... fl. 53, eöreg szűrt ... 3, ludat ... 46, harmadfi tulkot ... 1, zabot szedtek föl metr. ... 63, szénát org. ... 49, pókát ... 3, malmot meg égettek no. 1, megh írt ... fl. 126, böcsülvén károkat ad ... fl. 1127.

Negyedi[312] bíró Buza János esküttye Pintér János mongyák hitek szerint.
Anno 1704 Ibbrahim Agánnak és katonáinak adtanak az lakossok: húst libr. ... 150, bort med. no. ... 50, abrakot metr. ... 25.
Anno eodem méltóságos fejedelem kegyelmes urunk Érsek Újvárt megszálván akkoron hordotta az had el
szénájokat org. no. ... 200.
Item Leopoldi obsidiónak megoldatásakor ugyan akkoron veszet el:

120. strana
eökrök no. ... 4, szekerek no. ... 1, lovok no. ... 3.
Item Gúta várábul az ellenségh véletlenül jó reggel falujokra ütvén hajtották el szarvas marhájokat s lovaikat ... no. 76.
Ugyan akkor labancz üzésben török Kis Sigmond katonája alul az labancz el lővén, lovat vett rajtuk, lováért ... fl. 25.
Anno 1706 in augusto óbester Balogh István úr kétt hadnagya Brányik és Bodo uramék katonáikkal hozzájok be szálván adtanak: húst centenarius ... 10 ½, abrakot metr. no. ... 100, bort med. ... 18, kenyeret pro contentu.
Anno eodem kapitány Somodi Ferencz úr hadnagya Gubán Péter 85 katonáival beszálván hozzájok kétt hétig költöttek: húst centenarius ... 13 libr. 41, abrakot metr. ... 170, bort ... fl. 3, éget bort med. ... 2, kenyeret alegendőt.
Anno eodem méltóságos generális Bottyán János úr ő nagyságha Szabó Alojzes nevő hadnagyra és három zászlóallja katonáira egy hétig költöttek: húst centenarius ... 22 libr. 40, kenyeret no. ... 400, abrakot metr. ... 480, bort med. no. ... 56, égett bort ... fl. 1.
Anno eodem Ocskay László kapitány úr Girács nevő fő hadnagyának az Nagy Szeghi passusra administráltak:
húst libr. ... 100, kenyeret no. ... 50, abrakot metr. ... 16.
Item transénákra s más csoportos hadkra natúrálékban leött költségek, marháikban, ruháikban, káposztáikban, veres és foghagymáikban diversis vicibus leött kárvallásik könnyen exurgál ad fl. 1589.

[311] Trnovec nad Váhom
[312] Neded

121. strana

Farkasdi [313]bíró Nagy István esküttye Szíjártó János hitek alat iudicálván.

Anno 1703 die 5. decembris Ürmént lakozó Bartha Mihály 40 lovassal hozzájok menvén hatalmassan vonot s húzot azon lakoson ... fl. 22, zabot adtanak nekik metr. ... 30, bort ... fl. 9, lóra való szerszámot, fegyvert, nyerget az hol tánáltak el vittik, mely megh írt volna ... fl. 22.

Anno 1704 1. jauarii szixói Szemere Ferencz hadnagy száznégy lovassal beszálván hozzájok kiknek adtanak:

húst in centenarius ... 3, zabot metr. ... 30, bort ... f . 8.

Anno et mense precedente kapitány Deak Ferencz úr ezerivel beszállot hozzájok kiknek adtanak: abrakot metr. ... 200, húst centenarius ... 8.

Anno eodem 4. januarii Pangracz János úr ezerivel be szálva négy nap költöttek: abraknak buzát metr. ... 405,

húst centenarius ... 15.

Anno eodem 16. februarii Pozsony vármegyében Diószegre Bai László úr ezerebeli Zolnai János nevő hadnagynak administráltak: kenyeret no. ... 92, zabot metr. no. ... 92, szénát currus ... 15, bort ... fl. 14,

vajat med. ...4, sót med. ... 24, borsot libr. ... ½.

Mely provisiot mediante executiónem vették meg rajtok. Executerek vettek magoknak ... fl. 6.

Anno eodem Nittra ploquádában adtak húst centenarius ... 3, kenyeret no. ... 105.

Anno eodem 28. februarii méltóságos fő generális urunk ő excellentiája lovai szükségire Sempte várába administráltak: zabot metr. ... 50, kenyrert no. ... 160.

Item die 18. martii Bánkeszire vicekapitány Gellért urnak adtak szénát currus ...5.

Anno 1704 3. aprilis gúttai passusra Felbabli commissáriusnak administráltak: vágót no. ... 4, zabot metr. ... 8,

bort ... fl. 2.

122. strana

Anno eodem circa finem octobris méltóságos fejedelem kegyelmes urunk Érsek Újvárt meg szálva vittenek: szénát currus ..24, vágót no. ...1, zabot metr.. 9, kenyeret no. ...30, szekerek...3, az táboron veszet el.

Ugyan akkoron hordotta el az had szénájokat orgias ...227, meg írt volna fl. 681.

Anno eodem in decembri Leopoldi obsidio, hogy solvaltatot szekerek eökrel ...4 , emberestül és lovok ... 2, melyek ágyuk alat voltanak, ottan vesztenek.

Anno 1707 20. januarii kapitány Géczi Gábor úrnak adtanak: vágót no. ...11, abraknak buzát metr. ...16.

Item Suránban ploquáda szükségire administráltak: vágót ...4, kenyeret no. 300.

Item fellyebb említett Géczi Gábor úr tizenhárom zászlóallya katonáira egy hétig natúrálékbul költöttek ad fl...200.

Anno 1705 die 19. februarii Ebeczky István óbester úr ezerinek széméi révben administráltattak: vágót no. ...2,

szénát currus ...12, kenyeret no. ...100.

Anno eodem die 18. martii Felbabbi comissáriusnak Szeredben adtanak: vágót no. ...2, kenyeret no. ...100, szénát currus ...30.

Anno eodem 3. aprilis Tajnay Páll kapitány úrnak Majtényhez szénát currus no. ...14.

Item eő kegyelme gútai passusra mentiben nálok megszálván adtanak: árpát...fl. 8 d.60, bort...fl. 6.

---

[313] Vlčany

Item Somodi Ferencz kapitány úr katonái egy éjszaka meg hálván: ittak meg bort... fl. 6, vettek rajtok erővel...fl. 3.
Item die 9. aprilis gróf Esterás Daniel úr eő nagyságha parancsolattyául Bazin várossához vittenek szénát currus ...10.

123. strana
Anno eodem menseque generális Buday István úr parancsolattábul Szent György alá administráltak szénát currus ... 6.
Anno eodem 14. aprilis Somodi Ferencz kapitány úrnak Nagy Szegre adtanak vágót no. ... 6.
Anno eodem pünkösd napjan Gútához törököknek praestáltak buzát abraknak metr. ... 11.
Item eotum tatárok nálok subsistálván kiknek adatot: hús centenarius ... 5, buzát abraknak metr. ... 8, kenyeret no. ... 30, pálenkát, bort és seört ... fl. 8.
Anno eodem circa finem aprilis Balogh István úr ezerének szeméi révben szénát currus ... 9.
Anno 1704 et 1705 méltóságos fő generális urunk ő excellentiája. konyhájára halatt administráltak ... f . 200
Anno 1705 in augusto Verörskénél álgyú vonó eökör maradot el ... 4 emberestül.
Anno eodem circa initiu novembris az hadak Komárom alá menvén, akkoron Gellért Imre kapitány úr keze alat lévő három lovas kocsijokbul el maradot lovok no. ... 2.
Item circa illud tempus Sinai Mihály úr konyha szekerében lévő ló no. ... 1 odaveszett.
Item in augusto Móricz kapitány úr konyha szekere elől Morvában hasonló képen ló ... 1 el maradot.
1706 in septembri Szentiványi János kapitány úr keze alat maradot lovok no. ... 4.
Item transzénákra diversis vicibus leött kölcségek: bor no. ... fl. 99, zab metr. ... 148, hús centenarius ... 25.
Minden féle hagymát, káposztát adtanak hadak szükségére többet ... fl. 200.
Az sok sebes vitézlő rendre (borbély keze alat lévén) intertentiojok exurgál ad ... fl. 150.

Poszádkai [314] esküttek Suhajda János és Hornyák Mátyás hitek szerint mongyák, hogy in anno 1703 circa initiu decembris méltóságos fő generális urunk táborostul Puszta Kürthöz szálot, akkoron azon tábori hadak vittenek erővel az lakosokon:

124. strana
kész pénzt ... fl. 7 d. 25, abrakot vittek el metr. ... 74, bort ittanak meg ... fl. 18, adtanak húst ... fl. 8, kenyret no. ... 98, ruhat vittek el ad ... fl. 24.
Anno 1704 circa novembris Leopoldi obsidiónak idein tábori hadak fogdostak feöl juhot no. ... 27.
Anno eodem kapitány Ocskay László úrnál borok alat lévő szekerek 1 elmaradot.
Anno 1705 Duna mellett kenyér alá adatot szekér 1 elveszet.
1706 Balog István kapitány úr ezerébe hasonló képpen maradot szekerek... 1, de facile meg vót fl. 12.
Anno 1705 kapitány Labancz Miklós urnak pünkösd táján adtanak: báránt no...3, vajat med...2.
Meg írt kapitány hadnaggyal administrálták Sziladra: tyúkot no. ...3, vajat med. ...2, báránt...1.
Anno 1706 Bezeg Imre úr ezerebeli katonák vittek hatalmasúl: juhot no. ...10, öltek el sertést ...3.
Anno eodem in decembri Galgócra Gellért Imre úr viczehadnagyának Török Istvánnak adtanak
zabot metr. ... 25, tyúkot no. ...2.
Anno 1705 et 1706 transenákra költöttek: zabot metr. ... 70, arpát metr. ... 60, bort urna ... 4.

[314] Posádka dnes Dvorníky

Mezejekben tábori had in anno 1705 midőn Leopoldba elést vittek csépöltek el: rosot cruces ... 12,
zabot cruces ... 56, arpát cruces ... 10, kölest melybül lehetet volna metr. ... 30.

Sáaghi[315] bírák Masár András és Mókri János hitekkel asseverálják, hogy:
Anno 1703 circa initiu decembris méltóságos fő generális urunk táborostul Puszta Kürtrél

123. strana
lévén akkoron kapitány Ordody György úr hadnagyai Tordai és András Deák úramék katonákkal hozzájok be menvén vittenek el: lovat no. ... 11, mentét no. ... 2, dolmánt no. ... 2, puskát no. ... 4, méheket rontottak feöl kassal ... 2, gabonát vittek el metr. ... 300, bort ittanak meg urna ... 34, öltenek megh tábortul excurralt hadak sertést no. ... 20.
Item akkoron Bozo Máttyás vont rajtok fl. 4 , akkoron az tatárok vontanak el új ködmönt ... 1.
Anno 1704 in maio Ocskai László úr ezerébül való hadnagy Trencséni István úr nyolczvan lovassal nálok subsistálván adtanak: zabot metr. ... 150, húst libr. ... 124, bort med. ... 60, pálenkát med. ... 30 , pénzt ... fl. 4.
Anno eodem in augusto ugyan meg írt kapitány úr ezerébül való tizedes Lábassi nevő hat hétig nálok lévén kinek is adtak. zabot metr. ... 50, húst libr. ... 100, seört med. ... 150, pálenkát med. ... 12 ½.
Item Patai István úr 60 személlyel nálok megszálván költöttenek reájok: húst libr. ... 60, bort ittak meg med. ... 195.
Anno eodem circa maii colonellus Révay Mihály úr eő nagyságha maga népivel bészálván hozzájok, úgy mint 89 legényel, adtanak: húst libr. no. ... 89, zabot metr. ... 15, bort med. ... 60.
Anno 1705 circa februarii kapitány Deák Ferencz úr 3 zászlóallya katonával hozzájok beszálván adtak:
húst libr. ... 300, zabot metr. ... 50, bort med. no. ... 25.
Anno 1706 24. decembris Bezeg Imre kapitány úr 54 lovassal beszálván és karácsony ünnepeit ottan töltvén, adtanak:

124. strana
húst libr. no. ... 156, bort med. no. ... 126, seört med. no. ... 100, zabot mertr. no. ... 40,vajat med. ... 1, tyúkot ... 2.
Anno 1705 in augusto Cseri Imre kapitány úr egy zászlóallja katonasággal hozzájok beszálván adtak: zabot metr. ... 20, húst libr. ... 30.
Anno 1706 in decembri Gellért Imre kapitány úr hadnagyának Török Istvánnak Galgoczra administráltak: abrakot metr. ... 1, vajat med. ... 1, pénzt borra ... d 75.
Item föl s alá járokra naturálékbul költöttenek ad ... fl. 235.

Udvarnoki[316] bíró Boynánszki György esküttye Lenhárd János hitek szerint mongyák, hogy:
Anno 1703 circa initiu decembris midőn méltóságos fő generális urunk eő excellentiája táborostul Puszta Kürtnél leött volna az sákmányosok excurrálván borokban, gabonájokban, ruhájokban, marhájokban és más sok képpen nevezendő jószágokban töttenek kárt legalább ad ... fl. 1000.
Item ugyan azok táborra adatak: hízot eökröt no. ... 1, kenyeret no. ... 100, zabot metr. ... 50.
Item aszonnal Nitrához Szentpéteri Imre úrnak kenyeret no. ... 132.

[315] Sasinkovo
[316] Dvorníky

Anno 1704 Patai László úrnak méltóságos fő generális urunk ő excellentiája hoffmestereinek adtanak pénzt ... fl. 40 d. 45, zabot metr. ... 30.
Anno 1705 circa initiu augusti Leopolba hogy az élést be vittek az német, méltóságos fejedelem kegyelmes hadai mezejekben csépöltek el gabonájokat : kétszerbuzát cruces ... 346, arpát cruces ... 472, zabot cruces ... 170.
Ruhájokbol vittenek el legalább ad .. fl. 200,

127. strana
juhot no. ... 29, sertés marhát no. ... 16, tyúkot no. ... 72, sajtot libr. ... 58, méhet döbönnel ... 2, tehenet ... 1, fl. 15, kardot ... 1, ludat no. ... 46, vajat med. ... 21, sót med. ... 21, lovat ... 1, puskát ... fl. 40 vas szerszámot ... fl. 15.
Anno 1705 karabilos ezerbül való kapitány Pázmán úr katonáival subsistálván nálok költöttenek: húst libr. ... 150, tyúkot no. ... 15, borsot, sáffránt ... fl. 1 d. 40, eczetet med. ... 7, juhot no. ... 2, ludat no. ... 6, vajat med. ... 10, tikmonyát .. 100, zabot metr. ... 170, bort ...fl. 6.
Anno eodem colonellus Révay Mihála úr ő nagyságha népivel beszálván adatot: zab metr. no. ... 150,
bárány ... 1, tyúk no. ... 7, szalonna libr. ... 5, bor ... fl. 6, hús libr. ... 150, vaj med. ... 5, lúd no. ... 4, méz med. ... 1.
Anno eodem Géczi Gábor úr ezerebeli hadnagy Kurucz Balás úr egy zászlóallja katonáival beszálván költöttenek reájok: húst libr. ... 80, abrakot metr. ... 120, tyúkot no. ... 10, mízet med. ... 1 ½, bort ... fl. 8, ludat no. ... 7, éget bort med. ... 7, tikmonyát ... 70.
Anno eodem Péczi Gábor kapitány úr Kiss Sigmond nevű edgyik hadnagya katonáival subsistálván adatot:
zab metr. ... 80, bárány ... 2, tikmony no. ... 40, hús libr. ... 50, bor s éget bor ... fl. 3 d. 20, szalonna libr. ... 2.
Item generális Budai István urnak azon esztendőben administráltak: kenyeret no. ... 100, tyúkot no. ... 10 , bort med. ... 10, ludat no. ... 5, zabot metr. ... 15, vajat med. ... 6.
Item anno 1706 Vinczler kapitány urnak Semptére administráltak: báránt no ... 2, sót med. ... 5, vajat med. ... 2, ludat ... 4, tyúkot ... 10.

128. strana
Anno 1706 kapitány Labancz Miklós úr maga katonáival subsistálva natúrálékbul költöttenek ad ...fl. 20.
Anno eodem Kurucz Balás úr kapitány Géczi Gábor úr egyik hadnagyára, egy zászló allja katonáira költöttek ad...fl. 30.
Item Gellért Imre úr 6 katonáira ennihány hétig költöttenek ad fl. 40.
Item obester Bezeg Imre úr Poléreczky nevő hadnagyra és katonáira ad...fl. 150.
Item Géczi Gábor úr nakTott Páll nevő hadnagyra és katonáira két ízben ad ...fl. 55.
Item Czabai László úr gyalogok hadnagya hajdúsággal Galgózra mentiben subsistálván kötöttek ad fl. 30.
Anno eodem in octobri méltóságos generális Bottyán János úr ő nagyságha ennihány ezer emberrel beszálván nem külömben kapitány Somodi Ferencz és Loci Andras úramék subsistálván öltenek meg hadaik: tyúkot no. ...964, juhot no. ..12, báránt és kecskét ...4, kácsát no. ...16, tyúkot no. ...51, sertést no. ...29, eökröt no. ..1, fl. 1
mihet döbönnel ... 1, rosot metr. ...57, ettek meg zabot metr. ...116, árpát metr. ...44, vittek el száraz szilvát metr. ...15, szekeret ...2 ½, szántó vasat ...1, bort ittak meg urna ...4, veres hagymát költöttek el fl. 15.
Anno 1706 die 30. decembris Bezeg Imre úr Kitzel János névő hadnagya 60 személy katonával beszálván harmadnapig adtak: zabot metr. ...140, bort medias ...80 per d. 20.

Bajnocskai [317]bírák mondván eleitül fogvást három esztendő alat kegyelmes urunk hadaira költöttek és azoktul kárt vallottak minden féle jószágokbul, kiváltképpen boraikbul ad... fl. 1978.

Andatsi[318] bíró Cserni György hite alatt iudicálta, hogy:
Anno 1704 circa februárii tatárság hozzájok szálván adtanak: abrakot metr. ...78, húst libr. ...30.
Anno eodem Trencséni István hadnagy úr 20 lovas katonái megszálván nálok, kikre költötek:

129. strana
húst libr. ...50, seört ...fl. 3, bort...d. 60, kenyeret no. ...20, pálenkát fl. 1 d. 80.
Anno 1706 Török és Taris István hadnagy uraméknak és katonáiknak adtak: húst libr. ...16, pálenkát med. ...4, ludat no. ...2, vajat med. ...2, seört med. ...16, nyulat...2, tyúkot...2 és Török István executios katonáinak, hogy az provisiot Galgóczra sietve nem vehették, coactive attak... fl. 2 d. 75.
Item transenakra, neveket nem tudva, költöttek diversis vicibus: húst libr. ...300, tyúkot no. ..112, zabot metr. ...235, tikmonyát...700, borsot... fl. 3 , kenyeret no. ...100, ludat no. ...5, vajat med. ..15, sót...fl. 6, italt fl. 40.

Séllyei[319] bíró Hlavati György, esküttye Hornyák János hitekkel bizonyítják, hogy:
Anno 1703 in decembri Szeredben administráltak: kenyeret no. ...150, szénát currus ...3, vágót no. ...2,
zabot metr. ...65.
Item eotum Alsó és Felső Köröskényre Szentpéteri Imre úr hadai szükségeire küldöttenek: kenyeret no. ...202,
vágót no. ...2.
Anno 1704 in januario Szeredben Gerhát György kapitány urnak adtak: tehén húst libr. ...56, zabot metr. ...32, szalonnát libr. ...6, vasjat med. ...4 ¾, szénát szekérrel ...4.
Anno eodem in aprili Tajnai Páll kapitány úr kétt zászló allja katonasággal egy hétig lakván nálok, kikre költöttek: bort med. ... 156, vajat med. ...6, vágót in centenarius...5, és más konyhára valót köllöt praestálniok.
Anno eodem álgyuk alat Leopoldnál maradot eökrök ...4.
Anno 1705 Loczi András kapitány úr ezerével, másodczor 4 zászlóallja hajdúságival beszálván ennihány napok alat adtanak: húst in centenárius ...12, bort med. ...30, egy tulkot erővel le ütöttek, meg írt fl. 8.

130. strana
Anno 1705 in augusto kegyelmes urunk eő fejedeleemsége részszint Vecsénél táborban feküvő hadai, részszerint peniglen Vágon túl Pudmericznél levő harcz után vissza térő tábor rontotta el: zab vetésit no. ... 309 ½ mecztül valót, csépötek el buzát cruces ... 262, árpát cruces ...148, böjti vagy tavaszi buzát cruces ...87.

Királyfalvai [320]bíró Kocsis István esküttye Szappanyos György hitek alatt mongyák.
Anno 1703 9. decembris Szeredbe adtanak: kenyeret no. ...199, zabot metr. ...65, vágót no. ...1.

---

[317] Bojničky
[318] Andač dnes Zbehy
[319] Šaľa
[320] Kráľová nad Váhom

Szentpéteri Imre úr ezere számára Nagy és Kis Köröskényre: kenyeret no. ... 106 , vágót no. ... 2.
Anno 1704 in januario Szeredben vágót... 1.
Item Szeredben méltóságos fő generális urnak konyhamestereinek administráltak: szémát currus ...4, vajat med. ...5, tyúkot ...9, zabot metr. ...22, ludat no. ...2, pénzt fl. 8.
Anno 1705 in augusto fellyül meg írt hadak és azon üdőkben. rontották el zab vetéseket no. ...102, mecztül valót csépeltek el, őszi buzájokat cruces ...80 ½, árpát cruces no. ...32 ½, tavasz buzát cruces ...15.

Hosszúfalusi[321] bíró Vanya Mátyás eskütttye Andod István hitek szerint mongyák, hogy:
Anno 1703 Szeredben adtanak: kenyeret no. ...100, vágót no. ...1, zabot metr. ...50, szénát currus ...2.
Item Diószegre méltóságos fő generális ezerében tartozandó Bojtár Gergely nevő hadnagy urnak: kenyeret no. ...200, hizlalt sertést ...2, buzát metr. ...2, minden féle élést metr. ...3, vajat med. ...2, fő szerszámra ... fl. 1, káposztát urna ... 2, tyúkot no. ...3, vágót ...2, zabot metr. ..135, bort urna ...2 ½, sót med. ...23, mizet med. ...1
száraz szilvát metr. ...2, szénát currus ...4, executationak bort med. ... 48 ½.

131. strana
Anno 1704 in januario et februarii Nittrai ploquádának Alsó és Felseő Köröskényre adtanak: kenyeret no. ...140,
vágót no. ...2.
Item ez elmúlt három esztendőnek el forgása alatt táborokra, ezere s két s három zászlós töb s keveseb lovas és gyalogh hadaknak s transénáknak adtanak, magok is rész szerint vittek el diversis vicibus: lovat no. ...15, seörtést öltenek meg ...35, eökröt és tulkot no. ..14, kerti veteményekben tettenek kárt ad fl. 183, minden féle gabona abrakot metr. ...859, buzát metr. no. ..46 ½, kenyeret no. ...388, ludat no. ...81, vágó marhát no. ...35, lisztet metr. ...10, pálenkát med. ...47, vettek rajtok pénzt ...fl. 32, köles kását metr...10, száraz szilvát metr. ...5, zabot metr. ... 149, szémát currus no. ...699, szalmát egészet no. ...9, tyúkot no. ...352, káposztát urna ...17, bort urna ...2, med. ..48, ruhát vittek el ... fl. 36, adtak borsót metr. ...2, mizet metr. ...1, vittek el szűrt ...1, nyerget szerszámotstul ...1, eövet ...1.

Ghgymes Kosztolányi[322] bírák beadván, hogy anno 1705 circa initium martii óbester Szalai Páll úr ezere beszálván hozzájok kiknek minek előte nemes vármegye provisiója beérkezet volna szükségekre kénteleniteltek adni: kenyeret no. ..500, ludat no. ...20, malaczot ...8, juhot no. ...4, tikmonyát adtak ...600, szénát currus ... 20,
vágó marhát ... 2, zabot, árpát és rosot metr. ...208, tyúkot no. ...100, szalonnát libr. ...30, sertést öltek meg ...6, vajat med. ...12, borsot libr. ...2, sót, centenarius 8 per f . 3 d. 25, fl. 26.
Item pénczéjeket félrontván és gazdaságokhoz való eszközöket szedtének, károkat ad...fl. 100.
Anno 1706 kapitány Rétei György úr ezerebeli három zászló allja katonaságh beszálván hozzájok költöttenek
húst libr. ... 200, zabot metr. ...100.
Transénákra natúrálékbul diversis vicibus költöttek ad fl. 100.

132. strana
Csehi[323] bíró Jagerszki István eskütttye Csekei Balázs hitek szerint mongyák, hogy:

[321] Dlhá nad Váhom
[322] Kostolany pod Tribečom
[323] Čechynce

Anno 1703 in novembri Ocskai László kapitány úr ezerével által menvén falujokon, ruhájokbul megfosztatván meg írt fl. 50.
Anno 1704 in augusto midőn méltóságos fő generális urunk eő excellentiája Nittra városát summáztatta akkori szükségére Fölsőköröskényre Géczi Gábor úr kezeihez administráltattak abrakot metr. ...40.
Anno 1705 circa junii és másodszor Géczi Gábor kapitány úr eő kergyelme ezerebeli Tótt János névő hadnagy seregivel beszállott hozzájok, költöttek
abrakot metr. ...20, pálenkát med. ...8, húst libr. ...100, kenyeret elegendőt.
Anno eodem Gellért Imre vicekapitány úr zászlótartója Matula László és kovácamestere Nagy János úramék 60 lovas katonával beszálottak hozzájok, kétt nap alat költöttek: húst libr. ...116, pálenkát med. ...8, bort med. ...90,
abrakot metr. ...25, kenyeret elegdendőt.
Anno eodem Kurucz Miháy és Márton, Megyeri Gábor úramék, Geczi Gábor úr ezerebeli hadnagyok negyvenkét lovassal beszálván adatok: húst libr. no. ...37, bort med. ...55, abrakot metr. ...9, kenyér pro contento.
Anno eodem Héder Ádám és Molnár jJnos hadnagy úramék 44 lovassal subsistálva nálok, kikre költségek
húst libr. ...52, pálenkát med. ...3, bor med. ...7, abrak metr. ...8.
Item méltóságos generális gróf Esteras Antal úr eő excllentiája kapitánya Somodi Ádám úr 8 lovassal beszálván adtanak: abrakot metr. ...2, bort med. ..16.
Anno eodem Nagy Szombathi mezőben levő harcz után az hadak Ivánkához hordották el szénájokat currus... 127.
Anno eodem colonellus Esze Tamás úr ezerével beszállott falujokra loppal vittek el tehenet ...2, juhot no. ...2.
Item lévai Szabó János hadnagy úr és 60 lovas katonáira adatak: húst libr. ...120, bort med. ...7, abrakot metr. ...15, kenyeret elegendőt.
Item Czabai László nittrai presidiárius hadnagyra és 40 hajdúira adtak húst libr. ...40, bort med. ...40.
Item méltóságos generális Károly Sándor úr eő nagyságha kapitányának és 40 lovas katonáinak adtak
húst libr. ...40, abrakot metr. ...4.

133. strana
Item Géczi Gábor kapitány úr ezerivel negyven napig lakván nálok, szedtek ki vermekbül kétczer gabonát metr. no. ...85.
Szőleikben és el tet portékájokban tettenek károkat ad fl. 200.
Item Rétei György kapitány úr ezere szükségire katonai szekereket hajtván, hogy az lakossok nem adhattak, vontak rajok fl. 4.
Anno 1705 in augusto méltóságos fejedelem kegyelmes urunk tábora midőn Ivánkánál helyheztetve leött volna csépöltek el az hadak: árpát cruces ...40, rosot és zabot melyből leött volna metr. no. ...120.
Ugyan akkor szőlő hegyekben kertyeikben meg írt hadak tettenek kárt
szekér ... 1, és eökör ... 4 veszet el.
Item diversis vicibus eöreg juhot hordottak el 21, lovat ...5, adtanak abrakot metr. ...34, tyúkot no. ...67.
Mindenestül költöttek és böcsülvén károkat ad fl. 2904.

Sempte [324]Anno 1707 die 16. februarii Vajki János semptei bíró esküttye Tott György hitek szerint mongyák, hogy:

[324] Šintava

Anno 1703 die 3. decembris usque ad annum 1707 inclusíve méltóságos fejedelem hadaira natúrálékbul diversis vicibus költöttenek ad... fl. 1146 d. 61 ½.
Enníhány ízben az magyar tábor Sempténél lévén és azon passuson által menvén transénáktul és meg írt passzuson lévő hadaktul szőlő hegyekben, borainkban, szarvas marháikban, ruháikban és más egyéb megböcsült portékáikban valottanak károkat ad f 1849 d. 13.

Anno 1707 die 18. februárii **Nagy Emöke**[325] meg írt helységnek bírája Földesi István és esküttye Kovács Mátyás nem külömben mongyák, hogy
Anno 1707 in novembri kapitány Ocskai László úr falujokon által menvén Léva felé hadaival tettének károkat mindenféle jószágokban fl. 1000.

134. strana
Item anno eodem említett kapitány urnak adtak Kis Tapolcsánra: bort urna ...2, abrakot metr. ...46, juhot no. ...1,
ludat ...2.
Item anno 1704 circa initium junii Illovai György Ebeczky István úr ezerebeli hadnagy urnak adtak:
bort urna ...3, seört becskával ... 1, vágót ...1, katonáknak seört med. ..132.
Anno 1704 circa junium Szentpéteri Imre úr nemes Borsod vármegye kapitánya ezerestül réttyeikre szállva adtanak:
kenyeret no. ...40, báránt ...2, kész pénzt ... fl.12.
Anno 1705 Kurucz Balás hadnagy úr katonáinak adatot : abrak metr. ...10, seör med. ...16.
Item Prinyi Ádám úr eő nagyságha lovaira: abrak metr. ...6, szolgáinak tartásokra. ...fl. 1 d. .50.
Anno eodem in julio kapitány Szalai Páll úr katonáinak adatott: bor med. ...15, seör med. ...100, pálenka med. ...3, abrak metr. ...10.
Anno eodem in augusto méltóságos fejedelem kegyelmes urunk tábora Ivánkánál lévén és óbester Szalai Páll bagásiája réttyeinkben szálván hordottak el szénájokat cerrus ...500.
Csépöltek el rosot, árpát és zabot ceuces ...100.
Transénákra s nálok meg szálló vitézlő rendre diversis vicibus költöttek, borra sörre és pálenkára fl. 327 d. 35

135. strana
abrakot metr. ...413, vágót adtak no. ...21, kenyeret no. ...81, tyúkot no. ...76, ludat ...19, szénát orgias...65.

Tormos[326] Anno 1707 die 3. aprilis Tormosi bíró Podhraczky János és esküttye Czivány János hitek szerint mongyák:
Ez el múlt három esztendőknek forgása alat méltóságos fejedelem hadaira költöttek és egyczeris, mászor is adtak
kenyeret no. ..3000, húst centenarius ...15, vágót no. ...8, abrakot sápon ... 600, borjút no. ...15, malaczot no. ...100, ludat ...100, tyúkot ...600, báránt no. ...50, nyulat no. ...10, vajat med. ..100, tyúkmonyát no. ...2000, sót, borsot és más konyhához valót ...fl. 25, seört, bort, pálenkát ...fl. 400.

[325] Janíkovce dnes Nitra
[326] Chrenová dnes Nitra

136. strana

Extractus

Expensarum pro praedeclarata militia factarum ita et excessuum damnorumque per eandem patrator

zab metr. ...54694
házi kenyér no. ..77497
item kenyér libr. ...40021
tehén és bárány hús centenarius no. ...1575 libr. 49
disznó hús centenarius ...31 libr. 69
szalonna centenarius ...40 libr. 18 ½
egész szalonna no ...146 ½
vágó marha no. ...634
el vitt tehénbül és tulokbul álló szarvas marha no. ...256
hadakban el veszet eökör no. ...131
hízott ártány no. ...382
juh no. ...1294
bárány no. ...624
széma currus ...4873 ½
item széna org. no. ...1046 ½
bor urna no. ...831 ½
seör urna no. ... 924 ½
pálenka urna ...55 ½
lúd no. ...5707
tyúk no. ...26991
tikmony no. ...33376
malacz no. ...333
sajt centenarius ...29 libr. 33

137. strana
só centenarius no. ...81 libr. 97
vaj med. no. ...2524 ½
kétszer búza metr. no. ..6362 ½
ros metr. no. ...2858 ½
árpa metr. no. ...2411
csépültek el buzát cruceas no. ...2367 ½
rosot cruces no. ...743
zabot cruces no. ... 3979
lencsét és lendeket, szalmájokban vitték el currus ...152
zab vetést rontottak el metr. no. ...461
bors libr. no. ...21
mezőkre kijárt sertést öltek el no. ...1243
méhet kassal no. ...233
káposzta urna no. ...111
asszu répa metr. no. ...76
köles kása metr. no. ...81
liszt metr. ...296
köles metr. no. ...77
lednek és lencse metr. ... 19

borsó metr. .no. ... 30
borjú no. ... 34
szántó vas no. ...18
sák no. ...154
nyers tehén bőr no. ...9
készítet tehén bőr no. ...28

138. strana
fakó szekér no. ...41
vasas szekér no. ...5
pálenka égető vas fazik no. ...8
új hosszú szűr no. ...2
ködmön ...11
dolmán no. ...13
új czizma pár ...6
nadrágh no. ...5
saru pár ...5
béllelt süveg no. ...3
veres sinór eöv no. ...3
hosszú puska no. ...10
szoknya no. ...2
ágyra való lepedő no. ...15
jó féle kender vászon ulnae...30
pohánka metr. no. ..30
nyers alma metr. ...62
száraz gyümölcs metr. ...25
récse vagyis kácsa no. ...71
pulka no. ...33
Item mind ezeken kívűl ruhákbul és egyéb más ingóságbul való kárvallás és költség extendáltatva ad f . 43 4 33 d. 44.

Menný register

Ács Gergely 99,
Alexi András 7
Almási Ferencz 50, 53
Andód István 130,
Andránszky 31,
Andraskó Pál 115,
Andrássy Görgy 61,72
Andrásy (András, Andrássi) Miklós 9, 84,99,
Arday Mihály 44, 56
Bakó Páll 116,
Bakó Péter 46,
Bakos Mihály 87,
Balko György 93, 94
Balla András 85,
Balla István 47, 111,
Balogh István 24,25, 27, 30, 31, 41, 46, 47, 50, 51, 63, 69, 72, 78, 98, 120, 123
Balogh Pál 78, 79
Bánffi 102,
Baranyai Ferenc 50,
Barkóczi Ferencz 28, 110,
Bartha Mihály 121,
Bartsák Páll 73,
Bay Ádám 1, 2
Bay (Bai) László 1, 121,
Becskeházy Sigmond 32,
Béda András 107,
Bédy Pál 6,
Belai Ádám 77, 80,
Belen Ádám 87,
Beleznay János 109,
Bencze Pál 87,
Bencze János 115,
Bene Mihály 111,
Benyezky Gábor 59,
Benyus Pál 101,
Bercsényi Miklós generál 19, 23, 24, 26, 31, 42, 49, 64, 75
Bernáth András 105,
Bertóty Sigmond 36, 50
Bezegh (Bezeg) Gábor 3, 99,113,
Bezeg István 125,
Bezegh Imre kapitán 3, 4, 7, 36, 46, 48, 56124, 128,
Bezrédy (Bezrédi) 3, 107
Blaska Stephanus 1, 2
Bliszka Mihály 17,
Bodo hadnagy 120,
Bojtár Gergely 130,
Borbély Imre, Detrekőy 28,
Borbély István 55,

Bory Mihály 72,
Bosik János 108,
Bossány János 14,
Bossány Lőricz 49, 66, 69
Bottyán János, generál 5, 19, 20, 21, 22, 25, 30, 44, 47, 51, 69, 80, 118, 120, 128,
Bottyáni Ferenc 31,
Boynánszky Görgy 126,
Bozó Máttyás 125,
Bránayik poručík (hadnagy) 29, 50,120
Brat Imre 1,
Bratko Illés 49,
Brázda András 58,
Brixadszky György 23,
Budai 110,
Budai (Buday) István 123,127,
Buday generál 67, 87,
Buday János 25, 53
Buza János 119,
Csáki István 86,108, 109,
Csáky Mihály 36, 47, 50, 71, 110,
Csanádi kapitán 3
Csányi István 77,
Csarabo Mihály 78, 85,
Csatai János 99,
Csavaldovszky György 74,
Csekei Balázs 132,
Csere János 9
Cserge János 108,
Cseri Imre 126,
Csernakoczi Mihály 116,
Cserni György 128,
Csery Imre 22,
Csiba Ádám 60,
Csiba András 5,
Csiba Mihály 66,
Csicseri Ferenc 31,
Csontos István 22,
Csorda Gergel 102,
Csúrai Martinus 1, 2
Csutak György 71
Czabai László 128, 132,
Czeglédi István 95,115,
Czellér Urban 46, 53
Czivány János 135,
Czuczor András 70,
Czuczor János 70,
Dajka János 101,
Dajovcsik Márton 26,
Dallos Albert 113,
Darássi 91,

Darvas Mihály 34, 66
Deák Ferenc 53, 63, 69, 73, 121, 125,
Denka Ádám 24,
Didia Márton 40,
Dobronoky 9,
Dyatel István 103,
Ebeczky Ádám 4, 34, 36, 57
Ebeczky István kapitán 8, 23, 27, 28, 37, 41, 46, 63, 67, 71, 72, 73, 82, 83, 85,87, 89, 93, 94, 100, 102, 116, 119, 122, 134,
Egri János 113,
Egry Miklós poručík (hadnagy) 53,
Elek Sigmond 81.
Eperjessi Mihály 39,
Esterás Dániel 27, 55, 122, 88,.
Esterás Antal 8, 27, 33, 35, 42, 50 Esteráz Antal 70, 76, 78, 102, 132,
Esze Támás 27, 40, 89, 132,
Esztergáli István 6,
Farkas Dávid 90,
Farkas János 85,112,
Farkas kapitán 86,
Farkas Sándor 13, 40, 53, 59 61
Farkas István 88,
Fehérpataky kapitán 51, 70, 85,
Felbabi komisár 121, 122,
Ferencz Gergely 96,
Fodor László 15, 17
Földesi István 133,
Forgács Simon 12, 77,
Fülep Balás 80, 82,
Fülep György 107,
Furéssy Gáspár 38, 55
Géczi Gábor 1, 7, 8, 11, 27, 30, 35, 41, 45, 49, 54, 59, 61, 63, 66, 67, 68, 69,73, 76, 79, 80, 85, 86, 87, 89, 96, 100, 107,109, 122, 127, 128, 132, 133,
Géczi Sándor 69,
Gellért Imre 3, 4, 6, 14, 15, 45, 52, 59, 64, 65, 75, 76, 77, 93,117, 118, 121, 123, 126, 128, 132,
Gelley Sigmond 49,
Genczi János 79,
Gerhát György 129,
Girács György 5, 120
Golya Imre 116,
Gönczi János 112,
Görei András 81
Görgei János 100,
Gregor Bertalan 109,
Grozman Márton 46,
Guban Péter 63,120
Györki Ádám 32,
Győry Nagy János 52,
Győry Zichy György 64,

Haller 67,
Haller Sámuel 79,
Hamar András 6, 89, 91, 97, 116,
Hamar György 113,
Héder Ádám 132,
Hevér János 82,
Hevessi Páll 35
Hladi András 19,
Hlavati György 129,
Hoch István 90,
Holik Jánosa 117,
Homolyai György 115,
Hornyách János 70,
Hornyák János 129,
Hornyák Mátyás 123,
Horváth Ferenc 63,
Horváth György 46, 61
Horváth János 88,
Hrabovszky György 56
Huszár Joseph 52,
Chvalada Ádám 117,
Ibbrahim aga 119,
Ibrányi László 72,114,
Illosvay Imre kapitán 20, 27, 33, 41, 42, 53, 63, 78, 107,
Illovai György 28, 83, 84, 85, 88, 91, 94, 95, 113, 116,134,
Illosvay Ábrahám 13, 88,
Illovay Máttyás 87, 94, 113, 114, 116,
Jagerszki István 132,
Janik György 64,
János Márton 10,
Joannes Henricus Fasold 71
Kakas istván 72
Kállay György 39,
Kálos Mátyás 84,
Kardos Pál 80,
Károlyi Sándor 19, 32, 42, 61, 62, 72, 85, 114, 119, 132,
Kelé Ferenc 2
Kelecsényi Ferenc 53,
Kelemen Márton 73,
kemény János 83,
Kemény Mihály 114,
Kereskényi (hadnagy - poručík z Krškán) 51,
Király András 111,
Kiss Sigmond 120, 127,
Kiss Ferenc 45,
Kisshindi Sándor 114,
Kiss Kurucz János 73,
Kiss Mátyás 113,
Kiss Páll 82,
Kiss Sámuel 52,

Kitzel János 128,
Kocsis István 130,
Kokai Márton 89,
Kökényi Ferenc 53
Kolár Márton 82,
Komáromi Miklós 49,
Kondé György 50,
Kónya Márton 9,
Kostyán Miklós 34,
Kosztolányi Gábor 54,
Kosztolányi Gergely 39,
Kosztolányi János 83,
Kovács Mátyás 133,
Kováts Sámuel 96,
Kozma mihály 103,
Krsiak György, 2
Krsiak Mihály 101,
Kubínyi László 7,
Kurucz Balás 49, 59, 79, 85, 89, 96,127, 128, 134,
Kurucz István 72,
Kurucz Márton 30, 109, 100,132,
Kurucz Mihály 132,
Kutnyai István 71
Labancz Miklós 124, 128,
Lábassi desiatník (tizedes) 125,
Lasinszky Gábor, 54,
László Páll 2, 116,
Lehoczky János 11,
Lenhárd János 126,
Lenó Tamás 74,
Leőrincz Miklós 10
Lepő István 62,
Liptay István 54,
Liska Ferenc 78,
Lóczy (Lóczi) András 4, 25, 37, 43, 48, 56, 61, 66, 71, 72, 79, 85, 87,101, 128, 129,
Lónyai Mihály 52,
Lusinszky kapitán 29,
Lusitszky óbester 100,
Madocsányi kapitán 33, 100,
Majdan György 19
Majek Pál 74,
Major András 60,
Majtény 91,
Malicsky György 19,
Máriássy Pál 34, 66, 87,
Martossi János 63,
Masár András 124,
Matula László 132,
Megyeri Gábor 132,
Metnyánszky poručík (hadnagy) 29,

Mihályffy Gáspár 73,
Mihályfi Gáspár 38, 85,
Mikházy György 55,
Mikle Bálint 112,
Mirei Sigmond 108,
Mirey 41,
Mocsenszky István 64,
Mokri János 124,
Molnár András 95,
Molnár János 132,
Móricz István 79,
Móricz kapitán 123,
Nagy Andor 82,
Nagy István 37, 121,
Nagy János 117,
Nagy János 132,
Nagy János (z Jágru) 38,
Nagy Mihály 47,
Nahlics János 52,
Német Lukáts 26,
Nolesovszky Miklós 44,
Nyáray (Nyárai) László 9, 14, 46, 47, 51, 67, 78, 68, 79, 89,
Nyerges György 5,
Nyuzó Mihály 60
Ocskay László 3, 5, 8, 9, 14, 17, 27, 31, 39, 40, 46, 54, 73, 74, 77, 80, 81, 84, 86, 87, 89, 90,
92, 93, 95, 99, 101, 111,112, 113, 114, 115, 116, 120, 124, 125,132,
Odmerag Márton 19,
Ohacs Péter 28,
Onodi János 110,
Orday András 46,
Ordódy 125,
Ordódy kapitán 2,
Oszuszky János 74,
Ottlik György 100,
Palocsay 30,
Palocsay György 110,
Pangrácz János 80
Pap István 85,
Patai Kristóf 94,
Patai László 126,
Pázmán54,127,
Pekry Lőrincz 80,
Péczi Gábor 127,
Péli András 93, 94,
Pénter János 10,
Pénzes János 83,
Petrőczy István 103,
Petró György 106,
Petróczy 104,
Pintér János 119,

Podhoraczky János 135,
Poléczky poručík (hadnagy) 128,
Polereczky Mátyás 56,
Polgár Gergely 73,
Pongrácz Gáspár 1, ,
Pongrácz János 17, 39, 41, 93,121,
Pongrácz Kristoff 61,
Posa János 49,
Prasznovszky Mihály 31,
Prényi Ádám
Pribis Miklós 57
Prínyi (Prényi) Ádám 39, 55, 84, 93, 112,134,
Prínyi Farkas 8, 35, 44, 48, 94, 95, 98, 106, 115,
Prínyi Miklós 13, 15, 53, 79, 89,
Rácz István 88,
Rácz Ferencz 89,
Radovit Péter 116,
Rajmánus Mátyás 8, 31
Repka András 60,
Rétey (Rétei) György 3, 35, 43, 51, 52, 79, 80, 81, 86, 96, 112, 131, 132,
Rétey Ferencz 3, 113,
Rétey (Rétei) János 5, 49, 53, 82, 99,
Réthey (Csiba) Mihály 66,
Révay Gáspár 28, 39, 45, 55, 57, 71, 79, 81, 89, 98, 108, 109, 111, 112,
Révay Imre 4, 10, 11, 22, 70,
Révay Mihály 54, 125, 127,
Rosko János 88,
Rudnyanszki Sigmond 61,
Sámboky János 69,
Sándor Ádám vdova po 21,
Sándor György 113,
Sándor László 91,111,
Sándor Menyhárt 20, 21
Sántha István 63,
Sennyei 59, 67, 87,
Senquiczi Tamás 118,
Serédi András 108,
Séter Mihály 78, 79
Sinai Mihály 123,
Siros Ferencz 82,
Skorécz János 31
Slobert János 111,
Somodi Ferencz 5, 24, 25, 29, 51, 60, 68, 88, 120, 123, 128,
Sóss János 30,
Srétter János plukovník (óbester) 52, 89, 97, 111,
Suhajda János 123,
Szabó Alojzes 120,
Szabó Farkas 49,
Szabó György 58,
Szabó István 46, 95,

Szabó János 77, 132,
Szabó Máthé 78,
Szabó Pál 90,
Szakmáry, kapitán z Borsodskej stolice 73,100,
Szalay (Szalai) Pál 2, 28, 38, 41, 80, 81, 83, 85, 91,93, 95, 98, 105, 101, 102, 106, 107, 111, 115, 116, 131, 134,
Szántó poručík (hadnagy) 72
Szappanos György 130,
Szecsényi Páll 89,
Széjártó György 82,
Szemere Ferencz 79,121,
Szendrei poručík (hadnagy) 9,
Szentiványi 99,
Szentiványi János 33, 123,
Szentiványi Márton 36, 42, 43, 49
Szentmiklósi János 53,
Szentpéteri Imre 9, 11, 12, 64, 80, 75, 84,92, 93, 94, 96, 103,107, 126, 129, 134,
Szepessi Tamás 27,
Szíjártó Jáinos 121
Szikra György 114,
Szikszai János 68,
Szilády poručík (hadnagy) 30, 97,
Szilassi Dávid 45,
Szili János 89,
Szivák Mihály 22,
Szobi Farkas 76, 77,
Szőke Máttyás
Szőlőssy István 30,
Szombath Márton 37,
Szombathelyi Gáspár 38, 56
Sztraka János 40,
Szucsán Márton 70,
Tajnay Pál 10, 44, 49, 58, 65, 75, 82, 85, 87, 113, 122, 129,
Tajnay Péter 49,
Takáts Márton 109,
Takáts Mihály 119,
Tanka János 47, 67
Taris István 57, 68, 85, 86, 114, 129,
Tihanyi György 7
Timoracski András 84,
Tirpács Mártony 87,
Tokay János 55,
Tomancza Mihály 10,
Tomek András 68,
Tordai András 125, ?
Török István 124, 126, 129,
Tót (Tótt) János 1, 2, 8, 11, 35, 45, 52, 59, 60, 64, 73, 76, 79, 85, 107,109, 132,
Tótt György 6, 62, 105,133,
Tótt Pál podporučík (vicehadnagy) 6, 7, 79, 85, 119, 128,
Trencséni István 125,128

Tvarusek Mátyás 68,
Tvrdusek László 24,
Vajki János 133,
Vanya Mátyás 130,
Váradi Ferencz 38,
Varga istván 96,
Vásárhelyi Mihály 39, 52
Veörös György 3,
Veres János 78, 79,
Vincler óbester, kapitán 16, 24, 25, 27, 48, 50, 127,
Vraluska Ádám 111,
Záhorszki István 118,
Zelizi Bálint 11, 68, 77,
Zelnyes Márton 73,
Zolnai János 121,

Miestny register

Alekšince pozri Elecske
Alsó Eleffánt -i 105
Alsó Köröskény 9, 97, 107, 131
Alsó Récsény 19, 21
Alsó Szőlős-i 114
Andacs-i 128
Andač (dnes Zbehy) pozri Andacs
Andód 70
Andód-i 69
Andovce pozri Andód
Apon 116
Bábi-i 52
Bádice (dnes Podhorany) pozri Béd
Bajmócz 52,107
Bajnocska-i 128
Bánkeszi 121
Bánkeszi 58, 65, 74, 75, 76
Bánov pozri Bánkeszi
Bars vármegye 10, 80, 85, 87
Bazin 101, 122
Béd-i 106
Berencs 9, 85, 101
Bodok -i 111
Bojnice pozri Bajmócz
Bojničky pozri Bajnocska
Borsod vármegye 11, 73, 100, 134
Branč pozri Berencs
Bratislava pozri Poson
Budmerice pozri Pudmeric
Cabaj (dnes Cabaj-Čápor) pozri Czabaj
Csabrág 1
Család -i 114,
Csápor 2, 3
Csehi 132
Csitár -i 93
Csornok 87
Csornok -i 110
Czaba -i 3
Czabaj 2
Czétény 86, 90
Czétény -i 99
Čabraď pozri Csabrág
Čápor (dnes Cabaj-Čápor)
Čechynce pozri Csehi
Čeľadice pozri Család
Černík pozri Csornok
Červený Kameň pozri Veöröskő
Darási 2, 103, 116

Diószeg 60, 121, 130
Dlhá nad Váhom pozri Hosszúfalu
Dolné Krškany (dnes Nitra) pozri Alsóköröskény
Dolné Lefantovce (dnes Lefantovce) pozri Alsó Eleffánt
Dolné Obdokovce pozri Bodok
Dolné Rišňovce (dnes Rišňovce), pozri Alsó Récsény
Dolný Vindol (dnes Vindol), pozri Alsó Szőlős
Drážovce (dnes Nitra) pozri Darási
Drégely (Maďarsko) 96
Duna 124
Dunántúl 107
Dvorníky pozri Udvarnok
Dvory nad Žitavou pozri Udvard
Eger (Maďarsko) 106
Egr-i 97
Egyházszeg -i 58
Elecske-i 20, 117
Eözdöghe -i 117
Érsek Újvár (Újvár) 48, 61, 66, 67, 68, 69, 70, 73, 76, 82, 85, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 102, 113, 115,119, 122
Érsek Újvár -i (Újvár -i) 61, 65, 69, 77,79
Esztergom (Maďarsko) 36
Farkasd 63
Farkasd-i 121
Felső Elefánt -i 108
Felső Köröskény 129, 131, 132
Felső Récsény 19
Felső Szőllős -i 84
Galgóc 12, 57, 124,126, 128, 129
Galgóc-i 118
Gemerská stolica pozri Gömör vármegye
Gerentsér 93
Gerentsér-i 96
Geszt-i 95
Ghymes 85, 90
Ghymes Kostolán 38, 83, 93, 95, 105, 106, 107, 108, 115, 131
Golianova pozri Lapás Gyarmat
Gömör vármegye 11
Gúta 120,123
Gúta -i 121, 122
Gyarak-i 82
Hlohovec pozri Galgóc
Holics 105
Holíč pozri Holics
Horná Kráľová pozri Királyi
Horné Krškany (dnes Nitra) pozri Felső Köröskény
Horné Lefantovce (dnes Lefantovce) pozri Felső Elefánt
Horné Obdokovce pozri Bodak
Horné Rišňovce (dnes Rišňovce) pozri Felső Récsény
Horný Vindol (dnes Vindol) pozri Felső Szőllős

Hosszúfalu-si 130
Hoste pozri Geszt
Hričov pozri Ricsán
Chrenová (dnes Nitra) pozri Tormos
Ipeľ pozri Ipoly
Ipoly 105
Ivánka 38, 93, 94, 95,111, 115, 133, 134
Janíkovce (dnes Nitra) pozri Nagy Emőke
Jarok pozri Ürög
Jelenec pozri Ghymes
Jelka pozri Jóka
Jóka 27
Kálasz-i 83
Kamocsa 79
Karva -i 107
Keletsény 22
Kepžď (dnes Hájské) pozri Köpösd
Keszi 77
Királyfalva -i 130
Királyi 3, 58
Kis Hind 111
Kis Köröskény 130
Kis Lapás 116
Kis Lapás -i 111
Kis Salló -i 17
Kis Tapolcsány 85, 91, 94, 101, 114, 115, 116,134
Kis Várad 65
Kis Várad-i 74
Kiss Mánya -i 114
Kľačany pozri Keletsény
Klasov pozri Kálasz
Kmeťovo pozri Gyarak
Kolárovo pozri Gúta
Kolíňany pozri Kolony
Kolony -i 92
Komárno pozri Komárom
Komárom 123
Komjathi 66, 73, 110
Komjatice pozri Komjáthi
Komoča pozri Kamocsa
Köpösd 40
Körmöc 107
Köröskény 38
Kostoľany pod Tribečom pozri Ghymes Kosztolán
Kostolný Sek (dnes Šurany) pozri Egyházszeg
Kráľová nad Váhom pozri Királyfalva
Kravany nad Dunajom pozri Karva
Kremnica pozri Körmöc
Krškany pozri Kis Köröskény a Nagy Köröskény
Krškany pozri Köröskény

Krškany pozri Nagy Köröskény
Ladice pozri Lédecz
Lapás Gyarmat -i 80
Lédécz 98
Lédecz-i 85
Leopold 13, 34, 61, 90, 119, 122, 124,126, 129,
Leopold -i 22, 4162
Leopoldov pozri Leopold
Léva 74, 84, 101, 112, 113, 133
Léva -i 64, 96
Levice pozri Léva
Lopašov pozri nagy Lopás
Lopašov pozri Kis Lopas
Lúky (dnes Ivánka pri Nitre) pozri Lüky
Lüky 9
Majcichov pozri Majtény
Majtény 122
Malá Maňa (dnes Maňa) pozri Kiss Mánya
Malé Chyndice pozri Kis Hind
Malé Kosihy pozri Keszi
Malý Cetín pozri Czétény
Marót 82, 93
Megyer 70
Megyeri –i 68
Mehenice (dnes Podhorany) pozri Menyhe
Menyhe -i 107
Mocsonok 3,18, 58
Mocsonok -i 47
Močenok pozri Mocsonok
Mojmírovce pozri Ürmén
Mojzesovo pozri Eözdöghe
Nagy Emőke 133
Nagy Hind 105, 112
Nagy Kéér 9, 71
Nagy Köröskény 130
Nagy Lapás-i 88
Nagy Magyar 61
Nagy Szeg 123
Nagy Szeg -i 120
Nagy Szombat 3, 53,132
Nagy Szombat-i 41, 60, 78, 99
Nagy Tapolcsán 12
Nagyfalu 10
Neded pozri Negyed
Negyed-i 119
Nemes Kürt -i 23
Nitra 9, 18, 12, 26, 27, 43, 44, 57, 66, 68, 80, 84, 92, 93, 96, 97, 105, 113, 121,126, 132
Nitra -i 9, 11, 13, 47, 64, 75, 77, 93, 101,107, 114, 115,131
Nitrianske Hrnčiarovce pozri Gerentsér
Nitriansky Hrádok (dnes Surany) pozri Kis Várad

Nitriansky Hrádok (dnes Šurany) pozri Várad
Nové mesto nad Váhom pozri Újhel
0ndrohó -i 70
Ondrochov (dnes Lipová) pozri 0ndrohó
Oponice pozri Apon
Palárikovo pozri Megyer
Pata 27,
Pata -i 31,
Pereszlén 105, 106
Pezinok pozri Bazin
Pográny 93,111
Pográny -i 37
Pohranice pozri Pográny
Posádka (dnes Dvorníky) pozri Poszádka
Poson 75
Poszádka -i 123,
Pozsony vármegye 121
Bratislavská stolica pozri Pozsony vármegye
Preseľany pozri Pereszlén
Pudmeric 80,130
Pudmerice-i 61
Puszta Kürt 23, 26, 31, 40, 49, 109, 123, 124,126
Rastice (dnes Zlaté Klasy) pozri Nagy Magyar
Ricsán 69, 70, 78
Románfalva -i 109
Rumanová pozri Románfalva
Ságh -i 124
Salgho 1
Salgocska -i 24
Sasinkovo pozri Ságh
Selice pozri Szelőcze
Séllye-i 129
Selmecz 107
Sempte (Sente) 27, 51, 57, 61,127, 133
Sempte -i 27, 46, 119
Sére -i 115
Sereď pozri Szered
Siladice pozri Szilad
Sládkovičovo pozri Diószeg
Slavec pozri Szalóc
Sók 59
Sók -i 62
Sopornyi 49, 27, 41
Spišská stolica pozri Szepes vármegye
Surán (Surány) 57, 59, 61, 64, 70, 73, 75, 76, 87, 97, 122
Svätoplukovo pozri Salgho
Svätý Jur pozri Szent György
Szalakosz 108
Szelőcze 72
Szémő-i 122

Szent György 123,
Szepes vármegye 67
Szered 2, 7, 19, 63,122, 129, 130
Szilad 124
Szolóc 108
Šaľa pozri Séllye
Šalgočka pozri Salgocska
Šintava pozri Sempte
Šók (dnes Selice) pozri Sók
Šoporňa pozri Sopornyi
Štiavnica pozri Selmec
Štitáre (dnes Nitra) pozri Csitár
Šurany pozri Surán
Tardoskedd 69
Tardoskedd -i 66, 76, 77
Tekovská stolica pozri Bars vármegye
Tekovské Lužianky (dnes Tekovské Lužany) pozri Kis Salló
Tiszánúl 97
Topoľčany pozri Nagy Tapolcsán
Topoľčianky pozri Kis Tapolcsány
Tormos 135
Tornóc 51, 119
Tornócz-i 119
Trnava pozri Nagy Szombat
Trnovec nad Váhom pozri Tornócz
Trstice pozri Nagy Szeg
Turčianská stolica pozri Túróc vármegye
Túróc vármegye 52
Tvrdošovce pozri Tardoskedd
Udvard 82
Udvarnok 54
Udvarnok -i 126
Újhel 48
Újlak 44,
Úľany nad Žitavou pozri Zitva Födémes
Ürmén 121
Ürög 53
Ürögh -i 6
Üzbégh 11
Vágh, Vág 93, 130
Váh pozri Vág
Vaik-i 101
Vajka nad Žitavou (dnes Lúčnica nad Žitavou) pozri Vaik
Várad 58
Vecse 60, 68, 130
Veľká Ves (dnes Branč) pozri Nagyfalu
Veľké Chyndice pozri Nagy Hind
Veľké Kosihy pozri Keszi
Veľké Zálužie pozri Újlak
Veľký Cetín pozri Czétény

Veľký Kýr pozri Nagy Kéér
Veöröskő 7, 50, 123,
Vlčany pozri Farkasd
Zadunajsko pozri Dunántúl
Zatisie pozri Tiszánúl
Zbehy pozri Üzbégh
Zemianske Sady pozri Nemes Kürt
Zemné pozri Szémő
Zitva Födémes 110,
Zlaté Moravce pozri Marót
Žirany pozri Sére

Recenzie, anotácie

XVI. SZÁZADI URADALMI UTASÍTÁSOK. UTASÍTÁSOK A KAMARAI URADALMAK PREFEKTUSAI, UDVARBÍRÁI ÉS ELLENŐREI RÉSZÉRE, I – II. zväzok. Zost. Kenyeres István - Szentpétery Imre. Történettudományi Alapítvány, Budapest 2002, s. 905.

Pre štúdium stredovekých dejín Uhorska sú veľmi dôležité pramenné publikácie, ktoré síce zachytávajú len určitý časový úsek dejinného procesu, no pre historický výskum a poznanie danej problematiky sú nepostrádateľné. Práve vydavateľská filozofia nadácie maďarských archivárov - historikov (Szentpétery Imre Történettudományi Alapítvány, ktorá od roku 1994 vydáva odborný časopis Fons zameraný na pomocné vedy historické, spracovanie prameňov a pod.) si vytýčila za cieľ spracovať časť stredovekých, doposiaľ aj v odbornej literatúre menej známych archívnych prameňov vzťahujúcich sa na dejiny hospodárstva, štátnej a hospodárskej správy uhorského kráľovstva v 16. storočí. V sérii Fons (Fons Könyvek)[327] vyšla ako v poradí druhá dvojzväzková publikácia o statkárskych nariadeniach (inštrukciách) kráľovských a cirkevných veľkostatkov, zostavená Istvánom Kenyeresom. Obidva zväzky majú premyslenú štruktúru.

V úvode definuje pramennú bázu dejín správy (tieto nariadenia vymedzili štruktúru majetkov, ako aj kompetencie personálu, úradníkov) a cieľ výskumu. Podľa jeho mienky sa doterajšie publikácie vzťahovali len na 17.-18. storočie a na súkromné veľkostatky. Hlavným jeho argumentom je, že tieto archívne pramene sú jednotné a ich vznik je úzko spätý s vybudovaním protitureckej línii hradov (hrady nie sú len vojenské objekty, ale so svojimi majetkami aj hospodárske celky) a zavedením novodobej štátnej správy. Upozorňuje na skkutočnosti, že maďarská historiografia sa veľmi nezaoberala modernizačnými aktivitami Habsburgovcov (vznik Uhorskej komory, usporiadanie tridsiatku, finančné reformy) a výskumy dejín majetkov sa vzťahovali len na súkromné majetky (rodinné archívne fondy). Otázka hospodárenia hradov na hranici s Osmanskou ríšou sa dostala do pozadia (len hrad Jáger bol lepšie skúmaný). Hľadá odpovede na otázky týkajúce sa vývoja veľkostatkov komôr (koľko ich bolo, v akom pomere boli k ostatným majetkom v krajine, v akom meradle ich ovplyvňovala rakúska správa).

V prvom zväzku nasleduje po úvode fundovaná štúdia od zostavovateľa, ktorá je jednak úvodom do danej problematiky, ale aj zhrnutím a hodnotením doterajších výskumov. István Kenyeres vo svojej práci analyzuje správny systém veľkostatkov, ktoré sa po Moháči dostali do vlastníctva jednotlivých komôr (Uhorská komora, Spišská komora, Dolnorakúska komora). Zaoberá sa vývojom a dôležitosťou týchto majetkov, pričom ich aj kategorizuje (erárne/komorné, súkromné, kráľovské, cirkevné v komornej správe). Erárne/komorné majetky boli na konci 40-tych rokov 16. storočia reorganizované (dane) s cieľom posilniť obranu proti tureckej expanzii. Prevažná väčšina kráľovských majetkov sa dostala pod nadvládu Turkov, zvyšné v Hornom Uhorsku a v Podunajsku v r. 1548 prebral Ferdinand I. od kráľovnej Márii a spravovala ich Dolnorakúska komora. V kategórii cirkevných majetkov pod správou komôr (Uhorská komora, Spišská komora) možno nájsť veľkostatky katolíckej cirkvi, ktorá ich dlho držala vo svojom vlastníctve (jágerské veľkostatky a hrad do r. 1563, ako aj majetky ostrihomského arcibiskupstva). Do územia dnešného Slovenska spadali majetky Nových Zámkov (hospodársko-finančné zabezpečenie hradu v podstate zabezpečovali príjmy ostrihomského arcibiskupstva), nitrianske biskupstvo a turčianske prepoštstvo.

[327] Ako prvá vyšla publikácia od Teréz Oborni: Prehľad o finančných záležitostiach Sedmohradska počas panovania Ferdinanda I. 1552-1556 (Erdély pénzügyei I. Ferdinánd uralma alatt 1552–1556. Budapest, 2002).

Rast kráľovských majetkov v priebehu 16. storočia pripisuje k permanentnému vojenskému stavu. V Hornom Uhorsku sa takto dostali pod správu komôr hrady a opevnenia ako Komárno, Nové Zámky, Levice, Zvolen, Čabraď. Na konci 16. storočia tieto majetky dali kvôli finančným ťažkostiam do prenájmu. Zaujímavé sú jeho výpočty podľa dobových výkazov, ktoré našiel v Rakúskom štátnom archíve, vzťahujúcich sa na hospodársku situáciu majetkov a hradov. Tieto komorné príjmy predstavovali druhú najväčšiu zložku medzi krajinskými príjmami, a boli dostatočné na výdavky ôsmych pevností (zaplatenie žoldu vojakov). Charakterizuje aj štruktúru príjmov a výdavkov (na základe zemepanského práva, komorné subvencie, dika, desiatok atď.). Detailne skúma správu hradného panstva, úlohy úradníkov a ich kontrolu zo strany komory. Doterajšie predstavy o tzv. systéme officiolátu upresňuje využitím nových prameňov. Historické korene vzniku skupiny officiolátov, t. j. tých osôb, ktoré dostali menšiu časť majetku na spravovanie a na vyberanie príjmov, datuje do predmoháčskeho obdobia. V 16. storočí boli povinní vyzbrojiť z vlastných príjmov určený počet jazdcov. Nie je doteraz jednoznačné, či tento systém vznikol na cirkevných majetkoch, aj keď ich vo väčšom počte možno nájsť v 16. storočí na územiach ostrihomského arcibiskupstva a jágerského biskupstva (napr. na konci storočia približne 100 majetkov ostrihomského arcibiskupstva bolo rozdelených na 15 officiolátov; jágerské officioláty sa nachádzali aj na území Dolnej zeme, obsadené Turkami).

V nasledujúcich častiach skúma zásobovacie spôsoby týchto majetkov, personálne zloženie správy (richtár–*provisor, Hoffrichter, Burggraf*; pisár–*scriba*; kľučiar–*claviger*, šafar–*dispensator* atď.), ako aj možnosti kariéry richtárov, dôležitosť odbornej spôsobilosti (jazykové, právne a znalosti peňažníctva). Na obsadenie funkcií mali nemalý vplyv odporúčania vplyvných osôb a rozkvitala aj korupcia týchto úradníkov. Autor napokon charakterizuje obsahové a formálne znaky nariadení, inštrukcií, uvádza metódy publikovania prameňov (kurzívy, varianty, regesty; latinské a nemecké texty).

Prvý zväzok obsahuje 35, druhý 30 nariadení. Pri publikovaní všeobecných inštrukcií je postup nasledujúci: 1. názov, 2. rok, 3. preklad v maďarčine, 4. pôvodný latinský alebo nemecký text, 5. označenie miesta uloženia v archíve, resp. ako dodatky iné informácie o dokumente (dobové a súčasné pripomienky). Pri publikovaní jednotlivých nariadení vzťahujúcich sa na hradné majetky je nasledujúci postup: 1. krátky súhrn o majetkových pomeroch hradného panstva (rodiny, udalosti, vlastnícke zmeny vzhľadom na turecké nebezpečenstvo), 2. personálne obsadenie funkcií (*administrator, prefectus*) podľa chronológie, 3. citovaná literatúra, 4. preklad prameňa v maďarčine, 5. pôvodný latinský alebo nemecký text, 6. označenie miesta uloženia v archíve. V publikácii sa nachádzajú cenné pramene (27 nariadení) k desiatim hornouhorským hradom a panstvám (Čabraď, Nové Zámky, Komárno, Krásna Hôrka, Lednice, Levice, Muráň, Nitra, Šariš, Trenčín). Druhý zväzok obsahuje latinsko-maďarský a nemecko-maďarský slovník, údaje o mierach a peniazoch, zoznam použitých archívnych prameňov (archívne fondy), zoznam skratiek, použitú odbornú literatúru, mapku o geografickom rozložení majetkov a hradov, menný register, vecný register a resumé štúdie v nemčine.

Mgr. Štefan Gaučík